

ВІДКРИТА ТА ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

*Збірник матеріалів
III Всеукраїнської електронної
науково-практичної конференції*

27 вересня 2018 р.

Київ – 2018

Національна академія педагогічних наук України
ВГО «Консорціум закладів післядипломної освіти»
Український відкритий університет післядипломної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти
Кафедра відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій
Лабораторія систем відкритої освіти

ВІДКРИТА ТА ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

*Збірник матеріалів
III Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції*

27 вересня 2018 р.

Київ – 2018

*Схвалено і рекомендовано до друку вченою радою
Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти
Університету менеджменту освіти АПН України
Протокол № 5 від 6 листопада 2018 р.*

Рецензенти:

Регейло І. Ю. – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник [апарат Президії Національної академії педагогічних наук України]

Сергеева Л. М. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри публічного управління та менеджменту освіти [Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України]

Редакційна колегія:

Касьян С.П. – канд. пед. наук, завідувач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Ляхощка Л.Л. – канд. пед. наук, доцент, професор кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, голова

Антощук С.В. – канд. пед. наук, доцент кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Сябрук Т.І. – методист вищої категорії кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, технічний редактор

Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики: зб. матер. III Всеукр. електронної наук.-практ. конф., 27 вересня 2018 р. [ред. кол.: Л. Л. Ляхощка (голов. ред.), С. П. Касьян, С.В.Антощук, Т.І. Сябрук]. – К. : ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2018. – 166 с.

Наукове видання є результатом спільного проведення кафедрою відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України та лабораторією систем відкритої освіти Українського відкритого університету післядипломної освіти III Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції на тему «Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики». Матеріали містять результати досліджень науковців та практиків з проблем: роль відкритості у сприянні освітнім інноваціям та трансформації системи освіти в умовах реформи Нової української школи; застосування ІКТ в освітньому процесі закладів освіти; новітні небезпеки в Інтернет-просторі; дидактика дистанційного курсу; досвід впровадження інноваційних форм, інтерактивних технологій, сучасних систем управління освітніми ресурсами в освітній діяльності закладів освіти; інформаційна безпека цифрового суспільства; практика застосування хмаро орієнтованого освітнього середовища при змішаному навчанні, а також результати експериментальної діяльності науково-дослідної роботи з двох тем: «Теоретичні та методичні основи застосування технологій навчання в системі відкритої післядипломної освіти» (державний реєстраційний номер 0116U004868) та «Теоретичні та методичні основи впровадження технологій змішаного навчання в систему відкритої післядипломної освіти» (державний реєстраційний номер РК №0117U002382). Запропоноване видання буде корисним при організації впровадження принципів відкритої освіти та технологій дистанційного навчання в заклади освіти України, для досліджень магістрантів, аспірантів, докторантів, наукових та педагогічних працівників закладів усіх рівнів освіти.

Матеріали збірника подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

© ДВНЗ «УМО» НАПН України, 2018

ЗМІСТ

Передмова	5
.....	
1. Програма III Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції «Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики»	9
.....	
2. Тези доповідей	11
.....	
3. Резолюція III Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції «Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики»	159
4. Відеовиступи і презентації	161
.....	

ПЕРЕДМОВА

Лавиноподібна зміна соціально-технологічних аспектів життя людини привела до необхідності зміни всієї системи освіти. Освіта як найважливіший елемент соціалізації індивіда сьогодні все більшою мірою реформується завдяки структурним змінам у суспільстві, що відбуваються під впливом нових інформаційних технологій. Змінюється вся парадигма освіти, яка тепер ґрунтується на принципах доступності, відкритості і безперервності.

Необхідність використання цих принципів визначається, насамперед, змінами у строках старіння інформації, які становлять сьогодні від трьох до п'яти років. Так, наприклад, постійна зміна потужності комп'ютерів тягне за собою створення і впровадження нових більш досконалих технологій. Таким чином, одноразово отримані знання у межах старої традиційної освіти дуже швидко застарівають. Тому необхідно постійно оновлювати знання фахівців у їхній професійній області, тобто повинно проводитися додаткове професійне навчання.

Крім того, саме дистанційна освіта значно розширює можливості і коло надаваних освітніх послуг за допомогою використання системи гнучкої безперервної освіти, гнучких графіків проведення занять у синхронному і асинхронному режимах. Основною особливістю гнучких режимів навчання є те, що вони не так жорстко регламентують часові та просторові рамки проведення занять і спілкування між викладачами та учнями. Очевидно, що реалізація зазначених вище принципів сьогодні можлива тільки в тому випадку, якщо традиційне навчання буде доповнено дистанційним, заснованим на сучасних віртуальних комунікаціях. Розроблені та успішно використовуються різні систем дистанційного навчання (кейсова, мережева, телекомунікаційна та їх варіанти). Виникає потреба в безперервному отриманні і наданні інформації. Ця особливість виникає завдяки стрімкому розвитку науково-технічного прогресу, коли протягом короткого відрізка часу одна інформаційна технологія змінює іншу, з'являються нові пристрої, змінюються принципи роботи та природно виникає потреба обміну інформацією з нових інформаційних технологій. Це призводить до необхідності безперервного навчання протягом усього життя людини. Безперервність навчання разом з відкритістю і доступністю лежить в основі концепції освіти в інформаційному суспільстві.

Освіта здатна забезпечити безпеку не тільки сучасного безпекового середовища, але і способів майбутнього існування людства. Позначені принципи і перспективи освітньої системи відкритого типу як механізму переходу сучасної

освіти в новий якісний стан. Освіта завжди була і є дзеркалом соціальних процесів, що відбуваються в суспільстві у даний період. Саме тому в останні роки разом із бурхливим розвитком науки і виробництва суспільство захлеснуло загальноосвітнім бумом. Вочевидь, щоб будувати успішну кар'єру в будь-якій галузі і рухати суспільство вперед недостатньо отримання фундаментальної освіти в одному з кращих світових закладів вищої освіти – освіта повинна бути безперервною до самого закінчення кар'єри. Причому освіта повинна відбуватися стихійно, без щоденних багатогодинних лекцій, а також її результат має бути затребуваний. Все це становить різноманіття форм здобуття освіти – очне, змішане, дуальне, дистанційне. Але саме відкрита освіта, гнучка і доступна кожному, інтегрує всі наявні форми у єдиний освітній простір, стираючи межі між різними верствами суспільства. Створення єдиних відкритих і доступних освітніх структур дає змогу здобувачеві освіти вибудовувати освітню траєкторію, яка б повною мірою відповідала його професійним і освітнім здібностям і потребам.

Принципи відкритості та безперервності стають ключовими принципами розвитку освіти. Процес інформатизації суспільства, впровадження нових інформаційних технологій в усі сфери діяльності відбивається на змінах, що відбуваються в системі підвищення кваліфікації освітян. В умовах постійної зміни життя суспільства вчитель/викладач повинен бути готовий до безперервного вдосконалення і підвищення своєї кваліфікації. Водночас суспільством повинні бути створені умови, при яких педагог може реалізувати свою потребу в постійному навчанні і розвитку.

В інформаційно-цифровому суспільстві університет вже не прив'язаний до місцевості (інноваційні університети відмовилися від географічних назв). Крім того, зникає поняття циклічності навчання: вступити в деякі навчальні заклади можна в будь-який день. Замість факультету є список курсів, необхідних для отримання кваліфікації, університет стає глобальною організацією, а в центрі безпосереднього освітнього процесу вже не професор, який збирає навколо себе аудиторію, а студент, якого обслуговують професори.

На тлі цих тенденцій вимоги суспільства до освіти помітно змінилися. Системи дистанційної освіти такі як «віртуальний університет», «електронний університет», «кіберуніверситет» набувають актуального значення. Сучасні інформаційні технології дають змогу задовольнити запити суспільства. В Україні розвиток систем дистанційної освіти перебуває на початковій стадії впровадження. Використання дистанційної освіти здійснюється переважно в складі звичайної освіти.

Саме тому 27 вересня 2018 року на базі ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (м. Київ) проведено III Всеукраїнську електронну науково-практичну конференцію «Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики». Організаторами її виступили: Національна академія педагогічних наук України, ВГО

«Консорціум закладів післядипломної освіти», Український відкритий університет післядипломної освіти, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти, кафедра відкритих систем освіти та інформаційно-комунікаційних технологій, лабораторія систем відкритої освіти. Електронна конференція проводилася з *метою* наукової комунікації провідних науковців, молодих дослідників та практиків-освітян щодо ознайомлення із вітчизняними та зарубіжними теоретичними напрацюваннями та практичним досвідом стосовно тенденцій впровадження та подальшого розвитку відкритої післядипломної педагогічної освіти та технологій дистанційного навчання; спрямування результатів наукових досліджень на модернізацію освітньої діяльності закладів освіти; сприяння систематизації та поширенню сучасних галузевих та міждисциплінарних знань, оволодінню новітніми досягненнями наукової методології, розширенню можливостей керівних, педагогічних та науково-педагогічних кадрів закладів освіти – учасників конференції в галузі використання потенціалу цифрових технологій для підвищення ефективності та якості діяльності закладів освіти.

Учасники конференції виступили з оффлайн-доповідями відповідно до її *проблемного поля*: нові підходи до відкритої освіти та дистанційного навчання в умовах реформи «Нова українська школа»; роль відкритості у сприянні освітнім інноваціям та трансформації системи освіти в умовах реформи Нової української школи; застосування ІКТ в освітньому процесі закладів освіти; новітні небезпеки в Інтернет-просторі; дидактика дистанційного курсу; досвід впровадження інноваційних форм, інтерактивних технологій, сучасних систем управління освітніми ресурсами в освітній діяльності закладів освіти; інформаційна безпека цифрового суспільства; практика застосування хмаро орієнтованого освітнього середовища у змішаному навчанні.

Запропоновані форми участі у конференції (стаття, тези, відеовиступ, презентація, оффлайн-виступ) надали можливість *близько 300 освітянам*, серед яких керівники закладів освіти, педагогічні, науково-педагогічні працівники, учителі, студенти, аспіранти, докторанти закладів загальної середньої освіти, післядипломної педагогічної освіти, вищої освіти тощо ознайомитись із теоретичними напрацюваннями та практичним досвідом щодо тенденцій впровадження та подальшого розвитку відкритої післядипломної освіти та дистанційного навчання, спрямування результатів наукових досліджень на виконання завдань реформи Нової української школи та нового Закону України «Про освіту» (2017).

Серед учасників конференції мають наукову ступінь доктора наук – 5 осіб, вчене звання професор – 5 осіб; вчене звання доцент – 45 осіб та 50 осіб мають ступінь кандидата наук.

Всеукраїнський рівень конференції підтвердило географічне розташування її учасників: м. Київ, Дніпропетровська, Вінницька, Запорізька, Київська, Рівненська, Сумська, Миколаївська, Івано-Франківська, Львівська, Черкаська, Кіровоградська, Хмельницька області.

III Всеукраїнська науково-практична конференція «Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики» проводилася відповідно до її програми та порядку роботи.

24–25 вересня 2018 р. для керівників освіти, педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти була проведена панельна е-дискусія «Відкриті освітні ресурси в Україні: стан та перспективи» (оффлайн) : <https://goo.gl/AiQQfy>, в якій брали участь 20 осіб. Під час панельної дискусії учасники висловлювали свою думку щодо стану та розвитку відкритих освітніх ресурсів в Україні, чи створені відкриті освітні ресурси в закладах загальної середньої освіти, професійно-технічної освіти, вищої освіти, післядипломної педагогічної освіти. Чи заклад освіти, яку представляють учасники панельної дискусії, має власні корпоративні відкриті освітні ресурси? Висновки і пропозиції учасників панельної дискусії та авторів тез доповідей враховано в резолюції конференції.

Виступи доповідачів транслиувались оффлайн і записувалися засобами сервісів Google: <https://sites.google.com/view/vosikt/про-сайт>

За результатами Конференції 70 учасників надіслали тези, які розміщені в електронному виданні та у загальному доступі на сайті Конференції у рубриці «Тези» <https://sites.google.com/view/vosikt/27-09-2018>

Із вітальним словом до учасників конференції від керівництва ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України виступила Отич Олена Миколаївна, проректор з науково-методичної роботи та міжнародних відносин ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

<https://sites.google.com/view/vosikt/27-09-2018/%D0%B2%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%D0%B8-%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D1%87%D1%96%D0%B2?authuser=0>

Підсумком роботи III Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції «Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики» стало ухвалення резолюції конференції

<https://sites.google.com/view/vosikt/27-09-2018/%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA%D0%B8-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97?authuser=0>

1. ПРОГРАМА ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ВІДКРИТА ТА ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ»

27 вересня 2018 р., м. Київ

Ключові доповіді: <https://sites.google.com/view/vosikt/27-09-2018/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0?authuser=0>

Відкриття конференції. Вітальне слово учасникам конференції. (відеозапис-виступ) <i>Отич Олена Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-методичної роботи та міжнародних зв'язків ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», м. Київ</i>
Суспільство знань і освіта. (відеозапис-виступ) <i>Биков Валерій Юхимович, доктор технічних наук, професор, директор Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, м. Київ.</i>
Тенденції розвитку післядипломної освіти в умовах глобальної інформатизації» (відеозапис-виступ) <i>Касьян Сергій Петрович, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ</i>
Кібертехнології як інновації в освіті (оффлайн-виступ) <i>Ляхощка Лариса Леонідівна, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, завідувач лабораторії систем відкритої освіти Українського відкритого університету післядипломної освіти, м. Київ</i>
Реформування сучасної післядипломної педагогічної освіти на засадах Нової української школи (презентація-виступ) <i>Кондратова Людмила Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ</i>
Розвиток економічної компетентності директорів закладів середньої освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій (презентація-виступ) <i>Дивак Володимир Валерійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ</i>
Формати відеолекцій: ключові особливості, фактори вибору (відеозапис-виступ) <i>Бондаренко Людмила Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач Миколаївського національного аграрного університету, науковий співробітник лабораторії систем відкритої освіти Українського відкритого університету післядипломної освіти, м. Миколаїв</i>
Модель підготовки фахівців за дуальною формою здобуття вищої освіти (оффлайн-виступ) <i>Герасименко Інна Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, докторант Черкаського технологічного університету, науковий співробітник лабораторії систем відкритої освіти Українського відкритого університету післядипломної освіти, м. Черкаси</i>
Сучасний стан та особливості розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності керівника закладу загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання (презентація-виступ)

<i>Андрос Мирослав Євгенович, старший викладач кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ</i>
Використання мобільних додатків у навчальному процесі (презентація-виступ) <i>Дрижал Олександр Михайлович, методист НМЦ ІКТ і ДН, викладач кафедри теорії і методик викладання природничо-математичних дисциплін і технологій Хмельницького ОІППО</i>
Підсумок ключових доповідей.

Цільова аудиторія: керівники та викладачі закладів освіти, наукові співробітники, докторанти, аспіранти, здобувачі, автори дистанційних курсів, тьютори.

III. ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**Роботи друкуються в авторській редакції.
Передрук матеріалів можливий лише зі згоди автора.**

УДК 378.091.33-027.22:004

О.А. Алексєєнко,
викладач економічних дисциплін,
Вінницький технічний коледж,
м. Вінниця

ЕЛЕКТРОННИЙ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС ЯК ЗАСІБ КОМПЛЕКСНОЇ ДІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Актуальність проблеми дослідження. В роботі розглядаються питання моделювання електронного навчально-методичного комплексу для професійної підготовки майбутніх фахівців. Специфіка створення та застосування ЕНМК при вивченні дисциплін циклу професійної та практичної підготовки на прикладі дисципліни «Менеджмент».

Сучасні напрями модернізації системи освіти актуалізують потребу наявності й упровадження в навчальний процес ВНЗ електронних навчально-методичних комплексів з нормативних дисциплін. Матеріал роботи присвячений ЕНМК перспективному засобу навчання, спрямованому на активізацію пізнавальної діяльності студентів, індивідуалізацію навчання й ефективність організації їх самостійної роботи.

Головною метою Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті є створення оптимальних умов для особистісного розвитку і творчої самореалізації кожного громадянина. За цих умов для освітнього процесу у вищих навчальних закладах характерні пошуки засобів організації навчального процесу, що сприятимуть підготовці майбутніх фахівців до стрімкого і творчого розвитку. Згідно Болонської декларації перевага надається індивідуалізації навчання студентів з використанням нових інформаційних технологій, ефективність якої може бути досягнута лише за наявності у студентів повних комплектів навчально-методичних і дидактичних матеріалів. З урахуванням швидкого застарівання друкованої літератури з багатьох навчальних предметів, недостатнім забезпеченням бібліотек необхідними матеріалами, зростанням ролі інформаційних, мережевих технологій необхідним є створення і впровадження в навчальний процес електронних навчально-методичних комплексів з навчальних дисциплін.

Головною метою підготовки майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності є формування професійних знань, умінь та навичок мислення, самостійного пошуку та вирішення професійних питань, критичного аналізу умов та прийняття рішень.

Стан розроблення проблеми в науці і практиці. Проблемам науково-методичного забезпечення навчального процесу у вищій школі приділяли увагу автори (О. Жорнова, Л. Вавілова, С. Кирильченко, А. Аркуша). Питання проектування та розробки (ЕНМК) розглядалося багатьма авторами (Л. Збаравською, Т. Плїською, Р. Гуревич). Використання електронних навчально-методичних комплексів у професійній підготовці студентів вищих навчальних закладів було розглянуто науковцями (О. Буйницькою, Т. Чепрасовою, Н. Кузнецовою).

Основна ідея, положення, висновки дослідження. Зробивши аналіз літературних джерел можна визначити основні тлумачення, що до електронного навчально-методичного комплексу (ЕНМК):

- ЕНМК – представляє собою реалізацію навчально-методичного комплексу в електронному вигляді. ЕНМК може використовуватися як в мережевому, так і в кейсовому варіантах в залежності від потреб та можливостей студентів. Застосування ЕНМК в процесі викладання дозволяє в значній мірі використовувати великі можливості, що надаються сучасними телекомунікаційними технологіями [3,34].

- Електронний навчально-методичний комплекс – це автоматизована система, яка включає інформаційно-довідкові й методичні матеріали з навчальної дисципліни та дозволяє комплексно

використовувати їх для отримання знань, умінь, навичок і здійснення контролю та самоконтролю за цим процесом.

- Електронний навчально-методичний комплекс – це система матеріалів, яка відображає модель навчального процесу і призначається для практичного використання викладачами і студентами. Він регламентує усі види навчальної діяльності студентів і значно полегшує роботу викладача за рахунок активного використання методичного забезпечення [5,12].

Перехід від традиційного навчання до комп'ютеризованої освіти вимагає нових підходів у викладанні, і тому з'являється необхідність у розробці електронних навчальних комплексів, покликаних узагальнити, систематизувати і наочно представити використовувану в навчальному процесі інформацію [4,22].

Використання електронних навчальних комплексів в організації професійної підготовки та самостійної діяльності студентів, зокрема майбутніх фахівців, спрямоване, з одного боку, на формування готовності до професійної діяльності в умовах професійно-інформаційного середовища, з іншого боку, на накопичення знань і умінь з використання комп'ютерних і програмних засобів в даній предметній області для вирішення професійних задач.

- Будучи засобом комплексної дії в навчальному процесі ЕНМК дозволяє:
- - надавати допомогу студентам у вивченні та систематизації теоретичних знань;
- - формувати практичні вміння та навички; - раціонально поєднувати різні форми навчання;
- - викладати вивчений матеріал в різних формах (текст, таблиці, графіки, мультимедійні презентації, схематичні зображення і ін.);
- - контролювати процес навчання (самоконтроль та контроль з боку викладача);
- - ефективно керувати самостійною роботою;
- - реалізовувати індивідуальний підхід [1,45].

Перевагою електронного навчально-методичного комплексу є наявність згрупованого матеріалу, який включає в себе програми лекцій і практичних занять, теми рефератів, програми іспитів і заліків, а також методичні рекомендації студентам з освоєння навчальної дисципліни, списки рекомендованої літератури. В процесі дослідження нами розроблено електронний навчально-методичний комплекс з дисципліни „Менеджмент”, який має на меті систематизувати і структурувати навчальний матеріал, визначити вимоги до рівня знань, умінь і навичок студентів, якими вони повинні оволодіти в процесі вивчення курсу. Особливу актуальність і значимість в системі професійної освіти набула проблема засобів і методів навчання, які сприяють, насамперед, професійному розвитку студента [2].

Експериментально перевірено, що до структури електронних навчально-методичних комплексів доцільно включати: методичні матеріали (анотація, навчальна та робоча програми); навчальні матеріали (лекції, лабораторні, практичні роботи, семінари, словник, блог викладача, роботи студентів тощо); контроль знань (тести, критерії оцінювання, завдання для самостійної роботи, питання до екзамену тощо); література (основна, додаткова, інтернет-ресурси).

Потрібно враховувати, що електронні навчально-методичні комплекси повинні відповідати наступним вимогам: відповідність навчальній та робочій програмі дисципліни; наявність відповідних методичних рекомендацій щодо їх використання; дотримання чинних санітарних норм та ергономічних, програмно-технічних вимог до електронних освітніх ресурсів; дотримання законодавства України щодо захисту авторських прав [6,368].

Навчально-методичний комплекс дисципліни є частиною основної освітньої програми спеціальності або напряму, виступає обов'язковим елементом документаційного забезпечення освітнього процесу.

Основні результати та їх практичне значення. Використання ЕНМК в професійній підготовці майбутніх фахівців дозволяє підвищити якість навчання, розвинути творчі здібності студентів за допомогою спеціальних програм, що включені в структуру ЕНМК, а також навчити їх самостійно мислити і працювати з навчальним матеріалом, що сприяє їх подальшому безперервному вдосконаленню протягом усього життя.

Література

1. Васюкевич В.В. Внедрение электронных учебно-методических комплексов по дисциплинам в образовательную практику вуза : [модульно-рейтинговое обучение] / В. В. Васюкевич // Инновации в образовании. – 2010. – №2. – С. 39-55.
2. Использование электронных учебно-методических комплексов в обучении будущих педагогов-музыкантов [Электронный ресурс] // 2011 – Режим доступа: http://www.rusnauka.com/5_SWMN_2012/Pedagogica/5_101426.doc.htm
3. Кузнецова Н.М. Электронный учебно-методический комплекс как средство совершенствования педагогического процесса курсов повышения квалификации / Н.М.Кузнецова // Применение информационнокоммуникационных технологий в образовании : VI всерос. науч-практ. конф., 20-21 мая 2009 г. : тезисы докл. – Йошкар-Ола, 2009. – С. 33-37.
4. Методическое руководство разработке электронного учебно-методического обеспечения системы электронно-дистанционного обучения / ФГБОУ ВПО «ВГТУ»; Сост. Т.В. Щеголева, В.Г. Юрасов, Г.В Кольцова. Воронеж, 2012. – 25 с.
5. Разработка электронного учебно-методического комплекса: метод. рекомендации / Н.Д. Амбросенко, О.Г. Малышева, С.О. Потапова, В.А. Филькин; Краснояр. гос. аграр. ун-т. – Красноярск, 2008. – 35 с.
6. Татаринцев А. И. Электронный учебно-методический комплекс как компонент информационнообразовательной среды педагогического вуза [Текст] / А. И. Татаринцев // Теория и практика образования в современном мире: материалы междунар. заоч. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, февраль 2012 г.). – СПб.: Реноме, 2012. – С. 367-370.

УДК 37.07.005.33

Андрос Мирослав Євгенійович,
старший викладач,
кафедри відкритих освітніх систем та
інформаційно-комунікаційних технологій
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», м. Київ (Україна)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Актуальність проблеми дослідження зумовлена модернізацією та впровадженням інноваційних підходів до організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) в умовах організації дистанційного навчання (далі – ДН).

Наразі нагальним постає питання щодо організації ДН в ЗЗСО – це потреба чи неминучість та якою компетентністю повинен володіти керівник ЗЗСО для забезпечення ДН. Переважна більшість вітчизняних закладів вищої освіти та закладів післядипломної педагогічної освіти запровадили елементи дистанційної освіти. Що стосується ЗЗСО, ДН знаходиться на початковому етапі, хоча багато питань організаційного та технологічного плану вже вирішено по суті.

Найголовніші з них – початок функціонування Нової Української школи (далі – НУШ), а саме - перші першокласники (біля півмільйона) вже пішли до неї, більше 20 тис. викладачів початкової школи пройшли навчання за дистанційною формою із використанням платформи ДН «Educational Ego» за підтримки МОН України. Зазначена підготовка вчителів початкової школи із застосування дистанційної форми навчання оголила нагальні проблеми, що існують та потребують вирішення в подальшому: дуже слабка підготовка з точки зору інформаційно-комунікаційної компетентності (далі – ІКК) вчителів (так званий, «цифровий розрив» - початок реєстрації на платформі ДН в лютому 2018 року засвідчив, що лише половина із вчителів мали власний акаунт будь-якої електронної пошти) та досить багато питань щодо забезпечення ЗЗСО технологічними засобами, що дадуть змогу впроваджувати високотехнологічні методи навчання, організувати та посилити ДН в

ЗЗСО. Із виділених державою на початку 2018 року субвенції на придбання та оновлення технологічних засобів навчання в ЗЗСО, на сьогодні в Україні освоєно близько 50% виділених коштів. На сьогоднішній момент, ДН, здебільшого (із величезними труднощами, в тому числі, в правовому полі) започатковане та розвивається в Донецькій області, де функціонують опорні ЗЗСО для забезпечення отримання загальної середньої освіти дітьми, які знаходяться на тимчасово окупованих територіях України.

Стан розроблення проблеми в науці і практиці. Проблеми розроблення та впровадження дистанційної форми навчання у практику роботи освітніх закладів різних типів досліджують вітчизняні й зарубіжні науковці, зокрема теоретико-методологічні основи досліджувалися М. Бухаркіною, С. Гончаренком, В. Биковим, М. Моїсєєвою, Є. Мушкою, Є. Полат; дидактичні основи ДН представлені у працях О. Андрєєва, В. Кухаренка, А. Хуторського; психологічні основи системи ДН розглядалися М. Жалдаком, Ю. Ільїною, Ю. Машбіцем, М. Назар; науковому забезпеченню дистанційної професійної освіти, організаційно-педагогічним основам ДН, проблемам і напрямам дослідження цієї галузі присвячені роботи В. Гравіта, Н. Клокар, Л. Ляховської, В. Олійника, В. Осадчого, С. Сисоєвої, П. Таланчука. Аналіз стану наукового опрацювання проблеми впровадження дистанційної форми навчання в освітній процес навчальних закладів різного типу показав, що водночас із певними науковими досягненнями проблема особливостей створення і функціонування підрозділів освітнього закладу для впровадження дистанційної форми навчання вивчена недостатньо. Крім цього, питання ІКК керівника ЗЗСО як однієї із ключових компетентностей НУШ також мало висвітлено в сучасних дослідженнях.

Основна ідея, положення, висновки дослідження. Інформатизація суспільства в цілому, і сучасного освітнього процесу зокрема, потребує відповідних керівників, підготовлених за новітніми технологіями в результаті вдосконалення системи вищої освіти, організації та впровадження ефективної системи безперервної професійної освіти та підвищення кваліфікації керівних кадрів загальної середньої освіти. Один із ключових компонентів формули Нової української школи: *«Сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише в приміщенні навчального закладу»* [5].

Знання, як ключовий показник якості освіти та кваліфікації працівника, вже не є визначальним фактором професійної підготовки керівника. Сучасний конкурентоспроможний успішний керівник зобов'язаний демонструвати стійкі навички використання ІКТ, критичного мислення, стратегічного планування і здатність гнучко реагувати на зміни потреб суспільства. На даний момент відбуваються інноваційні зміни парадигми освітнього процесу та системи керування ними, становлення систем дистанційної та відкритої освіти, інтеграції освітньої системи у європейську та світову системи. Базовою основою успішного впровадження таких змін у світовий освітній процес є інформатизація загальної середньої освіти на всіх рівнях, автоматизація процесів організації навчання, забезпечення прозорості та доступності освітніх процесів, вибір навчальних курсів та програм. У свою чергу, ІКК керівника ЗЗСО стає основою для успішної реалізації зазначених вище змін.

У сучасних умовах розвитку освітнього процесу в Україні нагальним виступає питання організації ДН в ЗЗСО (військові дії на території України, велика міграція населення, процес децентралізації в умовах адміністративної реформи в Україні, підвищена увага до інклюзивної освіти).

За експертними оцінками, зараз в Україні понад 50000 учнів потребують навчання за дистанційною формою. Використання *дистанційної форми навчання* забезпечує, передусім, неперевершену (порівняно з іншими формами навчання) швидкість оновлення знань за підтримки інформаційних ресурсів, що обираються учнями зі світових електронних інформаційних мереж. Ця форма дозволяє практично без обмежень розширити навчальну аудиторію вчителя, "знімаючи" всі географічні та адміністративні кордони. Вона сприяє забезпеченню рівного доступу до якісної освіти широких верств різних категорій учнів (зокрема дітей, які потребують інклюзивної освіти), максимально "наблизити" свої сервіси до спеціальних потреб тих, хто здобуває освіту.

Тому питання організації ДН, підготовки та розвитку компетентних керівників ЗЗСО (в першу чергу, з питань ІКТ та організації ДН), нагальні освітянські проблеми, що потребують вирішення в найкоротші терміни.

Поняття **“інформаційно-комунікаційна компетентність керівника ЗЗСО”** визначаємо як *здатність і готовність на основі динамічної комбінації знань, умінь та практичних навичок використовувати інформаційні технології, передусім ІКТ та електронні освітні ресурси, для підтримки професійної діяльності з управлінської діяльності та освітнього процесу в ЗЗСО, в тому числі в умовах організації дистанційного навчання.*

Відповідно до Положення «Про дистанційне навчання» (затверджене наказом МОН від 25.04.2013 р. № 466/2013, із змінами та доповненнями), його метою є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що визначені як технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також **забезпечення організації і супроводу навчального процесу** за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету.

Процес управління розвитком ІКК керівників ЗЗСО, на наш погляд, можливо забезпечити шляхом безпосередньої участі керівника в організації дистанційного навчання в освітньому процесі.

З огляду на зазначене вище, під поняттям **“управління розвитком інформаційно-комунікаційної компетентності керівників ЗЗСО в умовах дистанційного навчання”** розуміємо *системний і закономірний процес прогресивних змін особистості керівника щодо здатності використання інформаційних технологій, передусім ІКТ та ЕОР, в умовах організації дистанційного навчання.*

Основні результати та їх практичне значення.

Процес модернізації ЗЗСО, а особливо зараз, на початку діяльності закладів Нової української школи, значно активізується за умови відповідного рівня ІКК її керівників, їх готовності використовувати сучасні ІКТ в управлінській діяльності та здатності здійснювати усвідомлену, продуману політику впровадження сучасних ІКТ в освітній процес ЗЗСО, забезпечення інформатизації освітнього закладу, організацію ДН. ІКК майбутніх керівників ЗЗСО формується в закладах вищої освіти та післядипломної педагогічної освіти, шляхом отримання формальної та неформальної освіти, а також шляхом інформальної освіти. Необхідно удосконалювати процес професійної підготовки майбутніх та перепідготовки сучасних керівників ЗЗСО шляхом розробки та введення в освітній процес комплексної, цілеспрямованої, послідовної методики роботи щодо формування та розвитку їхньої ІКК.

Література

1. Олійник В.В. Відкрита післядипломна педагогічна освіта і дистанційне навчання в запитаннях і відповідях: наук.-метод. посіб. [текст] / В.В. Олійник; НАПН України, Ун-т менедж. освіти. – К.: «А.С.К.», 2013. – 312с.
2. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності : теорія і практика : [монографія]. / Т. М. Сорочан – Луганськ : Знання, 2005. – 384 с.
3. Дистанційне навчання: психологічні засади: [монографія] [М.Л. Смульсон, Ю.І. Машбиць, М.І. Жалдак та ін.]; за ред. М.Л. Смульсон. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. – 240 с.
4. Організація та функціонування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти загальноосвітніх навчальних закладів : Монографія / [наук. ред. Ю. М. Богачков]; Ін-т інформ. технологій і засобів навчання НАПН України. – К.: Атіка, 2014. – 184 с.: іл.
5. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. – [Електронний ресурс]. – К.: 2016. . – URL: [НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА](#).

УДК 371.14:37.018.46

С. В. Антощук

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ,

ВІДКРИТІ ВЕБ-РЕСУРСИ В ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Відкриті освітні ресурси (Open Educational Resources, OER) – це загальна назва освітніх (навчальних і наукових) ресурсів, які існують у відкритому доступі або випущені за відкритою ліцензією, яка дозволяє їх безкоштовне використання та модифікацію третіми особами.

Однією з особливостей таких ресурсів на відміну від безкоштовних ресурсів є їх відкритість, яка полягає у використанні ліцензії, що дозволяє їх вільне використання, переробку інтелектуальної власності третіми особами.

Відповідно до прийнятого ЮНЕСКО визначення, відкриті освітні ресурси вирізняються серед інших певними особливостями, а саме:

- методичною, навчальною або науковою спрямованістю матеріалів;
- підтримкою різних форматів і носіїв для представлення матеріалів;
- розповсюдженням на умовах відкритої ліцензії навчальних і наукових матеріалів, які є суспільним надбанням;
- забезпеченням безкоштовного доступу, використанням, переробкою та перерозподілом матеріалів іншими користувачами;
- мінімальними обмеженнями або відсутністю їх під час роботи з ними.

Ці ресурси можуть бути у вигляді підручників, інтерактивних курсів, тестів, мультимедіа, програмного забезпечення та інших інструментів, які можуть бути використані у процесі навчання, що дозволяє вважати їх частиною (елементами) цифрового освітнього середовища.

Крім використання відкритих освітніх ресурсів, у навчальному процесі вони можуть бути цікавими для тих, хто здобуває освіту неформально.

Ідея створення відкритих освітніх ресурсів з'явилася на основі ідеї відкритого доступу, яка розвивалася від початку 90-х років у рамках Руху відкритого доступу. Сама концепція відкритих освітніх ресурсів виникла у 2001 р., коли Массачусетський технологічний інститут виступив з ініціативою створення **Open Course Ware** – Відкритого середовища курсів (**MIT Open Course Ware**), яка дозволяла інтернет-користувачам вільно використовувати розроблені навчальні матеріали безкоштовно. Один із засновників **MIT OCW**, професор Лерман підкреслив, що «продаж контенту виглядає не так привабливо в сучасних умовах, ніж пошук шляхів для вільного розповсюдження».

У 2002 р. Массачусетський технологічний інститут запустив сервер **MIT OCW**, який став флагом руху щодо створення та розповсюдження відкритих освітніх ресурсів.

Через декілька років ініціативу Массачусетського технологічного інституту підтримали впливові навчальні заклади та освітні організації Європи, такі як: Відкритий Університет Великобританії, Відкритий Університет Нідерландів та Європейська асоціація університетів дистанційного навчання (The European Association of Distance Teaching Universities – EADTU).

У 2005 р. на базі **MIT** відбулася перша зустріч учасників Консорціуму «**OCW Consortium**». Сьогодні до консорціуму входять ЗВО (заклади вищої освіти) ВНЗ більше ніж 50 країн світу, якими розроблено і розміщено у вільному доступі більш ніж 13000 курсів за різними предметами.

Учасник проекту не вважають, що роздарюють свої матеріали, надаючи до них вільний доступ у мережі Інтернет. Навпаки, розробники відкритих освітніх ресурсів переконані в тому, що наявність таких ресурсів актуальна та необхідна для відповіді на виклики сучасної освіти.

1. Освітні заклади, які отримують державне фінансування зобов'язані забезпечувати вільний доступ і використання своїх матеріалів, оскільки вони створюються на податки громадян і тому вже оплачені суспільством.

2. Обмежений доступ до матеріалів може призвести до дублювання зусиль, що тягне додаткові витрати з боку суспільства.

3. Розміщення відкритих освітніх ресурсів формує позитивний імідж навчального закладу, що сприяє залученню студентів і фінансуванню з недержавних фондів.

Термін «**Open Educational Resources**» (**Відкриті освітні ресурси**) у наукові кола вперше був введений у 2002 р. на Форумі про відкриті початкові системи для країн ЮНЕСКО, на яких учасники виразили *пожання щодо створення універсальних освітніх ресурсів, доступних для усього людства та мали надію, що у майбутньому це відкрите джерело мобілізує усю світову спільноту вчителів.*

З того часу рух OER поступово розвивався у цілому світі. Національна комісія знань уряду Індії створила програму, яка мала на меті адаптацію та застосування матеріалів OER у індійських освітніх закладах.

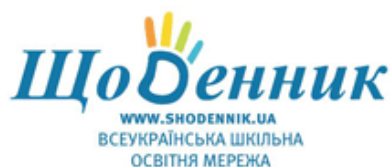
У 2007 році у Кейптауні утворилася неофіційна коаліція організацій, що створюють відкриті освітні ресурси, та було підписано так звану *Кейптаунську декларацію* (також і представниками від України), у якій було уточнено визначення цього терміну. Кейптаунська декларація відкритої освіти – це ключовий документ, що визначає цілі та методи руху. Декларація стала результатом зустрічі робочої групи, яка складалася зі співробітників неурядових організацій, наукових установ та держадміністрацій, вчителів та авторів навчальних матеріалів з усього світу.

Серед україномовних відкритих веб-ресурсів варто зупинитися на таких:

<https://prometheus.org.ua>

Prometheus – це український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів від викладачів КПІ, КНУ та Києво-Могилянської Академії. Головною метою якого є безкоштовне надання онлайн-доступу до курсів університетського рівня всім бажаючим. Містить різноманітні курси: «Підприємство», «Громадянська освіта», «Аналіз даних», «Фінансовий менеджмент», «Основи програмування», «Розробка та аналіз алгоритмів» та багато інших.

<http://shodennik.ua>

Щоденник – всеукраїнська шкільна освітня мережа. Інструмент, що робить процес управління освітою більш оперативним і зручним, надає різноманітні функції для школярів, учителів і батьків - розклад уроків, електронний журнал, електронний щоденник, домашні завдання, шкільний сайт, оголошення, бібліотека, медіатека, словники та перекладач, особиста сторінка, особистий календар, повідомлення, файли, групи та події, мережі.

<http://klasnaocinka.com.ua>

Класна Оцінка є освітнім порталом – інформаційною системою для шкіл, дитячих садків та інших організацій. Містить бібліотеку, статті, дистанційні курси, конкурси, конференції, форум. Навчальні заклади й установи освіти можуть використовувати в своїй роботі як всі сервіси, які об'єднуються в рамках сайту, що створюється за допомогою Конструктора, так і окремі модулі Порталу «Класна Оцінка», які необхідні навчальному закладу в його діяльності. В останньому випадку, для зручності користувачів, в існуючий сайт навчального закладу, що підключений, вбудовується система авторизації освітнього порталу «Класна Оцінка».

Молодіжна Акція Мультимедійна

<http://mammedia.com.ua>

Проект «**Молодіжна Акція Мультимедійна**» створена для підготовки молоді до творчого використання можливостей засобів масової інформації. І спрямована для молоді у віці 13-19 років

– як для учнів старших класів, так і представників різних формальних (напр. товариств) та неформальних груп.

<http://www.prosvitcenter.org>

Центр інноваційної освіти «**Про.Світ**» – це середовище освітян і громадських активістів, які прагнуть всесторонньо розвивати українських вчителів і надавати їм додаткові ресурси для впровадження їхніх ініціатив у школах. Надають можливість поширювати вітчизняні й закордонні практики, формувати коло однодумців, які хочуть привносити інновації в українську систему освіти вже сьогодні.

<http://uklasi.com.ua>

Проект «**У Класі**» – це насамперед навчальний сайт для учнів. Зараз він поповнюється матеріалами з підготовки до ДПА. Представлені на ресурсі уроки допоможуть комфортно оволодіти будь-якими питаннями шкільної математики, геометрії та інших предметів.

УДК 378.046.4:004.77

Антонченко М.О.,

к.пед.н., доцент кафедри освітніх та інформаційних технологій
КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
м. Суми

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПЕДАГОГІВ

Прискорення інтеграції України у міжнародний освітній простір потребує кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності освіти в нових економічних і соціокультурних умовах. Необхідність формування професійних компетентностей педагогічних працівників, що відповідають стрімкому розвитку техніки та технологій у світі, вимагає пошуку нових підходів до необхідності оновлення змісту освіти, пошуку нових форм, методів і технологій навчання «впродовж всього життя». Застосування дистанційного навчання у системі післядипломної освіти надають значні можливості для реалізації таких змін [2].

На основі науково-педагогічного аналізу проблеми дослідження у зарубіжних (А.А. Андреев, Дж. Андерсон, Ст. Віллер, Т. Едвард, Р. Клінг, Н. Левинський, Дж. Мюллер, А. Огур, О.Є. Петровський, Е.С. Полат, Дж. О'Роурке, Д. Парриш, Р. Філіпс, Н. Хара, А.В. Хуторський та ін.) та вітчизняних (В.Ю. Биков, Р.С. Гуревич, К.В. Корсак, Кухаренко В. М., Л.О. Лещенко, М.І. Михальченко, В.В. Олійник, П.М. Таланчук, О.В. Третьак) працях визначено, що дистанційне навчання є окремою формою здобуття освіти, поряд з очною та заочною.

Аналіз досліджень показав, що дистанційне навчання широко використовується за кордоном, зокрема у США, Канаді, Японії, Австралії та західноєвропейських країнах. В останні 10-15 років ця форма навчання активно впроваджується на пострадянському просторі та Україні [1-5 та ін.].

У системі післядипломної педагогічної освіти, дистанційне навчання відкриває слухачам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, надає нові можливості для творчості, оволодіння і закріплення різноманітних професійних навичок, а викладачам дозволяє реалізувати принципово нові форми і методи навчання.

Під дистанційним навчанням (ДН) розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-цифрових технологій [3].

Головною метою ДН є надання освітніх можливостей тим, хто навчається у будь-яких районах країни або за її межами шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-цифрових технологій, а також підвищення якісного рівня освіти за рахунок більш активного використання наукового та освітнього потенціалу провідних університетів, академій, інститутів, наукових центрів та інших освітніх установ за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підвищення кваліфікації працівників [3].

Традиційно організація післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників здійснюється шляхом підвищення кваліфікації та проходження стажування в очній, очно-дистанційній та дистанційній формах навчання [4].

Що стосується організації дистанційного навчання у системі післядипломної педагогічної освіти, то слід виділити її основні завдання: забезпечення слухачів навчально-методичними матеріалами; формування та ведення каталогу інформаційних ресурсів; проведення тестування (вхідного, проміжного та підсумкового); ідентифікація користувачів та їх структуризація за категоріями; забезпечення інтерактивного зв'язку слухача з викладачами та адміністрацією; надання максимально повної інформації про порядок навчання для потенційних слухачів.

Як відомо, ДН ґрунтується на використанні інформаційно-цифрових технологій і, зокрема, комп'ютерних мереж [1-3,5]. Таким чином, з боку закладу післядипломної педагогічної освіти слід організувати технічне забезпечення, яке включає: апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференц-зв'язку тощо) та програмне забезпечення ДН (певна дистанційна система або відкритий електронний ресурс, яким будуть користуватися слухачі, заповнити його певним контентом та зареєструвати там слухачів).

В межах ДН реалізуються всі існуючі традиційні дидактичні принципи навчання (науковості, систематичності, індивідуалізації, наочності та ін.) та з'являються нові (принцип педагогічної доцільності використання нових інформаційних технологій; принцип забезпечення безпеки інформації, яка циркулює при дистанційному навчанні; принцип відповідності технологій навчання; принцип мобільності навчання), пов'язані з використанням сучасних інформаційних технологій.

Крім цього, можна виділити принцип, специфічний для навчання у системі післядипломної освіти – це випереджаючий принцип. Слухачі, що навчаються у системі післядипломної педагогічної освіти, як правило, вже мають вищу освіту, є фахівцями у своїй галузі, але ж потребують вдосконалення своїх професійних компетенцій, щоб вони відповідали вимогам сучасності. Тому випереджаючий принцип дозволяє будувати зміст, форми і методи навчання таким чином, щоб вони не тільки задовольняли, а й випереджали вимоги сучасних техніки, технологій та суспільства в цілому.

Форми та методики (технології) навчання при дистанційному навчанні теж зазнають значних змін [1, 5]. Наприклад, специфічними формами, що притаманні ДН, є відкриті електронні ресурси, чат – заняття, on-line тестування, форуми, відео (Skype) – конференції, електронна розсилка та ін., а технологіями – кейс технології, Internet технології, технології wiki, електронного навчання (e-learning), мобільного навчання (m-learning), «розумного» навчання (SMART leaning), змішаного навчання (blended learning) та ін.

Практика ДН показує, що основною формою організації навчального процесу за дистанційною формою є самостійна робота. Таким чином, для ефективного навчання слухач повинен володіти методами планування й організації самостійної роботи з навчальним матеріалом, навичками самоосвіти. Крім того слухач повинен бути оснащений відповідними технічними засобами (персональним комп'ютером і/або смартфоном, що підключені до Internet з достатньою швидкістю).

При використанні ДН безперечно розширюється й оновлюється роль викладача: він координує пізнавальний процес, постійно вдосконалює навчальні курси, підвищує творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень і інновацій. Безпосереднє управління навчально-пізнавальною діяльністю слухачів при такому навчанні здійснюється шляхом Internet- комунікації (телеконференцій, вебінарів, електронної пошти). Однією з найважливіших задач викладача є

контроль знань, умінь та навичок слухачів. Ця традиційно викладацька задача вирішується у дистанційному навчанні під час розробки тестів поточного та підсумкового контролю.

Таким чином, головними завданнями викладача у дистанційному навчанні є: розробка навчального курсу (контенту), що вноситься у систему дистанційного навчання (наприклад, Moodle) або на сайт відкритого електронного ресурсу; розробка інструкцій до навчання; консультування слухачів з предмету та допомога у навчанні у разі необхідності; контроль результатів навчання [5].

Звичайно, що дистанційне навчання має й певні недоліки. Наприклад, відсутність очного спілкування вчителя й того, хто навчається; нестача практичних занять; відсутність постійного контролю; відсутності захисту авторських прав розробників навчальних матеріалів, сертифікації інститутів дистанційної освіти тощо. Але є й значні його переваги над традиційним навчанням. Це: доступність для різних верст населення; можливість навчатися в зручний для себе час; можливість навчатися в своєму темпі; можливість навчатися в будь-якому місці; навчання без відриву від основної діяльності (роботи), під час декретної відпустки та ін.; доступність навчальних матеріалів; комфортне навчання; індивідуальний підхід.

Підсумовуючи, робимо висновок, що дистанційне навчання відіграє значну роль у системі післядипломної педагогічної освіти і передбачає максимальне використання його навчальних можливостей та переваг. Подальші наукові розвідки можуть стосуватися розробок питань, що можуть усунути (пом'якшити) недоліки ДН та дослідження змішаних форм навчання, де поєднуються ДН з традиційними (очною та заочною) формами.

Література

1. Бодненко Д. М. Підготовка викладачів вищого навчального закладу до здійснення дистанційного навчання: дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» АПН України. – К., 2008. – 256 с.
2. Домаскіна, Н. І. Дистанційна освіта як засіб модернізації освіти в Україні. Серія. Педагогические науки / Дистанционное обучение. НТУУ «Киевский политехнический институт», Украина / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/8_DN_2011/Pedagogica/1_82024.doc.htm
3. Закон МОН від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
4. Наказ МОН від 14.08.13 № 1176 «Про затвердження галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/
5. Технологія розробки дистанційного курсу: Навчальний посібник / [Биков В.Ю., Кухаренко В. М., Сиротинко Н. Г. та ін.]; за ред. В. Ю. Бикова та В.М. Кухаренка. – К.: Міленіум, 2008. – 324 с

УДК 340

Н.В. Безрукова,

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та маркетингу
м. Полтава

В.А. Свічкарь,

к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки та маркетингу
м. Полтава

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Дистанційне навчання є характерною рисою сучасного цифрового суспільства. Розвиток науки, культури, мистецтва, економіки, суспільства в XXI ст. неможливо уявити без цифрових технологій, заснованих на інформаційних потужностях високошвидкісного Інтернету, як джерела інформації та сучасних засобах її відображення та обробки. Сучасні школярі, абітурієнти, студенти володіють навичками роботи з різними гаджетами, які значно розширюють їх можливості, щодо пошуку та обробки інформації. За оцінками експертів за останні 30 років обсяг інформації, яку отримує щодня теперішній студент збільшився на 2 порядки. Зрозуміло, що далеко не вся інформація має безпосереднє відношення до навчального процесу, проте, різке зростання інформатизації вимагає зміни підходів до методики підготовки фахівців у закладах вищої освіти. Застосування методів дистанційної освіти дозволяє, певним чином, привести у відповідність організацію навчального процесу у ЗВО та вимогами сучасного суспільства, яке характеризується виникненням «людини цифрової – digital sapiens».

Дистанційне навчання – тип навчання, заснований на освітній взаємодії віддалених один від одного педагогів і тих, що навчаються. Воно реалізовується з використанням телекомунікаційних технологій і ресурсів мережі Інтернет. Для дистанційного навчання характерні всі властиві навчальному процесу компоненти системи навчання: значення, мета, зміст, організаційні форми, засоби навчання, система контролю і оцінки результатів. Великий інтерес являє дистанційне навчання, що здійснюється за допомогою комп'ютерних телекомунікацій, оскільки за ним лежить майбутнє. Адже через декілька років людина не уявлятиме себе без комп'ютерних технологій та всесвітньої мережі Інтернет. При цьому людині не доведеться нікуди ходити, щоб отримати освіту, їй варто лише увійти до мережі і вибрати одну з форм заняття.

Традиційна система навчання, з точки зору, сучасного студента має низку недоліків: повільне доведення інформації до слухачів на лекціях, якість засвоєння якої, значною мірою залежить від особистих якостей викладача; необхідністю знаходитися в певний час в певному місці, тобто на лекції в аудиторії; обмежені можливості повторення інформації, навички швидко писати конспекти лекцій та чітко структурувати отриману від лектора інформацію, переважна більшість сучасних студентів не мають; в разі, якщо інформація є незрозумілою, буває важко отримати додаткову інформацію, оскільки це може виходити за рамки теми лекції; тощо.

Дистанційна система навчання дозволяє подолати більшість з вищезгаданих недоліків традиційної системи навчання. Студенти мають доступ до дистанційних навчальних дисциплін у будь-який час доби, та день тижня. Вони не прив'язані до місця доступу до дистанційного курсу – сучасні мобільні гаджети, такі як планшети чи смартфони, котрі використовують мобільний Інтернет, дозволяють працювати з дистанційними курсами в будь-якому місці. Серед переваг дистанційного навчання, слід зазначити можливість інтенсивної роботи з певною дисципліною протягом короткого періоду часу до її повного опанування – в традиційному навчальному процесі вивчення навчальних курсів є дискретним, тобто 1-2 пари на тиждень, а по деяких дисциплінах навіть 1 пара в два тижні.

Дистанційні курси забезпечують студентам доступ до лекційного матеріалу. В Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка для забезпечення дистанційного навчання використовується одна із найновітніших версій програми MOODLE (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), яка забезпечує можливість створення інтерактивних лекцій, а не тільки розміщення текстів лекцій. Інтерактивні лекції можуть стати важливим елементом сучасної системи вищої освіти, оскільки інформація, яка надається студентам одночасно дублюється за кількома інформаційними каналами – відео та аудіо. Є можливість імплементувати в інтерактивні лекції відеоролики, підвищуючи рівень візуалізації інформації, що надається студентам. Дослідження психологів останніх років виявили, що сучасна молодь має «кліпове мислення», тобто переважна більшість інформації отримується з відеоряду, причому можливість засвоювати інформацію таким чином є обмеженою в часі. Оптимальна тривалість відеоряду для її найбільш повного засвоєння не повинна перевищувати 10-15 хвилин. Тому є сенс, інтерактивні лекції розробляти обсягом не в одну тему, а в одне питання теми, для кращого засвоєння інформації.

Взагалі, головною перевагою системи Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment для запровадження дистанційної освіти є можливість реалізації модульного навчання. Модульне навчання базується на позиціях діяльнісного, гнучкого підходу до визначення послідовності засвоєння навчального матеріалу, а сам модуль визначається як цілісна конструкція, що поєднує навчальний зміст і технологію оволодіння ним [2]. Важливим критерієм побудови модулю є структурування діяльності студента в логіку етапів засвоєння знань: сприйняття, розуміння, осмислення, запам'ятовування, застосування, узагальнення, систематизація.

Ця технологія базується на модульному підході, широкому застосуванні телекомунікаційноспутникових мереж і сучасних інформаційних технологій та характеризується тим, що у ній використовуються: 1) глосарне навчання: система заучування фактів і понять, що входять у професійні словники; 2) оглядове навчання: побудоване на використанні оглядових лекцій, допомагає студенту створити цілісну картину галузі знань та діяльності, що вивчається; 3) алгоритмічне засвоєння знань: навчання, побудоване на засвоєнні алгоритмів професійних умінь; 4) розвиваючий тренінг: спонукає студента до самостійного пошуку інформації, її творчого осмислення та самостійних дій у постійно змінних умовах; 5) контроль знань: поточний, модульний і підсумковий [1].

Система забезпечує різноманіття процедур навчання онлайн, комбінуванням яких може бути організоване ефективне навчання в навчальному закладі. MOODLE надає можливість інсталяції освітніх ресурсів (навчальних матеріалів) і забезпечує засобами доступу до ресурсів та управління ними; забезпечує комунікаційну взаємодію учасників освітнього процесу, що реалізовується у формі інтернет-конференцій, форумів, дискусій, а також обміну посланнями, що містять, зокрема, завдання для тих, хто навчається, виконання завдань і коментарі [2].

Використання мережевих технологій дозволяє студенту будувати свою стратегію вивчення навчальної дисципліни та сприяє не тільки засвоєнню студентами знань, умінь, навичок, форм професійної поведінки, а й формуванню певної структури особистісних якостей. Дослідження умов формування професійної компетентності майбутніх фахівців засобами мережевих технологій дозволило установити, що впровадження навчально-методичного комплексу, який містить дистанційні курси, розроблені засобами MOODLE з використанням модульного підходу, представлення знань як динамічної, мультимодальної структури, у формуванні якої беруть участь студенти, сприяє набуттю студентами досвіду самостійного поповнення та оновлення професійних знань, особистісної причетності до цього процесу та відповідальності за нього [1].

Система дистанційного навчання MOODLE має досить багато можливостей як для студентів так і для викладачів.

У середовищі MOODLE студенти отримують: 1) доступ до навчальних матеріалів (тексти лекцій, завдання до практичних/лабораторних та самостійних робіт; додаткові матеріали (книги, довідники, посібники, методичні розробки) та засобів для спілкування і тестування; 2) засоби для групової роботи (Вікі, форум, чат, семінар, вебінар); 3) можливість перегляду результатів проходження дистанційного курсу студентом; 4) можливість перегляд результатів проходження тесту; 5) можливість спілкування з викладачем через особисті повідомлення, форум, чат; 6) можливість завантаження файлів з виконаними завданнями; 7) можливість використання нагадувань про події у курсі [1].

Викладачам надається можливість: 1) використання інструментів для розробки авторських дистанційних курсів; 2) розміщення навчальних матеріалів (тексти лекцій, завдання до практичних/лабораторних та самостійних робіт; додаткові матеріали (книги, довідники, посібники, методичні розробки) у форматах .doc, .odt, .html, .pdf, а також відео, аудіо і презентаційні матеріали у різних форматах та через додаткові плагіни; 3) додавання різноманітних елементів курсу; 4) проведення швидкої модифікації навчальних матеріалів; 5) використання різних типів тестів; 6) автоматичного формування тестів; 7) автоматизації процесу перевірки знань, звітів щодо проходження студентами курсу та звітів щодо проходження студентами тестів; 8) додавання різноманітних плагінів до курсу дозволяє викладачу використовувати різноманітні сторонні програмні засоби для дистанційного навчання.

Література

1. Болюбаш Н.М. Фактори та умови формування професійної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційного середовища MOODLE [Електронний ресурс] / Н.М. Болюбаш // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 3 (17). – Режим доступу : <http://www.ime.edu-ua.net/em17/emg.html>.
2. Олійник Л. Дистанційна освіта – переваги та недоліки [Електронний ресурс] / Л. Олійник. – Режим доступу : http://liyalno1.blogspot.com/2013/03/blog-post_24.html.
3. Осадча К.П. Організаційні проблеми впровадження системи управління курсами у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій [Електронний ресурс] / К.П. Осадча, В.В. Осадчий. – Режим доступу : <http://2013.MOODLEmoot.in.ua/course/view.php?id=24&lang=ru>.

УДК 378. 14

Л.М. Болдирєва,

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри менеджменту і логістики Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка, м. Полтава

О.В. Христенко,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту і логістики Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ДИСТАНЦІЙНИМ НАВЧАННЯМ

Однією з форм отримання нових знань з мінімальними витратами часу і коштів являється дистанційна освіта. Дистанційна освіта як процес навчання, заснована на використанні сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій.

Незважаючи на той факт, що під час дистанційного навчання безпосередньо відсутній особистий контакт між викладачем і учнями, у підсумку отримуються як кількісні, так і якісні результати.

Застосування дистанційного навчання не є новим, проте теоретико-методологічні аспекти щодо практичної діяльності потребують доповнення і уточнення, оскільки існує потреба у створенні спеціальних навчальних матеріалів на основі теорії управління соціальними системами, наукових підходів з філософії та психології освіти із використанням різноманітної комп'ютерної техніки.

До особливостей дистанційного навчання варто віднести його інтерактивний характер, зокрема необхідність чіткого планування часу, інтенсивність дискусій, необхідність участі слухачів у коригуванні структури, змісту і ефективності курсу.

Аналіз літературних джерел дозволяє виокремити наступні тлумачення поняття «дистанційне навчання» (табл. 1).

Таблиця 1

Тлумачення поняття «дистанційне навчання»

Суть і зміст поняття	Автор, рік, джерело
Форма навчання, при якій взаємодія педагога і студентів між собою здійснюється на відстані і відображає всі властиві навчальному процесу компоненти (мету, зміст, методи організаційні форми, засоби навчання), що реалізуються специфічними засобами інтернет-технологіями або іншими засобами, які передбачають інтерактивність.	Е. Полат, 2004 р. [3]
Форма організації і реалізації навчально-виховного процесу, за якою його учасники (об'єкт і суб'єкт навчання) здійснюють навчальну взаємодію	В.Ю. Биков, 2008 р. [1]

принципово і переважно екстериторіально (тобто, на відстані, яка не дозволяє і не передбачає безпосередню навчальну взаємодію учасників віч-на-віч, інакше, коли учасники територіально знаходяться поза меж можливої безпосередньої навчальної взаємодії і коли у процесі навчання їх особиста присутність у певних навчальних приміщеннях навчального закладу не є обов'язковою).	
---	--

Джерело: узагальнено авторами

Дистанційне навчання можна застосовувати як у середніх загальноосвітніх і вищих закладах освіти, так і на підприємствах. Якщо розглядати на прикладі вітчизняних підприємств і філій включно, то можна виділити такі позитивні результати:

- одночасне навчання і тестування всіх працівників;
- автоматизований процес щорічної оцінки аналітичної звітності;
- адаптаційне навчання новоприйнятих працівників.

Модель дистанційного навчання в сучасній Україні повинна розвиватися як макросоціальний гуманітарний проект здійснення інноваційної системної моделі підвищення інтелектуального рівня суспільства. Стрімкий розвиток цивілізації передбачає пошук і розвиток нових освітніх форм, які застосовуються за допомогою сучасних досягнень інформаційних технологій. Освітні потреби майбутнього знаходять своє втілення в розвитку стратегій дистанційного навчання, що відповідають вимогам часу [2].

Вагомим завданням управління є оцінка якості навчання, що визначається сукупністю показників, які характеризують різні аспекти навчальної діяльності: контроль якості освітніх послуг – оцінка показників якості продукції, тобто знань студентів; елементи якості із стандарту ISO-9004 сформовані в чотири групи: розподілення відповідальності (management responsibility); управління ресурсами (resource management); реалізація продукції та послуг (product and/ or service realization); вимірювання та аналіз (measurement, analysis, and improvement) [4].

Підсумовуючи вище сказане, можна зробити такі висновки: запровадження дистанційного навчання дозволяє врахувати особливості переходу до нових освітніх технологій; фінансово-економічний, теоретико-методологічний і кадровий аспекти суттєво впливають на якість надання освітніх послуг навчальним закладом; організаційне забезпечення в системі дистанційного навчання повинно розроблятися відповідно до принципів науковості, актуальності, адаптованості до вимог часу і ринку праці.

Література

1. Биков В.Ю. Технологія створення дистанційного курсу: навч. посіб. / В.Ю. Биков, В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко, О.В. Рибалко, Ю.М. Богачков. – К.: Міленіум, 2008. – 324 с.
2. Кравченко О.І. Управління в системі дистанційного навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://novyn.kpi.ua/2005-2/06_Kravchenko.pdf.
3. Полат Е.С. Теория и практика дистанционного обучения: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева. – М.: Изд-ий центр «Академия», 2004. – 416 с.
4. Преподавание в сети Интернет: уч. пособие / Отв. ред. В.И. Солдаткин. – М.: Высшая школа, 2003. – 792 с.

УДК 378.147

Бондаренко Л. В.,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач Миколаївського національного аграрного університету,
науковий співробітник лабораторії систем відкритої освіти Українського відкритого
університету післядипломної освіти,
м. Миколаїв

ФОРМАТИ ВІДЕОЛЕКЦІЙ: КЛЮЧОВІ ОСОБЛИВОСТІ, ФАКТОРИ ВИБОРУ

За сучасних умов, коли особливо актуальними є питання навчання впродовж всього життя, самоосвіти, активно розвиваються технології дистанційного навчання, в тому числі набуває активного розвитку використання навчальних відеоматеріалів, адже вони є потужним дидактичним засобом навчання, який легко інтегрується із сучасними гаджетами та соціальними мережами. Розробка навчальних відеоматеріалів, зокрема відеолекцій, є досить складним та багатоаспектним процесом, що, безумовно, вимагає спеціалізованої підготовки викладача та активної матеріально-технічної участі керівництва навчального закладу.

Мета даної публікації – розглянути основні формати відеолекцій та звернути увагу на фактори, що повинні зумовлювати вибір того чи іншого формату.

Питання створення відеолекцій, вимоги до них, етапи підготовки, типи навчального відео, програмне забезпечення для його створення розглядалися у працях Аврамчук А., Джеваги Г., Журавльової О., Крук Б., Шалигіної І., Шабаліна Ю., Щербини О. та ін.

Серед численних варіантів записів відеолекцій виокремимо 3 формати, які відображатимуть ключові особливості запису та монтажу відео, та визначимо, які фактори впливають на вибір того чи іншого формату.

1) Запис події в місці безпосереднього проведення перед аудиторією слухачів (оперативна зйомка) (наприклад, запис лекції в аудиторії, виступ на конференції тощо)

Такий формат найчастіше використовується, коли студійна зйомка нерациональна чи неможлива. Наприклад, передрук цілої лекції математичних формул (достатньо коштовний та тривалий процес) або запис виступу відомого вченого в рамках його візиту в навчальний заклад/на конференцію (немає попередньої домовленості чи достатньо вільного часу на студійну зйомку, підготовку відповідних матеріалів, але втрачати можливість запису унікальної методики/матеріалу нелогічно). Такий формат запису відеолекції також буде найзручніший для тих лекторів, яким важко перебудовуватись на нові засоби навчання.

Серед позитивних сторін такого формату варто зазначити можливість зйомки у цікавому місці, наприклад, тематичному музеї, закладі, на місцевості, де відбувалась подія, про яку розповідається в лекції тощо – це додає емоційної насиченості кадрам, зацікавлює слухача нестандартним підходом, привертає увагу до кадру.

Серед недоліків такого формату – не завжди розбірливий почерк на дошці/фліпчарті, не завжди вдалі ракурси зйомки, можливий неякісний звук, невдале освітлення; часто у записі залишаються зайві організаційні питання (відволікаючі фактори, запитання не за темою, надто розгорнуті відповіді чи повтори незрозумілих моментів).

2) Запис екрану (послідовність попередньо підготовлених матеріалів/слайдів або виконання записів, рисунків на екрані за допомогою спеціальних пристроїв, на зразок графічного планшета, чи програмного забезпечення). Перевагою такого формату є економічність для тих тем, в яких багато технічних труднощів реалізації деяких формул, рисунків; швидкість підготовки матеріалу в порівнянні зі студійною зйомкою; можливість використання заготовок зображень, різних кольорів для виділення (в порівнянні із оперативною зйомкою в аудиторії). Серед прикладів таких форматів відеолекцій можемо розглядати численні ролики Академії Хана, зйомки розв'язків задач для підготовки до ЗНО, які виконуються від руки на аркуші паперу, скрайбінг-презентації та ін.

Серед недоліків такого формату можна виокремити необхідність вироблення певних навичок у викладача (наприклад, вміння малювати посередництвом графічного планшета чи використання програмного забезпечення для скрінкасту чи комп'ютерного скрайбінгу тощо).

3) Студійна зйомка. Безумовною перевагою такого формату є якість зображення і звуку, чіткий сценарій, відсутність зайвого у кадрі та змістовно, можливість використання численних технічних візуальних прийомів (вставки, титри тощо), але в той же час студійна зйомка зазвичай менш емоційна (не в повній мірі передає характер, персональний стиль викладача), потребує значних фінансових витрат, технічної підготовки, займає багато часу (як процес підготовки

матеріалу, його зйомки і монтажу). Для бюджетних закладів, на наш погляд, такий формат може буде широковикористовуваним за умови наявності власної матеріально-технічної бази, студії запису та відповідних фахівців. Але в той же час записана на високому технічному та професійному рівні лекція з використанням різноманітних сучасних технічно можливих ефектів справляє відповідне враження про рівень навчального закладу.

Якщо враховувати тематику та мету лекції, власний стиль викладача, то не всі лекції циклу/дисципліни можуть бути записані в однаковому форматі, адже все залежить від того, в яких випадках можна підібрати більш яскраву наочність, а в яких достатньо буде формату «talking head».

Таким чином, ми розглянули основні формати відеолекцій, які за сценарієм та педагогічним задумом можуть бути дещо змінені або скомбіновані для досягнення кращих навчальних результатів. Вибір того чи іншого формату може бути зумовлений бюджетом, що виділяється на запис лекцій, технічними можливостями викладача чи навчального закладу (в тому числі програмне забезпечення), можливостями представлення наочності відповідно до теми.

УДК 37.02

А.В.Борбін,

завідувач відділу дистанційної освіти

Комунального навчального закладу Київської обласної ради

«Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»

м. Біла Церква

ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСІВ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПРОВЕДЕННЯ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Анотація. У статті розкрито досвід упровадження сервісів хмарних технологій у навчальний процес закладу післядипломної освіти. Висвітлено поняття хмаро орієнтованого середовища навчального закладу. Здійснено аналіз змістового наповнення освітнього і наукового компонентів хмарно орієнтованого освітнього середовища.

Ключові слова: хмарні технології; освітнє середовище; системи дистанційного навчання.

Світ не стоїть на місці. Стрімкий розвиток глобалізації впливає на всі сфери життєдіяльності людини, у тому числі й освіти. Одним із пріоритетних напрямів модернізації та інформатизації освітньої системи України є активне використання інформаційних та комунікаційних технологій. Потреба у використанні ефективних ІКТ, здатних забезпечити всім учасникам освітнього процесу можливість плідно взаємодіяти між собою, ефективно використовуючи наявну технічну базу освітнього закладу, зокрема хмарні технології [1; 3].

Актуальність. Упровадження хмарних технологій у систему підвищення кваліфікації фахової кваліфікації дає змогу педагогам не тільки професійного вдосконалення без відриву від основної діяльності, індивідуалізує процес навчання, але й зробить процес навчання більш відкритим, гнучким, мобільним та ефективним.

У світі інформаційних технологій все більшої популярності набуває термін хмарні технології. Хмарні технології – це технології, які надають користувачам Інтернету доступ до комп'ютерних ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервісу [6].

Питанням використання хмарних технологій саме в освіті розкривали у своїх працях такі вчені, як Е. І. Аблялімова, А. М. Кух, Л. М. Меджитова, З. С. Сейдаметова, С. Н. Сейтвелієва, Ю. В. Триус та ін. На сьогоднішній день хмарні технології – це одна велика концепція, що включає в себе багато різних понять. Хмарні технології дають можливість доступу до зовнішніх ресурсів у вигляді сервісу, що надається за допомогою Інтернету, при цьому користувачеві не потрібно ніяких особливих знань про інфраструктуру «хмари» або навичок управління цією «хмарною» технологією.

Основні переваги хмарних технологій очевидні: [5].

- доступність (необов'язкова прив'язка до робочого місця, відкритість освітнього середовища);

- низька вартість (заощадження коштів на придбання та оновлення програмного забезпечення, не потрібні потужні комп'ютери, налаштування, обслуговування, розширення інфраструктури виконує сервіс-провайдер);

- мобільність (уся необхідна інформація знаходиться в хмарі, економія дискового простору, доступність із різних пристроїв);

- надійність (необмежений обсяг збереження даних у хмарному сховищі);

- безпечність (безпека використання та збереження інформації);

- гнучкість (виконання багатьох видів навчальної роботи онлайн);

У діяльності освітнього закладу хмарні сервіси можна використовувати в різних напрямках:

- організація навчального співробітництва;

- управління та постачання навчальних ресурсів;

- електронний документообіг;

- офісні додатки;

- навчальні, професійні спільноти;

- веб-конференції, вебінари;

- електронні бібліотеки;

- обмін і зберігання даних.

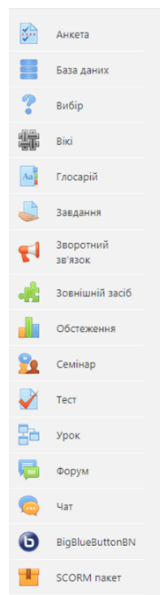
Використання хмарних технологій сприяє утворенню віртуальних навчальних структур, здатних не лише забезпечувати необмежений доступ до електронних освітніх ресурсів, а й слугувати відкритим навчальним середовищем як для дітей, так і дорослих [2].

Саме таку віртуальну навчальну структуру мають платформи дистанційного навчання. Дані платформи утворюють єдину систему, яка органічно поєднує більшість хмарних сервісів і є достатньо цілеспрямованою і зорієнтованою на те, щоб зробити процес підвищення кваліфікації більш відкритим, неперервним і гнучким. Упроваджуючи дистанційне навчання вибір платформи дистанційного навчання є важливим кроком.

У Київському обласному інституті післядипломної освіти педагогічних кадрів дистанційна форма навчання була започаткована з 2003 року. При цьому використовували різні технології: ТВ-технологія (2003-2004 р.р, вчителі початкового навчання); змішана технологія кейс та мережева (2005-2007 роки навчання проводилось за 13 спеціальностями, враховуючи можливості педагогів); з 2008 року – перехід на мережеву технологію.

За період з 2005 року ми апробували декілька платформ дистанційного навчання, серед яких були платформи з закритим кодом Прометей та відкритим кодом e-Front, A-Tutor, Moodle. Основними характеристиками яких є розширена функціональність, наявність вбудованих засобів для розроблення, редагування контенту та засобів спілкування, модульність, зручність у використанні. А для систем з відкритими кодами характерна ще і низька вартість упровадження.

Наш вибір зупинився на системі дистанційного навчання Moodle. Даний програмний продукт побудований у відповідності зі стандартами інформаційних навчальних систем. Користувачі системи отримують доступ до ресурсів за допомогою веб-браузера із різних місць, використовуючи мережу Internet. Зареєструватись та працювати в середовищі також можливо використовуючи соціальні мережі, такі як facebook та google-акаунт.

В системі Moodle пропонуються 4 формати курсів: форумний, єдиної діяльності, тематичний та тижневий. При створенні навчальних курсів ми використовуємо тематичний формат.

Курс може містити довільну кількість ресурсів, представлено у різних форматах. Навчальний матеріал подано у вигляді текстових документів, електронних посібників, схем, таблиць, інтернет-ресурсів як зовнішніх, так і з google-диску, відео-, аудіо матеріали, відео записи навчальних занять, он-лайн лабораторії, тренажери тощо.

Для підтримки практичних, лабораторних занять та організації самостійної роботи система містить значну кількість інтерактивних засобів організації навчальної діяльності. До таких засобів відносяться:

- вікі (дозволяє всім користувачам працювати разом над створенням документу);
- анкети (цей елемент дає можливість проведення вхідного/вихідного анкетування та бути корисним при проведенні моніторингових досліджень);
- глосарій (за допомогою якого створюється термінологічний словник курсу);
- завдання (дозволяє сформулювати завдання для виконання слухачами, яке

передбачає підготовку відповіді в електронному вигляді та завантаження її на сервер для перевірки, встановити термін його здачі та максимальну кількість балів за виконання);

- опитування (проведення голосувань серед слухачів).

- тест (дозволяє викладачу створювати набір тестових питань в різних формах. Проводиться вхідний, поточний та підсумковий контроль);

- урок (складається з набору сторінок, перехід до наступної або попередньої сторінки залежить від відповіді на запитання в кінці сторінки, яка переглядається);

- форум та чат (організація навчальної діяльності у формі обговорення, обміну досвідом роботи та власними напрацюваннями. Деякі завдання для виконання розміщено на форумі).

Використання даних модулів надає можливість співпрацювати на рівнях «слухач- слухач» і «слухач -викладач»

У процесі навчання формується журнал оцінок, в якому розміщено основні види діяльності, які оцінюються (форум, тест, завдання) і загальна оцінка за курс. З кожного виду роботи можна переглянути оцінку, її порядок серед усіх учасників курсу та якою є середня оцінка у курсі.

У системі передбачено створення календаря, в якому розміщено події, заходи, які відбуваються у курсі, або окремій групі з детальним описом. Є можливість самостійно створити подію, запланувати власну діяльність.

У системі наявна e-mail-розсилка новин, форумів, оцінок і коментарів викладачів.

Доступний детальний звіт з графіками і деталями роботи над різними модулями щодо входу користувача в систему і роботу (останній вхід, які матеріали опрацьовано, скільки часу, як часто звертався до того чи іншого матеріалу, кількість прочитаних повідомлень тощо).

Для роботи слухачів курсів підвищення фахової кваліфікації за дистанційною формою навчання розроблена детальна інструкція щодо використання системи дистанційного навчання.

Як бачимо, основні призначення хмарних сервісів Google Диск, Google Форми, YouTube, Gmail, соціальна мережа Google+, групи Google, Hangouts, Google Календар повною мірою реалізовано у платформах дистанційного навчання для збереження інформації, проведення анкетування, тестування, забезпечення спілкування та сповіщення.

Висновок. Таким чином, хмарні технології та створений на їх основі інформаційний освітній простір є інноваційною альтернативою традиційному освітньому процесу, що забезпечує умови для персонального навчання, інтерактивних занять і колективного викладання. Крім того, мережева хмара дозволяє тим, хто навчається, взаємодіяти із широким колом учасників незалежно від їх

місцезнаходження. Отже, аналіз переваг і перспектив використання хмарних технологій у освітньому процесі дає підстави констатувати, що мережева хмара відкриває небачені можливості як для слухачів, так і викладачів за умови їх готовності до відкритої взаємодії.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні умов, змісту, засобів підготовки вчителів і керівників закладів загальної освіти до ефективного використання хмарних технологій у педагогічній та управлінській діяльності.

Література

1. Архипова Т. Л. Технології «хмарних обчислень» в освітніх закладах / Т. Л. Архипова, Т. В. Зайцева // Хмарні технології в освіті : матеріали Всеукраїнського науково-методичного інтернет-семінару (Кривий Ріг – Київ – Черкаси – Харків, 21 грудня 2012 р.). – Кривий Ріг : Видавничий відділ КМІ, 2012. – С. 72.
2. Биков В. Ю. Хмарні технології, ІКТ-аутсорсинг і нові функції ІКТ підрозділів освітніх і наукових установ / В. Ю. Биков // Інформаційні технології в освіті. – 2011. – № 10. – С. 8–23.
3. Воронкін О. С. «Хмарні» обчислення як основа формування персональних навчальних середовищ / О. С. Воронкін // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «FOSS Lviv – 2012 : збірник наукових праць (Львів, 26-28 квітня 2012 р.). – Львів, 2012. – С. 143–146.
4. Положення про дистанційне навчання № 703/23235 від 30 квітня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
5. Світлана Одайник Використання хмарних технологій в управлінні загальноосвітніми навчальними закладами нова педагогічна думка / С.Одайник – 2016. – № 4 (88) 99 Режим доступу : http://novadumka.at.ua/load/nova_pedagogichna_dumka_4_88_2016/1-1-0-37
6. Хмарні технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://j.parus.ua/ua/358>
7. Що таке Moodle. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://moodle.org/mod/page/view.php?id=8174>

УДК

Борблик Т. І.
вчитель географії
Мелітопольська гімназія №9
м. Мелітополь

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ З МЕТОЮ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ

Анотація: в статті розкрито як інформаційні технології допомагають вчителям розвинути критичне мислення в школі на уроках географії.

Ключові слова: критичне мислення, інформаційні технології, дистанційна платформа, Classroom, Moodle.

Сучасний учень повинен набувати навиків критичного і творчого мислення, тобто вміння контролювати інформацію, ставити її під сумнів, об'єднувати, опрацьовувати й систематизувати, писати тексти й виступати перед аудиторією, володіти навичками ділової комунікації, здійснювати пошук ефективних способів діяльності, бути «членом команди». Якщо вчитель постійно організовує на уроках таку діяльність, то навчання буде успішним, а здобуті знання – якісними.

Така організація педагогічної діяльності вимагає від учителя володіння новими методами роботи, впровадження нових педагогічних технологій, необхідності самому вчителю вчитись, творити, розвиватись та самовдосконалюватись[1].

Однією з таких технологій, що допомагає учню не тільки засвоїти певний обсяг знань, а й сприяє розвитку його особистісних якостей, є технологія формування та розвитку критичного

мислення. Ця технологія використовуються у вітчизняній педагогічній практиці вже більше десяти років.

Розвиток критичного мислення учнівської молоді — найактуальніше за умов інтенсивних соціальних змін завдання вчителя. Тільки в разі гідного виконання цього завдання ми зможемо просуватись у напрямі демократії відповідно до вимог світового інформаційного суспільства.

Поняття «критичне мислення» використовується в методичній літературі вже більше 50 років. В 1956 році американський педагог Бенджамін Блум розробив таксономію пізнавальних здібностей і вперше ввів поняття «критичне мислення» як мислення вищого рівня. Це поняття дуже різнобічне і спеціалісти різних галузей освіти сприймають його по-різному [2].

«Критичне мислення - вміле відповідальне мислення, що дозволяє людині формувати надійні вірогідні судження, оскільки воно засновується на певних критеріях і є таким, що самокорегується; впливає з конкретного контексту» (М.Ліпма).

Канадський вчений – професор Ральф Х. Джонсон визначає критичне мислення як «особливий вид розумової діяльності, що дозволяє людині винести раціональне судження щодо запропонованої їй точці зору або моделі поведінки».

Роберт Еніс визначає критичне мислення як «прийняття обміркованих рішень у тому, як варто діяти та у що вірити» [3].

Існує дуже багато методів і стратегій, які можуть бути використані на різних етапах уроку для формування навичок критичного мислення у дітей. Найбільшого поширення і застосування набули методи: «Асоціативний кущ», «Розминка», «Обери позицію», «Прес», «Різнокольорові капелюшки», «Мозковий штурм», «Рюкзак», «Дискусія», «Сенкан», «Есе», «Метод проблемних запитань», «Бліц - опитування» [4].

Критичне мислення формується та розвивається під час опрацювання інформації, розв'язання задач, проблем, оцінки ситуації, виборі раціональних способів діяльності. Тому такі уроки, де це постійно відбувається, створюють плідні умови для формування та розвитку критичного мислення. Якщо ж планувати етапи уроку з використанням на них відповідних специфічних форм та методів технології формування та розвитку критичного мислення, то результат буде ще кращим. Пропоную опис таких методів, прикладів їх використання на відповідних етапах уроку критичного мислення, які я використовую в своїй діяльності [5].

Інформаційно-комунікаційні технології дозволяють більш ефективно використовувати час при роботі з доповідями, рефератами, науковими роботами. Неможливо уявити самостійну дослідницько-пошукову діяльність учня без Інтернету. Самостійна робота з Інтернетом допомагає учню долати лінощі думки, виробляє здатність критично мислити, а не користуватись чужими думками, готовими результатами [6].

Використання дистанційного навчання за допомогою платформи Moodle дозволяє розвинути не лише критичне мислення, а й самостійність учнів. Вони мають можливість самостійно шукати відповіді на поставлені завдання, використовуючи при цьому мережу Інтернет. Також це можна втілити в реальність за допомогою додатків Google, таких як Classroom, Google-презентації, Google-документи та інші.

Дистанційна платформа дає можливість створити різні види вправ та завдань, наприклад з теми «Господарство Євразії» учням пропонується самостійно знайти матеріал за темою та викласти його у вигляді презентації. Вони можуть самостійно ознайомитися з теоретичним матеріалом та зробити самоперевірку, відповівши на питання в кінці лекції.

Література

1. Вукіна Н.В., Дементієвська Н.П. Критичне мислення: як цього навчати. - Х.: Вид. група «Основа», 2007.
2. Голишкін В.О. Інтелектуальні ігри на уроках географії.-Х.:Вид.група «Основа», 2007.
3. Колосова Н.С. Технологія формування критичного мислення на уроці географії. - Х.: Вид. група «Основа», 2008.
4. Макаренко В.М., Туманцова О.О. Як опанувати технологію формування критичного мислення. - Х.: Вид. група «Основа», 2008.

5. Стадник О.Г. Метод проектів у викладанні географії.-Х.: Вид. група «Основа», 2008.
6. Стадник О.Г. Інноваційні технології навчання географії.-Х.: Вид. група «Основа», 2010.

УДК 004.853

В.М.Варгас

к.е.н., викладач,

Львівський кооперативний коледж економіки і права

АНАЛІЗ ТЮТОРСЬКОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ

Анотація. Охарактеризовано переваги дистанційних технологій; проаналізовано ефективність впровадження тьюторської технології в освіті та роль викладача у ній.

Ключові слова: дистанційна освіта; дистанційне навчання; тьютор.

Постановка проблеми. У час бурхливого розвитку науки та техніки, у час необмежених можливостей Інтернету, коли кожен має вільний та безкоштовний доступ до всієї необхідної інформації з різних галузей знань та діяльності, не дивним є те, що стрімкого розвитку набуває дистанційне навчання. Ні викладачі, ні студенти не втрачають нагоди використовувати новітні технології з користю, тому он-лайн навчання набуває все більше популярності. Однак існує ряд особливостей у даній формі навчання.

Науково-теоретична база дослідження. Серед фундаментальних праць у сфері дистанційного навчання заслуговують на увагу дослідження А.Батеса (A.Bates), Б.Холмберга (B.Holmberg), О.Петерса (O.Peters), Г.Рамбла (G.Rumble), Д.Даніеля (J.Daniel), А.А.Андрєєва, М.Е.Бершадського, Є.С.Полат, В.В.Попова, В.І.Солдаткіна, В.П.Тихомирова, В.М.Кухаренка, П.Ф.Стефаненка, В.В.Олійника та ін. Основними аспектами системи дистанційної освіти, розглянутими в закордонних і вітчизняних роботах, є, наприклад, питання забезпечення якості, керування якістю: Робінсон (Robinson), Росс (Ross), Хендерікс (Henderikx), Я.А.Ваграменко, Ю.Л.Деражне, В.І.Овсянников, Н.О.Корсунська, П.Таланчук; використання можливостей Інтернету в освіті: Овстон (Owston), Судовский (Sudowsky), Є.С.Полат, В.І.Кушерець, Г.О.Козакова; матеріали ЮНЕСКО: Гровес (Groves), Р.Кларк (Clark), Петерсон (Petersson) та ін. Така кількість праць є визнанням того, що даному питанню відведено провідну роль у навчальній діяльності студентів, що й зумовлює вивчення змісту цього феномену.

Виклад основного матеріалу.

Дистанційне навчання розглядається науковцями як форма організації освіти, коли студенти віддалені від викладача у просторі і часі, але можуть підтримувати діалог за допомогою засобів комунікації. Надання доступу до навчальних матеріалів, рекомендацій щодо роботи з ними відбувається у зручному місці та у зручний час. Це дозволяє знизити кількість аудиторних занять у загальному навантаженні студента і звільнити час для більш активної самостійної роботи, забезпечити індивідуалізацію навчання. Така організація процесу навчання припускає дещо інший підхід до навчання, зокрема: самостійність пошуку, аналізу, систематизації та узагальнення інформації, самоорганізацію й самоконтроль. Тому дистанційне навчання має низку переваг у порівнянні з традиційним навчанням: передові освітні технології, доступність джерел інформації, індивідуалізація навчання, зручна система консультування, демократичні стосунки між студентом та викладачем, зручний графік та місце роботи [1].

Одним з основних напрямів розвитку дистанційного навчання, як свідчить аналіз зарубіжного й вітчизняного досвіду, є підготовка викладачів (тьюторів), адже запровадження даної технології потребує суттєвої перебудови структури взаємодії „викладач – студент” з позиції „суб’єкт (викладач) – об’єкт (студент)”. Це вимагає активності з обох сторін.

Синонімів до слова тьютор багато: викладач, вчитель, репетитор, тренер, коуч. Всі вони так чи інакше перетинаються, однак кожен має власну особливість.

Тьютор реалізовує індивідуальний освітній маршрут студента. Тобто виходячи із навичок, здібностей та бажань студента, допомагає виробити ідеальну траєкторію руху.

Тьютор у процесі проведення дистанційного навчання виконує такі функції:

- 1) забезпечує реалізацію навчальних заходів, запланованих у межах відповідного дистанційного курсу;
- 2) організовує проведення активних форм навчання, що базуються на постійній взаємодії учасників навчального процесу і направлені на засвоєння слухачами знань та оволодіння ними вміннями і практичними навичками;
- 3) забезпечує своєчасну та якісну методичну допомогу слухачам;
- 4) забезпечує своєчасну взаємодію зі співробітниками Центру дистанційного навчання, які здійснюють організаційне, адміністративне та технологічне супроводження процесу дистанційного навчання. [4].

Навчання включає два типи взаємодії: взаємодія зі змістом та міжособистісна взаємодія. Саме у цих напрямках і полягає роль тьютора — створити та підтримувати модель ефективного навчання, відповідати за підтримку дискусійного напрямку, передача спеціальних знань та відомостей, забезпечувати гармонію у групі. Модератор дискусії (тьютор) виконує чотири головні ролі:

Педагогічна роль. Використовуючи питання, фокусувати дискусію на головні концепції, принципи та вміння.

Організаційна роль. Встановити програму роботи дискусії: предмет обговорення, термін, процедурні правила та норми здобуття рішень. Керування взаємодією та напрямом — важливий елемент успішності дискусії.

Соціальна роль. Створення дружнього соціального простору для навчання підкреслює майстерність модератора: надсилання запрошень на початку, стимулювання участі за допомогою специфічних прикладів, використання зворотного зв'язку, дружнього тону.

Технічна роль. Тьютор повинен створити учасникам комфортні умови роботи з системою та програмним забезпеченням.[5]

Таким чином перед сучасними викладачами-тьюторами, стоять складні завдання. Зокрема, управління навчальною інформацією (конструювання та структурування) й управління пізнавальною діяльністю (у процесі навчання) слухачів.

Стосовно студентства у дистанційній освіті, то слід зазначити, що таке навчання підходить не для всіх спеціальностей. Ви не станете висококваліфікованим фізиком, лікарем чи хіміком, проходячи курси он-лайн. Для 100% засвоєння таких надскладних та престижних спеціальностей просто необхідно відвідувати практичні заняття, проходити практику в лабораторіях та наукових центрах. Не дивним є також те, що багато он-лайн студентів жаліються на нехватку в спілкуванні з викладачами у режимі реального часу, бо ніякий Інтернет, вже ж таки, не замінить можливість тет-а-тет задати необхідну кількість питань та поговорити, порадитись з лектором на тему, що вас хвилює.

Окрім того, тільки люди з високою самомотивацією та жагою до знань здатні дійти до кінця у вивченні курсу. Якщо ви ліниві та невмотивовані, то, на жаль, це не для Вас, бажання гризти граніт науки пропаде через пару тижнів. У цій справі і справді потрібна жорстка самодисципліна, а для більшості студентів навіть, щоб надгризти граніт науки необхідний усяюдисущий контроль з боку викладача.

Дуже вагомим аргументом на користь дистанційного навчання є його порівняно невисока вартість, яка значно нижча за вартість таких же курсів, але з присутністю викладачів та студентів в аудиторіях. Зменшення витрат на навчання замовлене відсутністю необхідності витрат коштів на закупівлю навчальних матеріалів, дорогу до університету, оренду приміщень та утримання великого педагогічного складу. І це великий плюс у період економічної нестабільності.

Дистанційне навчання зумовлює розширення кола студентів з різних верст населення, це можуть бути і люди похилого віку, спеціалісти різних професій, що бажають підвищити свою кваліфікацію, вагітні жінки та навіть люди з обмеженими фізичними можливостями.

Висновки

Спираючись на визначення ключового терміну «технологія» (техно — майстерність, мистецтво; логос - наука), окреслюється висновок, що мета тьюторської технології полягає в тому,

щоб розкласти на складові частини процес досягнення певного результату. Виходячи з цього, технологія тьюторської діяльності повинна складатися з таких компонентів: методи, прийоми, режими роботи, послідовність операцій та процедур, пряма залежність від засобів обладнання, інструментів та матеріалів, що безпосередньо використовуються.

На нашу думку, дана технологія вимагає удосконалення вмінь, навичок сучасного викладача, адже потребує фахівця високої кваліфікації у своїй професійній галузі, який спроможний створити нове освітнє середовище в Інтернеті і необхідних методичних матеріалів для нього. Для вирішення цього завдання викладач повинен уміти розробляти сценарій комп'ютерної навчальної програми, створювати свою технологію дистанційного навчання, активно працювати в Інтернеті і знати координати серверів, на яких розміщена інформація з його дисципліни, підтримувати контакти зі своїми колегами. Викладач - розробник курсу обов'язково повинен брати участь у процесі навчання і мати активний контакт зі студентами. Тобто, тьюторська технологія – це виклик, який необхідно пройти викладачам для надання сучасних освітніх послуг.

Література

1. Долинський Є.В. Дистанційне навчання – одна з прогресивних форм підготовки фахівців / Є.В. Долинський // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Вип. 42 / За заг. ред. проф. Матвієнко О.В. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. – С. 202-207
2. Дистанційне навчання сьогодні. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://buki.com.ua/blogs/dystantsiynе-navchannya-sohodni/>
3. Роль педагога у системі дистанційного навчання як прогресивної тенденції розвитку освіти [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/13/visnuk_5.pdf
4. Положення про дистанційне навчання у системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів [Електронний ресурс]// Центр дистанційного навчання.КОППОК- Режим доступу до журн.: <http://kristti.com.ua/modules.php?name=Pages&go=page&pid=85>
- 5.Тьютор-організатор дистанційного навчання [Електронний ресурс] - Режим доступу до журн.: http://users.kpi.kharkov.ua/lre/bde/ukr/ode/ch_03.htm

УДК 378

А.В. Василюк,
доктор педагогічних наук, доцент,
професор УМО НАПН України,
Київ

УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІКТ В СИСТЕМУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Розвиток нових технологій та поширення доступності до Інтернету сприяє впровадженню нових підходів до існуючої моделі освіти. Директиви Європейського Союзу проголошують, що інформаційно-комунікаційні технології повинні слугувати підвищенню якості освіти, оскільки освіта сьогодні є чимсь більшим ніж просто чинником для працевлаштування.

Сучасні освітні зміни переконливо свідчать про потребу модернізації системи післядипломної педагогічної освіти, зокрема більш активного використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та освітніх веб-ресурсів. За умов впровадження дистанційної або змішаної форми за різними моделями е-навчання (мобільне, адаптивне навчання) в інформаційно-освітньому середовищі можливо забезпечити неперервність професійного розвитку, самоосвіту, співтворчість педагогів у мережевих педагогічних спільнотах, курсах та проектах.

Упровадження дистанційних технологій освіти – це вимоги сьогодення, нові умови життя й засоби взаємодії, а також – новий стиль мислення. Однак, існують суттєві перешкоди у

запровадженні систем електронного дистанційного навчання, пов'язані із проблемами дидактичного та методичного наповнення освітніх веб-ресурсів (ОВР).

У педагогічних дослідженнях В. Бикова, К. Бугайчука, М. Жалдака, В. Кухаренка та ін. розроблено інноваційні моделі підвищення кваліфікації на основі ІКТ. Окремі аспекти проблеми використання ІКТ та створення освітніх веб-ресурсів досліджено у працях Н. Балик, Л. Білоусової, В. Вембер, О. Гончарової, А. Забарної, А. Кравцової, Н. Морзе, З. Сейдаметової, О. Шиман та ін.

У нових освітніх реаліях педагог повинен аналізувати та здійснювати добір необхідних ОВР; створювати власні ОВР та розміщувати їх в локальній або глобальній мережі. Однак, виконання викладачем нових функцій можливе за умови сформованості у нього нових професійних компетентностей, а саме:

- обізнаності про можливості е-технологій;
- наявність знань основ веб-програмування, базові знання HTML, CSS;
- умінь використання знарядь для обробки векторної та растрової графіки;
- знань засобів типу *authoring tools*, що дозволяє поєднати текст, звук, музику і зображення;
- знань програм для створення і редагування електронних курсів (Adobe Captivate, Articulate Studio, Trivantis Lectora);
- знань системи класу LMS/LCMS та стандартів від ADL, AICC, IEEE, IMS, Tin Can API тощо.

Необхідно постійно слідкувати за змінами технологій та вміло їх використовувати у навчальному процесі із слухачами післядипломної педагогічної освіти. Зокрема, поряд із популярною презентацією формату PowerPoint з'явилася інноваційна технологія під назвою скрайбінг (від англ. *scribe* – розмічати). Її специфіка полягає в супровідній ілюстрації інформації доповідача «на льоту» (через демонстрацію малюнків фломастером на білій дошці), що полегшує сприйняття нових знань. За допомогою даної технології можна привернути увагу слухачів, забезпечити їх додатковою інформацією та виокремити головні моменти доповіді.

Електронним освітнім засобом нового типу є інтерактивний електронний плакат, який надає широкі можливості для організації освітнього процесу. Це є дидактичний багатомірний інструмент, де забезпечується різноманітна робота із певним обсягом інформації. Інтерактивний плакат забезпечує вивчення і закріплення нових знань, а також зворотній зв'язок і контроль за якістю їх засвоєння. Особливості організації роботи викладача з інтерактивним плакатом полягають у можливості співвідносити обсяг між теоретичним та практичним матеріалом, а також комплексне застосування графіки, відео, анімації тощо.

Однак, необхідно враховувати: мотивацію і рівень готовності слухачів до використання ІКТ (зокрема цифрових та електронних освітніх ресурсів), Інтернет-ресурсів в освітньому процесі; необхідність вибору специфічних форм реалізації підготовки в рамках конкретних освітніх програм, що забезпечують відкриту методику при проведенні занять.

Методичний супровід може включати:

- регулярні он-лайн та оф-лайн консультації (за умови спільно розробленого зі слухачами регламенту);
- постійно діючі Інтернет семінари із найбільш значущим педагогічним проблемам;
- систематичне оновлення змісту навчальних курсів (кожен слухач може вибрати додаткові модулі).

Література

1. Воротникова І. Упровадження е-навчання в післядипломній педагогічній освіті [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/319914154_Uprovadzenna_e-navcanna_v_pisladiplomnij_pedagogicnij_osviti. – Дата звернення 25.09. 2018.
2. Стеценко Г. В. Методика використання освітніх веб-ресурсів у процесі підготовки майбутніх вчителів інформатики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання» / Г.В.Стеценко. – Київ, 2010. – 17 с.
3. Трохименко В. Дистанційне навчання педагогічних працівників: досвід і проблеми // Післядипломна освіта в Україні. – 2004. – С. 29–32.

4. Якорев Д. Интерактивный плакат. Что это? / [Електронний ресурс]. –Режим доступу : <http://wiki.itorum.ru/2011/08/interaktivnyj-plakat-cto-eto>. – Дата звернення 20.09.2018.

УДК 378.018.43:004.9

В.Ю. Вощенко

кандидат філософських наук,
доцент кафедри українознавства, культури та документознавства
Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка
(Полтава)

ДИДАКТИКА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Одним із провідних напрямів модернізації освітньої системи є інформатизація навчання, яка поступово охоплює всі рівні вищої освіти. Інформаційні технології створюють нові перспективи для підвищення ефективності процесу пізнання. Відбуваються кардинальні зміни в парадигмі освіти. Значна роль відводиться креативним методам навчання, самоосвіті, дистанційним освітнім програмам. Дистанційне навчання є сукупністю сучасних технологій, що забезпечують надання інформації в інтерактивному режимі (за допомогою використання інформаційно-комунікаційних засобів) тими, хто навчає (викладачами, науковцями, політиками), тим, хто навчається (студентам або слухачам). Запровадження дистанційної системи освіти у сучасних вишах супроводжується пошуком нових більш ефективних її форм, які забезпечать максимальну ефективність у здобутті знань із різних навчальних дисциплін.

У сучасній дидактиці проблеми дистанційного навчання є предметом наукових пошуків для багатьох дослідників, зокрема, таких, як О. Андрєєв, В. Кухаренко, В. Юнчик, Б. Демида, В. Кремень, С. Сагайдак, І. Копил, О. Рибалко. Дослідження присвячені особливостям функціонування системи дистанційної освіти, її перевагам та недолікам, дидактичним принципам, методам, засобам формам практичного запровадження. Аналізуючи особливості та принципи побудови систем дистанційного навчання, академік НАН України В. Кремень зазначив, що дистанційне навчання – це інструмент розв'язання сучасних завдань модернізації освіти [2,9]. Ми спробуємо визначити ключові моменти, пов'язані з дидактикою дистанційного навчання, які ілюструють актуальність проблеми здобуття «освіти на відстані».

Необхідно зауважити, що ефективність дистанційного навчання заснована на розумінні необхідності отримання знань. Студенти мають можливість опрацьовувати навчальний матеріал у потрібному режимі й обсязі. Ефект значною мірою залежить від регулярності занять. Послідовне виконання контрольних-діагностичних завдань і випускної роботи, а також підтримка в усіх питаннях з боку викладача-координатора забезпечує планомірне засвоєння знань. Дистанційна система освіти має безліч переваг, проте на сьогодні фахівці активно працюють для усунення певних недоліків й тимчасових труднощів, щ супроводжують таку форму навчання.

Так, Б. Демида, С. Сагайдак та І. Копил у своїх дослідженнях чітко визначають переваги й недоліки дистанційної системи освіти. Зокрема, до переваг належать такі особливості, як свобода та гнучкість, тобто можливість навчатися одночасно на різних курсах у декількох університетах чи навіть країнах. Індивідуальність як самостійний вибір студентом темпу навчання. Створення власного графіка навчання у зручний час, навчання інкогніто під іншим іменем. Отримання освіти інвалідами, навчання великої кількості людей різних вікових груп. Формування віртуальних спільнот викладачів, студентів завдяки використанню сучасних Інтернет-технологій, за допомогою яких стає можливим обговорення між викладачами певних проблем, розв'язання спільних завдань, обмін досвідом тощо [1, 101].

Проте дистанційне навчання має низку недоліків, подолання яких є першочерговим завданням для розробників освітніх програм. До негативних рис такої освіти можна зарахувати відсутність живої взаємодії викладача та студента, брак емоційного фону при викладанні матеріалу. Ключовою проблемою є питання аутентифікації користувача при перевірці знань. Не запропоновано

оптимального технологічного рішення, більшістю дистанційних програм використовується очна екзаменаційна сесія. Обов'язковою є наявність низки індивідуальних психологічних умов. Результат дистанційного навчання залежить від самостійності та свідомості студента, жорсткої самодисципліни. Відсутній постійний контроль над тими, хто навчається; відчувається нестача практичної роботи. Проектування та створення системи дистанційного навчання, організація курсів і купівля необхідного обладнання потребує великих фінансових затрат [1, 102].

Аналіз упровадження дистанційного навчання показує, що до реального контингенту потенційних студентів належать ті, хто часто перебуває у відрядженнях, військовослужбовці, територіально віддалені слухачі, жінки, які перебувають у декретній відпустці, люди з фізичними вадами, ті, хто поєднує навчання й роботу, співробітники, які підвищують свою кваліфікацію, тощо.

Не кожен має можливість навчатися п'ять років у виші, проте сучасні технології можуть допомогти здобути освіту. Віртуальний курс лекцій дозволяє скоротити або подовжити час навчання на власний розсуд.

Ефективність дистанційного навчання для випускників і студентів полягає також у тому, що здобування освіти таким шляхом не обмежує можливості навчатися й удосконалюватися в професійній діяльності під час роботи на підприємстві. Цей освітній рівень студенти вважають цілком достатнім і реальним для здійснення своїх життєвих планів. Багато хто з них вважає, що отримані знання відповідають успішній роботі.

Найбільш важливими формами дистанційного навчання є: лекції (мережеві чи відеозаписи), лабораторні роботи, телеконференції зі спеціалістами з різних регіонів, проектна діяльність, форуми для дискусій та новин, чати, віртуальні експресії.

Уміння працювати в навчальному сервері допомагають студентам вирішувати проблеми щодо навчального матеріалу та консультування на відстані у вільний час. Оцінюючи успіх у майбутній професійній діяльності, особи, які не мали досвіду роботи, оцінюють свої шанси трохи вище, ніж ті, хто працює на даний час. Навчальний сервер більшість студентів використовують нечасто, але є ті, хто користується ним щодня. Найбільш активні у відвідуванні сайтів дистанційної освіти студенти старших курсів.

Більшість студентів надають перевагу таким формам контролю: контрольно-атестаційні роботи, реферати, вирішення практичних завдань, оцінка рівня знань у процесі особистого інтерв'ю з викладачем, самооцінка. Більшість студентів дистанційної технології навчання, незалежно від курсу, навчання опановує легко.

Зауважимо, що основна мета дистанційного навчання – дозволити вчитися всім бажаним, у кого є прагнення одержати професію. Інтерес до даної технології навчання не лише в бажанні одержати освіту, але й у тому, що інформаційні технології впроваджуються в наше повсякденне життя.

Потенціал дистанційних технологій є достатньо високим. Однак до можливої заміни традиційних технологій дистанційними поки що ставляться обережно. Часто висловлюється думка про те, що будь-якій людині необхідно надавати альтернативу й свободу вибору освітніх технологій. Але є переконання, що за дистанційними технологіями наше майбутнє. Студенти, які здобувають освіту дистанційно, більш адаптовані до зовнішніх умов, вони більш самостійні, товариські й комунікабельні, не бояться приймати важливі рішення, а виходить, у сучасному світі бізнесу їм буде легше [3, 81].

Дистанційні методи, безумовно, сприяють лібералізації освіти та її звільненню від прихильності до місця розташування навчальних закладів різного рівня, до графіків і розкладів їхньої роботи. Завдяки можливості використання всіх переваг традиційних форм навчання, включаючи стандартизовані навчальні матеріали, апробовані процеси й процедури, дистанційна освіта розширює їхній спектр і робить їх доступними набагато більшій кількості людей. Такий вид навчання охоплює послугами початкову, середню, вищу формалізовану й неформалізовану освіту й професійну підготовку широкого кола населення, у тому числі й у районах, що не мають у своєму розташуванні установ денної форми навчання. Дистанційні методи освіти виявляються прийнятними також для таких соціальних груп, які не мають або втратили постійне місце проживання, ведуть кочовий спосіб життя або змушені бути переселенцями: дистанційне навчання

є доступним для них у будь-якому місці, де б вони не перебували, незалежно від наявності або відсутності там звичайних стаціонарних навчальних закладів.

Отже, сьогодні дистанційні технології навчання посідають одне з провідних місць на всіх рівнях вищої освіти. Зацікавленість в одержанні спеціальності дистанційно зростає, а якісні характеристики фахівців відрізняються тільки позитивними моментами: упевненістю у власних силах, легкою адаптацією в колективі, умінням самостійно здобувати необхідні знання. Всебічний аналіз дидактики дистанційного навчання підтвердив гіпотезу якісної підготовки високоосвічених фахівців. Дистанційне навчання є новою формулою в сучасній освіті.

Література

1. Демида Б. Система дистанційного навчання: огляд, аналіз, вибір / Б. Демида, С. Сагайдак, І. Копил. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vlup_2013_13\(3\)_31.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vlup_2013_13(3)_31.pdf)
2. Кремень В. Дистанційна освіта – перспективний шлях розв'язання сучасних проблем розвитку професійної освіти / В. Кремень // Вісник академії дистанційної освіти. – 2003. – № 1. – С. 9.
3. Сисоєва С. Проблеми дистанційного навчання: педагогічний аспект / С. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: Теорія і практика. – Випуск III-IV. – 2003. – С. 81.

УДК

Виноградова Віра Геннадіївна
Викладач КЗ КОР «Білоцерківський
гуманітарно-педагогічний коледж»
м.Біла Церква

ВПРОВАДЖЕННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЮ ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

В період реформування освіти на засадах нової української школи, широке коло вчителів та студентів залучається до різних видів навчання на основі інформаційно-комунікаційних, цифрових та мобільних технологій. Сучасний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій відкриває широкі можливості для використання новітніх досягнень в галузі освіти. Застосування мережевих, мобільних технологій як сучасне досягнення широко використовується викладачами педагогічних коледжів в освітньому процесі. Саме впровадження цих технологій отримує велику зацікавленість серед студентської молоді.

Термін «мобільне навчання» (M-learning) відноситься до використання мобільних і портативних пристроїв, мобільних телефонів, ноутбуків і планшетів в освітньому процесі. Під мобільними інформаційно-комунікативними технологіями розуміють сукупність персональних апаратних засобів, програмного забезпечення, а також прийомів, засобів і методів, що дозволяють здійснювати діяльність, пов'язану з отриманням, збереженням, комп'ютерним опрацюванням і відтворенням текстових, аудіо-, відео- та графічних даних в умовах оперативної комунікації з ресурсами Інтернету, що спрямовані на підтримку особистісно-орієнтованого навчання [1]. Мобільне навчання (M-learning) є однією із форм E-learning, яке активно впроваджується у систему вищої освіти. M-learning поширюється завдяки розвитку технології мобільного зв'язку, що базується на застосуванні мережі Інтернет, і в майбутньому може стати потужним засобом підвищення успішності навчання на всіх етапах становлення особистості – від загальноосвітньої до вищої освіти [2].

Проблеми використання мобільних інформаційно-комунікаційних технологій в освіті досліджували: Д. Абернаті, Е. Вагнер, Р. Веттер, Т. Георгієв, Дж. Еттевелл, О. Жуков, А. Кей, Д. Кіган, С. Кувшинов, В. Куклев, А. Кукульська-Хульме, Є. Михалкіна, Дж. Паско, О. Поліщук, Н.

Рашбі, С. Семеріков, Н. Рашевська, І. Савіних, П. Сеппала, К. Словак, І. Теплицький, Дж. Тракслер, М. Шарплз, С. Шокалюк та ін. Зростання вимог до інформаційної діяльності фахівців, зумовлює необхідність впровадження мобільних технологій з метою підвищення результативності освітнього процесу та зацікавленості студентів навчанням. Збільшення доступності та повноправне використання комунікації в процесі такого навчання дає змогу краще використати творчий потенціал студентів і викладачів, індивідуалізує та інтенсифікує процес навчання.

За допомогою мобільних технологій на заняттях можна автоматизувати процес навчання шляхом перерозподілу навчального часу, модернізації навчально-виховного процесу, введення нових підходів до подання теоретичного матеріалу, наприклад за допомогою відео-фрагментів, відео-занять, мобільних додатків, використання електронних бібліотек зі всіма потрібними джерелами інформації у вільному доступі. Додатки для Android можна встановлювати з комп'ютера або зі спеціального Інтернет-сайту — магазину додатків. В Android існує вбудований каталог додатків Google Play (раніше він називався Android Market). У ньому досить багато безкоштовних програм. Обравши безкоштовний додаток, треба натиснути «Завантажити», і він завантажиться автоматично на мобільний пристрій.

Таким чином студенти можуть завантажити цікавий додаток для вивчення географії Google Планета-Земля. Цей мобільний додаток допомагає майбутнім вчителям здійснювати віртуальні мандрівки, відвідувати різні куточки світу одним дотиком пальця у версії Google Планета Земля для мобільних пристроїв. Можна влаштувати віртуальну екскурсію до Лондон, Токіо, Риму та подивитися на них з висоти пташиного польоту в 3D або познайомитися з цікавими місцями зблизька за допомогою вбудованого режиму перегляду вулиць, дізнатися про щоденне життя в різних куточках світу від наших партнерів – каналу BBC Earth, агентства NASA та програми "Вулиця Сезам".

Інший мобільний додаток Google Експедиції можна використовувати під час вивчення біології, хімії та фізики, що дає змогу здійснювати пізнавальні віртуальні подорожі в будь-який куточок світу та пізнавати більше про світ тварин, видатні місця, влаштовувати дослідницькі експедиції.

Інші можливості мобільних додатків які пропонують сервіси Google, наприклад можна встановити безкоштовні додатки браузер Google Chrome та програму Google Translate для здійснення спілкування. Браузер Google Chrome, встановлений на платформі ОС Android, має доступ до різних додатків на 30 мовах і в ньому присутні нові функції, також користувач може запитати настільну версію web-сайту, якщо він відмовляється переглядати мобільну версію сайту, також можемо додавати закладки що значно спрощує пошук улюблених сайтів.

Можливості додатків Google досить різноманітні в сфері свого застосування. Класифікації додатків дозволяє розглянути їх можливості для різноманітної професійної діяльності, серед яких є візуалізація, спілкування, дослідження, навчання, організація спільної роботи, додатки для здійснення персоналізованого пошуку в Інтернеті та застосування віртуальної реальності тощо. Інтерактивний додаток YouTube допомагає викладачу на заняттях демонструвати підготовлені навчальні фільми, ролики, кліпи, які попередньо були додані вчителем на власний канал YouTube або надає можливість використовувати вже готові матеріали для демонстрації в різних видах практичних та семінарських занять тощо. Отже, розглянувши освітні можливості мобільних технологій на прикладі мобільних додатків Google в роботі сучасного викладача педагогічного коледжу, треба зазначити, що ці додатки надають можливість зробити освітній процес сучаснішим, захоплюючим, творчим, а їх використання роблять освітній процес в коледжі захоплюючим та творчим.

Література

1. Коваль, Т.І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / Т.І. Коваль // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2011. — № 6(26). — Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/546/451> (Дата звернення: 26.08.2013).

2. Пэйн Н. 10 элементов мобильного обучения [Электронный ресурс] / Найджел Пейн // Дистанционное обучение: информационный портал. – Режим доступа: <<http://distancelearning.ru/db/el/C89AA03833448937C32577660010ACF1/doc.html>>.

3. Мобільне навчання стає дедалі більш популярним [Електронний ресурс]: (НОВИНИ) / Management.com.ua // НОВИНИ від 07.04.2011. – Режим доступу: <<http://www.management.com.ua/news/?id=1329>> – Загол. з екрану. – Мова укр.

4. Рашевська Н. В. Мобільні інформаційно-комунікаційні технології навчання вищої математики студентів вищих технічних навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.10 «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» / Наталя Василівна Рашевська. – Київ, 2011. – 21 с.

УДК 37.026:004.032.6

А.В.Гасенко,

кандидат технічних наук, доцент,

доцент кафедри залізобетонних і кам'яних конструкцій та опору матеріалів Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава)

ЕЛЕКТРОННІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ НАВЧАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Актуальність проблеми дослідження. На сьогодні для забезпечення розвитку нового освітнього середовища України необхідною складовою на всіх рівнях (від учня до управління навчальним закладом і системою освіти) є інформаційні технології [2; 5]. Не менш важливою є складова середовища, якою опосередковано зміст навчання і управління процесом навчання, тобто електронні засоби навчального призначення, до яких належать програмні засоби навчального призначення, електронні бази даних з відповідним наповненням тощо [1].

Стан розроблення проблеми в науці і практиці. Згідно глосарія, електронний освітній (навчальний) ресурс (англ. *Digital learning objects; DLO*) – це навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі і представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації навчально-виховного процесу в частині, що стосується його наповнення навчально-методичними матеріалами [4]. Електронний освітній ресурс вважається одним з головних елементів інформаційно-освітнього середовища [3].

Метою створення електронного освітнього ресурсу є змістове наповнення освітнього простору, забезпечення рівного доступу учасників навчально-виховного процесу до якісних навчальних та методичних матеріалів незалежно від місця їх проживання та форми навчання, створених на основі інформаційно-комунікаційних технологій.

Основна ідея, положення. Класифікація електронних освітніх ресурсів наведена у таблиці 1.

Висновки дослідження. Кожен наведений в класифікатору (див. табл. 1) документ електронного освітнього ресурсу повинен відповідати таким вимогам:

–відповідність програмі з навчального предмета, для вивчення якого розроблено електронний освітній ресурс;

Таблиця 1

Класифікація електронних освітніх ресурсів

ВИДИ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ				
І. за типом документу				
електронні документи:	інформаційні системи:	елек тро нні	ком п'ю терні	елек тро нні

електронний словник	електронний довідник	електронний навчальний посібник	електронний підручник	електронні методичні матеріали	депозитарій електронних ресурсів	курс дистанційного навчання	електронний лабораторний практикум			
II. за функціональною ознакою										
навчально-методичні	методичні	навчальні	допоміжні	контролюючі						

– наявність відповідних методичних рекомендацій щодо використання електронного освітнього ресурсу у професійній діяльності викладача дисципліни;

– дотримання чинних санітарних норм та ергономічних, програмно-технічних вимог до електронного освітнього ресурсу;

– дотримання законодавства України щодо захисту авторських прав.

Практичне значення результатів. При розробленні електронних освітніх ресурсів можуть використовуватись довільні інструментальні програмно-технічні та апаратні засоби за умов дотримання вимог щодо створення і використання об'єктів авторського права і суміжних прав. Зберігання, поширення, забезпечення доступу до них здійснюється шляхом їх розміщення в електронних депозитаріях, які надають вільний (у технічному та правовому відношенні) доступ усім учасникам навчально-виховного процесу. При цьому документи електронних освітніх ресурсів не потребують обов'язкового дублювання у паперовому варіанті.

Література

1. Биков, В.Ю. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення / В. Ю. Биков, В. В. Лапінський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – №3. – 2012. С. 3–6.

2. Гуржій, А.М. Електронні освітні ресурси як основа сучасного навчального середовища загальноосвітніх навчальних закладів / А. М. Гуржій, В. В. Лапінський // Інформаційні технології в освіті. – 2013. – №15. – С. 30 – 37. ISSN 1998-6939.

3. Исследование ОЭСР – цифровые учебные ресурсы как системная инновация, отчет по Финляндии, 2009 [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://he.ntf.ru/DswMedia/091111_dokladonis.pdf

4. Ігнатенко О. Електронні освітні ресурси як невід'ємна складова освітнього процесу / О. Ігнатенко, В. Перевозник // Освіта. Технікуми, коледжі. – 2016. – № 3,4 (41). – С. 15 – 18.

5. Лапінський, В.В. Навчальне середовище нового покоління та його складові // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова / В. В. Лапінський // Серія №2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць / Редрада. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова [Текст], 2008. – № 6 (13). – С. 26–32.

Відомості про автора

1. Прізвище, ім'я, по-батькові (повністю) Гасенко Антон Васильович

2. Посада, вчений ступінь, звання доцент кафедри залізобетонних і кам'яних конструкцій та опору матеріалів, кандидат технічних наук, доцент

3. Організація (повністю і аббревіатура) Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка (ПолтНТУ)
4. Поштова адреса Першотравневий проспект, 24, 36011, м. Полтава, Україна
5. Телефон, факс (з кодом міста), e-mail +380504046488, gasentk@gmail.com

УДК 378.018.43

А.О. Глєбова,

к.е.н., доцент

доцент кафедри туризму та адміністрування

Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка

В.М. Маховка,

к.е.н., доцент кафедри туризму та адміністрування

Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка

(м. Полтава)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВНЗ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ОСВІТОЮ

Активний та прогресивний розвиток інформаційного суспільства в ХХІ сторіччі безумовно впливає на інформатизації вищої освіти та освіти в цілому. Впровадження інтерактивних технологій та поглиблення інформатизації освітнього процесу є одним з напрямів модернізації системи процесу освіти в ВНЗ України на сучасному етапі. Саме розвиток дистанційної освіти є актуальним способом удосконалення та поліпшення процесу навчання загалом. Сучасні інформаційні технології та системи дозволяють модернізувати освітню систему шляхом використання сучасних методів навчання, активного пізнання нового, саморозвитку та самоосвіти.

Аналіз досліджень і публікацій показав, що особливості організації освітнього процесу у ВНЗ за дистанційною освітою були розглянуті в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема: А.Андрєєва, Т.Вахрушева, Є.Долинського, М.Загірняка, Л.Значенко, В.Ігнатенко, О.Кареліна, І.Козубовської, В.Кухаренко, Є.Полата, О.Рибалко, Н.Сиротенко, А.Хуторського, Г.Яценко та інших. Зокрема, основні етапи становлення та розвитку дистанційного навчання залежно від рівня розвитку в країнах Північної Америки і Європи, в тому числі в Україні: І етап: 1840-1960-ті рр. – кореспондентське навчання в Західній і Центральній Європі; 1880-1960-ті рр. – кореспондентське навчання в Північній Америці; II етап: 1970-1980-ті рр. – відкрите і дистанційне навчання в Західній і Центральній Європі та Північній Америці; III етап: 1990-ті рр.-2007 р. – електронне дистанційне навчання в Західній, Центральній і Східній Європі та Північній Америці. Ці етапи збігаються з початком відповідно індустріалізації (О. Петерс) та інформатизації суспільства і глобалізацією освіти [6]. У результаті на сучасному етапі розвитку освіти і сучасних інформаційних технологій активно розвивається дистанційне навчання, яке створює можливості організації сучасного навчального процесу на рівні денного з усіма атрибутами, які характеризують даний процес як навчальний, тобто отримати в разі необхідності пояснення, роз'яснення викладачем навчального матеріалу, спілкування з викладачем і студентів між собою протягом усього періоду навчання.

Перевагою впровадження у практику навчання студентів у ВНЗ на основі дистанційної освіти є можливість формування системи безперервного процесу навчання на основі єдиного інформаційного простору. Така система в сучасних умовах дозволить максимально адекватно, швидко і гнучко реагувати на потреби суспільства стосовно підготовки висококваліфікованих фахівців для рівних сфер та галузей економіки. Дистанційна освіта являє собою безперервний процес навчання та отримання знань, вмінь, навичок з використанням спеціального освітнього простору, який передбачає використання інформаційних та інтерактивних технологій і забезпечує обмін навчальною інформацією між студентами та викладачами на відстані, а також реалізує систему супроводу й адміністрування навчального процесу [2, 5].

Характерними рисами організації освітнього процесу у ВНЗ за дистанційною освітою є:

інтерактивність навчання: інтерактивні можливості використовуються в системі дистанційного навчання програм і систем доставки інформації, дозволяють налагодити і навіть стимулювати зворотний зв'язок, забезпечити діалог і постійну підтримку, які не можливі в більшості традиційних систем навчання;

гнучкість навчання студентів, що одержують дистанційну освіту, у виборі навчального закладу, місця і часу навчання. Студенти мають можливість не відвідувати навчальних занять, а навчаються у зручний для себе час та у зручному місці;

в основу програми дистанційної освіти покладається модульний принцип, що дозволяє з набору незалежних курсів-модулів сформувати навчальну програму, яка відповідає потребам студентів;

індивідуалізація навчання, яка дозволяє реалізувати для студента індивідуальну навчальну програму й індивідуальний навчальний план. Можна самостійно вибирати послідовність вивчення предметів на основі індивідуального графіку;

економічність дистанційного навчання знаходить прояв у ефективному використанні навчальних площ та технічних засобів, концентрованому й уніфікованому представленні інформації, використанні і розвитку комп'ютерного моделювання, що призводить до зниження витрат на підготовку фахівців; а також відсутність проблеми придбання навчальних матеріалів та підручників;

використання в навчальному процесі нових досягнень інформаційних технологій, які сприяють уходженню людини до світового інформаційного простору, що забезпечує технологічність навчання;

інформаційна забезпеченість дистанційного навчання характеризується тим, що студенти отримують доступ до комплексу необхідних навчальних матеріалів у сучасному електронному вигляді безпосередньо з серверу вищого навчального закладу, де вони навчаються, інших ВНЗ та Інтернет-ресурсів. Сучасні комп'ютерні телекомунікації здатні забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної навчальної інформації на рівні, а іноді й набагато ефективніше, ніж традиційні засоби навчання;

якість дистанційної освіти має бути високого рівня, не поступатися якості очної форми навчання. Це досягається шляхом підготовки дидактичних засобів навчання, до розробки яких залучається найкращий професорсько-викладацький склад і використовуються найсучасніші навчально-методичні матеріали;

паралельність дистанційного навчання – воно здійснюється одночасно з професійною діяльністю або з навчанням за іншим напрямом підготовки, тобто без відриву від виробництва або іншого виду діяльності. Також з'являється можливість одночасного навчання в українському та зарубіжному;

відкритість і об'єктивність оцінки знань студентів, її незалежність від викладача, оскільки використовуються сучасні комп'ютерні технології і відповідні програми виставлення оцінок за шкалою ЄКТС;

висока самоорганізація студентів, при якій підвищується творчий і інтелектуальний потенціал, прагнення до здобуття знань, уміння взаємодіяти з комп'ютерною технікою і опанування новітніми інформаційними технологіями [1, 3, 4]. Отже, дистанційну освіту необхідно розглядати як форму організації навчального процесу, а також педагогічну технологію, в основі якої лежить організована та керована індивідуальна й самостійна робота студентів, з максимальним використанням переваг і можливостей сучасних інформаційних технологій та комунікацій. Саме можливість своєчасного управління та спрямування процесу навчання та отримання знань студентами, висока інтерактивність, можливість індивідуальної освіти та диференціації навчання якісно відрізняє дистанційну форму від інших.

Варто відмітити, що особливості організації освітнього процесу у ВНЗ на основі дистанційного навчання потребує високої компетентності викладача не лише в сфері свої наукових інтересів, але й здатності використання інформаційних технологій в процесі навчання, а від студентів – поєднання мобільності, цілеспрямованості, прагнення до самовиховання. Тому

основною метою використання дистанційного навчання студентів в освітньому процесі є виховання не лише компетентного фахівця, але й особистості, яка має бажання і здатність до саморозвитку, спілкування, навчання та самоосвіти. І як результат, можливість забезпечити безперервність та доступність освіти і отримання сучасних навичок, які постійно змінюються. Оскільки саме знання є тим ресурсом, який має потенціал до створення додаткової вартості, але і дуже швидко знецінюється, особливо на сучасному етапі. Нині щорічно оновлюється близько 5 % теоретичних і 20 % професійних знань [7]. Тому дистанційна освіта дозволяє забезпечити конкурентоспроможність не тільки студентів, але і уже працюючих людей.

Література

1. Адамова І. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми / І. Адамова, Т. Головачук // Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки. – 2012. – Вип. 10. – С. 3-6.
2. Дистанційна освіта в країнах світу // Освітній портал. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/>. – Назва з екрана.
3. Дистанційне навчання // Вікіпедія. Вільна енциклопедія. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Дистанційне_навчання. – Назва з екрана.
4. Долинський Є.В. Дистанційне навчання – одна з прогресивних форм підготовки фахівців / Є.В. Долинський // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Вип. 42 / За заг. ред. проф. Матвієнко О.В. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. – С. 202-207.
5. Муковіз О. П. Основи організації дистанційного навчання у системі неперервної освіти : [методичні рекомендації] / О. П. Муковіз. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. – 66 с.
6. Шуневич Б.І. Розвиток дистанційного навчання у вищій школі країн Європи та Північної Америки/ Шуневич Б.І. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/files/shunevych_7.pdf. – Заголовок з титулу екрану.
7. Освіта протягом життя як чинник людського розвитку". Аналітична записка Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1865/>. – Заголовок з титулу екрану.

УДК 378.14:004

В.В. Гришко,

д.е.н., професор,

директор Навчально-наукового інституту фінансів, економіки та менеджменту

Полтавського національного технічного університету

імені Юрія Кондратюка (м. Полтава)

О.В. Зернюк,

к.т.н., доцент,

завідувач кафедри менеджменту і логістики Полтавського національного технічного

університету імені Юрія Кондратюка (м. Полтава)

М.В. Зось-Кіор,

д.е.н., доцент,

професор кафедри менеджменту і логістики Полтавського національного технічного

університету імені Юрія Кондратюка (м. Полтава)

В.В. Ржепішевська,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри менеджменту і логістики Полтавського національного технічного

університету імені Юрія Кондратюка (м. Полтава)

**ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИКЛАДАЧА ВНЗ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

Зростання інформатизації суспільства висуває особливі вимоги до професійного рівня викладача ВНЗ. У новому постійно змінному інформаційному середовищі викладачі ВНЗ повинні безперервно освоювати нові способи вирішення професійних педагогічних завдань. Одним з таких способів є застосування інформаційних технологій для професійного розвитку.

У науково-педагогічній літературі обговорюються поняття інформаційно-комп'ютерної, інформаційно-педагогічної, інформаційно-дослідницької та інформаційно-комунікаційної компетенцій, що відображають різні аспекти діяльності викладача. Найбільш ємним поняттям, на наш погляд, є інформаційно-технологічна компетенція (ІТК).

Під ІТК викладача вищої школи необхідно розуміти цілісне особистісне утворення, що сполучає в собі: ціннісно-мотиваційні відношення до діяльності, опосередкованої комп'ютером; професійно і соціально значущі якості особистості, необхідні для здійснення професійної педагогічної діяльності з використанням сучасних ІТ; сукупність професійно-педагогічних знань і умінь, що відповідають сучасному стану розвитку науки та інформатизації суспільства, а також досвід їх використання на практиці [2, 3, 4].

Одним з видів застосування сучасних інноваційних технологій навчання в процесі професійної підготовки майбутнього викладача є інформаційні засоби навчання, для успішного і цілеспрямованого використання яких викладачі вищих навчальних закладів повинні знати їх дидактичні можливості та принципи функціонування.

Ефективність застосування сучасних інформаційних технологій у процесі розвитку основ педагогічної майстерності майбутнього викладача забезпечується різноманітністю форм представленої інформації, високим ступенем наочності; можливістю організації колективної та індивідуальної дослідницької роботи.

Впровадження інноваційних технологій у процес професійної підготовки викладача допомагає їм опанувати навчальний матеріал в індивідуальному темпі, самостійно, використовуючи зручні способи сприйняття інформації, що викликає у них позитивні емоції і формує позитивну мотивацію навчання. З метою інтенсифікації професійної підготовки студентів в ВНЗ за допомогою запровадження комп'ютерних презентацій, електронних словників, підручників і посібників; тестових програм, програм-підручників, програм-тренажерів, словників, довідників, енциклопедій, відеоуроків, бібліотек електронних наочних посібників, тематичних комп'ютерних ігор та ін., створюється навчальне професійно орієнтоване інформаційне середовище, що сприяє розвитку педагогічної майстерності викладачів [1, с. 35].

Викладач повинен прищепити студенту ціннісне ставлення насамперед до себе, як до викладача, який володіє сучасними знаннями і вміннями в галузі застосування ІТ в педагогічній діяльності, готовий до відповідального осмислення результатів своєї діяльності з інформатизації освіти, до самовдосконалення і саморозвитку інформаційно-технологічних компетенцій.

На сьогоднішній день можна виділити декілька напрямів використання сучасних ІТ для професійного розвитку викладача:

- використання ІТ як засіб навчання, що удосконалює процес викладання і підвищує його якість і ефективність;
- використання ІТ як пізнання себе і дійсності;
- використання ІТ в якості основного засобу особистого тестування і психодіагностики;
- організація комунікацій на основі використання засобів ІТ з метою передачі і набуття педагогічного досвіду, методичної, навчальної та наукової літератури.

Література

1. Буга Н.Ю. Становлення наукової та інноваційної діяльності у вищих навчальних закладах / Н.Ю. Буга // Економіст. – 2006. – № 9. – С. 60-64.
2. Галиця І.О. Інноваційні механізми активізації педагогічного і наукового процесів / І.О. Галиця // Вища школа. – 2011. – № 7/8. – С. 31-37.
3. Гречаник Б.В. Інноваційний потенціал вітчизняних ВНЗ: особливості та проблеми його формування / Б.В. Гречаник // Інвестиції: практика та досвід. – К., 2010. – №11. – С. 24-27.

4. Мамедова К.А. IT-технологии как необходимый компонент системы образования / К.А. Мамедова // Universum: Психология и образование: электрон. научн. журн. 2016. № 9(27). URL: <http://7universum.com/ru/psy/archive/item/3526> (дата обращения: 23.09.2018).

УДК 378.018.43

О.В. Даниско,
кандидат педагогічних наук, викладач кафедри
теорії й методики фізичного виховання,
адаптивної та масової фізичної культури
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка, Полтава

ЕЛЕКТРОННИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК ЯК ЗАСІБ ПІДТРИМКИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Тенденції розвитку постіндустріального суспільства зумовлюють переосмислення традиційних підходів щодо організації педагогічного процесу у закладах вищої освіти. Подальша дигіталізація навчального процесу актуалізує потребу педагогів використовувати інноваційні форми, методики та засоби навчання з метою підвищення якості освіти, забезпечення академічної мобільності студентів, реалізації компетентнісного підходу у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців. Особливої ваги означене положення набуває відносно майбутніх учителів – провідників нової української школи.

Одним із провідних освітніх трендів у світі сьогодні визнано змішане навчання як новітню і перспективну технологію, що органічно поєднує традиційну та електронну практики організації едукативного процесу. Аналіз наукової літератури засвідчує, що одним із засобів оновлення освітнього простору вищого педагогічного навчального закладу в умовах змішаного навчання є розроблення і впровадження електронних освітніх ресурсів, і зокрема, навчальних підручників і посібників.

Проблеми створення та використання електронних засобів навчання в умовах інформатизації освіти висвітлено в працях В. Бикова, Н. Кадемії, Г. Козлакової, Н. Морзе, О. Співаковського та інших. Дослідники одностайні в думці про те, що використання ІКТ в навчальному процесі сприяє його інтенсифікації, ефективності та індивідуалізації. Упродовж останніх років зарубіжні (Ч. Бонк, Ч. Грейхам; Т. Горн, Х. Стакер) та вітчизняні (В. Кухаренко, Н. Рашевська, А. Стрюк, Г. Ткачук та ін.) науковці довели, що змішане навчання як стратегія, метод та модель характеризується студентоцентризмом, персоніфікованістю, інноваційністю, а цілеспрямоване його використання сприяє реалізації та розвитку академічних, професійних і соціальних здібностей студентів. Дослідники Т. Вакалюк, В. Вембер, О. Козак, І. Семенишина, Ю. Кончаківський та інші справедливо наголошують, що якісні електронні засоби навчального призначення, зокрема, електронні підручники та посібники, на вимогу часу стають одним з провідних засобів отримання знань сьогоденних студентів.

Мета статті полягає в теоретичному узагальненні ролі електронного навчального посібника як засобу підтримки індивідуальної освітньої траєкторії студентів в умовах змішаного навчання.

Згідно із законодавчо-нормативною базою (Закон України «Про освіту» [6], «Положення про електронний підручник» [5], Лист МОН «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення» [8]), навчальний контент дисципліни у ЗВО складається з конспектів лекцій, підручників та навчальних посібників, практичних і індивідуальних завдань, методичних вказівок та рекомендацій; прикладів виконання типових завдань; комп'ютерних презентацій; ілюстративних матеріалів; каталогів ресурсів, тестів тощо. Всі означені складники контенту можна успішно поєднати в електронному навчальному посібнику.

Законом України «Про освіту» електронний підручник (посібник) визначається як «електронне навчальне видання із систематизованим викладом навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію» [6].

Є. Бурнос електронний посібник розглядає як «сучасний засіб навчання у вигляді електронної книги, що значною мірою підвищує якість навчання, розвиває творчі здібності, інтуїтивне, образне мислення, сприяє вдосконаленню самостійних умінь і навичок, задовольняє вимогу раціональної економії часу» [2]. Погоджуємося з думкою дослідниці про те, що, на відміну від електронного підручника, електронний посібник являє собою навчальне електронне видання, котре доповнює або частково (повністю) замінює підручник, у якому рівнозначно і взаємопов'язано за допомогою відповідних програмних засобів існує текстова, звукова, графічна та інша інформація, що забезпечує безперервність і повноту дидактичного циклу процесу навчання, служить для групового, індивідуального або індивідуалізованого навчання, відповідає навчальній програмі й призначений для використання в навчальному процесі [Там само].

Як правило, електронні посібники навчального призначення будуються за модулями, а також містять у собі кілька блоків: теоретичний (текстові, графічні та схематичні матеріали, таблиці тощо); практичний (інтерактивні ігри та вправи, мультимедія (відео, анімація), робочі аркуші та проблемно-пошукові завдання); контрольний (запитання для самоперевірки, опитування, тести).

До переваг навчального посібника науковці [2; 3; 7] відносять: 1) автоматизацію зберігання даних; практично необмежений обсяг інформації, структурованість, зручність та наочність матеріалу; 2) оперативний доступ до інформації, яка може бути легко продемонстрована, полегшення розуміння та активне запам'ятовування студентами найважливіших понять, тверджень і прикладів на основі активізації різних когнітивних процесів (слухова, зорова, емоційна пам'ять тощо); 3) можливість здійснювати самоконтроль, оскільки електронний посібник дозволяє перевірити рівень знань, сформованих умінь і навичок після опрацювання теми або розділу, сприяє об'єктивності й мінімізації суб'єктивних підходів в оцінюванні; 4) транспортабельність і мобільність, що допоможе студенту раціонально використовувати свій час та працювати в індивідуальному режимі, обирати власну освітню траєкторію.

У вітчизняній науковій літературі індивідуальна освітня траєкторія відносно студентів закладів вищої освіти розуміється як обраний ним за власним бажанням і під власну відповідальність рух до досягнення визначеного освітнім стандартом рівня професійної компетентності, що здійснюється за постійної педагогічної підтримки і контролю, в процесі якого відбувається його творча самореалізація, прояв і розвиток сукупності особистісних якостей, відповідно індивідуального освітнього маршруту. Індивідуальний освітній маршрут, своєю чергою, розглядається в якості «персональної програми формування студентом професійної компетентності, що відповідає його віку і здібностям, інтересам, мотивації, психодинамічним характеристикам і яка спроектована на базі освітньо-професійної програми підготовки фахівця» [4]. Отже, погоджуємося з думкою Н. Бобрової про те, що індивідуальна освітня траєкторія – це один із способів здійснення індивідуалізації в умовах нової парадигми, що стосується, насамперед, діяльності студента як суб'єкта власної освіти [1].

Ураховуючи напрацювання вчених, власний практичний досвід та зміст рекомендацій МОН щодо навчально-методичного забезпечення у вищій школі, а саме, наявність «вільного та зручного постійного доступу до <...> навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни» [8], нами було укладено електронний навчальний посібник з дисципліни «Інноваційні технології у фізичній культурі і спорті» з метою інформаційної підтримки студентів другого освітнього рівня спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура). Розроблення такого посібника було зумовлено, по-перше, тим, що дисципліна належить до вибіркових (викладається за вибором студента), по-друге, її зміст складають авторські матеріали та ресурси, упорядковані викладачем відповідно до вимог освітньої програми, академічних та професійних потреб студентів; по-третє, відсутністю наразі альтернативних підручників та посібників, що можуть забезпечити викладання даної дисципліни.

Електронний навчальний посібник було розроблено з допомогою хмарного середовища Google, а саме на основі сервісу Google-презентацій. Такий формат дозволив нам наповнити підручник таким контентом: документи, зображення, відеофайли, аудіофайли, презентації, таблиці, інтерактивні вправи, тести, форми для зворотного зв'язку. Упорядкований електронний навчальний посібник задовольняє такі умови змішаного навчання:

- зміст має ієрархічну структуру (модулі – розділи – теми – завдання – приклади виконання та критерії оцінювання – список джерел), що сприяє формуванню навиків самоорганізації студентів;

- кожна тема складається з трьох основних блоків (теоретичний – основна та додаткова інформація, практичний, контрольний) та списку рекомендованої літератури, у тому числі відкритих ресурсів, що забезпечує розвиток не лише академічних, а й цифрових навичок студентів;

- теоретичний матеріал достатньою мірою візуалізований (зображення, ілюстрації, схеми, таблиці, діаграми, інфографіка, відео, анімація), послідовно та логічно структурований, упорядкований на засадах науковості, що дозволяє сформуватися новий індивідуальний пізнавальний досвід студентів, в якому компоненти традиційного та інтерактивного онлайн-навчання доповнюють один одного;

- практичний блок містить різноманітні пізнавальні завдання, що дозволяє студентам обирати відповідний вид та форму роботи з урахуванням індивідуальних інтересів та здібностей;

- до кожного завдання розроблено чіткі інструкції та демонстраційні приклади виконання у вигляді файлів-заготовок або робочих аркушів, що дозволяє індивідуалізувати навчальний процес і мінімізувати участь викладача в поясненні технології виконання вправ;

- матеріали для самостійної роботи містять дослідницькі та творчі завдання, завдання для групової роботи, що забезпечується можливістю вбудовувати в посібник інтерактивні вправи, завдання та сервіси (як, наприклад, сервіси зі створення ментальних карт, спільних презентацій, онлайн-дошок, мультимедійних вправ тощо), що забезпечує міжособистісну та комп'ютерно-опосередковану взаємодію студентів з освітнім середовищем;

- вивчення кожної теми передбачає завдання для контролю знань, що здійснюється на основі різноманітних тестів (від вибору однієї правильної відповіді до відповіді на відкриті запитання), які мають миттєвий зворотній зв'язок і передбачають як формувальне, так і контрольне оцінювання з чіткими та зрозумілими для студентами критеріями, що дає їм можливість здійснювати самоконтроль навчального процесу;

- до кожного розділу електронного посібника пропонується опитування-рефлексія, спрямоване на вивчення рівня задоволеності освітніх потреб студентів, що дозволяє вносити корективи та адаптувати матеріали посібника відповідно до запитів здобувачів освіти;

- підручник містить засоби навігації, пошуку, перегляду в різних масштабах, може бути відтворений на багатьох пристроях (мобільний телефон, планшет, ноутбук, комп'ютер) з різними операційними системами; може бути збережений і доступний у різних форматах – за гіперпосиланням, у документі PDF та ODP та текстовому документі, у вигляді мультимедійної презентації (Google або PowerPoint); легко доставлений студентам як засобами зовнішніх носіїв, електронної пошти, так і шляхом вбудовування у середовище сайту чи віртуального класу, що, своєю чергою, дає можливість студентам певною мірою визначати час, місце, шлях та/або темп навчання.

Отже, електронний навчальний посібник сприяє ефективній організації освітнього процесу, забезпечивши його візуалізацію, високу інформаційність, дидактичний характер, відкритість та доступність. Це дозволяє розглядати його в якості ефективного засобу підтримки індивідуальної освітньої траєкторії студентів в умовах змішаного навчання, а саме – забезпечення інформаційного супроводу навчально-пізнавальної діяльності, її саморефлексії та самоконтролю.

Література

1. Боброва Н. В. К вопросу об использовании электронного учебника как средства проектирования и реализации индивидуальных образовательно-развивающих траекторий /

- Н. В. Боброва [Электронный ресурс] / Н. В. Боброва // Современные проблемы науки и образования. – 2011. – № 3. – Режим доступа: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=4706>
2. Бурнос Є. Електронний посібник: поняття, структура [Електронний ресурс] / Є. Бурнос // Актуальні проблеми навчання іноземних студентів на сучасному етапі ; за ред. Волкова О. М. – Режим доступу: <https://goo.gl/N5XEwn>
3. Вакалюк Т. А. Переваги використання електронних посібників у навчальних закладах України / Т. А. Вакалюк, Ю. О. Кончаківський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2014. – № 4. – С. 22–24.
4. Каньковський І. Є. Індивідуальні освітні траєкторії як необхідність сучасного процесу професійної підготовки фахівця / І.Є. Каньковський // Професійна освіта: проблеми і перспективи / ПТОНАПН України; РВНЗ «КІПУ». – К.-Симферополь : НІЦ КІПУ, 2013. – Вип.4. – С. 95–102.
5. Положення про електронний підручник: Наказ Міністерства освіти і науки України № 440 від 02.05.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/news/mon-zatverdyl-polozhennya-pro-elektronnyj-pidruchnyk/>
6. Про освіту: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
7. Супрун Ю. П. Переваги та недоліки використання електронних посібників в початковій школі [Електронний ресурс] / Ю. П. Супрун. – Режим доступу: http://ito.vspu.net/konference15/15_11/Sypryn.pdf
8. Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення: Лист МОН 1/9-434 від 09.07.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/UDjhH2>

Даниско Оксана Володимирівна

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри теорії й методики фізичного виховання, адаптивної та масової фізичної культури Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна
oksana.danisko76@gmail.com

УДК 004

Т.М. Деркач,

к.т.н, доцент, доцент кафедри комп'ютерних та інформаційних систем Полт НТУ м. Полтава

А.О. Дмитренко,

к.т.н, доцент, доцент кафедри конструкцій із металу, дерева і пластмас Полт НТУ м. Полтава

Т.А. Дмитренко,

к.т.н, доцент, доцент кафедри комп'ютерних та інформаційних систем Полт НТУ м. Полтава

ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Актуальність проблеми дослідження. Інформатизація освіти є однією з ключових умов успішного розвитку сучасного суспільства, проте наслідком стрімкого розвитку новітніх інформаційних технологій у світі стала нова соціальна економічна проблема – інформаційна нерівність. Основною метою впровадження дистанційної форми навчання є вирішення цієї проблеми, а також швидке й зручне поширення знань, забезпечення доступності освіти всім верствам населення. Значною мірою ця мета реалізується за допомогою програмних засобів, побудованих на сучасних інформаційно-комунікаційних технологіях, які одержали загальну назву «системи дистанційного навчання» (СДН) [1].

Стан розроблення проблеми в науці і практиці. Сьогодні широко використовується велика номенклатура систем дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням, такі як *Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment*, **eFront**, **OLAT** (Open Learning And Training), та інші. Системи дистанційного навчання, відомі в англійськомовних літературних джерелах як Learning management systems (LMSs), – прикладні програмні продукти для управління навчальною

діяльністю, що дозволяють розробляти та поширювати електронні навчальні матеріали, забезпечувати спільний доступ до інформації, організовувати навчальний процес та контролювати результати навчання з формуванням пакету відповідної звітної документації. Майже всі сучасні СДН, що пропонуються компаніями-розробниками, задовольняють зазначеним вимогам, але не всі з них є доступними для більшості навчальних закладів через високу вартість та/або складність у використанні [2].

У даній роботі, використовуючи можливості штучного інтелекту, була запроєктована та програмно реалізована система дистанційного навчання. Цей ресурс забезпечує виконання наступних функцій:

1. Надавання користувачам інформації про систему дистанційного навчання та новини кафедри.
2. Розробка та зручний доступ до матеріалів курсу.
3. Доступ до методичних матеріалів.
4. Проводити моніторинг засвоєння матеріалу студентами студентів та надання рекомендацій щодо поліпшення рівня знань.
5. Вивід повідомлень щодо термінів роботи з матеріалом.

Розроблюваний модуль навчально-методичного комплексу дисципліни (НМКД) повинен бути зручним у використанні та легким для розуміння інструментом взаємодії викладача та системи. Отже, була спроектована структура модуля НМКД, котра найзручнішим способом дозволить використовувати функціональні можливості. Головною метою модуля є завантаження, збереження та облік файлів навчально-методичних комплексів по усім дисциплінам. На рисунку 1 зображена структура додавання файлів навчально методичного комплексу дисципліни.

Доступ до модулю мають викладачі, завідуючий кафедри та адміністратор НМКД.

Викладач обирає дисципліну, потім обирає, які саме компоненти НКМД присутні для обраної дисципліни. В головній таблиці модуля з'являються так звані заготовки по кожному компоненту, які були щойно обрані. Такий підхід є досить зручним, адже обравши одразу усі необхідні компоненти, зменшується вірогідність забути якийсь компонент. Потім, редагувавши кожну заготовку, можна завантажувати безпосередньо файли до системи.

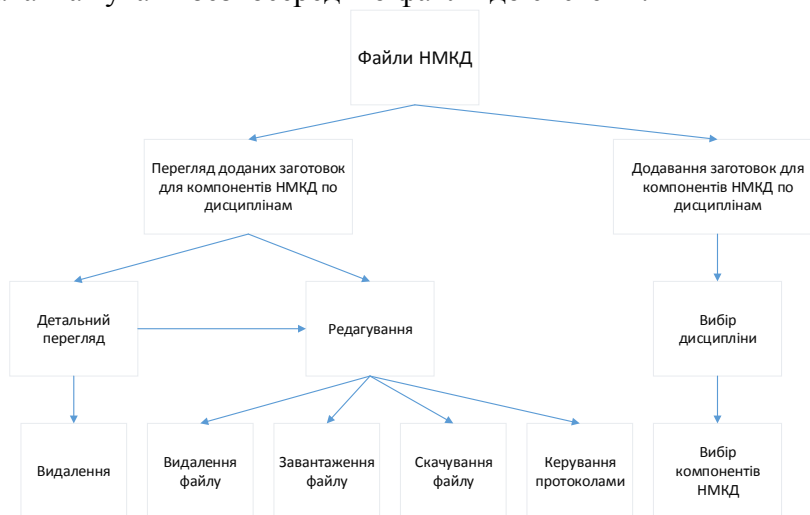

Рисунок 1 – Структура додавання файлів НМКД

Враховуючи, що завідуючий кафедри та адміністратор НМКД також викладачі, то вони мають всі ті ж функціональні можливості у модулі. Окрім можливостей викладача, завідуючий кафедри може:

- Переглядати файли усіх викладачів;
- Додавати коментарі до файлів.

Кожна заготовка має статус (не завантажено – коли файл не завантажений, на розгляді – коли файл був завантажений та очікує підтвердження завідуючого кафедри та затверджено – коли файл

завантажений повторно, але вже з усіма необхідними підписами). Отже, відфільтрувавши файли зі статусом «на розгляді», завідуючий кафедри може переглядати їх та писати коментарі з зауваженнями та пропозиціями щодо внесення змін.

Адміністратор НМКД, окрім можливостей викладача, має наступні:

–Переглядати файли усіх викладачів;

–Додавати, редагувати та видаляти компоненти НМКД.

Така роль необхідна для контролю над складовими компонентами навчально-методичного комплексу, які відповідно до положення про НМКД можуть змінюватися, а також для контролю завантаження файлів та доступу до файлів без викладача.

Також слід звернути увагу на інтелектуальну частину інформаційної системи.

В розробленому модулі НМКД передбачені три види акторів (користувачів):

1. Викладач. Він має змогу переглядати власні завантажені файли, скачувати їх, ставити відмітки протоколів.

2. Адміністратор НМКД. Він має всі можливості викладача, має доступ до перегляду та скачуванню файлів усіх викладачів, а також може управляти змінами в переліку компонентів навчально-методичного комплексу дисциплін.

3. Завідуючий кафедри. Він має всі можливості викладача, має доступ до перегляду та скачуванню файлів усіх викладачів, а також, проглядаючи завантажені файли викладачів, він може залишати коментарі щодо рекомендацій та внесення змін, або ставити відмітку, про те, що файл затверджено та його можна приносити до підпису.

Діаграма варіантів використання системи наведена на рис. 2 [3].

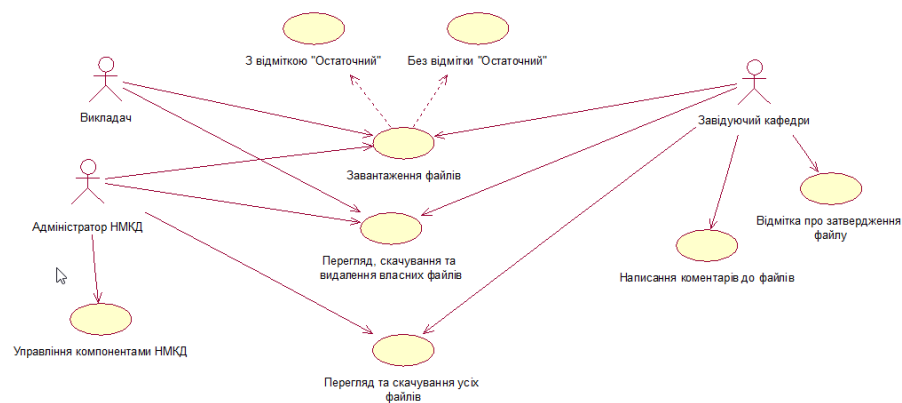

Рисунок 2 – Діаграма варіантів використання

Література

1. Системи дистанційного навчання: порівняльний аналіз навчальних можливостей – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.academia.edu/931578/Системи_дистанційного_навчання_порівняльний_аналіз_навчальних_можливостей

2. Системи дистанційного навчання: огляд, аналіз, вибір – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10662/1/14.pdf>

3. Поняття та класифікація автоматизованих інформаційних систем(AIC) – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://studopedia.org/7-97420.html>

УДК 371.14.016:33:004.9

В.В. Дивак

кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри відкритих освітніх

систем та інформаційно-комунікаційних технологій

ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» (м.Київ)

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДИРЕКТОРІВ ЗАКЛАДІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність проблеми дослідження зумовлена новими економічними умовами, що формуються в Україні, де особливої ваги набуває знання принципів і закономірностей економічного розвитку суспільства, економічна освіта.

В умовах швидкозмінних процесів в економіці, що є наслідком сучасних соціально-економічних перетворень, все більшого значення набуває якісна професійна підготовка керівників освіти.

Керівники загальноосвітніх навчальних закладів, гімназій, ліцеїв на сучасному етапі розвитку освіти зацікавлені в отриманні знань з господарських, фінансових та маркетингових питань в освіті, оскільки вони самі стають менеджерами, управляють педагогічною системою школи, її розвитком, організовують і стимулюють професійну діяльність педагогічних працівників, вивчають попит на освітні послуги та забезпечують їх якісне надання, займаються господарською діяльністю, намагаючись дотримуватися відповідності показників роботи навчального закладу державним стандартам загальної середньої освіти, утримувати його конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг, мати достатній рівень професійної компетентності.

Неперервний розвиток професійної компетентності директорів закладів середньої освіти (ЗСО) визначається соціальним замовленням на забезпечення професійного управління загальноосвітніми навчальними закладами. До недавнього часу професійну підготовку у системі вищої педагогічної освіти директори ЗСО не отримували. Віднедавна педагогічні працівники отримали можливість здобувати вищу професійну освіту за спеціальністю «Управління навчальним закладом». На даний час кількість дипломованих директорів ЗСО відносно невелика.

Стан розроблення проблеми в науці і практиці. Удосконалення професійної компетентності директорів ЗСО є однією із актуальних проблем, що досліджувалась вченими Л. Ващенко, В. Гуменюк, І. Зязюном, Є. В. Олійником, В. Масловим, Г. Єльніковою, А. Чмілем та ін.

Важливою складовою професійної компетентності директорів ЗСО є економічна компетентність. За останні роки до сфери педагогіки увійшли такі економічні поняття, як освітні послуги, якість освіти, конкуренція між навчальними закладами та ін.

Питання економічної підготовки директорів ЗСО проаналізовані в роботах Г. Дмитренка, В. Саюк, О. Шпака та ін. Але в цих роботах не в повній мірі відображено зміст, не розкриті складові, не розроблено модель розвитку економічної компетентності директорів ЗСО.

Покращити економічну компетентність директорів ЗСО можна в системі післядипломної педагогічної освіти.

Питання змісту, форм і методів підвищення кваліфікації директорів ЗСО у системі післядипломної педагогічної освіти досліджували Г. Єльнікова, В. Маслов, В. Олійник, В. Пуцов, Т. Сорочан та ін.

На даний час основними формами підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів у навчальних закладах післядипломної педагогічної освіти є очна, очно-дистанційна і заочна.

Очно-дистанційна форма підвищення кваліфікації має переваги на сучасному етапі розвитку післядипломної педагогічної освіти через можливість проведення тривалого дистанційного етапу навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Основним завданням дистанційного етапу очно-дистанційного навчання є якісне забезпечення та супровід самостійної роботи слухачів з використанням технологій дистанційного навчання. Саме інформаційно-комунікаційні технології повинні відігравати провідну роль у проведенні дистанційного навчання, у підготовці і поширенні масової інформації, у подальшому розвитку культури, освіти, науки, забезпеченні взаємодії людей.

Подолати суперечності між фактичним рівнем економічної компетентності директорів ЗСО і необхідними для сучасного управління економічними знаннями і вміннями в умовах інформаційного суспільства допоможуть інформаційно-комунікаційні технології. Теоретичні основи підготовки керівних і педагогічних працівників до використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі обґрунтовано у роботах В. Бикова, М. Гриньової, Ю. Жука, М.

Жалдака, Л. Забродської, Н. Морзе, В. Олійника, О. Самойленка та ін.

Основна ідея, положення, висновки дослідження. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дасть можливість директорам ЗСО професійно адаптуватися, успішно розв'язувати складні завдання фінансово-господарської діяльності та навчально-виховного процесу, свідомо аналізувати та корегувати результати професійної діяльності.

Причинами, які стримують розвиток економічної компетентності директорів ЗСО, є відсутність у переважної більшості директорів ЗСО фахової підготовки, відсутність моделі розвитку економічної компетентності директора ЗСО, недосконалість використання засобів ІКТ у процесі підвищення кваліфікації цієї категорії працівників та недостатня визначеність організаційно-педагогічних умов навчання.

На основі аналізу понять «компетентність», «управлінська компетентність», «професійна компетентність», «професійна діяльність директорів ЗСО», освітньо-кваліфікаційної характеристики керівника закладу середньої освіти, ми визначили економічну компетентність директора ЗСО як систему фінансових, матеріальних і господарських знань та вмінь, що окреслюють цілісну суть створення, розподілу, обміну і споживання матеріальних і духовних благ, формування економічного мислення вчителів і учнів з метою забезпечення ефективної діяльності закладу середньої освіти.

Основні результати та їх практичне значення полягають у розробці та впровадженні технології розвитку економічної компетентності директорів ЗСО засобами інформаційно-комунікаційних технологій у системі підвищення кваліфікації; методичних рекомендаціях для вищих навчальних закладів, закладів післядипломної педагогічної освіти з питань розвитку економічної компетентності директорів ЗСО. Основні результати дослідження можуть бути використані у системі післядипломної педагогічної освіти для підвищення професійної компетентності директорів ЗСО; при розробці змісту навчальних курсів економічного напрямку у вищій та післядипломній педагогічній освіті.

Література

1. Биков В. Ю., Жук Ю.О. Класифікація засобів навчання / В. Ю. Биков, Ю. О. Жук / Інформаційні технології і засоби навчання : зб.наук.праць. – К. :Атіка, 2005. – С. 39–60.
2. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї: Людина. Освіта. Соціум. – Вид. переробл. – / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2010. – 576 с.
3. Олійник В. В. Впровадження нових освітніх технологій у закладах післядипломної педагогічної освіти / В. В. Олійник. // Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: педагогічна майстерність, творчість, технології: зб. наук. праць / за заг. ред. Н. Г. Ничкало. – Харків: НТУ «ХП», 2007. – С. 432-438.
4. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності : теорія і практика : [монографія]. / Т. М. Сорочан – Луганськ : Знання, 2005. – 384 с.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Як відомо, Україна підписала Болонську конвенцію, підтвердивши тим самим твердий намір виконувати міжнародні стандарти, в тому числі і в освітньому процесі, щоб мати можливість органічного входження в світовий освітній простір. Мета Болонської декларації - створення єдиного Європейського простору вищої освіти (єдині критерії й стандарти в масштабах континенту) [3].

Кредитно-модульна система організації навчального процесу - це модель організації навчального процесу, що ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (заликових кредитів). Вона охоплює зміст, форми й засоби навчального процесу, форми контролю якості знань й умінь та навчальної діяльності студента (слухача) у процесі як аудиторної, так і самостійної роботи [1].

Навчання за кредитно-модульною системою передбачає організацію засвоєння навчального матеріалу в дискретному режимі за заздалегідь розробленою модульною програмою, що складається з логічно завершених частин навчального матеріалу (модулів) зі структурним змістом кожного модуля й системи оцінювання знань студента (слухача).

Однією з характерних дидактичних вимог удосконалення існуючої кредитно-модульної системи навчання є впровадження дистанційних технологій в цю систему у вищій школі [5].

Використання дистанційних технологій в умовах кредитно-модульної системи організації навчання у ВЗО можна розглядати як засіб підвищення мобільності студентів (слухачів). Це дає можливість врахувати всі досягнення останніх: не тільки навчальне навантаження, а також його участь у наукових дослідженнях, конференціях, предметних олімпіадах тощо. Використання дистанційних технологій в умовах кредитно-модульної системи дає можливість:

а) тим, хто навчається – вибирати зручний час для вивчення й засвоєння навчальних дисциплін, самостійно здійснювати дистанційно-модульний контроль та аналіз своєї навчальної діяльності,

б) викладачам – систематично керувати навчальною роботою студентів (слухачів), контролювати й аналізувати їх діяльність за кожним модулем навчальної дисципліни, що стимулює, тих хто навчається якісно освоювати зміст вищої освіти [2].

Це забезпечує об'єктивне визнання результатів навчання в різних навчальних закладах та країнах Європи.

Дистанційне навчання – це навчання, у процесі якого надання істотної частини навчального матеріалу і більша частина взаємодії з викладачем здійснюються з використанням сучасних інформаційних технологій: супутникових зв'язків, комп'ютерних телекомунікацій, національного й кабельного телебачення, мультимедіа, навчальних систем [4].

Складовими ТДН можна вважати: центр дистанційного навчання, що здійснює необхідні функції організаційної підтримки, також іменований як провайдер дистанційного навчання; адміністратори навчального процесу що слідкують за виконанням навчального плану; інформаційні ресурси – навчальні курси, довідкові, методичні й інші матеріали, тобто засоби забезпечення технології ДН (організаційні, технічні, програмні й ін.); викладачі-консультанти, які курирують дистанційні курси, іменовані тьюторами; студенти (слухачі).

Головною метою використання дистанційного навчання у ВЗО є забезпечення доступу до електронних освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж.

Розглянемо структурну схему вивчення дисциплін у ВЗО з використанням дистанційних технологій в умовах кредитно-модульної системи організації навчання.

Кожна дисципліна поділяється на декілька модулів. Опрацювання кожного модуля навчального матеріалу здійснюється в процесі аудиторної й позааудиторної роботи.

Аудиторна робота містить традиційні засоби навчання: лекції, практичні й лабораторні роботи, семінари та очні консультації.

Лекції – це основна традиційна форма проведення навчальних занять у ВЗО, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Лабораторні й практичні заняття необхідні для того, щоб студенти (слухачі) під керівництвом викладача проводили експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень, набули практичних навичок роботи з лабораторним обладнанням, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі. Семінари – групові заняття, що відбуваються під керівництвом викладача у вищих навчальних закладах, необхідні для очних дискусій та обговорень.

Позааудиторна робота здійснюється на основі використання дистанційних технологій навчання у заздалегідь методично підготовлених віртуальних середовищах.

Вона включає в себе роботу з електронним підручником, електронною поштою, тематичними форумами й чат-конференціями, вебіарами. Позааудиторна робота є фундаментальним доповненням аудиторної роботи. Електронний підручник використовується для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу з дисципліни. Вебіари – особливий вид відеоконференцій, що одночасно забезпечує двосторонню передачу, обробку, перетворення й подання інтерактивної інформації на відстань в реальному режимі часу. Вебіари більше використовуються для донесення навчального матеріалу, тому що в цій системі мінімізоване зворотній зв'язок з аудиторією. Як правило, зворотній зв'язок відбувається через чат, де можна задати питання викладачеві в процесі вебінару та після його закінчення. Вебіари дозволяють проводити онлайн - презентації, сумісно працювати з документами й додатками, синхронно переглядати сайти, відеофайли й зображення. Такі технології застосовують для онлайн-зустрічей і співпраці викладачів та студентів (слухачів) в режимі реального часу через Інтернет.

Дуже зручним методом донесення навчального матеріалу, що включає в себе також перевірку знань, є чат-конференції. Чат-конференція використовується для дискусій, обговорення проблемних питань та проблемних тем.

Після вивчення навчального матеріалу з модуля проводяться аудиторні й позааудиторні контрольні засоби з метою отримання студентами (слухачами) залікових кредитів. Вивчення повного курсу завершується складанням іспиту що є фінальним етапом встановлення загального рейтингу.

Освітньо-професійна програма вищих навчальних закладів мінімізує аудиторну роботу студента (слухача). Близько 60% навчального матеріалу з дисципліни відводиться на самостійне опрацювання.

Висновки. Отже, в умовах кредитно-модульної системи організації навчання у вищих навчальних закладах застосування технологій дистанційного навчання є невід'ємним елементом для отримання якісної освіти. Це крок до використання кредитно-модульної системи в умовах безперервної освіти або освіти протягом життя.

Використання дистанційних технологій в умовах кредитно-модульної системи організації навчання у вищих навчальних закладах розкриває можливості позитивного впливу на підвищення рівня якості освіти, забезпечує реалізацію потреб майбутніх фахівців в освітніх послугах, підвищує професійну мобільність та активність.

Створення технології дистанційного навчання, підготовка й організація функціонування центру дистанційного навчання в вищих навчальних закладах – комплексна проблема, у якій тісно переплітаються проблемні питання навчально-методичного забезпечення, організації навчального процесу, експлуатації комп'ютерної та телекомунікаційної систем, підготовки і підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників та ін.

Дистанційні технології сприяють формуванню єдиного освітнього простору в рамках кредитно-модульної системи й індивідуалізації навчання при масовості вищої освіти.

Література

1. Кредитно-модульна система організації навчального процесу [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.14630.0>.
2. Постанова Верховної Ради України "Про затвердження задач Національної програми інформатизації на 2010 -2012 роки" [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article;jsessionid.>
3. Самойленко О.М. Впровадження технологій дистанційного навчання в університетську освіту / Самойленко О.М. // Науково-методичний журнал «Освіта на Луганщині. Освітні технології». -№1 (30). -2009. –135-139 с.
4. Самойленко О.М. Теоретичні основи використання технологій дистанційного навчання при підготовці майбутніх вчителів математики у ВНЗ [Електронне видання], / Самойленко О.М. // Матеріали Міжнар. конф. "Впровадження електронного навчання в освітній процес: концепції, проблеми, рішення". –Тернопіль, 2010. - Режим доступу : <http://conf.fizmat.tnpu.edu.ua/?p=447>.
5. Указ Президента України № 928/2000 від 31 липня 2000 року "Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Internet і забезпеченню широкого доступу до цієї мережі в Україні" Romanyuk I. N., candidate of pedagogical sciences, associate prof.

УДК: 37.026.

Дрижал О. М.,

методист НМЦ ІКТ і ДН,

викладач кафедри теорії і методик викладання природничо-математичних дисциплін
і технологій Хмельницького ОППО

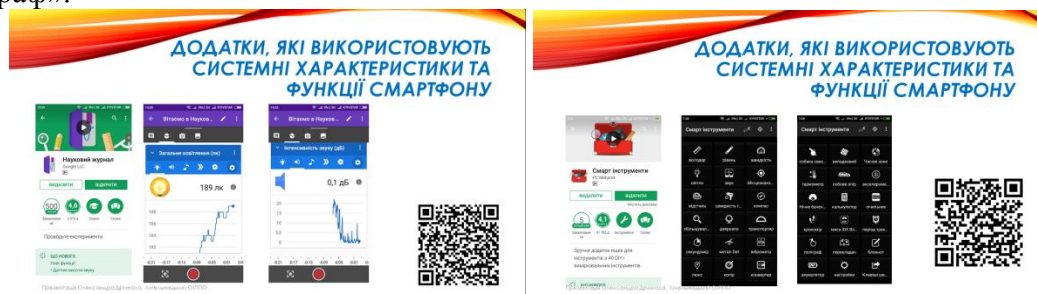
ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Сучасний світ, якому ми живемо багато з нас називають інформаційним, цифровим, а деякі припускають, що ми взагалі можемо жити у віртуальному світі (матриці). Тому вміння використовувати сучасні цифрові пристрої, гаджети для навчання і розвитку, а не розваг є одним із завдань сучасного світу і освіти зокрема.

Розглянута тема є актуальною для сучасного суспільства. В якому все більше існує цифровий розрив між учителями та учнями. Тому саме ця робота спрямована просвітити вчителів у цій царині. Навести позитивні приклади використання мобільних додатків. Інформаційне суспільство вимагає від сучасної людини асимілювати у інформацію і використовувати для себе потрібний контент. Те ж саме і відбувається з мобільними додатками для смартфонів. Коли на смартфоні встановлені ігри та соціальні мережі, такий пристрій перетворюється у розважальний комунікатор. А коли на пристрої встановлені навчально-розвивальні додатки, то він стає навчально-дидактичним та розвивальним пристроєм. Але слід відразу зауважити, що основу базу загальної середньої освіти будь-яка людина повинна мати. Щоб деякі додатки, такі як довідники чи FotoMath не слугували інструментами вирішення проблем, а не отримання знань та розвитку. Також однією з ключових проблем сьогодення це постійне використання смартфонів людьми. Для розумного або ж його можна назвати санітарного використання смартфона існують навіть спеціальні додатки, які контролюють використання гаджету людиною. Тому проблема використання мобільних пристроїв є дуже актуальною і від того як люди будуть її вирішувати вони будуть або йти по шляху розвитку, або по шляху деградації та перетворення на «технократичних інвалідів» (кіборгів).

Один з типів додатків, які можна використовувати у навчальному процесі, зокрема на уроках природничого циклу, це додатки, які використовують системні характеристики присторою (смартфону, планшету). Користувачі навіть не здогадуються, які характеристики можуть

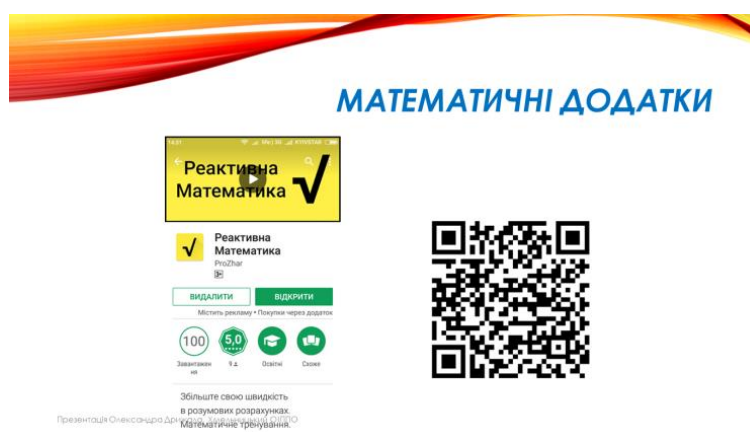
аналізувати наші пристрої. До таких додатків можна віднести «Науковий журнал» та «Смарт інструменти». Дані додатки використовують безпосередньо вмонтовані сенсори у пристрої, це такі як звук, світло, геодані, переміщення у просторі. Але крім основних, ми бачимо, що додаток «Смарт інструменти», може використовувати і систематизувати декілька функцій пристрою та певний алгоритм аналізу даних (звісно такі дані будуть мати наближений характер), наприклад «Крокомір» або «Поліграф».

Також є стандартні додатки смартфона, такі як «Компас», які показують геодані та рівень. Ці додатки також можна використати на уроках географії зокрема.

Не менш важливими є додатки, які допомагають на уроках математики, зокрема це «Реактивна математика» (український розробник), який побудований на прикладах усного рахунку, його варто використовувати у початкових класах або ж для тренування пам'яті вдома.

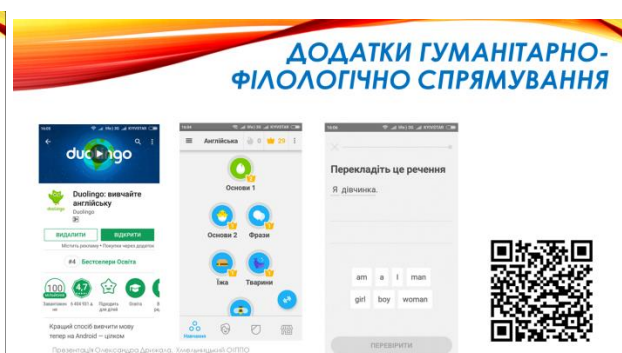
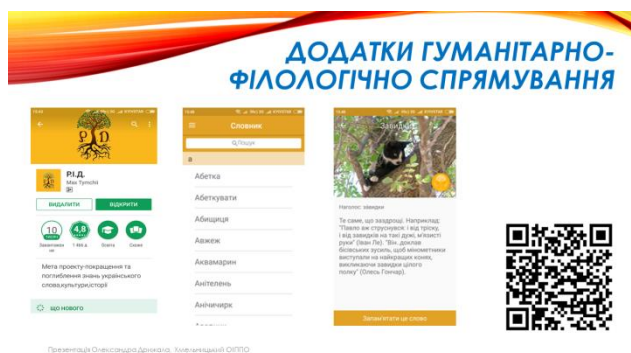
Для учнів середніх та старших класів будуть корисними додатки від проекту “GEOGEBRA”, які на мобільному пристрої допомагають наочно проводити виміри та будувати різного роду побудови, в тому числі і у просторі.

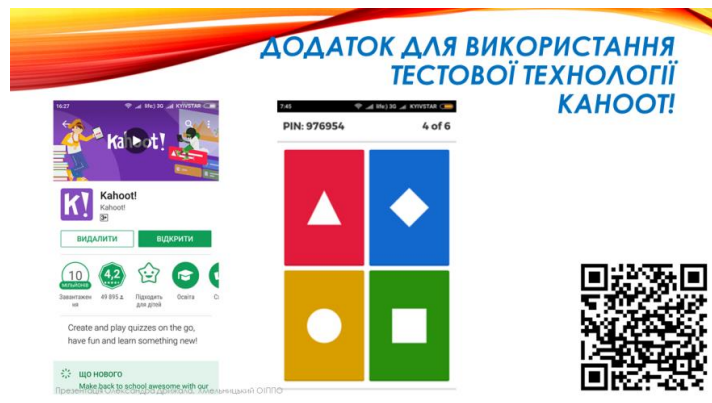
Цікавими для учнів додатками будуть наступні: «**MyScript Calculator**» та «**Photomath**», які працюють за допомогою сканування камерою або скануванням екрану мобільного пристрою та розпізнавання математичних прикладів. Але ці додатки варто використовувати після вивчення матеріалу. Тому що вони певним чином можуть замінити учнівський розв'язок на автоматичний, за допомогою додатку.

Цікавими також є додатки гуманітарно-філологічного спрямування, зокрема такі додатки, як «**РІД**» - тлумачний словник українських слів (українська розробка) та «**Duolingo**» - для вивчення англійської та інших іноземних мов.

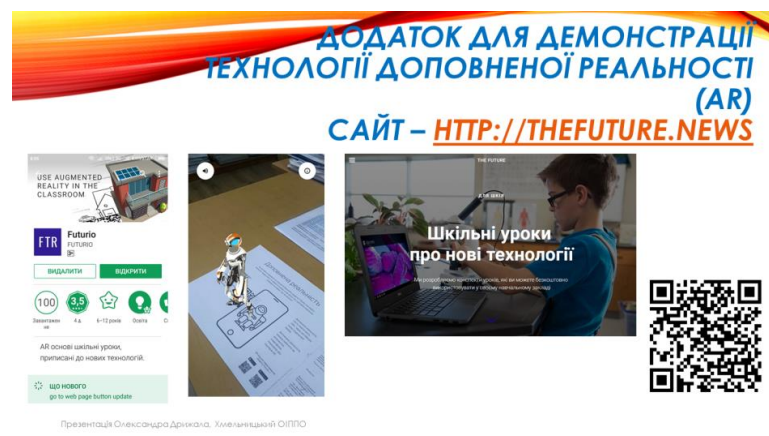
Вартий особливої уваги додаток «**КАНООТ!**», який можна використовувати для оцінювання знань учнів з будь-якого предмету. Для цього потрібно на мобільний пристрій встановити додаток «**Kahoot!**» і він буде використаний учнями, як пульт для відповідей. Звісно потрібно, щоб на мобільних пристроях був інтернет (мобільний чи через WiFi).

Також учитель має змогу завантажити результати відповідей учнів у вигляді таблиці Excel, де може виставити оцінки, якщо на те буде потреба.

Крім того майбутнє освіти за використанням доповненої (AR) та віртуальної реальності (VR), що уже активно використовується у світі.

Одним з таких додатків, який може продемонструвати як працює доповнена реальність (AR) Futurio (сайт проекту - <http://thefuture.news>)

Завдяки інтернету світ став набагато відкритішим, стираються, умовні кордони між країнами, спілкуються між собою люди з різних країн, за інтересами. І відповідно інформаційний потік стає більш насиченим і в деякій мірі хаотичним. Але, якщо знання та інформацію використати вміло, то наприклад ваш смартфон з ігрового пристрою, чи пристрою для комунікацій (його одна з головних функцій) може перетворитися у дослідницький чи науковий пристрій, який буде допомагати отримувати нові знання та вміння для учнів.

Тому вибір потрібно робити кожному...

УДК 542.39.61

Н.М.Жовнір,

к.е.н, доцент,

О.М. Марчишинець,

к.е.н, доцент

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

М.Полтава

ВИДИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Дистанційна освіта – це не щось нове та незвичайне. Це система освіти, яка добре себе зарекомендувала й уже вкоренилась у суспільному вжитку, зокрема за кордоном її давно використовують на постійній основі, тоді як в Україні цей вид навчання тільки набирає обертів.

Великі компанії ще 10 років тому зрозуміли переваги дистанційного навчання, побачили результативність і взялися активно використовувати його у своєму житті та в бізнесі. Великі корпорації «Johnson&Johnson», «IBM» і «DuPont», український «Приватбанк»... Дистанційна освіта існує в різних формах, що дає змогу бізнесу, організаціям або людині, залежно від ситуації, підібрати відповідний до власних потреб вид навчання. Асинхронна форма дистанційного навчання є найпоширенішою формою. Матеріали, записи лекцій, завдання для навчання викладач заздалегідь готує та розміщує на відповідному ресурсі, а учень уже згідно зі своїми планами та вимогами часу засвоює теми. Синхронна, або ви ще можете зустріти термін «дистанційне онлайн-навчання», – це форма навчання на кшталт звичного очного навчання, коли курс викладається реальним учнем у реальному часі реальним вчителем. Різниця полягає в тому, що учні та викладач взаємодіють на відстані. Змішана форма навчання здебільшого передбачає, що до елементу асинхронної подачі матеріалу додається елемент комунікацій на зразок форуму. В цій системі учні та вчитель спілкуються між собою з деякими паузами, обговорюючи питання теми. У випадку великих груп, як, наприклад, у Coursera, гарантія того, що на запитання учасника відповідь викладач, невелика.

У суспільстві викладачів і батьків регулярно обговорюється питання, яке навчання обрати – очне чи дистанційне? Безперечно, очне – найкраще, але наш темп життя дається взнаки, тож дистанційна освіта – це хороша відповідь на різноманітні незручності й проблеми сучасної людини. Крім того, дистанційне навчання є мало не єдиною можливістю навчання для людей з обмеженими можливостями, зайнятих людей і людей із маленьких міст та сіл. Саме дистанційна освіта розширює їхні можливості й дає шанс змінити життя на краще.

Дистанційне навчання – сукупність сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) від тих, хто навчає (викладачів, визначних постатей у певних галузях науки, політиків), до тих, хто навчається (студентів чи слухачів). [2] Застосовується під час підготовки як у середніх загальноосвітніх школах та ВНЗ, так і в бізнес-школах. Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі роботи, надання студентам можливості самостійного освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультативний супровід у процесі дослідницької діяльності. Дає змогу навчатися на відстані, за допомогою диспутів експертів із кількох країн, за відсутності викладача. [1]

Одним з перших великих центрів дистанційного навчання, що поширював свої матеріали через мережу Інтернет стала Хан-Академія. Її автор Салман Хан почав викладати у вільний доступ в мережі власні відео-уроки, що створював для своєї подруги. Згодом, коли уроки отримали неабияку популярність і мільйони переглядів в мережі YouTube Хан створив окремий навчальний центр.

У 2007 році була відкрита перша в Україні державна Міжнародна українська школа, яка дає можливість учням, які проживають за межами України, здобути початкову, базову та повну середню освіту і офіційні документи державного зразка, які підтверджують освітні рівні,^[4] здобуті як дистанційно, так і екстерном.^[5] Окрім цього, в Україні функціонують декілька приватних шкіл із дистанційною формою навчання та екстернатом, у яких можуть навчатися і ті діти, які проживають в Україні, але через певні обставини не мають змоги відвідувати звичайні школи.

Асинхронне та синхронне дистанційне навчання – сукупність наступних заходів:

- засоби надання учбового матеріалу студенту;
- засоби контролю успішності студента;
- засоби консультації студента програмою-викладачем;
- засоби інтерактивної співпраці викладача і студента;
- можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

Які переваги синхронних та асинхронних дистанційних курсів?

- гнучкість – можливість викладення матеріалу курсу з урахуванням підготовки, здібностей студентів. Це досягається створенням альтернативних сайтів для одержання більш детальної або додаткової інформації з незрозумілих тем, а також низки питань – підказок тощо;

- актуальність – можливість упровадження новітніх педагогічних, психологічних, методичних розробок;

- зручність – можливість навчання у зручний час, у певному місці, здобуття освіти без відриву від основної роботи, відсутність обмежень у часі для засвоєння матеріалу;
- модульність – розбиття матеріалу на окремі функціонально завершені теми, які вивчаються у міру засвоєння і відповідають здібностям окремого студента або групи загалом;
- економічна ефективність – метод навчання дешевший, ніж традиційні, завдяки ефективному використанню навчальних приміщень, полегшеному коригуванню електронних навчальних матеріалів та мультидоступу до них;
- можливість одночасного використання великого обсягу навчальної інформації будь-якою кількістю студентів;
- інтерактивність – активне спілкування між студентами групи і викладачем, що значно посилює мотивацію до навчання, поліпшує засвоєння матеріалу;
- більші можливості контролю якості навчання, які передбачають проведення дискусій, чатів, використання самоконтролю, відсутність психологічних бар'єрів;
- відсутність географічних кордонів для здобуття освіти. Різні курси можна вивчати в різних навчальних закладах світу.[3,26]

На Заході ця форма з'явилася вже досить давно і має велику популярність серед студентів через її економічні показники і навчальну ефективність. Дистанційну форму навчання ще називають "освітою протягом усього життя" через те, що більшість тих, хто навчається, - дорослі люди. Багато хто з них вже має вищу освіту, проте через необхідність підвищення кваліфікації або розширення сфери діяльності у багатьох виникає потреба швидко і якісно засвоїти нові знання і набути навички роботи. Саме тоді оптимальною формою може стати дистанційне навчання.

Як організовано дистанційне навчання?

У системі дистанційного навчання виділені 4 типи суб'єкта:

- 1.Студент - той, хто навчається.
- 2.Тьютор - той, хто навчає.
- 3.Організатор - той, хто планує навчальну діяльність, розробляє програми навчання, займається розподіленням студентів за групами і навчальним навантаженням на тьюторів, вирішує різні організаційні питання.
- 4.Адміністратор - той, хто забезпечує стабільне функціонування системи, вирішує технічні питання, слідкує за статистикою роботи системи.

Важливим елементом дистанційного навчання є дистанційний курс (ДК). Ще до початку навчання тьютори розробляють ДК за своїми предметами. В процесі навчання курси можуть змінюватися і доповнюватися. Кожний викладач має змогу сам вирішувати, як буде виглядати ДК і які мультимедійні елементи в ньому будуть застосовуватися. Міра і спосіб використання комп'ютерних технологій при підготовці ДК значно впливає на ефективність його засвоєння. Світовий досвід показує, що використання динамічних об'єктів для створення наочних моделей процесів, адаптивне моделювання студента в багатьох випадках значно підвищує навчальний ефект. Курс розбивається на розділи, які потрібно проходити у визначений час. За матеріалом розділів тьютори створюють і призначають тести і завдання, які також потрібно вчасно проходити. Тьютор має можливість призначувати спеціальні перевірочні (граничні) тести за відповідними розділами курсу. Тьютор може призначувати завдання для підгруп студентів, тоді завдання вирішується колективно. Взаємодія між суб'єктами системи дистанційного навчання здійснюється за допомогою системи індивідуальних гостьових книг, форумів, чатів та електронної пошти.[4]

Для організації дійсно ефективного навчального процесу дистанційного навчання необхідна систематичне удосконалення видів дистанційного навчання.

Література

1. Положення про дистанційне навчання (Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 21.01.2004 № 40) [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>
2. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 4 лют. 1998 р. № 74/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – №27-28. – Ст. 181.
3. Морзе Н.В. Інформаційні технології в навчанні : навч. посіб. / за ред. Н.В. Морзе. – К. : Видавнича група BVH, 2004. – 240 с.
4. Що таке дистанційна освіта: як вона працює? [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.vsemisto.info/osvita/2355-sho-take-vyssha-osvita>

Відомості про авторів: Н.М. Жовнір к.е.н, доцент кафедри економічної теорії та економічної кібернетики Полтавського національного технічного університету ім. Юрія Кондратюка

О.В. Марчишинець к.е.н, доцент кафедри економічної теорії та економічної кібернетики Полтавського національного технічного університету ім. Юрія Кондратюка

UDK 330.83

Nataliia Zubko

dyrektor

Mykhailo Holubka

Ph.D. in economics,

przewodniczący komisji cyklicznej

księgowości i działalności finansowo-gospodarczej

Olha Melnyk

wykładowca komisji cyklicznej

księgowości i działalności finansowo-gospodarczej

Uczelnia Wyższa „Lwowskie Spółdzielcze Kolegium Ekonomii i Prawa“

Lwów

POZYCJA KIEROWNIKA INSTYTUCJI EDUKACYJNEJ W FORMOWANIU ŚRODOWISKA DLA FORMACJI ZAWODOWEJ MŁODEGO SPECJALISTY: ASPEKT TEORETYCZNY

Przy formowaniu sprzyjającego środowiska dla adaptacji młodego specjalisty w instytucji edukacyjnej i jego dalszej formacji zawodowej stwierdzono, że kierownik instytucji edukacyjnej odgrywa ważną rolę.

Młody specjalista powinien przystosować się w nowym zespole instytucji edukacyjnej, nawiązać właściwe relacje ze studentami, umieć kompetentnie i emocjonalnie przemawiać na seminariach, dokładnie obliczać czas na wykładzie, logicznie zbudować sekwencję etapów seminarium, a także dążyć do zainteresowania ich teorią ekonomii. Musi stworzyć swój indywidualny styl komunikacji z publicznością, kolegami i kierownikiem instytucji edukacyjnej. Często młodzi pedagodzy-finansiści nie mają pewności w swoich działaniach, dlatego łatwiej byłoby im rozpocząć swoją działalność pedagogiczną, gdyby starsze pokolenie pedagogów pragnęło do przekazania swojego doświadczenia zawodowego. Mentoring w formacji zawodowej młodego specjalisty jest sprawą dotyczącą wszystkich, począwszy od dyrektora instytucji edukacyjnej, a skończywszy na pedagogu-koledze.

Problemy formacji zawodowej młodych pedagogów i sugestie ich rozwiązania są przedmiotem zainteresowania wielu naukowców i praktyków (T.H. Bełan [2], S.M. Wdowycz [3], O.A. Kłoczko [5], T.I. Kolasko [6], S.A. Krutijenko [7], O.M. Onač [10] i in.) w związku z wprowadzeniem nowych państwowych standardów edukacyjnych trzeciej generacji na Ukrainie opracowywanych z uwzględnieniem podejścia do kompetencji [1, s. 12; 8]. Jednocześnie M.W. Zembicka słusznie zauważa, że na Ukrainie „... jest obserwowane niesystematyczne wsparcie metodyczne dla formacji zawodowej młodego specjalisty, ignorowanie jego potrzeb zawodowych i problemów, brak monitorowania rozwoju zawodowego początkującego nauczyciela“ [4, s. 43]. Jednocześnie w literaturze specjalistycznej rola kierownika

instytucji edukacyjnej w formowaniu środowiska dla formacji zawodowej młodego specjalisty dotychczas nie została dostatecznie zbadana.

W życiu każdego specjalisty formacja zawodowa zajmuje ważne miejsce. Proces formacji zawodowej obejmuje wzbogacanie wiedzy i umiejętności młodego specjalisty, kształtowanie jego kompetencji zawodowych niezbędnych do pomyślnego prowadzenia działalności innowacyjnej poprzez opracowywanie i wdrażanie indywidualnych programów edukacyjnych z zakresu ekonomii. Jednocześnie formacja zawodowa to długotrwały, wieloletni, praktycznie nieskończony proces, który przewiduje możliwość nieograniczonego rozwoju zawodowego i intelektualnego specjalisty [9, s. 679].

Jakość formacji zawodowej młodego specjalisty zależy również od pozycji, którą zajmuje kierownik instytucji edukacyjnej, w której rozpoczyna się kariera młodego specjalisty. Tak więc w nowoczesnym społeczeństwie pozycja kierownika instytucji edukacyjnej staje się szczególnie ważna i odpowiedzialna, ponieważ pomyślna działalność instytucji edukacyjnej w pełni zależy od tego, kto nią zarządza. Zadaniem kierownika instytucji edukacyjnej jest nie tylko organizacja i zarządzanie procesem edukacyjnym, ale także stworzenie warunków dla maksymalnej efektywności rozwoju zespołu pedagogów, formowanie sprzyjającego środowiska dla formacji zawodowej młodych pedagogów [8].

Rozwój społeczeństwa i modernizacja systemu edukacji na Ukrainie nakłada na kierownika instytucji edukacyjnej pewne obowiązki. W szczególności powinien on odpowiadać poziomowi postępu naukowo-technicznego, aby operatywnie dostosować się do szybko zmieniających się wymagań dotyczących formy i treści procesu edukacyjnego. Właśnie kierownik instytucji edukacyjnej podejmuje najważniejsze decyzje dotyczące wprowadzania najnowszych metodyk pedagogicznych i wyposażenia technicznego do procesu edukacyjnego, a także zapewnia zgodność zespołu pedagogów z nowymi wymaganiami zawodowymi.

Z uwagi na fakt, iż formacja zawodowa specjalisty jest ciągłym procesem doskonalenia istotnych cech profesjonalnych pedagoga pod wpływem czynników zewnętrznych, działalności zawodowej i osobistego wysiłku osobowości, proces ten wymaga umiejętnego naukowo-metodycznego wsparcia ze strony kierownika instytucji edukacyjnej podczas wchodzenia młodego pedagoga-ekonomisty w zawodową przestrzeń edukacyjną, w jego zawodowym samostanowieniu i twórczej samorealizacji, a także w projektowaniu rozwoju zawodowego oraz samoorganizacji i rozwoju kariery zawodowej specjalisty [6, s. 29].

Tak więc, w celu zaangażowania i skutecznej adaptacji młodych specjalistów w nowoczesnej instytucji edukacyjnej kierownik rozwiązuje pracochłonne zadanie dotyczące zorganizowania dla nich pełnego wsparcia, a pozycja kierownika i jego własnej kultury organizacyjnej oraz kultury organizacyjnej instytucji edukacyjnej w tworzeniu sprzyjającego środowiska kulturowo-edukacyjnego, formowanie i rozwój takiego środowiska, podniesienie poziomu kultury organizacyjnej i pedagogicznej, opanowanie nowego myślenia pedagogicznego, dążenie do twórczego poszukiwania i humanizacji stosunków, tworzenie w instytucji edukacyjnej kontekstu kulturowego, jakościowa zmiana działalności zorientowanej zawodowo i rozwoju osobistego, stanie się pożądanym i oczekiwanym wynikiem dla młodego specjalisty.

Spis literatury:

1. N.O. Aluszyna Mentoring zorientowany na kompetencje jako komponent holistycznego procesu edukacyjnego w szkoleniu zawodowym urzędników państwowych / N.O. Aluszyna // Dziennik NADU. – 2014. – Ed. 2. – S. 12-17.
2. T.H. Bełan Osobliwości adaptacji zawodowej młodego nauczyciela technologii do warunków działalności pedagogicznej / T.H. Bełan // Dziennik Czernihowskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego. – 2014. – Ed. 120. – S. 81-84.
3. S.M. Wdowycz Adaptacja zawodowa wykładowcy do działalności pedagogicznej w instytucji edukacyjnej / S.M. Wdowycz // Dziennik Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego. – 2009. – Ed. 25. – S. 70-78.
4. M.W. Zembicka Nowoczesne formy i rodzaje mentoringu dla młodych nauczycieli w Stanach Zjednoczonych / M.W. Zembicka // Edukacja pedagogiczna: teoria i praktyka. – 2014. – Ed. 17. – S. 43-48.

5. O.A. Kłoczko Tajemnica rozwoju pedagogicznego młodych nauczycieli / O.A. Kłoczko // Warsztat pedagogiczny. – 2010. – Edycja pilotażowa. – S. 15-21.

6. T.I. Kolasko Działalność kierowników szkół w zakresie promowania skutecznej adaptacji młodych nauczycieli do działalności zawodowej / T.I. Kolasko // Praktyka zarządzania placówką edukacyjną. – 2009. – Nr 10. – S. 29-38.

7. S.A. Krutijenko System pracy w szkole z młodymi nauczycielami [Źródło elektroniczne] / S.A. Krutijenko // Osobista strona internetowa Krutijenko. – Tryb dostępu: http://krutienko.ucoz.ua/Zavuch/sistema_roboti_v_shkoli_z_molodimi_vchiteljami.pdf

8. N.O. Kuczerenkowa Personalne podejście do pracy administracji instytucji z młodymi specjalistami: podręcznik. / N.O. Kuczerenkowa. – Krzywy Róg: Szkoła Ogólnokształcąca I-III st. nr 27, 2015. – 54 s.

9. M.K. Ramazanow Istota i warunki formacji zawodowej pedagoga / M.K. Ramazanow // Młody naukowiec. – 2014. – Nr 21. – S. 679-682.

Відомості про авторів:

Зубко Наталія Павлівна, директор коледжу

Голубка Михайло Михайлович, к.е.н., голова циклової комісії обліку та фінансово-економічної діяльності

Мельник Ольга Андріївна, викладач циклової комісії обліку та фінансово-економічної діяльності

УДК 371.22.02:004.774

Кобець С. П.,

к.е.н., доцент кафедри економічної теорії

та економічної кібернетики

Полтавський національний технічний університет

імені Юрія Кондратюка

м. Полтава, Україна

ПЕДАГОГІЧНИЙ САЙТ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

Стрімке зростання рівня інформатизації національної економіки та інших сфер діяльності людини, високий рівень комп'ютерної грамотності студентів та необхідність індивідуалізації навчання вимагає від сучасного педагога використання нових інформаційно-комунікаційних технологій та зміщення акцентів з викладацьких функцій до консультативних. Це передбачає необхідність використання інноваційної діяльності в освітній практиці, яка характеризується пошуком нових чи вдосконалених концепцій, принципів, підходів в освіті, змісті та формах її реалізації та орієнтацією на індивідуалізацію навчання.

Інноваційна діяльність в сучасній освіті неможлива без високого рівня інформаційної культури викладача та високого рівня комп'ютерної грамотності. Європейська інтеграція і формування єдиного європейського освітнього та інформаційного простору створюють нові можливості у застосуванні комп'ютерних технологій в галузі освіти, яка потребує новітніх підходів до впровадження інноваційних технологій у навчальний процес, а, отже, висуває нові вимоги до викладачів ВНЗ.

Педагогічні інновації передбачають цілеспрямоване систематичне та послідовне впровадження в практику прийомів, способів, педагогічних дій та засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до одержання очікуваних результатів. Фактично, це результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем [1].

Сьогодні все більшої популярності в педагогіці набуває так зване «ресурсно-орієнтоване навчання». Ресурсно-орієнтоване навчання (resource-based learning) – це комплекс форм, методів та засобів навчання, націлених на цілісний підхід до організації навчального процесу, який зорієнтований не тільки на засвоєння знань і набуття навичок, але і на тренінг здібностей

самостійного й активного перетворення інформаційного середовища шляхом пошуку і практичного застосування інформаційних ресурсів [2]. Адже відомо, що широке застосування самостійної роботи студентів дає можливість успішно розв'язувати багато навчально-виховних завдань: підвищити рівень засвоєння знань, виробити та відтворити уміння та навички, яких вимагає навчальна програма, навчити користуватися набутими знаннями та вміннями в житті, розвивати пізнавальні здібності тощо.

Одним з найважливіших засобів ресурсно-орієнтованого навчання є педагогічний сайт. Цей засіб уможливить використовувати таку форму організації процесу навчання, яка здійснюється з метою набування нових знань, умінь та навичок у спеціально відведений час як без участі викладача, так і під його керівництвом.

Педагогічний сайт є електронним навчальним ресурсом, що містить навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі і представлені у комп'ютерній мережі Інтернет. Зазначені матеріали та засоби відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації навчального процесу з метою наповнення його якісними навчально-методичними та довідниковими матеріалами.

Метою створення педагогічного сайту є змістове наповнення освітнього простору, забезпечення рівного доступу студентів до якісних навчальних та методичних матеріалів незалежно від місця їх проживання та форми навчання, створених на основі інформаційно-комунікаційних технологій.

Як правило, педагогічний сайт містить такі блоки: навчально-методичний блок (навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, розроблені відповідно до навчальних планів); методичний блок (методичні вказівки, методичні посібники, методичні рекомендації для вивчення окремого курсу та керівництва з виконання проектних робіт, тематичні плани); навчальний блок (електронні підручники та навчальні посібники); допоміжний блок (збірники документів і матеріалів, довідники, покажчики наукової та навчальної літератури, наукові публікації педагогів, матеріали конференцій, електронні довідники, словники, енциклопедії); блок контролю (програми тестування, банки контрольних питань і завдань з навчальних дисциплін та інші електронні ресурси, що забезпечують контроль якості знань); блок схем, відео- й аудіозаписів (призначений для супроводу навчального процесу); блок дистанційного навчання (інформаційна система, достатня для навчання окремим навчальним дисциплінам за допомогою опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій).

Особливими вимогами до педагогічного сайту є: працездатність; відповідність чинним стандартам та сучасному технічному рівню аналогічних продуктів; відповідність вимогам сучасної освіти; відповідність світовому рівню науки та техніки; правдивість та обґрунтованість наведених даних; однозначність термінології, дотримання вимог української наукової термінології; актуальність наукової інформації щодо предметної області вивчення; достатній обсяг висвітлених тем, поданих на методичному блоці сайту, щоб студенти оволоділи науковим матеріалом; відповідність викладення навчального матеріалу рівню ВНЗ; відповідність завдань для самостійного виконання реалізації науково-дослідницької навчальної діяльності; високий рівень використання світових наукових інформаційних ресурсів; коректність висвітлення наукової інформації тощо.

Нами розроблений педагогічний сайт «Маркетинг +» для студентів, хто хоче навчатися самостійно, поглиблювати свої знання, самовдосконалюватися, розвиватися. Розроблений педагогічний сайт дає можливість успішно розв'язувати багато навчально-виховних завдань: підвищити рівень засвоєння знань, виробити та відтворити уміння та навички, яких вимагає навчальна програма, навчити користуватися набутими знаннями та вміннями в житті, розвивати пізнавальні здібності тощо. Використання цього сайту дозволить використовувати таку форму організації процесу навчання, яка здійснюється з метою набування нових знань, умінь та навичок у спеціально відведений час як без участі викладача, так і під його керівництвом. Сайт розроблений

за допомогою конструктора сайтів Jimdo. На цей час сайт доопрацьовується та готується до впровадження у глобальну мережу Інтернет.

Розроблений сайт містить: робочу програму з дисципліни, персональну сторінку викладача, лекції з дисципліни, практичні роботи, завдання для самостійного виконання, індивідуальні завдання для студентів, методичні вказівки, корисні лінки, інформацію для заочників, найкращі студентські роботи, контроль знань, фотогалерею, відеоресурси, електронну бібліотеку, завдання для самостійної роботи, чат, новини, глосарій.

Розроблений педагогічний сайт дасть змогу системно подати навчально-методичний матеріал, зробити його доступнішим для вивчення і відкритим для коректування і подальшого удосконалення. Впровадження у навчальний процес запропонованого педагогічного сайту допоможе технологічно забезпечити процес індивідуалізації навчання, процес впровадження дистанційного навчання, інформатизацію навчального процесу у вищих навчальних закладах.

Література

1. Кононец Н. Педагогічні інновації вищої школи: ресурсно-орієнтоване навчання / Н. Кононец // Педагогічні науки, – №54 – 2012. – С. 76-80.
2. Кононец Н.В. Основи ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу (з досвіду аграрних коледжів): Монографія. / НВ Кононец. – Полтава: ПУЕТ, 2016. – 506 с.

УДК 811.111(075)

І.В.Костюк,
спеціаліст вищої категорії,
викладач іноземної мов,
Вінниця

РОЛЬ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

Освіта є однією з найголовніших складових загальнолюдських цінностей. Відповідно до нового Закону України «Про вищу освіту» метою діяльності вищих навчальних закладів є підготовка «конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях» [3]. Тому основним змістом освітньої діяльності в сучасних умовах є формування інноваційного освітнього середовища, впровадження новітніх технологій для підвищення якості вищої освіти.

Мета статті – дослідити роль електронного освітнього ресурсу в системі внутрішнього забезпечення якості підготовки високопрофесійних, конкурентоспроможних фахівців-автомеханіків. Важливим аспектом якісної професійної підготовки здобувачів вищої освіти є застосування електронних освітніх ресурсів. До ЕОР належать: електронний документ, електронне видання, електронний аналог друкованого видання, електронні дидактичні демонстраційні матеріали (презентації, схеми, відео- й аудіозаписи тощо), інформаційна система, депозитарій електронних ресурсів, комп'ютерний тест, електронний словник, електронний довідник, електронна бібліотека цифрових об'єктів, електронний навчальний посібник, електронний підручник, електронні методичні матеріали, курс дистанційного навчання, електронний лабораторний практикум [1, 94].

Стаття розкриває зміст курсу дистанційного навчання іноземної мови за професійним спрямуванням, обґрунтовує його інформаційну наповнюваність. Під ЕОР розуміють навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації

освітнього процесу, в частині, що стосується його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами [3, п.2.2.].

ЕОР з іноземної мови є складовою частиною освітнього процесу, має навчально-методичне призначення та використовується для забезпечення навчальної діяльності студентів і вважається одним з головних елементів інформаційно-освітнього середовища.

Поняття електронних засобів навчання ґрунтовно розглянуто і конкретизовано у роботах Д. Чернилевського, І. Богданової, О. Спіріна, О. Башмакової, І. Роберт, М. Жалдака, І. Мархеля, Є. Полат, О. Хуторського, А. Осіна та ін. У педагогічній літературі проблеми розробки освітніх електронних ресурсів висвітлювалися у працях Ю.І. Машбиць, М.І. Шут, А.В. Рудакова. Загальні принципи організації навчального процесу з використанням електронних засобів навчання відображені в наказі МОН «Про правила використання комп'ютерних програм в навчальних закладах» та постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми “Інформаційні та комунікаційні технології в освіті та науці”».

Автори Положення про електронні освітні ресурси зазначають, що ЕОР — навчальні й довідкові матеріали (сукупність відомостей, поданих у графічній, текстовій, числовій, звуковій, відеоформі тощо) та засоби, що містять систематизовані відомості освітнього характеру, тобто цілісний, логічно завершений блок навчально-методичного призначення, представлений в електронній формі на носіях будь-якого типу або розміщений у комп'ютерних мережах (локальних, регіональних, глобальних), призначений для відтворення з використанням електронних цифрових засобів (комп'ютер, CD-DVD-програвач, мобільний телефон тощо) з навчальною метою, в т. ч. для його застосування як складової системи дистанційного навчання. [3, п.2.1.]. Використання нових інформаційних технологій у викладанні англійської мови одна із найважливіших аспектів вдосконалювання процесу, збагачення методичних засобів і прийомів, які дозволяють урізноманітнити форми праці та зробити заняття цікавим і неординарним для студентів [4].

Використання інформаційно-комунікативних технологій дозволяє:

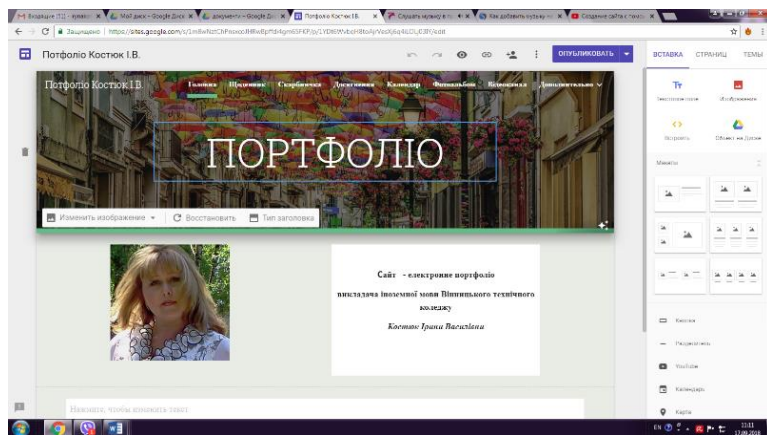
- забезпечити позитивну мотивацію навчання;
- проводити заняття на високому емоційному рівні;
- забезпечити високий рівень диференціації навчання (майже індивідуалізацію);
- підвищити обсяг виконаної на занятті роботи;
- вдосконалити контроль знань;
- раціонально організувати навчальний процес, збільшити ефективність;
- формувати навички дослідницької діяльності;

З метою досягнення усіх позитивних змін був створений ЕОР з іноземної мови за професійним спрямуванням для майбутніх спеціалістів-автомеханіків. Структура даного ресурсу складена відповідно до робочої програми підготовки молодшого спеціаліста у структурі вищої освіти.

Згідно з програмою студент повинен здобути навички: читання, мовлення, аудіювання. Студент повинен вміти читати літературу з фаху та науково-популярну літературу, читати оригінальну літературу по спеціальності; вміти анотувати та реферувати тексти. Студент повинен вміти: робити повідомлення по вивченій тематиці та за змістом тексту англійською мовою обсягом 12-15 речень.

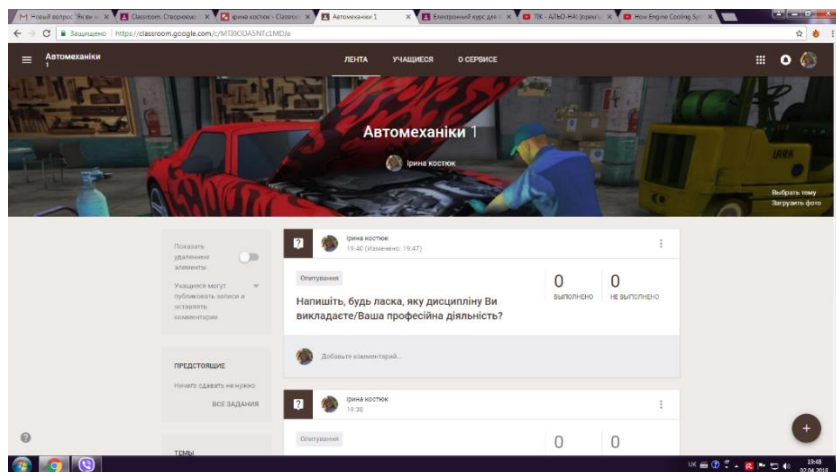
Аудіювання: сприймати на слух мову, яка базується на засвоєному лексичному та граматичному матеріалі перевірка розуміння: відповіді на запитання або переказ на рідній та англійській мовах прослуханого тексту.

Інформаційна наповнюваність ЕОР відповідає змісту програми і складається з наступних пунктів:

- професійноорієнтований відео та аудіокурс з завданнями;
- добірка професійноспрямованих текстів із завданнями лексичного та граматичного напрямку;
- словник автомобільних термінів;
- довідник з граматики;
- тестові завдання для перевірки та контролю знань;
- конспект лекцій;
- матеріали у форматі Power Point.

Добірка відеоматеріалів спрямована на засвоєння знань з будови автомобіля та охоплює наступні

теми: an automatic transmission; automobile engine; automobile industry history; automotive chassis; breaking system; electrical system; fuel supply system; Henry Ford; impacts of car pollution; Steering; the automotive exhaust system; automobile cooling system. Тексти для читання і опрацювання доповнюють відеоматеріал за темами, вправи орієнтовані на запам'ятовування граматичних конструкцій та лексичних

одиниць відповідно до матеріалу.

Застосування ЕОР полегшує процес видачі домашнього завдання: не потрібно розмножувати та копіювати чисельні матеріали (тексти, картки з завданнями, тестові бланки). Якщо виникає потреба в повторенні граматичних явищ, не потрібно йти до бібліотеки по довідник, чи шукати в інтернеті потрібну статтю чи електронну книгу, студент може знайти усю необхідну інформацію на сайті викладача, перекладаючи тексти, кожен може скористатися словником-мінімумом, розташованим на сайті, відповідно до теми та розділу, зазначеному у навчальній програмі. Навчальні програми, перелік граматичних та розмовних тем за спеціальностями доступні для перегляду на сайті, також Google Classroom є унікальним додатком Google оскільки розроблена саме для освітніх потреб. Ця платформа дозволяє використання вчителем всіх інтегрованих інструментів пакету Google Suite, наприклад, Google Drive і Gmail, Google Form G+.

У Класі зручно працювати і викладачу і студенту, оскільки сервіс забезпечує користувачів універсальним робочим апаратом, має зручний інтерфейс і можливості, необхідні учасникам освітнього процесу.

Впровадження роботи в “класрумі” зі студентами старших курсів дає можливість активізувати інтерес до предмету, нові форми роботи, доступність відео та аудіо матеріалів в будь-якому місці не залежно від часу виконання завдання (за наявністю доступу до мережі інтернет), можливість здати домашнє завдання он-лайн, та, або отримати консультацію з того чи іншого питання у викладача. Усе це знімає масу питань щодо психологічного бар'єру “студент- викладач”, спрощує систему перевірки, дає можливість доробити, виправити завдання поза навчальними аудиторіями.

Література

1. Дяків А.А. Якість освіти у ВНЗ / А.А. Дяків. – К.: Наукова думка, 2011. – 231 с. 6.
- Яременко П.С. Якість освіти в Україні / П.С. Яременко. – К.: Лібра, 2011. – 157 с.
2. Лапінський В.В. Електронні освітні ресурси — дидактичні вимоги і класифікація [Електронний ресурс] / В.В. Лапінський // Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/2004>
3. Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>

4. Савченко З.В. Формування і використання інформаційних електронних науково-освітніх ресурсів [Електронний ресурс] / З.В. Савченко // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2010. — № 4 (18). — Режим доступу : <http://core.ac.uk/download/pdf/11083287.pdf>

УДК 373.3.091.33

М. О. Кривенко,
студентка 1 ПО групи
КВНЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж»
м. Біла Церква

ЗМІСТ НАВЧАННЯ ПРОЕКТНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність дослідження. Зміни в системі суспільних відносин активно впливають на освіту, вимагають від нього мобільності і адекватної відповіді на завдання нового історичного етапу. В даний час відбуваються зміни в цілях, технологіях загальної освіти, так як зростає потреба в самостійних людях, здатних творчо підходити до вирішення проблем, адаптуватися до мінливих життєвих ситуацій.

Багато вчителів активно використовують проектно-дослідницьку діяльність, які володіють значними ресурсами в досягненні особистісних освітніх результатів.

По-перше, учні набувають позитивний досвід проектування і пробних пошукових дій, а також досвід різних способів організації (учитель-учень, учень-учні, учень-батьки, різновікові співробітництво).

По-друге, у дітей формуються універсальні навчальні дії: пізнавальні, інформаційно-мовні, організаційно-діяльні.

По-третє, діти практично знайомляться з поняттям «дослідження» і його методами; у них розвиваються такі особистісні якості, як допитливість, самостійність, відповідальність, комунікабельність.

Мета: визначити зміст проектно-дослідницької діяльності в початковій школі.

Різні підходи до цієї теми можна простежити в працях вітчизняних і зарубіжних педагогів-класиків, а також сучасних педагогів-науковців.

Історія методу проектів пов'язана з іменами Д. Дьюї, В. Килпатрика, Е. Коллінгса, а у вітчизняній педагогіці - з іменами С. Т. Шацького, І. Ф. Сवादковської.

Обґрунтування сучасного методу проектів базується на наукових ідеях М. Кноль, М. А. Петухова, Г. К. Селевко, І. С. Якиманской і ін.

Проектно-дослідницька діяльність - це спеціально організована спільна навчально-пізнавальна діяльність педагога і учнів з проектування індивідуального або колективного дослідження в рамках певних етапів, яка передбачає:

- а) постановку особистісно-значущих освітніх завдань (ініціатив);
- б) планування ходу і способів дослідження;
- в) визначення очікуваних результатів;
- г) розгортання діяльності за рішенням освітніх завдань (ініціатив);
- д) створення конкретного продукту.

Ефективне навчання проектно-дослідницької діяльності молодших школярів забезпечується систематичною роботою, що характеризуються доступними для кожної вікової категорії змістом і формами її організації, переліком проектно-дослідницьких умінь і розвитком позицій учасників спільної діяльності.

Оволодіння учнями проектно-дослідницькою діяльністю вимагає зміни позиції педагога від керівника до учасника і організатора спільної діяльності з дітьми, що забезпечується навчанням педагогів організації проектно-дослідницької діяльності як відкритого спільної дії з дітьми.

Навчання дітей і педагогів проектно-дослідницької діяльності сприяє розвитку в учнів таких якостей, як самостійність, ініціативність, здатність до творчості, внутрішньої мотивації до навчально-дослідницької діяльності, а також зміни їх позиції в спільній діяльності від виконавця до значимого і впливового учасника. Існує взаємозв'язок між навчальними і освітніми досягненнями молодших школярів та рівнем володіння педагогами різними формами організації проектно-дослідницької діяльності, їх особистісно-професійними змінами, пов'язаними з відкритістю, проявом більшої довіри до дітей, вибудовуванням способів співпраці з різними учасниками освітнього процесу.

Отже, змістом навчання проектно-дослідної діяльності в початковій школі є :

- оволодіння власним досвідом: спостереження за подіями та змінами у навколишньому середовищі;
- поелементність дій: розбиття процесу на елементарні дії зрозумілі дитині;
- детальне відпрацювання кожного етапу проекту;
- індивідуальність роботи: кожний етап має бути засвоєний на практичному рівні кожною дитиною;
- формування вмінь роботи у парі виключно на основі взаємодопомоги, а не взаємозаміни;
- обережна підтримка й постійна зовнішня мотивація пошукової активності;
- розвиток особистісних якостей молодшого школяра;
- пізнавальні інтереси виявляються через певні емоції: здивування відкриттям, інтелектуальна радість, очікування нового;
- присутність елемента зацікавлення у такій діяльності є одним із її стимулів;
- помірна складність і посиленість завдань;
- практична значущість результатів: здатність бачити можливість для застосування знань у повсякденному житті.

Література

1. Онопрієнко О.В. Управління проектною діяльністю молодших школярів / Навчання і виховання учнів 4 класу: методичний посібник / упор. О.Я. Савченко. – К.: Видавництво “Початкова школа”, 2005. – С. 53-54.
2. Освітні технології: навчально-методичний посібник / за ред. О. М. Пехоти. – К.: АСК, 2002. – 255 с.
3. Проекти в початковій школі: тематика та розробка занять / упоряд. О. Онопрієнко, О. Кондратюк. – К.: Шкільний світ, 2007. – 128 с.

УДК37.09

Т. Ю. Кузнецова

к.хім.н.,
доцент,
м. Полтава

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

У сучасному суспільстві при бурхливому інформаційному рості фахівцеві потрібно вчитися практично все життя. Раніше можна було дозволити собі навчитися один раз та «майже» назавжди. Цього запасу знань теоретично вистачало на все життя. Сьогодні ідея «освіти впродовж усього життя» приводить до необхідності пошуку нових методів передачі знань і технологій навчання [4].

В основі соціально-економічного розвитку інформаційного суспільства лежить не матеріальне виробництво, а виробництво інформації та знань. Для будь-якої країни ступінь її економічного і технологічного розвитку, добробуту суспільства пропорційні середньому рівню знань, умінь, навичок і кваліфікацій її активного населення [2, 5]. Люди з високою кваліфікацією краще

пристосовані до можливих змін профілю роботи, менше вразливі у випадках її втрати, спроможні оновлювати і підвищувати рівень своїх знань і вмінь. Розвиток високих технологій у все більших масштабах підвищує попит на інтелектуальність в освіті широких мас населення будь-якої країни. Це кардинально змінює стан системи освіти в суспільстві, її інституційний статус. Освіта стає не лише інструментом взаємопроникнення знань і технологій у глобальному масштабі, а й капіталу, засобом боротьби за ринок, розв'язання геополітичних завдань.

Сучасному суспільству потрібна масова якісна освіта, яка спроможна забезпечити зрослі вимоги до споживача та виробника матеріальних і духовних благ. Виконати соціальне замовлення суспільства через збільшення асигнувань на освіту, збільшення кількості навчальних закладів та іншими традиційними способами не в змозі навіть заможні країни. Тому поява дистанційної освіти не випадкова, це закономірний етап розвитку та адаптації освіти до сучасних умов.

Питання «бути чи не бути» дистанційній освіті вже не є актуальним. У всьому світі дистанційна освіта існує, займає своє соціально-значуще місце в освітній сфері. У кінці 1997 року в 107 країнах діяло близько 1000 навчальних закладів дистанційного типу. Кількість тих, хто здобув вищу освіту в системі дистанційної освіти, в 1997 р. становила близько 50 млн. чоловік, у 2000 р. – 90 млн., за прогнозами у 2023 р. становитиме 120 млн. чоловік [3]. Так, наприклад, лідером дистанційної освіти в Західній Європі є Відкритий університет Великобританії. На його Web-сайті розміщена інформація стосовно сотні навчальних планів і програм у галузі роботи з персональним комп'ютером, програмування, бізнесу, менеджменту і маркетингу. У 1987 р. було засновано Європейську асоціацію університетів з дистанційного навчання, яка в подальшому переросла в Європейський відкритий університет, до складу якого входять 17 членів-організаторів із 15 країн. На сьогодні дистанційне навчання у вищих навчальних закладах Європи стало повсякденною практикою. Найбільш відомими в галузі відкритої дистанційної освіти стали такі вищі навчальні заклади: Національний університет дистанційної освіти, Іспанія (Universidad Nacional de Education a Distancia, Spain, www.uned.es), Відкритий університет Нідерландів (Open University of the Netherlands), Центр відкритого навчання, Іспанія (Centro de Enseñanza a Distancia, Spain, www.ceac.com), Дистанційний університет Хагена, Німеччина та ін.[1, 65]. На жаль, для українського споживача використання інформаційних ресурсів Web-сайтів дистанційної освіти США і Європи ускладнено через мовні бар'єри, термінологічну невідповідність у галузі освіти, деяку різницю у підходах до проблем освіти в цілому тощо. Розвиток дистанційної освіти в Україні розпочався значно пізніше, ніж у країнах Західної Європи. На Україні дистанційна освіта дістала офіційну підтримку уряду і почала розвиватися фактично з 2000 року і здійснюється швидкими темпами.

У межах дистанційної освіти дистанційне навчання є окремим фрагментом, особливою педагогічною технологією в організації освітнього простору, що характеризується особливостями стратегії і тактики взаємодії студента з носіями та джерелами нових для нього знань.

Для дистанційного навчання характерні всі властиві навчальному процесу компоненти системи навчання: зміст, цілі, зміст, організаційні форми, засоби навчання, система контролю й оцінки результатів.

Зокрема, це можуть бути:

- різноманітні дистанційні курси;
- електронна пошта;
- форум і блоги;
- чати і ICQ;
- теле- і відеоконференції і т.д.

Дистанційне навчання по своїй методології може і претендує на окрему форму навчання (поряд з очною, заочною, вечірньою та екстернатом).

Дистанційне навчання стає з кожним роком популярнішим, що досягається певними його перевагами:

- низька вартість, адже користувач платить тільки за знання, які він одержує: у користувача немає необхідності оплачувати дорожні витрати, проживання та нести інші витрати, пов'язані з навчанням в іншому місті;

➤ зручність – користувач має можливість вчитися за зручним, власним графіком, відповідно зі своїми особистими чи професійними потребами (є змога вчитися перебуваючи на роботі, удома або під час подорожі);

➤ вибір власного темпу навчання - той, кого навчають, може вибрати власний темп вивчення матеріалу відповідно його характеру, бажанням і можливостям.

Подальший розвиток систем дистанційного навчання припускає забезпечення максимальної інтерактивності, адже не секрет, що навчання тільки тоді стає повноцінним, коли досягається імітація реального спілкування з викладачем, чого й слід прагнути. Необхідно використовувати комбінацію різних типів комунікацій, що дозволяє компенсувати недолік особистого контакту за рахунок віртуального спілкування.

Дистанційне навчання має, водночас, як переваги, так і недоліки.

Основні переваги:

1. За дистанційного навчання учень чи студент на 100% включається в предмет, який вивчає і при наявності навичок самонавчання отримує більше знань.

2. За наявності кваліфікованого викладача, якісного методичного забезпечення та якісного контенту, а також бажання навчатися, дистанційна форма освіти стає і якісною, і вигідною. Особливо це корисно малозабезпеченим верствам і людям з обмеженими можливостями.

3. При дистанційному навчанні учні та студенти змушені більше читати, що при нескладному матеріалі ефективніше, ніж слухати.

4. Навчаючись в реальному режимі часу учні та студенти мають доступ до матеріалу і за рахунок засобів мультимедіа підвищується їх мотивація та інтерес до навчання.

5. Часто звичка шукати інформацію в мережі Інтернеті призводить до кращого засвоєння предмету через можливість охопити більше джерел інформації та отримання новин першими.

Основні недоліки:

1. Дистанційне навчання стає можливим тільки за бажання та певній відповідальності перед самим собою.

2. Для цілої низки професій така форма навчання може бути непридатною через її технічність чи необхідність більше працювати руками, а не головою. Наприклад, малювання, поезія, машинобудування тощо.

3. Часто виникає розрив між теоретичним навчанням і практичною діяльністю відповідної спеціальності.

4. Окрім того, підсумкове тестування чи опитування (іспит, залік), повинне бути тільки очними, що суттєво знижує імовірність списати.

Тим не менш, технології дистанційного навчання дозволяють здійснювати навчання на відстані, при цьому не тільки не втрачаючи якість навчання, а навпаки підвищуючи його за рахунок індивідуалізації, активних методів навчання, двосторонньої взаємодії викладача, що й навчається. Крім того, до переваг дистанційного навчання можна віднести й такі характерні риси як гнучкість, модульність, технологічність, відновлення ролі педагога, підвищення мотивації й самоорганізації учнів та студентів. Навчання при цьому стає інтерактивним, зростає значення самостійної роботи, що навчаються, підсилюється інтенсивність навчального процесу. Використання інтернет-технологій і дистанційного навчання відкриває нові можливості для безперервного навчання школярів, студентів та фахівців, а також переатестації фахівців, одержання другої освіти, робить навчання більш доступним. Водночас, необхідність підтримання рівня основної освіти упродовж усього життя або перекваліфікація розбудовують потенціал дистанційного навчання.

Література

1. 1.Татарчук Г.М. Институционализация дистанционного обучения: социологический аспект // Образование. – 2000. – № 1. – С. 63-72.

2. Триндаде А.Р. Информационные и коммуникационные технологии и развитие человеческих ресурсов // Дистанционное образование. – 2000. – № 2. – С. 5-9.

3. Christopher Pappas. The Top eLearning Statistics and Facts For 2015 You Need To Know.[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://elearningindustry.com/elearning-statistics-and-facts-for-2015>

4. Nick DeSantis. New Media Consortium Names 10 Top Metatrends‘ Shaping Educational Technology The Chronicle of High Education, March 10, 2014 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://chronicle.com/blogs/wiredcampus/new-media-consortium-names-10-top-metatrends-shaping-educational-technology/35234>

УДК 371

С.П. Лабудько,
ст. викладач, Сумський ОППО,
Суми

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Дистанційне навчання – це крок вперед у розвитку нових освітніх технологій. Під поняттям «дистанційне навчання» (ДН) будемо розуміти новий засіб реалізації процесу навчання, в основі якого закладено використання сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій, що дозволяє здійснювати навчання на відстані без прямого, особистого контакту між надавачем освітніх послуг (учителем) та здобувачем освіти (учнем) [3, 115].

Упровадження дистанційного навчання в освітній процес привертає увагу багатьох науковців: науково-теоретичні основи дистанційного навчання розробляли М. Томпсон, М. Мур, А. Кларк, Д. Кіган та ін.; питанням технології створення дистанційних курсів, контролю та оцінюванню знань здобувачів освіти присвятили свої роботи ряд зарубіжних та вітчизняних дослідників, зокрема Г. Балл, В. Биков, Ю. Богачков, О. Григорова, В. Дейнеко, В. Красношапка, В. Кухаренко, О. Рибалко, Н. Сиротенко, О. Сорока та ін.; впровадженню ДН в систему післядипломної педагогічної освіти присвятили свої роботи С. Антошук, В. Биков, В. Гравіт, Л. Ляхощка, В. Олійник, С. Хасіневич та ін.; питання створення різних видів електронних навчальних курсів (ЕНК) для навчальних закладів досліджували Л. Гаврилова, Н. Клокар, В. Кухаренко, Н. Морзе, Н. Савченко, Н. Сиротенко та ін.

На жаль, вивченню питань впровадження ДН у заклади загальної середньої освіти (ЗЗСО), особливо що стосується дидактичних аспектів, вітчизняні науковці приділяють недостатньо уваги. Сьогодні ця проблема досить актуальна і потребує певної уваги як науковців-дослідників, так і педагогів закладів загальної середньої освіти.

Мета статті: визначити сутність понять (дидактика, аспект) та окреслити дидактичні відмінності між традиційним і дистанційним навчанням у ЗЗСО.

Спочатку з'ясуємо сутність термінів і понять. Аспект – точка зору, з якої оцінюється або сприймається те чи інше явище, предмет, подія [5, 72]. Дидактика – розділ педагогіки, що розглядає теорію освіти і навчання, а також виховання в процесі навчання [5, 209]. Таким чином, на нашу думку, поняття «дидактичний аспект» стосовно будь-якого виду навчання включає: зміст освіти та навчання, закономірності та принципи навчання, методи та засоби навчання, а також форми організації освітньої діяльності здобувачів освіти.

Дидактика є методологічною основою для розробки і вдосконалення будь-якої методики навчання, у тому числі і дистанційного. Завдання дидактики полягає в тому, щоб описувати, пояснювати й удосконалювати процес навчання, а також створювати нові навчальні системи і нові технології навчання на основі застосування ІКТ [4].

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті ставить перед дидактикою ряд питань. Так, наприклад, виникає питання про форми представлення навчального контенту в освітньому процесі. У свою чергу форми представлення навчального контенту обумовлюють пошуки засобів їх представлення в дидактичному процесі і методів по переробці інформації, тобто навчально-пізнавальних операцій, методів навчання і викладання.

Пошуки науковцями відповіді на це питання привели до думки про необхідність створення електронних (дистанційних) навчальних курсів (ЕНК). Кухаренко В.М., як один з найавторитетніших учених у питаннях створення ЕНК, запропонував свій варіант вирішення даного питання [1].

Організація діяльності учнів та вчителя починається зі створення ЕНК з певного предмета: вивчення нормативно-правової шкільної документації (програми, методичних рекомендацій тощо); розробка системи занять (модулів, блоків) – поділ курсу на логічно завершені теми занять; визначення навчальної мети учня до кожної теми занять; розробка комплексу практичних вправ і завдань, які допоможуть учневі досягти мети; відбір навчального матеріалу для кожної теми – завершальний етап підготовки до створення ЕНК. Тобто, електронний навчальний курс структурно будується у вигляді модульної системи, що включає теоретичний матеріал (тексти, відеоролики), практичні завдання (задачі, запитання, тести для самоперевірки) та завдання для перевірки знань (тести, віртуальні лабораторні та курсові роботи тощо).

Як приклад, наводимо схему ЕНК «E-learning» (Таблиця 1).

Таблиця 1.

Схема ЕНК «E-learning»

Тиждень, дати	Тема заняття (модуля)	Мета заняття
1-й тиждень 28.03. – 03.04.16	Дистанційна освіта в Україні. Структура дистанційного курсу.	опрацювати нормативно-правові документи про дистанційне навчання в Україні; проаналізувати системи для дистанційного навчання; визначити структуру, призначення та спрямованість курсу, характер діяльності та зміст компетентності учня; налаштувати свою персональну сторінку.
2-й тиждень	...	...

Дистанційне навчання суттєво відрізняється від традиційного наступними ознаками: віддаленістю педагога й учня один від одного у просторі та в часі; контроль за процесом навчання від віддаленого педагога переходить у самоконтроль учня; взаємодія надавача освітніх послуг із здобувачем освіти здійснюється технічними засобами. Тобто, при плануванні потижневих занять (модулів) необхідно враховувати: а) чіткість і ясність, адже учень знаходиться на відстані і будь-яка затримка або недоречність призведе до втрати інтересу учня до даного курсу; б) рівень сформованості умінь вчитися, працездатність, регулярність виконання домашнього завдання у кожного учня індивідуальний, тому потрібно продумувати такі завдання, які будуть цікаві учням з різним рівнем підготовки; в) завдання повинні сприяти активності учнів; г) більше застосовувати практично-спрямованих завдань, що підтримують інтерес до предмета; д) обсяг завдань повинен бути оптимальним, а самі завдання поділятися на рівні; е) наявність додаткового навчального матеріалу; є) продумана заохочувальна система підтримки навчання учнів; ж) тривалість занять має відповідати віковим особливостям сприйняття навчального матеріалу учнями, тому замість одного тривалого уроку краще спланувати декілька мікроуроків.

Учень у дистанційному навчанні – це активний суб'єкт, який самостійно створює свою власну систему знань, користуючись доступними йому джерелами. Роль учителя (тьютора) у дистанційному навчанні полягає в мотивуванні й підтримці учнів шляхом підготовки завдань для самостійного опрацювання, оцінювання результатів їх виконання, коригування знань.

Відсутність безпосереднього контакту, зокрема, візуального й аудіального, не дає можливості застосовувати один з найефективніших методів навчання: наслідування вчителя. Відтворення учнем фрагменту навчальної діяльності, продемонстрованої вчителем, завжди є ефективним методом. У віртуальному ж середовищі потрібно знайти інструментарій, який би забезпечив аналогічні можливості і компенсував це обмеження, наприклад, скайп тощо.

Відомо, що навчання найбільш ефективне, коли учні навчаються в співпраці, тому в ДН потрібно надавати можливість організовувати роботу учнів у групах, ділитися своїми думками і досвідом з товаришами.

Багато хто з дослідників-психологів занепокоєний проблемою ізоляції учня і негативними емоціями, викликаними почуттям самотності. Педагоги часто ігнорують цей факт, але для багатьох здобувачів освіти він може стати визначальним в плані оцінки ефективності чи неефективності дистанційного навчального середовища [2, 122].

Для подолання зазначеної проблеми пропонується активно використовувати синхронний тип комунікації в навчальних мережах (чат, відео конференція, відео чат, вебінар тощо) на додачу до асинхронного, який має ті переваги, що дає час і можливість учневі отримати і опрацювати інформацію.

Отже, ДН відрізняється від традиційного наступним: віддаленістю педагога й учня один від одного у просторі та в часі; контроль за процесом навчання від віддаленого педагога переходить у самоконтроль учня; взаємодія педагога з учнем здійснюється за допомогою ІКТ. Основним засобом навчання є ЕНК, на всіх етапах розробки якого враховуємо особливості дистанційного навчання: зміст і принципи навчання, методи і засоби, форми організації занять і види спілкування. Чим складнішим технічно є навчальне середовище, тим більше відчувається потреба у людських контактах його учасників і тим більше потрібно впроваджувати вправ на їх спільну діяльність.

Література

1. Биков В.Ю. Технологія створення дистанційного курсу: Навчальний посібник / Биков В.Ю., Кухаренко В.М., Сиротенко Н.Г., Рибалко О.В., Богачков Ю.М. // За ред. В.Ю. Бикова, В.М. Кухаренка. – К.: Міленіум, 2008. – 324 с. http://dl.kharkiv.edu/file.php/1/Kuxarenko_PDF.pdf
2. Комісарова О.Ю. Психологічна підтримка студентів за допомогою телекомунікаційних технологій / О.Ю. Комісарова, М.Л. Смульсон // Теорія та методика електронного навчання : зб. наукових праць. Випуск І. – Кривий Ріг : Видавничий відділ НМетАУ, 2010. – 263 с.
3. Лабудько С.П. Особливості організації дистанційного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах України [Електронний ресурс] / С. Лабудько // Зб. мат. XXVI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / Переяслав-Хмельницький, 2016. – С. 115-117. – Режим доступу: http://conferences.neasmo.org.ua/uploads/conference/file/29/conference_30-31.5.2016.pdf (дата звернення: 08.12.2016).
4. Омеляненко Г.А. Інформаційно-навчальне середовище: дидактичний аспект / Сайт «Наукові конференції». – Режим доступу: <http://intkonf.org/omelyanenko-ga-informatsiyno-navchalne-seredovische-didaktichniy-aspekt/>
5. Словник іншомовних слів. За ред. члена-кореспондента АН УРСР О.С. Мельничука. – К.: Головна редакція УРЕ, 1977. – 776 с.

УДК 378.046

Левченко В. В.,

кандидат філософських наук, доцент
кафедри філософії і освіти дорослих

ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України
м.Київ

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТЮТОРА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Інформаційно-технологічні зміни охоплюють всі сфери людської діяльності, зокрема загострюється потреба в створенні нової системи інформаційного забезпечення освіти. Наслідком процесу інформатизації суспільства та освіти є поява дистанційного навчання,

яка зорієнтована індивідуалізацію навчання. Дистанційна форма навчання вимагає від тьютора високого професіоналізму, знань і досвіду використання сучасних ІКТ у навчальному процесі, різних компетентностей, адже від нього залежить мотивація студентів, міжособистісні взаємозв'язки, диференціація у навчанні дистанційних курсів.

Метою дослідження є виявлення особливостей діяльності тьютора в умовах організації навчального процесу за дистанційною формою.

Особливості дистанційного навчання мають організаційні, педагогічні, психологічні аспекти, активно вивчається роль і місце тьютора у дистанційному навчанні, методика підготовки тьютора до дистанційної форми навчання (В. Биков, О. Веренич, М. Жалдак, Ю. Жук, В. Кухаренко). Зростає інтерес до питання функцій, ролей та позицій викладача в умовах дистанційного навчання, а саме – «модератор», «фасилітатор», «методолог», «агротехнік», «тьютор» (В. Слободчиков, Ю. Турчанінова, П. Щедровицький).

Поняття «тьютор» (англ. tutor) є доволі широко вживаним терміном і має різні значення, як-от: а) викладач-консультант, який виконує в системі дистанційного навчання функції викладача, консультанта та організатора навчального процесу [1]; б) педагог-наставник, здатний забезпечити соціально-педагогічний супровід студентів при виборі і проходженні ними індивідуальних освітніх траєкторій [2]; в) куратор, гід, інструктор, який навчає одного студента або невелику групу студентів одночасно; виконує функції студентського радника; г) суб'єкт, який надає додаткові індивідуальні освітні послуги учням, що мають труднощі у навчанні [3].

Роль тьютора в дистанційному навчанні визначається структурою освітнього процесу, який складається з декількох етапів: вступного, основного, підтримувальний і розвивальний (таблиця 1).

Таблиця 1

Характеристика етапів дистанційного навчання

Етап	Призначення етапу
Вступний	Знайомство з особливостями ДО. Ознайомлення з основними положеннями курсу (додаткової професійної освітньої програми). Самооцінка власних можливостей. Набуття практичних навичок щодо самостійного навчання і роботи з навчальними матеріалами. Коригування навчально-тематичного плану освітньої програми відповідно до потреб тих хто навчається.
Основний	Освоєння необхідних в курсі знань і набуття вмінь і досвіду. Формування готовності застосовувати освоєні технології для вирішення власних професійних завдань. Розвиток розумових, креативних, комунікативних здібностей. Розвиток здібностей до самовизначення і самоосвіти. Мотивація на продовження навчання.
Підтримувальний	Сприяння в просуванні проектів слухачів через організацію конкурсів, створення мережових спільнот педагогів, консультування, стажування. Залучення до подальшого навчання.
Розвивальний	Розвиток професійної діяльності. Підтримка розвивальних процесів в освітніх установах. Задоволення індивідуальних освітніх потреб випускників.

Представлена характеристика етапів освітнього процесу в дистанційному навчанні підкреслює важливу особливість дистанційного навчання – інтеграцію трьох середовищ діяльності тих хто навчається: 1) навчальне середовище, в якому здійснюється безпосереднє навчання у вигляді роботи над навчальними матеріалами курсу під керівництвом тьютора; 2) професійне середовище, в якому навчання пов'язане з професійною діяльністю і здійснюється в специфічних формах, пов'язаних з її аналізом і розвитком за допомогою навчальних матеріалів та освітніх технологій; 3) комунікативне середовище, яке проявляється в активному спілкуванні

слухачів/студентів і тьюторів, в ході якого відбувається обмін знаннями, досвідом, проблемами, переживаннями.

За допомогою інтеграції середовищ виокремлюються організаційні форми освітнього процесу в дистанційному навчанні:

- презентація (установче заняття) – групове заняття тьютора зі слухачами, яке орієнтоване на введення в навчальну діяльність, формування загального уявлення про курс, самовизначення і створення необхідного настрою на вивчення курсу;
- конференція – групове заняття тьюторів і слухачів у вигляді відкритого обговорення матеріалу, орієнтоване на розуміння взаємозв'язків і меж застосування концепцій курсу;
- самостійна робота над проектом (лабораторної роботою, виконання практикуму) – індивідуальна або колективна діяльність слухачів для набуття досвіду застосування концепцій курсу в рішенні професійних завдань;
- контроль у вигляді іспитів, тестів, опитувань – індивідуальна і контрольована тьютором робота слухачів, спрямована на оцінювання досягнень запланованих результатів;
- клуб – колективна діяльність слухачів і тьюторів, спрямована на формування загальних професійних інтересів і ослаблення комунікативних бар'єрів в навчанні;
- дослідницькі проекти – колективна або індивідуальна діяльність слухачів під керівництвом тьюторів, спрямована на поглиблене засвоєння навчального матеріалу;
- самостійна робота з навчальним матеріалом – індивідуальна і підтримувана тьютором робота слухачів з навчальними матеріалами;
- група самопідтримки – колективна діяльність слухачів у вигляді групового обговорення проблем освоєння матеріалу.

Висновки. Різні форми організації діяльності в дистанційній освіті здатні створювати і підтримувати різні середовища: навчальне, професійне та комунікативне. Ефективність і якість дистанційного навчання залежить від розвитку матеріально-технічної бази; наявності навчально-методичного забезпечення навчального процесу; готовністю викладачів до здійснення професійної діяльності в системі дистанційного навчання.

Література

1. Воронкін О.С. Організація діяльності тьютора в системі дистанційного навчання вищого навчального закладу / О.С. Воронкін // Інформаційні технології в освіті. 2016. № 1 (26). – С. 77-79.
2. Термины, определения, обозначения, сокращения [Електронний ресурс] // Эврика : инновационная образовательная сеть. – Режим доступа : <http://www.eurekanet.ru/ewww/info/13384.html>
3. Barnier G. Le tutorat dans l'enseignement et la formation / Georges Barnier. – Paris : l'Harmattan, Savoir et Formation, 2001. – 287 p. 4, с. 127.

УДК 37.02

С.Ю. Лозовенко,
асистент кафедри технології та конструювання швейних виробів
Київського національного університету технологій та дизайну,
м. Київ

ЗАКОНОДАВЧІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА

Постановка задач дослідження. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» науково-методичне забезпечення освітньої діяльності має відповідати стандартам вищої освіти, де передбачено використання навчально-методичної документації, навчальної та наукової літератури [1].

Підручники та навчальні посібники – основні види видань пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Саме вони містять основи наукових знань з певної навчальної дисципліни, викладені

відповідно до цілей навчання, що визначені програмою і вимогами дидактики. Ці види видань допомагають студентам самостійно закріпити і поглибити знання, здобуті під час аудиторних занять, розвинути критичне мислення та творчий потенціал.

Метою Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року є оновлення змісту, форм і засобів навчання шляхом широкого впровадження у освітній процес сучасних засобів інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) та електронного контенту [2]. Тому сьогодні перед викладачами кафедри технології та конструювання швейних виробів Київського національного університету технологій та дизайну постала задача розробки сучасного електронного підручника (е-підручника) нормативної дисципліни «Основи технології швейних виробів» (ОТШВ) для студентів бакалаврату галузі знань 18 Виробництво та технології спеціальності 182 Технології легкої промисловості.

Розгляд останніх публікацій показав [3-6], що питання розробки електронного освітнього контенту у вигляді підручників досить актуальне. Але створення будь-якого освітнього контенту неможливе без детального дослідження вимог до нього, що висувуються чинним законодавством та обумовлені потребами пізнавального процесу. Тому метою даної роботи є підведення законодавчого підґрунтя для розробки е-підручника дисципліни ОТШВ.

Результати дослідження. Електронний підручник (посібник) – електронне навчальне видання із систематизованим викладенням навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об’єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію [7].

Використання інформаційно-комунікаційних технологій при розробці електронного підручника об’єднує різні компоненти дидактичної системи. З цієї точки зору електронний підручник можна розглядати як навчальне середовище, середовище професійної творчої діяльності, середовище накопичення знань і джерело пізнавальної інформації. Суттєвою перевагою електронного підручника перед друкованим виданням є його доступність та оперативність використання.

Е-підручник може бути створений у вигляді самостійного програмного забезпечення (комп’ютерної програми) або файлу, що відтворюється за допомогою комп’ютерної програми [8].

Відповідно до Законів України «Про освіту» [7] та «Про вищу освіту» [1], заклади вищої освіти мають право самостійно вирішувати питання складу та змісту навчально-методичного забезпечення освітнього процесу з урахуванням вимог законодавства. При цьому варто враховувати специфіку закладу вищої освіти, галузі знань, спеціальності, конкретної освітньої програми [9].

Складові частини е-підручника – емпіричні, теоретичні, практичні та демонстраційні компоненти, засоби пошуку, відображення, перевірки знань тощо [8].

Обов’язковою умовою, передбаченою освітнім законодавством [9] є те, що зміст е-підручника повинен відповідати змісту робочої програми навчальної дисципліни, яка визнана основним документом навчально-методичного забезпечення дисципліни.

Зміст е-підручника повинен [8]:

- відповідати стандарту освіти, типовій освітній (навчальній) програмі, затвердженій МОН;
- відповідати сучасним науковим результатам;
- забезпечувати повноту розкриття основних наукових положень, використання загальноприйнятої наукової термінології, актуальних відомостей та даних.

Також е-підручник повинен містити завдання для самооцінювання, завдання для групової роботи, відкриті запитання, дослідницькі, пізнавальні, творчі завдання, завдання для самостійної роботи тощо.

Організація матеріалу в е-підручнику має бути:

- чітко структурованою та логічно систематизованою;
- послідовною і логічною;
- приведена у відповідність до вікових особливостей здобувачів освіти.

Інтерфейс е-підручника повинен бути цілісним та інтуїтивно зрозумілим.

В е-підручнику повинні бути наявні наступні складові [8]:

- інструкція користувача;

- засоби навігації за його структурними одиницями (наприклад, зміст, предметний покажчик, іменний покажчик тощо);
- чіткі інструкції з виконання завдань, а також зворотний зв'язок після виконання завдань (мають пропонуватись конкретні напрями подальшого навчання);
- інструменти для роботи з текстом (за наявності), у тому числі можливість робити нотатки, закладки, виділяти текст, роздруковувати обрану частину навчального матеріалу у форматі тексту або зображення, можливість пошуку за ключовими словами, а також словник (словники);
- можливості озвучування текстової інформації, можливості звукового супроводу та візуальне відображення (субтитри) аудіоінформації;
- інтерактивні інструменти;
- функції переходу здобувачів освіти на створений МОН спеціальний інформаційний ресурс у мережі Інтернет для здійснення оцінювання відповідності результатів навчання стандартам освіти, типовим освітнім (навчальним) програмам.

Для використання е-підручника чинним законодавством [8] передбачені наступні технічні і функціональні можливості:

- завантаження його на пристрій користувача і роботи з ним у режимі офф-лайн;
- перегляду відео- та прослуховування аудіофайлів без потреби встановлення додаткових додатків та без використання мережі Інтернет;
- внесення змін у послідовність модулів педагогічними працівниками, після чого аналогічні зміни відбуваються в е-підручниках пов'язаних користувачів.

Інсталяція е-підручника у разі потреби має бути зручною та легкою.

Повинна бути наявна функція збору інформації щодо використання е-підручників, визначеної МОН.

Висновки. Таким чином, у роботі розглянуто законодавчі аспекти створення електронного підручника для закладів вищої освіти та поставлено конкретні вимоги до нього. Дане дослідження стане підґрунтям для створення е-підручника нормативної дисципліни «Основи технології швейних виробів» для студентів бакалаврату галузі знань 18 Виробництво та технології спеціальності 182 Технології легкої промисловості.

Література

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18> (дата звернення: 24.07.2018)
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – 2013. – 37 с. – URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення: 15.09.2018)
3. Пономаренко В. Системний підхід до організації підготовки та видання електронної мультимедійної інтерактивної навчальної літератури у вищих навчальних закладах / В. Пономаренко, В. Анохін // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Інформатизація вищого навчального закладу : збірник наукових праць. – 2015. – № 831. – С. 3–8
4. Ястребов М. І. Електронний підручник – компонент сучасного освітнього середовища / М. І. Ястребов, О. О. Полях // Вісник НТУУ "КПІ". Серія Радіотехніка. Радіоапаратобудування. – 2010. – №40. – С. 161-164
5. Каменева Т. Н. Разработка электронного учебника как компонента информационного образовательного пространства // Образовательные технологии и общество. – 2012. – 15 (3). – С. 464-477
6. Иванова Е.О. "Подготовка учебника для работы в информационной образовательной среде" // Ярославский педагогический вестник. – 2017. – №1 – С. 40-46.
7. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 38-39. – Ст. 380.

8. Про затвердження Положення про електронний підручник : Наказ; МОН України від 02.05.2018 № 440 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0621-18> (дата звернення: 15.09.2018)

9. Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення : Лист; МОН України від 09.07.2018 № 1/9-434 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/v-434729-18> (дата звернення: 15.09.2018)

УДК 377.8:37.016:811.111]001.895

В. П. Лук'яненко,
викладач англійської мови
КВНЗ КОР «Білоцерківський
гуманітарно-педагогічний коледж», викладач-методист

З ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ РОБОТИ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗІ СТУДЕНТАМИ КОЛЕДЖУ

За концепцією Нової української школи, найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями.

Оновлення змісту навчання іноземних мов пов'язується із деякими змінами у стратегічних напрямках розвитку сучасної шкільної освіти, чітко продекларованих у державних документах.

Соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні, масовий попит на спеціалістів зі знанням іноземних мов орієнтують нас, викладачів, на пошук нових технологій навчання, та на вибір і використання найбільш ефективних з них.

Маючи багаторічний досвід роботи з вітчизняними підручниками викладачі коледжу мали змогу за останні роки ознайомитися із численними виданнями OUP, Longman, CUP, Macmillan і використовувати їх у комплексі згідно з власним баченням системи викладання іноземної мови з використанням нових технологій навчання.

В умовах демократизації в Україні всіх сфер суспільного життя для формування якісно нової системи освіти викладачі іноземної мови особливу увагу приділяють змістові та методиці, яка формує світогляд, цінності культури країн, мова яких вивчається, вміння самостійно вчитися та критично мислити, здатності до самопізнання та самореалізації особистості, створення на заняттях демократичної атмосфери, спрямованої на формування таких якостей особистості, як поміркованість, толерантність, вираженість, повага до думки іншого.

Слід зазначити що сучасна освіта не може здійснюватися традиційними методами які не орієнтовані на активну взаємодію студента з викладачем та студентів між собою, самостійне і спільне прийняття рішень, що має бути вирішальною передумовою їх громадської активності в майбутньому.

Тривалий досвід педагогічної роботи сприяє усвідомленню викладачами англійської мови коледжу, що процес навчання власне продовжує залишатись досить інтенсивним.

Саме тому викладачі циклової комісії іноземних мов КВНЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж» працюють над упровадженням у навчальний процес активних і інтерактивних методів роботи та інноваційних технологій, які відіграють пріоритетну роль в освіті, стимулюють творчість, ініціативу, самостійне та критичне мислення. В цій системі важливу роль відіграє власне вибір відповідних методів та технологій навчання, що забезпечать реалізацію комунікативного підходу, сприятимуть розвитку критичного мислення, творчого потенціалу та комунікативної компетенції учнів.

Саме кейс-технології разом з іншими цікавими формами роботи дозволяють викладачами англійської мови реалізувати поставлені завдання.

Кейс-метод, або метод ситуаційних вправ є інтерактивним методом навчання, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. Він сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває навички аналізування проблем, спілкування іноземною мовою.

Метод case-study – це інструмент, що дозволяє застосувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань. Метод сприяє розвитку в студентів самостійного мислення, уміння вислуховувати і враховувати альтернативну точку зору, аргументовано висловлювати свою. За допомогою цього методу студенти мають можливість навчитися працювати в команді, знаходити найбільш раціональне рішення поставленої проблеми. Таким чином, педагогічний потенціал цього методу значно більший, ніж в традиційних методах навчання, оскільки відбувається безпосереднє залучення студентів до діяльності у запропонованих умовах. У студентів з'являється мотивація до навчання, вони мають змогу побачити результат своєї праці над розвитком комунікативних навичок під час проведення обговорення. Студенти постійно взаємодіють, мотивують свої дії, аргументують їх. На думку викладачів англійської мови існує необхідність використання даного методу разом з іншими методами навчання, в тому числі і традиційними.

Останнім часом найбільш популярнішими стають мультимедійні презентації кейсів. Можливості мультимедіа – кейсів дозволяють уникнути труднощів, оскільки поєднують в собі переваги текстової інформації та інтерактивного відеозображення.

Отже, інноваційне навчання, на відміну від традиційного, спрямоване на навчальну дисципліну і подання студентові певної суми знань, а перш за все на розвиток особистості студента. Викладач стає один з тих, хто допомагає вчитися і вчиться сам у тих, кому допомагає. Головна функція викладача полягає в організації і стимулюванні навчального процесу, спрямованого на розвиток особистості студента.

Віriamo, що Нова українська школа буде успішною, якщо до неї прийдуть успішні майбутні фахівці.

УДК : 378.046-021.68:37.014.6

Л. Л. Ляхоцька,

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри відкритих освітніх систем
та інформаційно-комунікаційних технологій
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
м. Київ

КІБЕРТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

Інновації в освіті пов'язані як із загальними процесами в суспільстві, так і глобалізаційними та інтеграційними. Інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану. Головною метою запровадження інновацій в освіті є необхідність відповідати виклику глобалізаційних трансформацій, екологічних проблем, полікультурних тенденцій у світі. Сучасний етап розвитку освіти у світі характеризується особливою інтенсивністю реформістських процесів у галузі вищої освіти, що зумовлюються тенденціями світового розвитку [11]. Відтак, характерною ознакою сучасної педагогіки постає інноваційність – здатність до оновлення, відкритість новому. Розвиток системи вищої та середньої освіти вимагає від педагогічної науки й практики вивчення і впровадження сучасних технологій та нових методів навчання дітей та молоді.

Проблемі розвитку інноваційних процесів в освіті присвятили досить велику кількість досліджень учені: В. Г. Кремень, І. А. Зязюн, С. А. Бараннікова, В. І. Загвязинский, М. В. Кларін, Г. М. Коджаспарова, В. Я. Ляудіс, А. М. Моїсєєв, І. П. Підласий, Л. С. Подимова, С. Д. Поляков, А. І. Пригожін, В. І. Рibaкова, В. О. Сластьонін, С. О. Сисоєва, П. І. Щедровицкий, А. В. Хуторской та

ін. Ученими обґрунтовано теоретичні положення щодо інновацій, розкрито основні поняття (інновація, нововведення, інноваційний процес та ін.), структура інноваційного процесу, виділено етапи впровадження інновацій в умовах закладу освіти. Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Арламов, М. Бургін, І. М. Дичківська, В. Журавльов, В. Загвязинський, Е. Ф. Зеер, Н. Р. Юсуфбекова, А. Ніколс та ін.) прагнуть співвіднести поняття нового в педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове.

Сучасне суспільство живе (існує, функціонує) у надзвичайно складних умовах постійного виникнення безлічі глобальних викликів, ревізії методологій відповідей на них і в постійному пошуку нових управлінських стратегій і тактик. Однак, звичне, орієнтоване «на результат», формування інформаційної компетентності наших громадян на швидке отримання (вилучення) необхідної інформації з пам'яті комп'ютера, – дедалі більше залишає осторонь питання розвитку власне інтелектуальних здібностей людини на тлі розвитку НБІКС-технологій (йдеться про розвиток нано-, біо-, інфо-, когнітивних і соціогуманітарних наук і технологій). З ним сьогодні пов'язують надії на радикальне поліпшення у майбутньому розумових, фізичних, інтелектуальних, соціальних можливостей людей [9].

Мета цього дослідження – розкрити значення сучасних дифініцій, які пов'язані безпосередньо з Інтернетом, пояснюють дії кристувачів у глобальній мережі, описати інноваційні процеси, методики, які виникають на цьому тлі.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ, від англ. *Information and communications technology, ICT*) — часто використовується як синонім до інформаційних технологій (ІТ), хоча ІКТ – це загальний термін, який підкреслює роль уніфікованих технологій та інтеграцію телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, підпрограмного забезпечення, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які допомагають користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію. Іншими словами, ІКТ складається з ІТ, а також телекомунікацій, медіа-трансляцій, усіх видів аудіо і відеообробки, передачі, мережових функцій управління та моніторингу. Вираз вперше використано в 1997 р. у доповіді Денніса Стівенсона для уряду Великої Британії, який посприяв створенню нового Національного навчального плану Великої Британії в 2000 р. [3].

Ця технологія пов'язана зі створенням, збереженням, передачею, опрацюванням та управлінням інформації. Цей вживаний термін включає в себе всі технології, що використовуються для спілкування та роботи з інформацією. Концепція інформаційних технологій була додана до елементу комунікації і виникла у 1980-ті роки. Наразі ІКТ включають апаратні засоби (комп'ютери, сервери тощо) та програмне забезпечення (операційні системи, мережові протоколи, пошукові системи тощо). У сучасному світі інформаційно-комунікаційні технології є важливою і невід'ємною частиною держави, бізнесу та приватного життя.

Термін ІКТ також застосовується для позначення об'єднання (конвергенції) аудіовізуальних і телефонних мереж з комп'ютерними мережами через один кабель або з'єднувальну систему. Є великі економічні стимули (величезна економія коштів за рахунок вилучення телефонної мережі), коли ми при об'єднуємо аудіовізуальні, телефонні й електромережі з системою комп'ютерної мережі, використовуючи одну єдину систему кабелів, сигнал розподілу та управління. Це, в свою чергу, стимулювало зростання організацій, які використовували термін ІКТ у своїх назвах, щоб вказати на їх спеціалізацію в процесах об'єднання різних мережових систем.

«Кібер» — значення частини слова: в ненаголошеній позиції при додаванні до іменником і прикметником утворює слова зі значенням «пов'язаний з комп'ютерними мережами, Інтернетом» [5].

Слова-неологізми, які активно увійшли в наше життя: *кібернетика, кіберспорт, кібербезпека, кіберуніверситет, кіберзлочинність, кібер-оптимізм, кібер-песимізм, кібербулінг, кіберакмеологія.*

Кібернєтика — багатозначне поняття: 1) з грец. мистецтво чи наука керувати (англ. *cybernetics*, нім. *Kybernetik*) – наука про загальні принципи керування в комплексі складними (множинними) системами різної природи походження (наприклад, у технічних, біологічних, соціальних та ін.); 2) науки (чи мистецтво) керування (управління) складними системами різної природи походження на основі знань, що сформовані на зворотних зв'язках. Інше визначення

(Глушков) — наука про загальні закони одержання, зберігання, передавання й перетворення інформації у складних системах управління [6].

Кібер-оптимізм і кібер-песимізм — два антагоністичні погляди на вплив Інтернету на суспільство. Простір дискусії кібер-оптимістів і кібер-песимістів — це суперечка щодо того, яким чином інтернет може змінити соціальну реальність. Перші говорять про те, що Інтернет сприяє суспільному розвитку, допомагає соціальним інститутам впорядковувати соціальні інтеракції. Другі відповідно вважають, що Інтернет — деструктивна ланка, яка дає додаткові інструменти боротьби противникам демократії і ліберального суспільства, сповільнює розвиток суспільства і зменшує інтенсивність спілкування між людьми. Концепт кібер-оптимізму (песимізму) застосовують для пояснення трансформацій у економіці, соціальній сфері [7].

Кібербулінг — новітні небезпеки в інтернет-просторі. З'явилося навіть поняття «буліцид» — загибель жертви внаслідок боулінгу. Тенденції показують, що люди й особливо діти, проводять все більше часу у віртуальному просторі. Це призводить до того, що обривається зв'язок з родиною, друзями та дітьми (батьками). Збільшення часу, який проводиться за комп'ютером, технічно веде до збільшення можливостей застосування булінгу. Переслідування у віртуальній мережі набувають все більшої нагальності [5].

У сьогоднішній освітній закладі спільно з науковцями та ІТ-фахівцями активно використовують кібертехнології, які представлені як інновації в освіті. Спеціалісти ІТ-сфери ініціювали проект для безпілотної авіації та організували серед старшокласників з різних міст України унікальний конкурс. Учасниками хакатону стали 13 одинадятикласників та 2 десятикласники — з Дніпра, Івано-Франківська, Дрогобича. Школярам запропонували створити програмне забезпечення, яке могло б покращити діяльність української розвідки. Переможців хакатону запросили взяти участь у проекті «Геосервер» розвинути кібертехнології. «Це унікальний проект, який може підняти аеророзвідку на якісно новий рівень і об'єднати багато одиничних екіпажів в один розвідувальний безпілотний флот», — зазначив Єгор Гарячкін, сайт-менеджер, компанія «Сіклум». Про це розповіли організатори хакатону під час прес-брифінгу в Українському кризовому медіа-центрі. [10].

У Японії відкрився перший у світі Кібер-університет (Cyber University), де студентів навчають винятково через глобальну мережу. Цей навчальний заклад користується в країні популярністю, тому що вчитися студенти в ньому можуть у будь-який зручний для себе час, при тому що університет має всі необхідні ліцензії.

Однак Кібер-університет пішов ще далі, запропонувавши зайнятому населенню країни заняття через мобільний телефон. За допомогою давно працюючих у Японії стільникових мереж третього покоління учням пропонують завантажувати на апарат лекції, супровідні матеріали, тексти, картинки й все, що може знадобитися для сприйняття матеріалів.

Крім того, підключитися до занять можна й у режимі реального часу, для чого запропоновані кілька потокових відеоканалів. Під час презентації нових курсів у Токіо були проведені перші заняття з історії. Мобільні курси є аналогом офісних презентацій, трансльованих на екран апарату з супроводом у вигляді лекції викладача. На сьогодні в японському Кібер-університеті, що відкрився у квітні цього року, навчаються майже 2 тисячі студентів, які після закінчення процесу навчання й здачі іспитів одержать ступінь бакалавра. З технічного погляду всі лекції японського Кіберуніверситету доступні практичним будь-яким користувачам 3G, тому що там немає ніяких закритих форматів або технологій [2].

В Україні розпочав роботу новий сучасний приватний освітній заклад Kyiv Cyber Academy. Він спеціалізуватиметься на навчанні та дослідженнях в ключових напрямках, які сьогодні визначають професії майбутнього: Big Data (великі дані), Artificial Intelligence (штучний інтелект), Internet of Things (Інтернет речей), Robotics (робототехніка). Крім того, Kyiv Cyber Academy планує приділити велику увагу гуманітарним дисциплінам, адже розвиток кібер простору і новітніх технологій докорінно змінює і соціальні відносини. Але почне роботу заклад з навчання студентів спеціалізованим всесвітньо визнаним кваліфікаціям за сертифікаційними програмами з кібернетичної безпеки.

Як зазначив Олексій Барановський, CEO Kyiv Cyber Academy: «Ми обрали кібербезпеку для початку нашої діяльності з огляду на невпинне зникнення кордонів між реальним та віртуальним

середовищами. Вже не існує окремо «реального» та «віртуального» світів, а є один світ, в якому безпека є основою будь-якого подальшого розвитку. Крім того, в світі, і Україна не є виключенням, існує великий попит на фахівців з кібербезпеки міжнародного рівня, і наша академія є єдиним навчальним закладом в Україні, яка готує саме таких фахівців за визнаними міжнародними стандартами, і ці програми вперше стали доступні для студентів, адже раніше на них можна було потрапити лише вже маючи відповідний досвід роботи». Про плани Kyiv Cyber Academy красномовно свідчить місія цього навчального закладу: «забезпечувати навчання світового рівня для студентів, які хочуть стати професіоналами в світі, який залежить від використання можливостей кібер простору» [8].

Кіберакмеологія – наука про методiku і технологічне моделювання розвитку і вдосконалення творчої індивідуальності людини; методологія проектування нових знань про технології досягнення бажаного результату; технологічні моделі і методи створення архітектури креативного розвитку особистості на шляху творчої зрілості. Кіберакмеологія – поняття для позначення нового напрямку в дослідженні, аналізі, синтезі і впровадженні медичних акме-систем, які базуються на основних принципах таких наук як кібернетика, акмеологія, синергетика, біхевіоризм, когнітологія, психологія, гештальт-терапія, нейролінгвістичне програмування тощо. Загальна архітектура кіберакмеологічної інформаційної системи включає наступні модулі: введення, обробки, класифікації та систематизації даних; методів подання, обробки, структуризації, класифікації, зберігання даних; систем управління базами даних, знань, метазнаній; аналізу і синтезу; модифікації; семантичної та лінгвістичної опрацювання; тестування; дистанційного навчання; діагностики; консультацій тощо. Кіберакмеологія дозволяє аналізувати проблему з позицій fuzzy-технологій, використовуючи при цьому soft computing, аттракторність, точки біфуркації і приймати при цьому ефективні рішення.

Визначення кібернетичної акмеології: це комп'ютерно-експертний аналітичний інструментарій, методика, технології дослідження потенційно-ресурсних можливостей людини за допомогою інтелектуальної ІС з метою проектування індивідуальної акме- моделі особистості для видачі їй рекомендацій щодо досягнення найвищих вершин життєдіяльності [1].

Таким чином, концептуальні засади обґрунтовування століттями прав і свобод людини в контексті проблем глобальної інформатизації значно втратили своєї актуальності, виник новий комплекс проблем, зокрема безпеки інформації і самої комунікації, про що раніше ми не мали ні найменшого уявлення. Їх виникнення обумовлено безпрецедентним проникненням інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життя людини на тлі глобалізації інформаційно-комунікаційного середовища, інтеграції проблем в мережах зв'язку. Сучасні інновації відкривають для нас горизонти формування інноваційно інформаційного суспільства, в основі якого знання, інформація, людський ресурс, інтелектуальна власність. Розробка концепцій ефективного використання інформаційних технологій в умовах інтеграції України в європейський освітній простір, на наш погляд, має розглядатися як один із напрямів модернізації освіти. Саме освіта має сприяти появі нових освітніх можливостей, перспективних форм, методів і засобів навчання, їх впровадження у процес підготовки фахівців високої кваліфікації.

Література

1. Антонов В. М. Кібернетична акмеологія у запитаннях і відповідях: Монографія. - «Аграр Медіа Груп» – Київ – 2015 – 236 с. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В.Г.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 338-340.
2. В Японии открылся первый кибер университет. URL: <https://news.liga.net/society/news/v-yaponii-otkrylsya-pervyy-kiber-universitet>
3. Інформаційно-комунікаційні технології. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%E0%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97>
4. Кибер. Викисловарь. URL: <https://ru.wiktionary.org/wiki/%D0%BA%D0%B8%D0%B1%D0%B5%D1%80-%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97>
5. Кібербулінг. URL: <https://glavcom.ua/specprojects/stopbullying/kiberbuling-novitni-nebezpeki-v-internet-prostori-460488.html>

6. Кібернетика. URL: <http://uacrisis.org/ua/55689-geoserver>
7. Кібер-оптимізм, кібер-песимізм. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
8. CEO Kyiv Cyber Academy URL: <https://www.facebook.com/kyivcyberacademy/posts>
9. Соснін О.В. Нові інформаційно-технологічні реалії комунікації в науково-освітній діяльності як запорука інноваційного розвитку суспільства. / О. В. Соснін, М. О.Кононець. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/MONOGR_120.pdf
10. Українські школярі долучилися до розвитку кібертехнологій URL: <http://uacrisis.org/ua/55689-geoserver>
11. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 338-340.

УДК :

Мельник Н.М.
викладач циклової комісії
соціальних дисциплін, спеціаліст І категорії
Вінницького технічного коледжу.
М. Вінниця.

ЕЛЕКТРОННИЙ ОСВІТНІЙ РЕСУРС – КРОК ДО ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Актуальність створення авторського електронного освітнього ресурсу як інструменту здійснення інтеграції змісту освіти з новітніми технологіями навчання пояснюється необхідністю переосмислення теоретичних і методичних засад, які б стали науковою основою реформування освіти.

Це визначається важливістю створення інформаційного простору навчальних закладів, що забезпечує якісно новий рівень задоволення інформаційних потреб студентів, завдяки використанню новітніх електронно-інформаційних технологій у навчально-виховному процесі. [1, с.503]

Наразі важко уявити собі повноцінне заняття без використання інформаційно-комунікаційних засобів навчання. Це стало можливим завдяки інтеграції України до єдиного світового простору, що в свою чергу викликало необхідність впроваджувати високотехнологічні інформаційні засоби навчання в освіту, займатися пошуками шляхів адаптації освіти до сучасного світу.

Унікальні можливості в освітній діяльності надає мережа Інтернет. Він є джерелом для розвитку інтелектуальної діяльності та розвитку комунікативних компетенцій людини, яка має необмежені можливості для одержання знань, умінь, навичок. Важливим елементом ІКТ навчання стали освітні Веб-сайти, спеціальні сторінки в соціальних мережах, хмарні технології.

Інформаційне суспільство - це соціологічна концепція, яка стверджує, що в основі розвитку суспільства лежить виробництво, обробка, використання науково-технічної й іншої інформації. Основу концепції інформаційного суспільства поклали З.Бжезінський, Д.Белл, Е.Тоффлер [2, с.218].

Сьогодні інформація формує соціокультурне середовище людини, впливаючи на її внутрішній світ, культуру, навчаючи міжкультурної комунікації й толерантності [3, с.301]. Отже, стрімкість сучасного світу вимагає застосування найбільш швидких і дешевих способів процесів генерації і передачі знань. Електронне навчання є одним з можливих інструментів, які дозволяють вирішувати цю гостру проблему сучасності.

Сучасні студенти - в основному мережеве покоління, для яких електронний спосіб отримання інформації (в даному випадку саме навчальної) є нормальною складовою життя. В цілому високі технології в освіті вітаються студентами, - знання, вміння, навички знадобляться їм у самовдосконаленні та кар'єрному зростанні. Електронне навчання є одним з головних факторів, що формує соціокультурний образ сучасного студента.

Підвищення зацікавленості у навчальній діяльності, опанування навичками роботи в електронному просторі, пошуку інформації та її самостійної обробки дають змогу розвиватися особистості студента й викладача як сучасного й мобільного фахівця. Студенти привчаються до концентрації уваги на найголовнішому, до швидкої зміни соціальних ролей та побудови міжособистісних взаємин, що базуються на постійному взаємообміні інформацією. Одним із завдань Болонського процесу є створення освітнього середовища, у якому навчальний матеріал поданий у дидактично уніфікованому й формалізованому вигляді, що дає можливість використовувати його у будь-якому місці і у будь-який час незалежно від форми навчання студента.

Для підтримки якості освітнього процесу на порі впровадження, паралельно з існуючими, нових сучасних форм навчання, які передбачають використання Інтернет-ресурсів постає необхідність проектування та розробки електронних навчальних видань, веб-ресурсів, зокрема сайтів навчального призначення закладів освіти, особистих сайтів викладачів

Створення та наповнення електронних навчально-методичних комплексів є досить тривалим і трудомістким процесом, при їх проектуванні та розробці повинні бути обов'язково враховані фундаментальні принципи педагогіки, дидактики, методики, психології, ергономіки, інформатики та інших наук. До них відноситься: багатофункціональність, цілеспрямованість, відтворюваність, адаптивність; інтерактивність та візуалізація навчальної інформації; системність та структурно-функціональна зв'язаність подання навчального матеріалу; відкритість; цілісність та неперервність дидактичного циклу навчання та ін.

Дотримання принципу багатофункціональності забезпечує виконання в різних режимах роботи наступних функцій: навчання, одержання довідкової інформації, діагностика, демонстрація, контроль, моніторинг, моделювання, методична і технічна підтримка тощо.

Цілеспрямованість передбачає гарантоване досягнення основних дидактичних цілей комплексу: високу активність студентів, самостійність в набутті знань, формування умінь, навичок узагальнення та систематизації навчального матеріалу, набуття досвіду творчої роботи під час вивчення досліджуваних об'єктів, явищ і процесів, формування особистісної рефлексії.

Принцип відтворюваності забезпечує можливість використання електронного навчально-методичного комплексу в будь-якому освітньому закладі при досить невеликих витратах тимчасових, матеріальних і людських ресурсів.

Адаптивність передбачає можливість акомодатії комплексу як до специфіки навчальної та робочої програм дисципліни, особистості педагога, так і до вікових, психофізичних та інших індивідуальних особливостей категорій студентів[4, с.143].

Принцип інтерактивності та візуалізації навчальної інформації забезпечує: виконання невеликих за обсягом, нескладних тренувальних навчальних дій відразу після сприйняття частини (фрагменту) навчальної інформації; двостороннє спілкування студента з комп'ютером в діалоговому режимі; оперативну реакцію комп'ютера на дії студента (правильні і неправильні); вибір навчальних маршрутів і способів одержання навчальної інформації (навчання в гіперпросторі) тощо.

Принцип системності та структурно-функціональної зв'язаності подання навчального матеріалу, передбачає врахування і використання основних закономірностей і організаційних форм навчання: інтегрована комп'ютерна система навчання, сформована з навчального матеріалу з базових дисциплін з використанням концепції «гіпертексту» з внутрішніми взаємними посиланнями, що дозволяють студентам переходити від однієї теми до інших, логічно пов'язаних з нею; тренінг знань як сукупність завдань, завдань та вправ для засвоєння навчального матеріалу на одному з декількох рівнів (рівні відтворення, рівні стандартного застосування, рівні творчого застосування); практичне навчання (семінари, лабораторні та практичні заняття); система тестування і контролю; завдання та методичні вказівки для виконання самостійної роботи, проекту.

Принцип відкритості електронного навчально-методичного комплексу, дозволяє його використання від віку і рівня освітньої підготовки. Крім того, даний принцип передбачає зручність доброзичливість у спілкуванні користувачів із комплексом[5, с.98].

Принцип цілісності та неперервності дидактичного циклу навчання забезпечує оформлення єдиного дизайну інформаційно-освітнього середовища, в якому зібрані всі компоненти навчально-

пізнавальної діяльності (об'єкти і процеси, способи взаємодії і мотивації, методи навчання, способи контролю і самоконтролю, програмні інструменти тощо) .

Отже, нове століття визначає новий напрям в організації освітнього простору. Сьогодні, в рамках концепції модернізації сучасної освіти, предметом дискусії багатьох учених, педагогів і методистів стає питання створення єдиного інформаційно-комунікаційного середовища на базі широкого використання високоякісних інформаційних і комунікаційних технологій. Одним з етапів реалізації даного питання, разом з активним розвитком Інтернет-освітніх ресурсів і технологій, є оновлення навчального процесу.

С. Архангельський, Г. Атанов, Г. Гергей, Б. Гершунський, Є. Машбиць, Н. Тверезовська і багато інших вітчизняних і зарубіжних авторів пов'язували питання оптимізації процесу навчання з використанням у ньому сучасних комп'ютерних технологій [6].

Сучасні ІКТ дозволяють організовувати простір, в якому взаємодія між суб'єктами освітнього процесу здійснюється в реальних просторових і часових координатах. Кожен учасник може контактувати з іншими членами і службами в основному у асинхронному режимі, формуючи тим самим «віртуальне середовище». Враховуючи швидкість технологічного прогресу, в даний час віртуальний простір можна розглядати як ефективний засіб здійснення і трансформації навчального процесу.

Цікавою є думка І. Захарової, що «Студент повинен стати не тільки «одержувачем», а й «розповсюджувачем» знань, оскільки якісна освіта передбачає у нього можливість і потребу у формуванні за результатами пізнавальної діяльності власного індивідуального освітнього простору, який буде реалізовано у вигляді електронних ресурсів на основі сучасних та комунікаційних технологій» [8,с.197].

Література

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Моногр. К.: Атіка, 2009. 684 с.
2. Биков В.Ю., Кухаренко В.М., Сиротенко Н.Г., Рибалко О.В., Богачков Ю.М. Технологія розробки дистанційного курсу: навчальний посібник .К.: Міленіум, 2008. 291 с.
3. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях : навч. посіб. для студ. пед. ВНЗ і слухачів ін-т. післядипломної пед. Освіти. Р. С. Гуревич М. Ю. Академія. Вінниця : ООО «Планер», 2005. 366 с.
4. Доброштан О.О. Інформатизація освіти та застосування ІКТ для покращення її якості. Інформаційні технології в освіті. 2010. №6.С.141-146. http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/itvo/2010_6/21.pdf
5. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби технології: монографія. В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін. Академія педагогічних наук України, Інститут засобів навчання. К.: Атіка, 2005.
6. Ковальська К. Р. Дистанційне навчання як перспективна форма розвитку предметно-орієнтованих професійних компетентностей учителів. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/>
7. Морзе Н.В., Глазунова О.Г. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс]. Н.В.Морзе, О.Г.Глазунова. Інформаційні технології і засоби навчання. 2008. №2 (6). Режим доступу: <http://www.ime.edu-ua.net/em6/content/08mnvshi.htm>
8. Радкевич В. О. Роль інноваційних процесів у підготовці майбутніх фахівців. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. [редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін.]; Вінницький держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. К.; Вінниця, 2000.

УДК 378.4.018.43

С.Б. Іваницька,
к.е.н., доцент,

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВНЗ (ЗППО) ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Актуальність проблеми дослідження В останні роки дистанційна освіта стала глобальним явищем інформаційної культури суспільства. Необхідно відмітити, що в освітньому процесі шкіл, коледжів, ВНЗ, дистанційна форма освіти не є розповсюдженою. Хоча такий вид навчання має ряд переваг. По – перше, екстериторіальність. По – друге, отримання оновлених знань та доступ до світових інформаційних ресурсів. А головною перевагою є можливість постійно вдосконалювати свій професійний і кваліфікаційний рівень. В епоху інформатизації суспільства впровадження дистанційної освіти є нагальною потребою вдосконалення знань студентів та підвищення професійного рівня вже сформованих фахівців.

Стан розроблення проблеми в науці Перші паростки виникнення освіти на відстані були започатковані у Європі в кінці XVIII століття [3]. Це було, так зване «кореспондентське навчання», коли учні по пошті отримували учбові матеріали, виконували поставлені завдання та складали іспити у вигляді наукових роботи. За радянських часів аналогом такого навчання була заочна форма у ВНЗ. По кожній дисципліні виконувалась контрольна або курсова робота, виконання якої було допуском до заліків та іспитів.

Перший університет дистанційної освіти – Відкритий Університет Великобританії був відкритий у 1969 році. Його перевагами були доступність, помірна ціна та можливість паралельно і навчатися, і працювати.

На сьогоднішній день, дистанційна освіта є найбільш розповсюдженою формою навчання у всьому світі. Це Національний технологічний університет (США, 1984), Відкритий університет Хаген (Німеччина), Іспанський національний університет дистанційного навчання, Австралійська територіальна інформаційна мережа та багато інших [3].

В Україні теж у вищих навчальних закладах розпочали використання елементів дистанційного навчання у вигляді розроблених окремих дистанційних курсів, відео лекцій, вебінарів, проведення контролю знань за допомогою комп'ютерних програм [2].

Американські фахівці з даного напрямку дослідження розуміють дистанційну освіту як «інструкцію до навчання, що передаються на відстані». Українським центром дистанційної освіти було узгоджено розглядати дистанційну форму навчання як індивідуальну роботу студентів, що виконується на основі розробленого навчального матеріалу: лекцій, практичних та семінарських занять, поточних та підсумкових тестів з використанням глобальної комп'ютерної комунікації, зокрема, Internet.

Висновки дослідження Для впровадження дистанційних курсів доцільно розробити специфічні методики навчання, так як дана форма відрізняється від традиційної.

Особливостями дистанційної форми навчання, які вигідно відрізняють її у порівнянні із традиційними підходами є наступні:

- зручний графік роботи як для викладача, так і для студента;
- вільний доступ до навчальних матеріалів;
- можливість поєднання навчання із роботою;
- відсутність територіальних обмежень;
- можливість консультування з викладачем та здачі підсумкових тестів через засоби інформаційних технологій;
- вартість дистанційного навчання дешевша у порівнянні із стаціонарною формою;
- підвищується роль викладача як координатора пізнавального процесу та необхідність застосування індивідуального підходу до кожного студента;

- студенти повинні бути самоорганізовані та вмотивовані щодо навчання [1].

Технології дистанційного навчання, що можуть бути використані при підготовці студентів теж досить різняться:

- мережна технологія, що базується на використанні засобів Internet та інтерактивній взаємодії тьюторів із слухачами;

- кейс – технологія, яка заснована на використанні наборів текстових, мультимедійних навчально – методичних матеріалів для самостійної підготовки та контролю знань дистанційним способом;

- електронна пошта, що забезпечує передавання повідомлень у вигляді окремих навчальних документів;

- мобільні додатки та Viber [4].

На сьогоднішній день будь – яка освічена людина розуміє необхідність вдосконалення своїх професійних знань протягом всього життя. Наука постійно розвивається, змінюються і підходи до її вивчення. Для фахівця будь – якої галузі необхідно зрозуміти, що знання потрібно постійно оновлювати, щоб утримувати конкурентні позиції на ринку праці і не втратити бажану роботу. Дистанційне навчання дозволяє вирішити дану проблему.

Основні результати та їх практичне значення Елементи дистанційного навчання активно впроваджуються у Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка на кафедрі економіки підприємства та управління персоналом по всім дисциплінам. Кожний викладач і студент має код доступу до визначених навчальним планом відповідної спеціальності дисциплін. На платформі дистанційного навчання розміщені робоча навчальна програма, яка містить структуру курсу, рекомендовану літературу та визначені компетенції, які студент повинен отримати в результаті вивчення. Також наводяться розширені лекційні матеріали, практичні заняття із зразками розв'язаних завдань та завдання для самостійної підготовки. Всі розроблені кафедрою методичні вказівки до виконання курсової роботи чи розрахунково – графічної роботи, навчальні та навчально – методичні посібники теж розміщуються на даній платформі. До послуг студентів і електронна бібліотека. Для поточного та підсумкового контролю знань студентів розроблені та розміщені по кожній темі мінімум 100 тестів, що дозволяє оцінити кожного студента за різними їх поєднаннями. Також дана платформа дистанційного навчання дозволяє контролювати час відвідування та вивчення кожної навчальної дисципліни. За допомогою форуму на даній платформі можна консультувати студентів, приймати участь у обговоренні дискусійних питань.

Отже, створення та розповсюдження системи дистанційного навчання дозволить студентам та слухачам постійно вдосконалювати свої знання, підвищувати рівень компетентності.

Література

1. Василенко Ю.М. Становлення та розвиток дистанційного навчання в Україні // Scientific researches and their practical application. Modern state and ways of development 2012. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/conference/the-content-of-conferences/archives-of-individual-conferences/oct-2012>

2. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс]: матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б. Ліщинська. – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 102 с.

3. Курлянд З. Н. Теорія і методика професійної освіти : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Т. Ю. Осипова, Р. С. Гурін. — К. : Знання, 2012. — 390 с

4. Третьякова Ю.В. Застосування технологій дистанційного навчання для підвищення якості засвоєння навчального матеріалу // Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Проблеми сучасної психології. 2013. Випуск 19. - с. 706-715.

УДК :

Мусієнко Н. Д.,

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Сучасна система навчання зумовлює нові тенденції щодо розвитку освіти. Основу сучасного інформаційного суспільства складають не традиційні матеріальні, а інформаційні ресурси, знання, наука, організаційні чинники, здібності людей, їхня ініціатива, креативність. З'явилась потреба у діяльних, обдарованих, інтелектуально і духовно збагачених громадянах, тому основним завданням освітніх закладів є розвиток індивідуальних здібностей студентів у процесі навчання і виховання.

Абсолютно усі ланки методики викладання, реалізації нових форм роботи пов'язані з використанням комп'ютерної техніки. Електронні презентації, навчальні відеофільми, електронні тести, роздатковий матеріал у друкованому вигляді, веб-сайти освітнього, наукового, методичного характеру – все це невичерпний потенціал для використання на заняттях із зарубіжної літератури.

Новим та ефективним засобом ІКТ є електронне навчання (e-Learning), яке довідкові джерела визначають як систему навчання, що пропонує використання Інтернет-технологій, електронних бібліотек, навчально-методичних мультимедіа-матеріалів, віртуальних лабораторних практикумів і т. ін.

Отже, можна говорити про позитивний вплив ІКТ на процес навчання. Студенти сьогодні готові до занять з різних дисциплін з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Для них не є новим і невідомим ні робота з різними редакторами (наприклад, з MS Word, MS Excel, Paint, MS Power Point), ні використання ресурсів Інтернету, ні комп'ютерне тестування.

На сьогоднішній день існуючі видавництва, як наприклад, «С-1», «Інтерсофт», «Кирило і Мефодій» та інші випускають різноманітну мультимедійну продукцію: електронні підручники, репетитори, довідники, контролюючі програми та ін. Це хороша підмога у викладанні, але часто вони не можуть бути комп'ютерним доповненням до текстового підручника, так як не завжди з ним узгоджені і вимагають адаптації до навчальних та робочих програм, за якими працюють, наприклад, коледжі.

Мультимедійні засоби навчання допомагають посилити мотивацію навчання, урізноманітнити форми подання інформації, посилити співтворчість викладача та студента на занятті, розширити самостійність студента.

Під час закріплення матеріалу комп'ютер дозволяє провести експрес-діагностику засвоєння і в залежності від її результатів відповідну корекцію. Повторення може бути проведене у будь-якому форматі репродуктивним тестуванням, розвиваючими іграми тощо. Тобто в ході освоєння інформаційно-комунікаційних технологій викладач підвищує свій професійний рівень і опановує (іноді одночасно зі студентами) новий інструментарій отримання знань.

Заняття з використанням комп'ютерних форм контролю припускає можливість перевірки знань студентів (на різних етапах заняття, з різними цілями) у формі тестування з використанням комп'ютерної програми, що дозволяє швидко і ефективно зафіксувати рівень знань з теми, об'єктивно оцінюючи їх глибину.

Інтернет швидко знайшов застосування в науці, освіті, зв'язку, засобах масової інформації, включаючи телебачення, в рекламі, торгівлі, а також в інших галузях людської діяльності. За допомогою Інтернет-мережі можна ефективніше вирішити проблему забезпечення викладача та студентів художніми текстами і навчально-методичною літературою. Для цього необхідно використовувати інформацію, розміщену на відповідних сайтах, пошукових системах, каталогах, таких як: «Апорт», «Rambler», «Мета», «Google» та інших.

Особливою популярністю серед студентів, які використовують Інтернет-технології, користуються сайти, на яких розміщені біографічні відомості про письменників і видатних літературних діячів. Комп'ютерні технології та доступ до Інтернету також дозволяють студентам провести швидкий пошук за ключовими словами, і результат може перевершити всі їх очікування,

оскільки вони отримують величезну кількість статей і посилань на різну літературу з необхідної теми. Використовуючи відео- і аудіофрагменти, можна допомогти студентові сформувати ставлення до прочитаного тексту. Інтернет дає можливість студентам опрацьовувати критичні статті, читати тексти творів, що вивчаються. Студенти можуть звернутися до тлумачного словника, щоб швидко і зручно зрозуміти мову твору, незнайомі слова і словосполучення, згадані в тексті. Шляхом додавання різних методів сприйняття інформації, студенти можуть повністю зануритися в дані ресурси для вивчення необхідного матеріалу.

З метою надання вчителям постійної практичної допомоги створено консультативно-тренінговий центр «Педагог» (e-mail: kon.tr.center@gmail.com), організатори якого здійснюють науково-методичний супровід педагогічної діяльності викладачів. Центр надає консультації з питань формування професійного портфоліо викладача, застосування інноваційних технологій у навчально-виховному процесі, використання та апробації мультимедійних засобів навчання тощо.

Одним із найбільш популярних програмних засобів, які використовуються на заняттях із застосуванням інформаційних технологій, є програма компанії Microsoft Power Point.

Використання програми розробки презентації дозволяє перетворити завдання написання проектних робіт студентів у творчий процес, що передбачає велику аудиторію слухачів, післяпрезентаційне обговорення та визначення кращих робіт.

Віртуальна екскурсія – це організаційна форма навчання, що відрізняється від реальної екскурсії віртуальним відображенням реально існуючих об'єктів з метою створення умов для самостійного спостереження, збору необхідних фактів. Віртуальні екскурсії роблять заняття цікавим та змістовним, розширюють кругозір студентів.

Об'єктами екскурсії є музейні експонати, опис біографій письменника, фотогалереї, ілюстрації до творів, озвучені твори, критичні статті. Віртуальні екскурсії розвивають спостережливість, здатність бачити красу реальної дійсності, затримувати увагу на деталях, знаходити в них сенс, переживати та елементарно аналізувати побачене.

Найважливішим аспектом будь-якої освітньої діяльності є система контролю якості знань, яка є невід'ємною частиною процесу навчання, і в той же час це найбільш складний вид взаємодії викладача і студента. В наш час найширше розповсюдження знаходять методи контролю знань шляхом тестування.

Комп'ютерні тестові програми є значимою частиною навчання, а їх переваги – технологічність, конкретність, чіткість, великий об'єм матеріалу, економія навчального часу, об'єктивність оцінки, оперативний контроль, що істотно підвищує рівень навчання.

Електронний посібник – це програмно-методичний комплекс, призначений для допомоги студенту в самостійній роботі із засвоєння навчальної дисципліни або її окремих розділів з використанням можливостей комп'ютерних технологій. На відміну від звичайного, друкованого підручника, електронне видання наділене інтерактивними можливостями: графічна інформація, таблиці, анімація, аудіо- та відеофрагменти, віртуальні ефекти, тестова технологія. Такий комплекс впорядкованого матеріалу максимально наближається до навчання під керівництвом викладача.

Отже, використання комп'ютерних технологій у процесі вивчення зарубіжної літератури допомагає вирішенню таких завдань:

- зацікавлення творами зарубіжної літератури (тут діє такий методичний прийом, як «перенесення» зацікавлення з одного предмета на інший. У вивченні зарубіжної літератури засобами новітніх технологій варто спиратися на інтерес студентів до комп'ютерів, зокрема до різноманітних комп'ютерних програм);

- унаочнення навчального матеріалу (за допомогою комп'ютерної медіатеки можна поєднати чуттєві, слухові та зорові компоненти впливу на сприйняття художнього тексту студентами. Це може реалізовуватися у музичній інтерпретації художнього тексту при одночасному супроводі ілюстраціями та можливими графічними зображеннями до твору);

- розширення знань студентів із певної навчальної теми (так, використання відповідних CD-дисків чи літературних порталів дає безліч цікавої та корисної інформації з основних та фонових знань за темами, яким у звичайних посібниках приділено, як правило, недостатньо уваги);

- перевірка та самоперевірка набутих знань та умінь студентів (тестування, виконання контрольних вправ, проблемних завдань за допомогою комп'ютерних програм);
- виконання творчих робіт різного роду (створення за допомогою комп'ютерних технологій власних творчих проєктів (доповідей, рефератів, творів).

Література

1. Богосвятська А. І. Використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) у процесі викладання світової літератури / А.І. Богосвятська // Зарубіжна література в школах України. – 2012. – № 2. – С. 2-9.
2. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. завед. / И.Г. Захарова. – М. : Академия, 2003. – 192 с.
3. Зубов А.В. Информационные технологии в лингвистике : учеб. пособ. для студ. лингв. фактов высш. учеб. завед. / А.В. Зубов, И.И. Зубова – М. Академия, 2004. – 208 с.
4. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання : термінологічний словник / М. Ю. Кадемія– Львів : Вид-во «СПОЛОМ», 2009. – 260 с.
5. Кремень В. Г. Енциклопедія освіти /В. Г. Кремень – Акад. пед. наук України; – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
6. Трайнев В. А. Информационные коммуникационные педагогические технологии (обобщения и рекомендации) : учеб. пособ. / В.А. Трайнев, И.В. Трайнев. – М. : Дашков и Ко, 2008. – 280 с.

УДК :

Наумова Вікторія Юрївна,
старший викладач кафедри
університетської освіти і права ЦППО
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ДОСВІД НАВЧАННЯ З GOOGLE

Поняття неформальної освіти (англ. «non-formal education») є інноваційним для української наукової думки. Неформальна освіта дорослих, зокрема педагогічних працівників, розглядається переважно як організований освітній процес або навчальна діяльність, спрямована на задоволення особистісних пізнавальних потреб учасників поза формальними освітніми установами засобами громадських організацій, різноманітних курсів, тренінгів, майстер-класів тощо.

У рамках співпраці Міністерства освіти і науки України та компанії Google Україна у період з червня по серпень 2018 р. для педагогів та управлінців проводилися Літні школи Google (режим доступу: <https://sites.google.com/view/gegukraine2018/>) «Цифрове громадянство та безпека». Літні школи ініційовано компанією Google Україна на прохання Міністерства освіти і науки України для підвищення інформаційно-цифрових компетентностей педагогів. Навчання здійснювали тренери спільноти GEG – Google Educator Group Ukraine «Навчаємося з Google».

Участь у навчанні взяли представники різних регіонів України: директори загальноосвітніх навчальних закладів, заступники директорів ЗНЗ, учителі, науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти та інститутів післядипломної педагогічної освіти. Мета навчання – розвиток цифрової грамотності педагогів в умовах неформальної освіти, професійний розвиток педагогічних працівників через впровадження ІКТ-інновацій.

Тренери проєкту анонсували новинки Google, розкрили особливості платформи G Suite for Education, ознайомили учасників з різними інструментами Google, що можуть стати в нагоді сучасним навчальним закладам. Частина інструментів має досить широке поширення серед педагогічної спільноти і активно застосовується в роботі педагогічних працівників: обліковий запис Google, Google Фото, Google Таблиці, Google Форми, Google Документи, Google Календар, Google

Малюнки. Високу зацікавленість в учасників викликав додаток Google Classroom. Окрему увагу тренери приділили питанням оптимізації роботи навчальних закладів за допомогою інструментів Google, культурі спілкування в соціальних мережах, безпеці під час роботи в Google Chrome.

Учасники виконували практичні роботи зі смартфонів і планшетів, працювали індивідуально та в групах, виконували вправи в додатках Google Keep, Камера Cardboard, Google Перегляд вулиць, Google Карти, Google Classroom, Google Фото, Google Мої карти, Google Експедиції, Snapseed, Motion Stills, Storyboard. Також учасники Літніх шкіл Google обговорили можливості неформальної освіти через об'єднання педагогів у соціальних мережах.

Для подальшого професійного спілкування та взаємодопомоги у використанні інструментів Google у професійній діяльності, учасники Літніх шкіл долучилися до спільноти GEG – Google Educator Group Ukraine «Навчаємося з Google».

УДК 37.018.43:517

І. М. Овчар,

викладач

Вінницький технічний коледж

м. Вінниця

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ВИЩА МАТЕМАТИКА»

Актуальність проблеми дослідження. Одним з видів інновацій в організації вищої та професійної освіти є введення дистанційного навчання. Дистанційна форма навчання демонструє свої переваги над іншими формами завдяки значно вищій інформативності, доступності та економічній ефективності. Вона також потребує менше часу та енергії для засвоєння знань, є значно мобільнішою та комфортнішою ніж інші форми навчання.

Для організації дистанційного навчання з конкретної дисципліни доцільним є використання електронного ресурсу. Це дозволить більш якісно подати матеріал студентам і спростити процес його вивчення. Наприклад, опрацьовуючи електронну лекцію студенту легше знайти на комп'ютері те чи інше визначення, користуючись командою пошуку, а ніж листавши паперову книжку чи конспект лекцій записаний на занятті. Вивчаючи нову тему, студент може миттєво звернутися до вже пройденого матеріалу щоб краще зрозуміти нові визначення чи поняття.

Стан розроблення проблеми в науці і практиці. На сьогодні постає проблема важливості пошуку ефективних шляхів організації навчально-виховного процесу, перегляду структури й ретельного відбору змісту математичної підготовки студентів. Незважаючи на значний обсяг досліджень у даному напрямі, окремої уваги потребують питання розробки і впровадження комп'ютерних технологій у процес дистанційного навчання вищої математики студентів технічних спеціальностей.

Дистанційне навчання – сукупність технологій, що забезпечують доставку студентам основного обсягу навчального матеріалу, інтерактивна взаємодія студентів і викладачів у процесі навчання, надання студентам можливості самостійної роботи з навчальними матеріалами. З іншої сторони, дистанційне навчання можна розглядати не лише як системи, що підтримують дистанційну форму навчання як таку, а і як системи для Інтернет-підтримки навчального процесу, що можуть використовуватися у будь-якій формі навчання, зокрема очній.[6]

Ідея дистанційного навчання полягає в тому, що взаємодія викладача й студента відбувається у віртуальному просторі: обоє вони перебувають за своїми комп'ютерами й спілкуються за допомогою Інтернету. В наш час доступність комп'ютерів і Інтернету роблять поширення дистанційного навчання ще простішим й швидшим. З'явилася можливість спілкуватися й одержувати зворотний зв'язок від будь-якого студента, де б він не перебував.

Під час дистанційного навчання використовуються наступні основні елементи: дистанційні курси; веб-сторінки й сайти; електронна пошта; форуми й блоги; чат і ICQ; теле - і відеоконференція; віртуальні класні кімнати; та інше.

Використання технологій дистанційного навчання дозволяє:

- зменшити витрати на проведення навчання;
- проводити навчання великої кількості людей;
- підвищити якість навчання за рахунок застосування сучасних засобів, об'ємних електронних бібліотек та інше;
- створити єдине освітнє середовище.

Для реалізації дистанційного навчання при викладанні дисципліни «Вища математика» у своїй роботі зручно використовувати електронний ресурс дисципліни.

Електронні освітні ресурси – навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації освітнього процесу, в частині, що стосується його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами. [5]

Використання електронного ресурсу дисципліни «Вища математика» дозволяє згрупувати навчально-методичний матеріал, який включає в себе робочі програми дисципліни за спеціальностями, лекції, завдання для практичних занять та індивідуальних робіт, теми рефератів, завдання для самостійної роботи студентів, програми іспитів і заліків, а також методичні рекомендації студентам з освоєння навчальної дисципліни, списки рекомендованої літератури та подати посилання потрібних підручників в PDF-форматі.

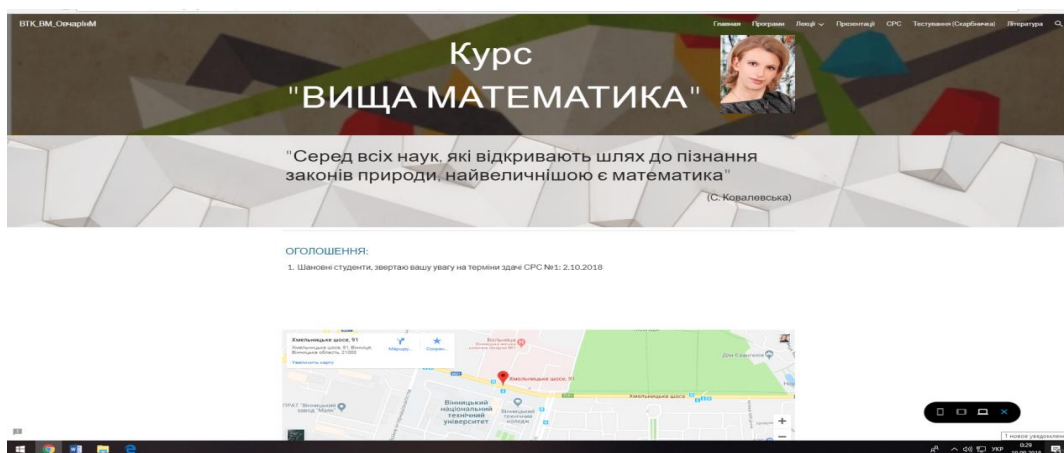

Рис. 1. Головна сторінка електронного ресурсу «Вища математика»

Можливість представити навчальний матеріал в презентаційній формі дає можливість стимулювати предметно-образну пам'ять у студентів, пізнавальну та творчу їх активність, дозволяючи збільшити коефіцієнт засвоєння навчального матеріалу, підвищуючи інтерес студентів до дисципліни. Викладачеві надається можливість швидкого та об'єктивного аналізу знань студентів, при оцінці яких повністю виключається його суб'єктивне ставлення до студента.

Даний електронний ресурс легко модифікувати і доповнювати новими матеріалами (особливо це стосується ресурсів, оптимізованих для роботи у мережі Інтернет). Також можна використовувати документи у форматах Word і PowerPoint використанням відповідних засобів Microsoft Office, що входять до стандартного програмного забезпечення персонального комп'ютера і не потребують спеціальних знань. З їх допомогою можна легко і швидко підготувати якісний електронний навчальний посібник з вбудованою системою самоконтролю.

Для контролю і самоконтролю знань студентів зручно використовуються вбудовані в електронний ресурс онлайн-тести, Google-форми, завдання створення за допомогою платформи LearningApps. За допомогою них можна швидко проводити різноманітні опитування, перевірку знань, робити аналіз результатів навчальних досягнень студентів.

Використання електронного ресурсу у процесі викладання вищої математики допомагає в роботі викладача, а саме:

- реалізувати ідею індивідуалізації та диференціації навчання, що є основними завданнями сучасної системи освіти України;
- формувати вміння працювати зі значним обсягом якісної інформації;
- підвищувати ефективність самостійної роботи;
- формувати вміння приймати оптимальні рішення або варіативні розв'язки в складних ситуаціях;
- створювати й використовувати інформаційні бази даних, необхідні в навчальній діяльності, забезпечити доступ до мережі інформації;
- здійснювати комп'ютерну візуалізацію навчальної інформації;
- розвивати творчі й комунікативні здібності особистості;
- виховувати особистість інформаційного суспільства.

Студенти оцінюють переваги навчання з допомогою електронного ресурсу дисципліни «Вища математика» завдяки можливості автономної роботи, структурованості, доступності та наочності поданого матеріалу, можливості онлайн-перегляду презентацій, онлайн-тестування та ін.

Висновок. Електронний освітній ресурс навчальної дисципліни «Вища математика» є своєрідним освітнім середовищем для систематизації матеріалів, одним із методів налагодження зв'язку «викладач-студент». Упровадження у навчальний процес електронного ресурсу дозволить на належному методичному рівні забезпечити навчальний процес і підвищити ефективність навчання, розвивати пізнавальні інтереси студентів, виховувати прагнення до самоосвіти, та розвивати інформаційну культуру студентів.

Література

1. Биков В. Ю., Кухаренко В. М., Сиротинко Н. Г., та ін. Технологія розробки дистанційного курсу: навчальний посібник. К.: Міленіум, 2008. 324 с
2. Козлов В. Є., Сальников О. М. Електронні освітні ресурси. Загальні вимоги та методика створення. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
3. О. Г. Корбут Дистанційне навчання: моделі, технології, перспективи. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1123>.
4. Положення про електронні освітні ресурси (Додаток до Наказу МОН молоді і спорту України «Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси» від 01.10.2012 №1060).
5. Положення про організацію освітнього процесу за дистанційною формою навчання/ за заг. ред. В. В. Олійника, М. О. Кириченка; НАПН України, ДВНЗ «Унт менедж. освіти». К. 2016. 54 с.
6. Щербина О. А., Технології створення електронних навчальних ресурсів для систем дистанційного навчання. URL: <http://ap.uu.edu.ua/article/48>.

УДК 378.633.018.43:004.78.

Н.Л. Панасенко,

к.е.н., доцент,

М.В. Лисенко,

ф.-м.н., доцент,

С.А. Щербініна,

ст. викладач,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

м. Полтава

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Інтеграція України в європейський освітній простір вимагає вироблення та впровадження принципово нових підходів до освітньої діяльності. Випускники вищих навчальних закладів

повинні вміти ефективно використовувати можливості, які надають сучасні комп'ютерно-інформаційні технології, вибирати потрібні дані із великого обсягу наявної інформації, аналізувати їх, класифікувати, критично оцінювати та робити на їх основі самостійні висновки. Для забезпечення цих потреб необхідна інформатизація вищої освіти, включення до неї інформаційного середовища, вироблення у студентів навичок самостійно працювати із інформаційними джерелами, серед яких важливе місце займають Інтернет-ресурси.

Важливим засобом активізації використання комп'ютерно-інформаційних технологій в навчальній діяльності є технології дистанційного навчання. Активне використання цих технологій розширює можливості одержання інформації з різноманітних джерел, сприяє розвитку вмінь та навичок вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, дає можливість орієнтуватися в навчанні на індивідуальні особливості того чи іншого учасника освітнього процесу.

Важливою особливістю сучасного етапу суспільного розвитку є неперервне оновлення системи професійних знань, що вимагає неперервного навчання. Дистанційне навчання дає можливість швидко реагувати на оновлення інформації та забезпечити ефективну неперервну підготовку висококваліфікованих фахівців.

Експерти вважають, що в найближчий час вища освіта буде мінімальним освітнім рівнем, необхідним для виживання людства. Очевидно, що навчання такої великої маси людей за традиційними формами освіти неможливо. Отже дистанційна освіта як альтернатива традиційним формам повинна зайняти чільне місце в освітньому процесі.

Питання організації дистанційної освіти висвітлені в працях Г. Антонова, В. Бикова, Ю. Богачкова, О. Рибалко, В. Олійника, А. Шевцова та інших авторів. Основні питання, що досліджують науковці, – це принципи дистанційного навчання, його цілі, форми, засоби, необхідне програмне забезпечення

Основними рисами дистанційного навчання є:

1. Налагодження зворотного зв'язку та ефективного діалогу між викладачем та особами, що навчаються, на основі реалізації інтерактивних можливостей та засобів доставки інформації.

2. Можливість для студентів вільно обирати навчальний заклад, місце та час навчання, що має особливе значення для осіб, що поєднують навчання з працею на виробництві.

3. Модульний принцип навчання, при якому навчальна програма складається із певної множини незалежних модулів і може бути адаптована до потреб кожного студента.

4. Можливість навчатися за індивідуальною навчальною програмою, індивідуальним навчальним планом та індивідуальним графіком навчання, що дає можливість в процесі навчання брати до уваги рівень попередньої підготовки студентів та важливість різних дисциплін для їх подальшої діяльності. Особливе значення даний фактор має для студентів, що вже визначились із своїм місцем роботи, та для працівників, що бажають підвищити свою кваліфікацію.

5. Дистанційне навчання дає можливість значно знизити витрати на придбання навчальних посібників та ефективніше використовувати навчальні площі, тобто є економнішим від традиційних форм навчання.

6. Активне використання комп'ютерно-інформаційних технологій сприяє входженню до інформаційного простору, що дає можливість надалі самостійно підвищувати свій науковий та професійний рівень на основі Інтернет-технологій.

7. Можливість отримувати інформацію із різних джерел: сервери вищих навчальних закладів, електронні бібліотеки, Інтернет-ресурси тощо.

8. Можливість слухати лекції провідних фахівців даної галузі, спілкуватися з ними в режимі діалогу, використовувати розроблені ними навчально-методичні матеріали.

9. Можливість навчатися одночасно за кількома навчальними програмами, поєднувати навчання з професійною діяльністю, одночасно навчатися в ВНЗ різних країн.

10. Об'єктивність оцінювання знань на основі використання комп'ютерних технологій.

11. Одночасно із вивченням навчального матеріалу студенти освоюють передові комп'ютерно-інформаційні технології.

Основними моделями дистанційного навчання є навчання по типу екстернату, навчання на базі одного університету, співробітництво декількох навчальних закладів, автономні освітні

установи для організації дистанційної освіти, автономні навчальні системи та неформальне інтегроване дистанційне навчання на основі мультимедійних програм.

На сучасному етапі розвитку дистанційного навчання виникають певні проблеми. Основними з них є підготовка викладачів, які володіють сучасними педагогічними та інформаційними технологіями та готові до роботи в мережевому середовищі, необхідність поліпшення інформаційного забезпечення студентів в мережах, недостатністю технічних можливостей користувачів, проблеми прав на інтелектуальну власність розробників дистанційних курсів. Розв'язання цих проблем сприятиме розвитку дистанційної освіти, яка на даний час є найефективнішою системою підготовки та неперервної підтримки високого кваліфікаційного рівня фахівців.

Література

1. Адамова І. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми / І. Адамова, Т. Головачук // Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки. - 2012. - Вип. 10. - С. 3-6. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_10_3
2. Долинський Є.В. Дистанційне навчання – одна з прогресивних форм підготовки фахівців / Є.В. Долинський // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Вип.42 / За заг. ред. проф. Матвієнко О.В. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. – С. 202-207
3. Биков В.Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України / В.Ю. Биков // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології : кол. Монографія / В.Ю. Биков, О.О. Гриценчук, Ю.О. Жук та ін. / Академія педагогічних наук України, Інститут засобів навчання. – К. : Атіка, 2015. – С. 77–140.
4. Клокар Н. Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації / Н. Клокар // Шлях освіти. – 2012. – № 4 (46). – С. 38-41.

УДК 004.056:316.472.4

Ю. А. Парфенова
викладач інформатики
м. Біла Церква

НЕБЕЗПЕКИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Вдосконалення інформаційних технологій створює умови для ефективного розвитку сучасного суспільства. Комунікаційні засоби стали невід'ємною складовою життя людей у всіх сферах діяльності. Мобільні телефони, комп'ютери та інтернет, розширивши комунікаційні, просторові й часові межі, розкрили нові можливості для спілкування, освіти, праці, відпочинку та творчої самореалізації особистості

Чим приваблює інтернет дітей та підлітків?

- Різноманітне спілкування.
- Утамування інформаційного голоду.
- Пошук нових форм самовираження.
- Анонімність і віртуальна свобода.
- Відчуття спільності та приналежності до групи.

Діти засвоюють нові цифрові технології та вчаться вільно орієнтуватися в інформаційному просторі. Вони виявляють підвищену зацікавленість усім новим, найбільше піддаються впливу зовнішнього середовища. Тому увага батьків до інтернет-безпеки дітей є дуже важливою.

Діти не можуть реально оцінювати рівень достовірності й безпеки інформації, що містить інтернет-простір. На сьогоднішній день понад 60% дітей та підлітків щодня розмовляють в інтернет-чатах. Троє з чотирьох дітей, що працюють в режимі онлайн, готові поділитися приватною інформацією про себе і свою сім'ю в обмін на товари і послуги. А кожен п'ятий щорічно стає

мішенню зловмисників. Доступність інтернет-ресурсів для неповнолітніх диктує підвищені вимоги до якості, достовірності та безпеки інформації, що міститься в Мережі.

Незважаючи на загальні норми мережевого етикету, межі всюдозволеності в інтернет-просторі ще достатньо широкі. Порушення соціальної адаптації та недостатня увага з боку батьків роблять віртуальний світ найбільш бажаним для дитини. Надання переваги віртуальному світу перед реальним справляє негативний вплив на психіку і здоров'я та може погіршити не тільки зір, поставу та сон, але й викликати тривожність, дратівливість, соціальну дезадаптованість і узалежнену поведінку.

Ризики та залежності які підстерігають в підлітка в мережі:

- Кібер-булінг (форма переслідування дітей та підлітків)
- Небажаний контент
- Виманювання інформації з метою шахрайства
- Віруси
- Кібер-грумінг (входження в довіру з метою використання у сексуальних цілях)

До переліку інтернет-загроз відносять:

- Комп'ютерну залежність;
- Розходження між реальним «я» і своїм інтернет-образом;
- Доступ до небажаного контенту (дорослий контент);
- Інтернет-шахрайство;
- Зараження комп'ютера шкідливим програмним забезпеченням;
- Он-лайн насильство;

І все ж комп'ютер – це наше майбутнє. Робота на ньому навчає дітей новому способу, простішому і швидшому, здобуття і обробки інформації.

Світова громадськість приділяє особливу увагу питанням безпеки дітей, що відносяться до найбільш вразливої категорії користувачів Інтернету. Міжнародні організації, уряди країн, різні структури створюють і підтримують програми, спрямовані на навчання грамотного і безпечного використання Інтернету дітьми.

Захист дітей та молоді від негативних інформаційних впливів є одним із державних напрямів української державної політики в галузі освіти. Змістом державної політики у сфері захисту суспільної моралі є створення необхідних умов, які сприяють реалізації права на інформаційний простір, вільний від матеріалів, що становлять загрозу фізичному та інтелектуальному розвитку або морально-психологічному стану дітей та молоді.

Головні ознаки початку залежності:

- небажання залишити роботу або гру на комп'ютері;
- роздратування через вимушені відволікання;
- нездатність або небажання спланувати заздалегідь кінець роботи або гри на комп'ютері;
- надмірні грошові витрати на постійне оновлення програмового забезпечення та пристроїв комп'ютера;
- забування про домашні справи, навчання, домовленості, зустрічі тощо упродовж роботи або гри на комп'ютері;
- нехтування власним здоров'ям, гігієною й сном на користь спілкування з комп'ютером;
- готовність задовольнятися нерегулярним, випадковим харчуванням, не залишаючи комп'ютера;
- відчуття емоційного піднесення під час роботи або гри на комп'ютері;
- зловживання кавою та іншими психостимуляторами;
- обговорення комп'ютерної тематики з усіма, хто хоча б трохи розуміється на цьому.

Отже, на сьогоднішній день Інтернет-залежність не визнається особливим захворюванням. Не існує психологічного чи психіатричного діагнозу: «Інтернет-залежність». У порівнянні із залежностями від алкоголю і наркотиків, залежність від Інтернету в меншій мірі шкодить здоров'ю, не руйнує його мозок, і, здавалося б, достатня безпечна. Але іноді надмірне захоплення Інтернетом дійсно стає причиною серйозних проблем серед яких є: неможливість особистості продуктивно

функціонувати в реальному житті; втрата соціального статусу; наявність сімейних проблем; знецінення взаємин, що мають місце за межами медіа простору; хронічна втома; девіантна та делінквентна поведінка, й навіть суїцидальні прояви. На мій погляд, для того, щоб запобігти більшості з негативних ефектів, необхідно проводити планову та послідовну підготовку підлітків до оволодіння новим світом та інформаційною культурою Інтернету. Все сказане змушує задуматися, адже від того чим займається підліток у вільний час, як організовує своє дозвілля, залежить подальше формування його особистісних якостей, потреб, ціннісних орієнтацій, світоглядних установок, а в цілому зумовлює його положення в суспільстві.

Література

1. І. В. Литовченко, С. Д. Максименко – Діти в Інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі – К.: видав. ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост-Прим». 2010. с. 8-12
2. Ю. А. Данько Соціальні мережі як форма сучасної комунікації: плюси і мінуси. Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки. – 2012. с. 179-184.
3. Г. Д. Золотова Сутність технологічних видів адитивної поведінки дітей. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 13 (272), Ч. IV, 2013. с.126-130.
4. Турецька Х. Вікові особливості самоставлення осіб, схильних до інтернет-залежності [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.social-science.com.ua/>.

УДК 37.018.43

Д.В. Пасічниченко,

методист відділу організації підвищення кваліфікації
Полтавський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Система післядипломної освіти є невід'ємною складовою неперервної освіти (освіти протягом життя). Одним з її основних завдань на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства є впровадження інноваційних форм та методів підвищення кваліфікації. Зокрема, особлива увага приділяється дистанційній освіті. Така форма навчання дозволяє отримувати нові знання без постійного відвідування навчального закладу, знімає обмеження в часі доступу до навчальних матеріалів. Дистанційне навчання має значний потенціал в Україні, при цьому існують додаткові переваги, коли регіони об'єднують свої зусилля в цій сфері освітньої діяльності [1]

Традиційно організація післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників здійснюється шляхом підвищення кваліфікації (не рідше одного разу на 5 років) в очній та очно-дистанційній формах навчання [3].

Основними задачами дистанційного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти, на нашу думку, є: організувати ДН;

- організувати технічне забезпечення ДН;
- реалізувати дидактичні принципи навчання;
- використовувати форми, методи і засоби ДН;
- організувати самостійну роботу тих, хто навчається;
- оновити роль викладача при використанні ДН

Що стосується організації дистанційної освіти, то слід виділити її основні завдання: забезпечення слухачів навчально-методичними матеріалами; проведення тестування (вхідного та вихідного анкетування); ідентифікація користувачів і їх структуризація за категоріями; забезпечення інтерактивного зв'язку слухача з викладачами та адміністрацією; надання максимально повної інформації про порядок навчання для потенційних слухачів.

Реальна практика дистанційного навчання показує, що значну частину часу в цьому процесі займає дистанційний (період, під час якого слухач займається самостійно). Таким чином, для

ефективного навчання слухач повинен володіти методами планування й організації самостійної роботи з навчальним матеріалом, навичками самоосвіти. Крім того, слухач повинен мати відповідні технічні засоби (персональний комп'ютер, підключений до Internet).

При використанні дистанційного навчання, безперечно, розширюється й оновлюється роль викладача: він координує пізнавальний процес, постійно вдосконалює навчальні курси, підвищує творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій. Безпосереднє управління навчально-пізнавальною діяльністю слухачів при такому навчанні здійснюється шляхом Internet-комунікації (телеконференцій, вебінарів, електронної пошти). Однією з найважливіших задач викладача є контроль знань, умінь і навичок слухачів. Ця традиційно викладацька задача вирішується в дистанційному навчанні під час розробки тестів поточного та підсумкового контролю. Таким чином, головними завданнями викладача в дистанційному навчанні є: розробка навчального курсу; розробка інструкцій до навчання; консультування слухачів з предмета та допомога в навчанні в разі необхідності; контроль результатів навчання [4].

Звичайно, дистанційне навчання має й певні недоліки. Наприклад, відсутність очного спілкування викладача й того, хто навчається; нестача практичних занять; відсутність постійного контролю; відсутність захисту авторських прав розробників навчальних матеріалів тощо. Але є й значні його переваги над традиційним навчанням, зокрема: доступність для всіх; можливість навчатися в зручний для себе час; можливість навчатися у власному темпі; можливість навчатися в будь-якому місці; навчання без відриву від основної діяльності (роботи) тощо; доступність навчальних матеріалів; комфортне навчання; індивідуальний підхід.

Для подальшого успішного розвитку дистанційного навчання потрібно створювати єдине інформаційне середовище, яке дасть змогу здійснити широкий обмін не тільки навчальними матеріалами, а й новітніми перспективними розробками як щодо створення дистанційних курсів, так і стосовно застосування інноваційних IT-технологій у галузі освіти.

Література

1. Бодненко Д.М. Підготовка викладачів вищого навчального закладу до здійснення дистанційного навчання: автореф. дис... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 / Д.М.Бодненко. – К., 2008. – 20 с.
2. Закон МОН від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.
3. Наказ МОН від 14.08.13 № 1176 «Про затвердження галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/.
4. Теория и практика дистанционного обучения : учеб. пособие ; под ред. Е. С. Полат. – М. : Изд. Центр «Академия», 2004.
Відомості про автора: *Пасічниченко Діана Василівна*,
методист відділу організації підвищення кваліфікації Полтавського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського;
тел. (066)4322559;
[e-mail: pasichnychenko@gmail.com](mailto:pasichnychenko@gmail.com)

УДК 37. 018. 43: 378: 005.6

Погосян Т.В.,
Вінницький технічний коледж

Елементи дистанційного навчання як засіб підвищення якості освіти

Постановка проблеми. У наш час Інтернет - технологій багато аспектів нашого життя переноситься в мережу, прискорюючи тим самим темпи розвитку інформаційного суспільства і

долаючи географічні бар'єри. Не стає виключенням і освіта. Зараз вже не обов'язково знаходитись поруч з викладачем.

Дистанційне навчання – все частіше ми чуємо ці слова, а сама форма навчання все активніше завойовує своє місце в системі освіти України. Термін “дистанційне навчання” говорить сам за себе – це навчання на відстані від навчального закладу.

Дистанційне навчання — це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

Дистанційну форму навчання ще називають "освітою на протязі всього життя" через те, що більшість тих, хто навчається, - дорослі люди. Багато хто з них вже має вищу освіту, проте через необхідність підвищення кваліфікації або розширення сфери діяльності у багатьох виникає потреба швидко і якісно засвоїти нові знання і набути навички роботи. Саме тоді оптимальною формою може стати дистанційне навчання.

Мета статті. Довести, що застосування елементів дистанційного навчання сприяє кращому розумінню студентами тематики окремих тем та скорочує час на їх опрацювання та оцінювання результатів самостійної роботи студентів.

Аналіз досліджень і публікацій. Те, що дистанційне навчання – педагогічна технологія, походить із стислого огляду відомо давно. Одним з перших на визначення "педагогічна технологія" звернув увагу А. С. Макаренко. Пізніше, на міжнародній конференції з питань світової кризи освіти (Вільямсберг, США, 1967) відзначалося, що необхідно запозичати елементи виробничих технологій для підвищення якості освіти. В "Енциклопедії педагогічних засобів, комунікацій і технологій" (Лондон, 1978) П. Мітчел дав наступне визначення педагогічної технології: "Педагогічна технологія є царина досліджень та практики (в рамках системи освіти), що має зв'язки зі всіма сторонами організації педагогічних систем для досягнення специфічних і потенційно відтворюваних педагогічних результатів". З 1986 при підтримці ЮНЕСКО визнане наступне визначення: "В новому і більш широкому сенсі це – систематичний засіб планування, застосування та оцінювання всього процесу навчання та засвоєння знань шляхом врахування людських і технічних ресурсів та взаємодії між ними для досягнення більш ефективної форми освіти".

Виклад основного матеріалу. Повсюдне впровадження сучасних інформаційних технологій у повсякденне життя українських громадян послужило каталізатором для розвитку процесів пов'язаних з дистанційним навчанням. Інтернет як джерело інформації давно вже став реальністю, а розвиток телекомунікацій, без яких ця форма навчання немислима, йде швидкими темпами. Таким чином, одне з умов реалізації дистанційного навчання, а саме підготовка технічної бази, фактично поступово виконується.

Головним завданням дистанційного навчання є розвиток творчих та інтелектуальних здібностей людини за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі, доступних в Інтернеті. А оскільки Інтернет – це світова інформаційна мережа, то вона може бути одним із засобів дистанційного навчання, тому що її дані допоможуть студентам і викладачам створити повну інформаційну картину з питань, що їх цікавлять.

Сьогодні дистанційна форма навчання демонструє свої переваги над іншими формами навчання завдяки своїй значно вищій інформативності, доступності та економічній ефективності. Вона також потребує менше часу та енергії для засвоєння знань, є значно мобільнішою та комфортнішою ніж інші форми навчання. Саме цими та іншими причинами зумовлюється експансія дистанційної форми навчання в усьому світі, а групове навчання в аудиторіях та читальних залах поступово втрачає свої позиції

Передумовами розвитку дистанційного навчання є:

- бурхливий розвиток інформаційних технологій;
- неперервне зниження вартості послуг на підключення та використання глобальної мережі

Інтернет, її ресурсів і сервісів;

- суттєве поглиблення процесів упровадження інформаційних технологій в освітню практику;
- значне поширення засобів комп'ютерної техніки серед населення.

Переваги дистанційної освіти, на мою думку, можуть бути такі:

- **можливість навчатися в зручний для себе час.** Студент, який навчається дистанційно, може самостійно вирішувати, коли і скільки часу протягом семестру йому приділяти на вивчення матеріалу. Він буде для себе індивідуальний графік навчання.

- **можливість навчатися в своєму темпі.** Студент, що навчається дистанційно завжди може повернутися до вивчення більш складних питань, кілька разів подивитися відео-лекції, перечитати листування з викладачем, а вже відомі теми можна пропустити. Головне, успішно проходити проміжні та підсумкові атестації.

- **можливість навчатися в будь-якому місці.** Студенти можуть навчатися, не виходячи з будинку або офісу, перебуваючи в будь-якій точці світу. Щоб приступити до навчання, необхідно мати комп'ютер з доступом в Інтернет. Відсутність необхідності щодня відвідувати навчальний заклад - безсумнівний плюс для людей з обмеженими можливостями здоров'я, для проживаючих у важкодоступних місцевостях, батьків з маленькими дітьми.

- **навчання без відриву від основної діяльності.** Дистанційно можна навчатися на декількох курсах одночасно, отримувати чергову вищу освіту. Для цього зовсім не обов'язково брати відпустку на основному місці роботи, виїжджати у відрядження. Існують освітні організації, які організовують корпоративне навчання (підвищення кваліфікації) для співробітників фірм і держслужбовців. У цьому випадку навчання не перериває трудового стажу, а вивчені питання можна відразу застосувати в трудовій діяльності.

- **Доступність навчальних матеріалів.** Тим, хто навчається дистанційно незнайома така проблема, як нестача підручників, задачників, методичних матеріалів. Доступ до всієї необхідної навчально-методичної літератури відкривається студенту одразу після реєстрації на сайті коледжу.

- **Комфортне навчання.** Проміжна атестація студентів дистанційних курсів проходить у формі on-line тестів. Тому у студентів менше підстав для хвилювання перед зустріччю з викладачами на заліках та іспитах. Виключається можливість суб'єктивної оцінки: на систему, яка перевіряє правильність відповідей на питання тесту, не вплине успішність студента з інших предметів, його суспільний статус і інші фактори.

- **Індивідуальний підхід.** При традиційному навчанні викладачеві досить важко приділити необхідну увагу всім студентам групи, підлаштуватися під темп роботи кожного. Використання дистанційних технологій підходить для організації індивідуального підходу. Крім того, що студент сам вибирає собі темп навчання, він може оперативно отримати у викладача відповіді на виникаючі питання.

Головна перевага дистанційних систем – навчання на відстані, може бути виконано все таки тільки тоді, коли буде створене навчально – методичне забезпечення самостійної роботи студентів.

Перевага такого забезпечення полягає у використанні електронних носіїв інформації, а це у свою чергу дозволяє представляти її в стиснутому і більш об'ємному вигляді.

Лекційний матеріал може бути викладений у вигляді тексту, озвучений і доповнений відеоматеріалами; мова йде про відеолекції, слайди-лекції, що студент зможе переглянути самостійно в зручний для себе час і в характерному для його темпераменту ритмі.

Гарні комп'ютерні тренінги, різного роду тестуючі і навчальні програми, додатковий ілюстративний матеріал, а також доступ у потрібний час до довідкових даних, словникових термінів.

Для дистанційного навчання особливого значення набуває наявність і сама головна якість електронного підручника. Робота з електронним підручником дозволяє зробити навчальний процес індивідуальним. Кожен студент сам вибирає послідовність вивчення навчального матеріалу виходячи зі свого інтересу і можливостей. Використовуючи гіперпосилання, воно в будь-який момент часу може перейти до необхідного розділу або теми, а наявні в електронному підручнику елементи самоконтролю дозволяють відразу ж визначити ступінь засвоєння навчального матеріалу, виявити прогалини в знаннях і відразу перейти до вивчення погано засвоєного матеріалу. Наявність в електронному підручнику мультимедійної складової дозволяє скоротити час на засвоєння навчального матеріалу. Під час дистанційного навчання значно збільшується частка самостійної роботи студентів, а це у свою чергу призводить до зміни змісту форм і методів навчання.

Суть роботи викладача в даних умовах полягає не в читанні лекцій, а в створенні учбово-методичного забезпечення дисципліни в електронному вигляді, у постійній роботі над внесенням необхідних змін у навчальний матеріал, підборі кольорових ілюстрацій, графіків, створенні Flash-анімацій, тестів для самоконтролю. За наявності учбово-методичного матеріалу в електронному вигляді можна за допомогою комп'ютерних програм досить швидко зробити електронну книгу.

Для керування навчальним процесом, контролю знань, доставки навчального контенту студентам і забезпечення дидактичними матеріалами застосовується спеціалізоване програмне забезпечення. Програмне забезпечення встановлюється на сервері навчального закладу. Повинна бути можливість підключати до системи електронні курси, розроблені різними програмними засобами й у будь-яких форматах.

Сучасна система освіти містить велику кількість годин на самостійне опрацювання. Через це введення елементів дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційних технологій допомагає кожному студенту представити в повній мірі рівень своєї підготовки, а викладачу дати оцінку цим знанням.

В різних групах, в залежності від можливостей студентів, методи застосування дистанційного навчання можуть бути різними.

Особистісний, креативний і телекомунікативний характер освіти — основні риси дистанційного навчання. В процесі такого навчання передбачається наявність викладача і студентів, їх спілкування, спілкування між собою, а також наявність у системі електронного підручника, або іншого необхідного комплексу засобів навчання: лекцій, презентацій, опорних конспектів лекцій.

При дистанційному навчанні при перевірці самостійної роботи доречно використовувати так званий *метод проектів*.

Для його реалізації викладач перед вивченням певної теми чи на початку навчального семестру перед студентами ставить проблемне завдання, для вирішення якого вони повинні протягом певного терміну не просто вивчити матеріал, зібрати різні цікаві та історичні відомості, а й реалізувати (висвітлити) дану тему в кількох прикладних електронних додатках (наприклад Word, Excel, Power Paint, Publisher тощо).

Висновки. Дистанційне навчання виникло як наслідок процесу інформатизації суспільства та освіти, як найбільш перспективна, гуманістична, інтегральна форма освіти, орієнтована на індивідуалізацію навчання.

Сутність поняття дистанційне навчання полягає в тому, що воно означає нову організацію освітнього процесу, яке ґрунтується на використанні як кращих традиційних методів навчання, так і нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, а також на принципах самостійного навчання, призначена для широкого кола студентів незалежно від матеріального забезпечення, місця проживання, стану здоров'я.

Отже, для створення системи дистанційного навчання необхідна клопітлива науково-дослідна і практична діяльність, у ході якої були б вирішені питання створення необхідних методів навчання, розробки технічних і програмних засобів, їх змістового наповнення, підготовки необхідних спеціалістів та багато інших питань.

Література

1. Антонов Г. Дистанційне навчання: мода чи потреба? // Освіта України. – 2003. – 4 квітня (№ 25). – С. 10.
2. Варзар Т. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності // Українознавство. – 2005. – № 1. – С. 116–119. – Бібліогр.: 7 назв.
3. Сисоєва С. О. Методологічні проблеми дистанційного навчання // Вісн. Акад. дистанц. освіти. – 2004. – № 2. – С. 21–28.
4. <http://www.knigka.org.ua>
5. <http://www.osvita.org.ua><http://catalog.i.ua>
6. Інформаційний вісник. Вища освіта №17/2005.
7. Сайт Українського центра дистанційного навчання. www.distance-learning.com.ua

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЛАТФОРМИ MOODLE НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

На сьогоднішній день дистанційна форма навчання демонструє свої переваги над іншими формами завдяки значно вищій інформативності, доступності та економічній ефективності. Вона також потребує менше часу й енергії для засвоєння знань, є значно мобільнішою та комфортнішою за інші форми навчання.

Підвищення кваліфікації – складова загальної системи безперервної освіти особистості. Головною метою підвищення кваліфікації є приведення у відповідність фахової та посадово-функціональної компетентності працівників освіти до потреб та вимог суспільства на конкретно-історичному етапі соціально-економічного розвитку українського суспільства та інтегративних процесів у всесвітньому освітянському просторі [2].

Дистанційне навчання вчителів – це форма організації навчання, основою якої є керована самостійна робота, а також застосування сучасних інформаційних комп’ютерних технологій (ІКТ).

Реалізація сучасної дистанційної форми навчання у закладах України будь-якого рівня освіти відбувається, здебільшого, за функціонування та підтримки системи (навчальної платформи)

Moodle - це назва платформи, що дозволяє будь-кому дистанційно, за допомогою Інтернету, оволодіти навчальним матеріалом та самому створювати дистанційні курси і проводити навчання на відстані.

– це безкоштовна, відкрита (OpenSource) система управління навчанням, яка реалізує філософію педагогіки «соціального конструктивізму» та орієнтована насамперед на організацію взаємодії між викладачем та користувачем, хоча підходить і для організації традиційних дистанційних курсів, а також підтримки очного навчання [1].

Суб'єктами дистанційного навчання на платформі Moodle є системні адміністратори та організатори навчання (тьютори груп), які здійснюють технічний супровід платформи і виконують адміністративні та методичні операції на рівні курсів, груп, окремих слухачів [3]. Саме тьютор організовує використання слухачами платформи, електронної пошти, телефону, факсу. Інакше кажучи, саме він відповідає за проведення занять зі слухачами.

Важливу роль відіграють розробники та автори навчально-методичних матеріалів, які подають свої матеріали на платформі. Для якісного забезпечення дистанційної форми навчання їм необхідно підготувати: відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо; мультимедійні лекційні матеріали; термінологічні словники; тестові завдання для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів.

Від якості дистанційних курсів залежить ефективність дистанційного навчання, яку повинні забезпечити автори та розробники цих курсів. Основою підвищення якості навчального процесу за дистанційною формою є постійна робота кафедр та відповідальних за дисципліни, спрямована на підготовку інформаційного наповнення дистанційних курсів, регулярне їх оновлення, редагування навчально-методичних матеріалів [3].

Педагогічні працівники, які навчаються за дистанційною формою проходять реєстрацію та мають доступ до платформи за своїм інтерфейсом та чітко визначеними правами (роллю). Тобто – слухачі, викладачі та адміністратори.

Повний цикл підвищення кваліфікації передбачає самостійне вивчення слухачами змісту матеріалу навчальних модулів дистанційних курсів.

Отже, платформа дистанційного навчання Moodle має в наявності всі інструменти для організації дистанційного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. Вона дозволяє організувати доступ слухачів курсів до якісних навчальних матеріалів, підготовлених у різних форматах, безперервну мережну взаємодію учасників навчального процесу, постійний контроль за активністю та якістю засвоєння навчального матеріалу.

Важливою умовою успішності застосування вказаної платформи є певний рівень підготовки всіх учасників навчального процесу в галузі сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій.

Дистанційне навчання не обмежується лише доступом до змісту, а передбачає постійну взаємодію учасників навчального процесу впродовж усього періоду навчання.

Література:

1. Б

і 2. Маслов В. Енциклопедія освіти [голов. ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. –
б.2.

л 3. Якубов С.В. Дистанційне навчання в системі післядипломної педагогічної освіти
[Електронний ресурс] // http://elibrary.kubg.edu.ua/2995/1/Yakubov_S.pdf.

о

г *Поправка Вікторія Миколаївна,*

р методист відділу організації підвищення кваліфікації Полтавського обласного інститут
післядипломної педагогічної освіти ім. М.В.Остроградського;

ф тел. (050)3048109;

і е

м

а

і

л

р

б

р

е

я

у

р

о

р

а

и

р

о

р

е

а

у

р

ua

]

/

/

В

і

к

і

п

е

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В умовах інтеграції України у світовий освітній простір та постійного вдосконалення національної системи освіти значну увагу науковці і педагоги-практики приділяють проблемі формування управлінської компетентності майбутнього вчителя. Це значною мірою стосується підготовки вчителів початкової школи, адже їхні компетенції, якості, що формуються в умовах навчання у вищій школі, зокрема організаційність, відповідальність, дисципліна, креативність, конструктивність, надалі стимулюватимуть становлення аналогічних якостей особистості молодшого школяра і є підґрунтям подальшого ступеневого шкільного навчання.

Отже, актуальним постає питання обґрунтування змісту та шляхів формування управлінської компетентності майбутнього вчителя початкової школи в умовах освітнього середовища навчального закладу.

Мета: визначити психолого-педагогічні умови формування управлінської компетентності майбутніх педагогів початкової школи.

Формування управлінської компетентності допомагає у інтелектуальному, комунікативному, моральному, когнітивному та інформаційно-освітньому розвитку майбутнього вчителя початкової школи.

Крім того, важливим завданням сучасної освіти є визначення складових компетентності, що забезпечують якість освіти. Саме тому, на думку науковців (Н. Бібік, О. Овчарук, О. Пошетун, О. Савченко, А. Хуторський та ін.), необхідно переорієнтувати навчальні програми і педагогічні технології на компетентнісний підхід, а це вимагає перегляду специфіки побудови освітнього середовища професійної підготовки.

Управлінська компетентність педагога є інтегральною якістю особистості, що має свою структуру, яка дає змогу фахівцеві найбільш ефективним способом здійснювати свою діяльність, а також сприяє його саморозвитку і самовдосконаленню як у системі підвищення кваліфікації, так і в процесі самоосвітньої роботи.

У сучасних дослідженнях, управлінська компетентність визначається як об'єднуюча ланка інваріантних ознак спеціаліста:

- здатність до професійної рефлексії;
- володіння системою професійно-моральних цінностей і пріоритетів (готовність до співпереживання, відповідальність);
- мотивоване бажання до безперервного професійного самовдосконалення;
- вміння знаходити нестандартні рішення професійно-педагогічних задач.

Тобто управлінська компетентність включає в себе певні складові.

На нашу думку, до складу управлінська компетентність майбутнього вчителя початкової школи входить до складу професійної компетентності на рівні з психологічною, комунікативною, методичною, дидактичною, самоосвітньою та іншими компетентностями.

Управлінська компетентність вчителя початкових класів має ряд ознак.

Планування – це вираження волі, воно означає, насамперед, уміння думати з випередженням і припускає системність у роботі. По суті справи планування – це те, з чого варто починати будь-яку справу. Планування – це раціональне визначення того, як людина збирається досягти поставлених перед собою цілей. Соціологи з'ясували, що більшість людей звичайно добре представляють, чого

їм потрібно від життя, але тільки менше 3% з них мають продумані плани дій з досягнення своїх життєвих цілей. У 97% цілі так і залишаються мріями.

Отже, формування управлінської компетентності майбутнього учителя початкових класів представляє собою цілісний безперервний процес, який реалізується в умовах освітнього середовища фахової підготовки даних спеціалістів та є дієвим за умов:

- виконання роботи з меншими витратами;
- кращу організацію і результати праці;
- зменшення поспіху і стресів;
- велику мотивацію і більше задоволення від роботи;
- зростання кваліфікації, зменшення помилок при виконанні функціональних обов'язків;
- меншу завантаженість роботою;
- досягнення життєвих і професійних цілей найкоротшим шляхом.

Найважливішим елементом професійної підготовки вчителя початкових класів сьогодні стає його здатність до формування управлінської компетентності – бути внутрішньо активним, керувати собою, чітко планувати свій робочий і вільний час.

Література

1. Волошко Л. Б. Професійна компетентність студентів як предмет психолого-педагогічного аналізу /Л. Б. Волошко // Наука і сучасність: зб. наук. пр. Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – Том 48. – с. 22-32.
2. Онищенко І. Модель формування фахової компетентності майбутнього вчителя початкових класів / Ірина Онищенко // Навчання і виховання обдарованої особистості: теорія та практика. – 2012. – № 8. – с. 94-101.

УДК 37.01

Рудик Олександр Борисович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент Інституту післядипломної педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка,

ВІДКРИТІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ У РОЗВ'ЯЗАННІ НАГАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

Актуальність проблеми дослідження. Статтю присвячено аналізу й вирішенню проблем, пов'язаних зі зміною парадигми вивчення інформатики у школі: істотним зростанням кількості навчальних годин на вивчення програмування (починаючи з 2016 року).

Стан розроблення проблеми в науці і практиці. Затвердження навчальної програми курсу «Інформатика, 5–9 класи загальноосвітніх навчальних закладів (для учнів, які вивчали інформатику в 2-4 класах)» наказом Міністерства освіти і науки України від 02.02.2016 № 73 породило низку таких досі нерозв'язаних проблем:

1. програмування вже не процедурно орієнтоване, до якого звикли вчителі старшого віку, а подійно- та об'єктно- орієнтоване;
2. попередня спроба вивчати процедурно орієнтоване програмування була невдалою у більшості навчальних закладів;
3. багато вчителів не мають не лише досвіду навчання (хоча б процедурно орієнтованому програмуванню), але навіть відповідних знань і навичок як студенти чи учні;
4. і для учителів, і для учнів низький рівень компетентностей щодо мовлення для запису алгоритмів;
5. відсутність найближчим часом безоплатних для учнів підручників і посібників (наслідок положень чинних нормативних актів та вже проведених тендерів);

6. намагання авторів підручників використовувати лише *навчальні* середовища програмування (наприклад, Lazarus), що істотно знижує мотивацію до навчання;

7. відсутність україно- і російськомовних джерел щодо важливих і важких для сприйняття аспектів вивчення *актуальних для індустрії програмного забезпечення* мов і середовищ програмування;

8. відсутність для багатьох питань щодо програмних засобів, задіяних в індустрії програмного забезпечення, стислого викладу, прийняттого для навчального процесу, навіть у англомовних джерелах;

9. майже всі джерела щодо актуальних в індустрії програмного забезпечення мов і середовищ програмування розраховані на програмістів з досвідом або хоча б на старшокурсників. Копіювання їх (лише з перекладом) у навчальних матеріалах *для учнів* нічим не виправдане. Вони вимагають тривалої і кропіткої роботи щодо пристосування їх до рівня школярів. У першу чергу щодо логіки і стислості викладу змісту, зрозумілості учнями;

10. як зауважено на семінарі методистів ОШПО 21.06.2018 у Києві, згідно з чинною програмою, *учні повинні уміти порівнювати роботу у різних середовищах програмування*. Відповідне зауваження (нагадування) вирішили у 2018 році не включати до методичних рекомендацій МОН, але зробити це до наступного навчального року. Причина цього така: у 2019 навчальному році не буде 11-класників, які навчатимуть за новою програмою, тому *вимагати* досягнення цієї компетенції *вже цього року* некоректно.

Крім цього, однією з основних проблем є проблема вибору програмного забезпечення. Її вирішення повністю покладено на вчителя. Для усвідомленого вибору вчителю потрібно детально ознайомити з можливими альтернативами.

Основна ідея і висновки дослідження. Наразі вчителі не мають підстав сподіватися на швидку *системну* допомогу “згори” від МОН чи АПН. До речі, так само, як свого часу для використання вільно поширюваного програмного забезпечення. Один з можливих способів комплексного розв’язання окреслених проблем — співпраця вчителів у створенні відкритих освітніх ресурсів при координації з боку інститутів післядипломної педагогічної освіти. Такими ресурсами можуть бути збірки розробок уроків чи тем (у вигляді гіпертекстів), що передбачають використання різноманітного програмного забезпечення. Розробки повинні бути настільки детальними, щоб зробити можливим самостійне навчання учнів навіть при відсутності системних знань і допомоги вчителя. Лише після масової апробації таких статичних текстів буде сенс створювати електронні підручники (у повному розумінні цього слова).

Створенням розробок уроків у 2012–2014 роках на курсах підвищення кваліфікації вчителів інформатики в ІІПО КУ імені Бориса Грінченка було успішно вирішено проблему навчально-методичного забезпечення викладання шкільного курсу інформатики у 5-9 класах згідно з чинною тоді Державною навчальною програмою на основі використання лише вільно поширюваного програмного забезпечення [1–3]. Тому *існує апробована технологія розв’язання складних актуальних проблем змісту освіти*.

Основні результати та їх практичне значення. Починаючи з 2016 року, ми вирішуємо окреслену вище проблему зміни парадигми викладання інформатики [4]. Протягом року ми сподіваємося завершити розв’язання проблеми для 5-9 класів і перейти до її розв’язання у старшій школі. У разі незадоволення вчителем змістом чи формою підручника або при його відсутності такі розробки можуть стати достойною альтернативою. На жаль, ефективне використання таких ресурсів здійснене лише надання рівного доступу до якісної середньої середньої освіти, тобто зсувів у напрямку, окресленому у ході обговорення законопроекту «Про освіту» у пропозиціях 7, 8, 9 заяви

Література

1. Матеріали тематичної дискусії «Перспективи платформно незалежної та Linux-орієнтованої інформатики в Україні» та навчальних модулів «Опрацювання текстів / електронних таблиць / баз даних у Libre Office», «Створення презентацій у Libre Office» чи «Опрацювання

2. Випускні роботи 2012 року. — Режим доступу:
3. В
4. Випускні роботи 2016 і наступних років. — Режим доступу:
5. Заява щодо законопроекту «Про освіту» — Режим доступу:

Рудик Олександр Борисович,
кандидат фізико-математичних наук, доцент, Заслужений учитель України,
Доцент Інституту післядипломної педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка,

Тел.. 097 33 66 893

УДК 373.3.016:004

Скачкова В. О.
студентка 3 ПО групи
Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж
Біла Церква

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Інформаційно-комунікаційні технології є одними із найбільш важливих чинників, що впливають на формування суспільства ХХІ століття.

Інформаційний вік становить перед суспільством низку проблем, поміж яких основне місце посідає проблема інформаційної безпеки школярів як на національному, так і на міжнародному рівнях. Очевидно, що сьогоднішні темпи комп'ютеризації перевищують темпи розвитку всіх інших галузей. Без телевізорів, комп'ютерів і комп'ютерних мереж сучасна людина вже не може уявити свого існування. Комп'ютери та телебачення стрімко входять у життя малої дитини, займаючи особливе місце в її свідомості. На жаль, часто зміст інформації, що сприймає дитина, має суперечливий, агресивний і негативний характер, впливає на соціально-моральні орієнтири.

Метою статті є: шляхи розв'язання проблеми інформаційної безпеки молодших школярів та навчання дитини адекватного сприйняття й оцінювання інформації, її критичного осмислення на основі моральних і культурних цінностей.

Жан-Жак Руссо писав, що, нецікавий урок нічого, окрім нелюбові до предмета і до педагога, не викликає. Отже, найперше завдання, яке стоїть перед учителем – викликати інтерес до навчання, повернути дитину до себе обличчям, побачити в її очах творчий вогник. Сучасне життя неможливе без комп'ютера, але треба дотримуватись певних правил користування ним із метою збереження здоров'я й інформаційної безпеки. І тут ІКТ просто незмінні: вони є тим ланцюжком, який з'єднує інтереси вчителя й учнів. Тільки потрібно навчитися творчо використовувати захоплення дітей гаджетами. Аналітики пов'язують масове поширення планшетних ПК зі збільшенням кількості завдань, які можна розв'язати за їх допомогою: пошук інформації в інтернеті, спілкування в соціальних мережах, прослуховування музики, читання книг тощо[3].

Можливості мобільних пристроїв, безумовно, потрібно використовувати в навчальному процесі, адже вони органічно поєднуються з традиційними формами навчання, розширюють можливості доступу до навчальної інформації, сприяють залученню України до загального інформаційного простору.

Класик інформаційного права Бачило І. Л. говорить про комплексне завдання інформаційної безпеки, яке полягає в створенні балансу між потребою в інформації багатьох суб'єктів та необхідністю розумно використовувати наявні інформаційні ресурси під девізом «не нашкодь». Такий девіз допомагає розкрити зміст «захищеності» – що або кого, від чого, в ім'я чого або кого, і нарешті, як [2].

Розвиток інформаційної безпеки молодших школярів залежить: по-перше, від дотримання правил інформаційної безпеки в кабінеті інформатики; по-друге, від проведення заходів з розвитку інформаційної безпеки учнів; по-третє, від взаємодії батьків та вчителів із зазначеної проблеми. (рис.1).

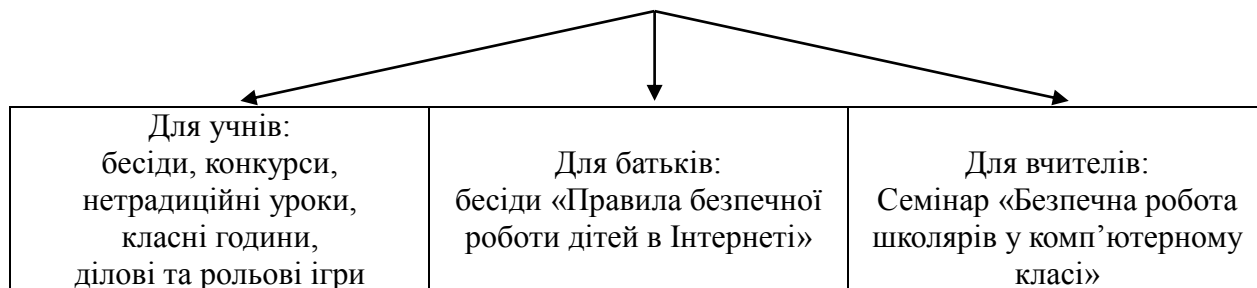

Рис.1. Навчально-методичний інструментарій (методи, форми) забезпечення розвитку інформаційної безпеки школярів

Загрозою інформаційної безпеки вчені називають сукупність умов і чинників, що створюють небезпеку життєво важливим інтересам особистості, суспільства і держави в інформаційній сфері.

Однією із форм організації навчання учнів інформаційної безпеки – є заняття в позаурочний час. Проведення навчання під час позакласних заходів дає педагогові можливість організувати заняття у формі виховної години, занятті на свіжому повітрі, де можна дітям показати, які є командні ігри, а не лише за гаджетами; містяться такі способи ознайомлення учнів з об'єктом, як роз'яснення, бесіда, наочний показ, збирання наочно-ілюстраційного матеріалу з використанням основних положень теорії. Отже, для повноцінного та ефективного розвитку дитини неможливо створити безпечне інформаційне середовище, значно важливіше навчити її реагувати на інформаційну безпеку, уміти протистояти їй.

Класифікація інформаційних загроз дитини (за В. Ковальчук)

1. Загрози для особистості дитини

Особистої безпеки:

- загрози життю і здоров'ю (*викрадення, гіподинамія*);
- протиправних дій;
- загрози вчинення протиправних дій (*хакерство, порушення авторських прав*).

Інформаційні:

- загроза ознайомлення з матеріалами небажаного змісту;
- загроза отримання недостовірної та незатребуваної інформації.

2. Загрози несанкціонованого доступу до відомостей, що забезпечують особисту безпеку:

- загроза розголошення персональних даних.

3. Загроза для персональних комп'ютерів:

- загроза проникнення вірусів;
- загроза завантаження шкідливого активного коду.

Рекомендації

Пам'ятайте, що в Інтернеті ви розмовляєте з людиною.

2. Намагайтесь дотримуватись тих самих стандартів поведінки, що і в реальному житті.

Пам'ятайте, що допустимо для одних, може бути грубістю для інших.

Поважайте час і можливості інших користувачів. Не слід чекати миттєвої реакції на повідомлення.

Уникайте конфліктів.

Поважайте право на приватне листування.

Література:

1. Дибкова Л. М. Інформатика і комп'ютерна техніка К.: Академвидав, 2011. – 464 с.
2. Бачило И. Л. Информационное право : основы практической информатики / И. Л. Бачило. – М., 2001. – С. 253.
3. Войтюшенко Н. М. Інформатика та комп'ютерна техніка. К.: Академія, 2006. – 367 с.
4. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти): підручник / [В. В. Остроухов В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк та ін.]; за ред. Є. Д. Скулиша. – К. : КНТ, 2010. – 776 с.
5. Кормич Б. Л. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи: навч. посібник. – К. : Кондор, 2004. – С. 97.

УДК 378.018.43

Скриль В.В.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів і банківської справи

Полтавський національний технічний університет ім.Ю.Кондратюка,

м. Полтава

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – СУЧАСНА ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ

У сучасному світі освіта – складне і багатоманітне суспільне явище, сфера передачі, усвоєння і перероблення знань і соціального досвіду. Освіта є певна система навчальних і виховних закладів, що здійснюють різноманітні форми залучення їх досвідів в усвоєння багатств культури. Освіта інтегрує різні види навчальної і виховної діяльності, їх зміст в єдину соціальну систему, орієнтує їх на соціальне замовлення, на соціальні потреби людства. Серед соціальних інститутів суспільства сучасної цивілізації освіта займає одну з провідних позицій. Адже благо людини, становище культури та духовності в суспільстві, темпи економічного, науково-технічного, політичного і соціального прогресу саме і залежать від якості і рівня освіти. Навчання, уміння, вивчення, та інші поняття, терміни використовуються для забезпечення навчального процесу.

Але у сучасному суспільстві потрібна масова якісна освіта, яка спроможна забезпечити зрослі вимоги до споживача та виробника матеріальних і духовних благ. Виконати соціальне замовлення суспільства через збільшення асигнувань на освіту, збільшення кількості навчальних закладів та іншими традиційними способами не в змозі навіть заможні країни. Тому поява дистанційної освіти не випадкова, це закономірний етап розвитку та адаптації освіти до сучасних умов.

Сучасна освіта вимагає безупинно розширювати своє сприйняття комплексності світу та формування інформаційного суспільства. Для того, щоб знання отримали конкретний зв'язок з діями, необхідно постійно «навчати себе», поповнюючи й розширюючи свою освіту. Саме цю мету й ставить перед собою дистанційна освіта [1].

Ілюстративно дистанційне навчання можна представити у вигляді рис.1.

Рис.1 – Процес навчання за допомогою дистанційної форми навчання

Дистанційне навчання добре тим, що можна самим планувати темп навчання, проходячи самостійно все лекції, виконуючи домашні завдання і вчасно здаючи виконану роботу.

Відзначимо головні переваги дистанційної форми навчання:

- доступність всім верствам населення;
- відсутність необхідності відвідувати лекції і семінари;
- демократичний зв'язок «викладач – студент»;
- комплексне програмне забезпечення;
- провідні освітні технології;
- індивідуальний процес навчання;
- гнучкі консультації.

Але, тут є і певні недоліки.

Здесь есть и недостаток: впоратися з такою формою навчання може далеко не кожен, а тільки студент, схильний до самоорганізації, виконання чітких правил і високої мотивації в навчанні. Дистанційне навчання передбачає можливість отримання аудіо та відеоматеріалів по лекціях обраних в університеті предметів, виконання тестів, завдань, контрольних, а також регулярний «зріз знань» у вигляді іспитів.

Крім того, досить вагомою проблемою є низька пропускна спроможність електронної мережі під час навчальних чи екзаменаційних телеконференцій. Від цього, передовсім, страждають дистанційні студенти невеликих містечок України, яким, власне, найбільше підходить ДО через географічну віддаленість від наукових осередків.

Серед важливих недоліків дистанційної форми освіти в Україні варто також виділити недостатній безпосередній контакт між персональним викладачем (тьютором) та дистанційним студентом через надзвичайну професійну завантаженість вітчизняних педагогів. Студенти закордонних дистанційних курсів можуть отримувати відповіді на свої листи вже через кілька годин, оскільки викладачів в країнах зі значним досвідом впровадження ДО набагато більше, ніж студентів. На жаль, в Україні склалася протилежна ситуація - бажаючих отримати дистанційну освіту у нас багато, а досвідчених викладачів, знайомих з новітніми технологіями дистанційного спілкування, обмаль.

Але, незважаючи на певні недоліки слід зазначити, що на сучасному етапі інформатизації суспільства все більшого поширення в різноманітних сферах життя набувають комп'ютерні технології, які виступають одним із інструментів пізнання. Стрімкий розвиток глобалізації впливає на всі сфери життя людей – особистісну, соціальну, культурну. Супутниковий зв'язок та Інтернет руйнують усі бар'єри в сучасному світі.

Тому одним з основних завдань сучасної освіти є підготовка фахівця, який вільно орієнтується у світовому інформаційному просторі, має знання та навички щодо пошуку, обробки та зберігання інформації, використовуючи сучасні комп'ютерні технології. Дистанційне навчання покликане

допомогти в глобальному освітньому просторі. Воно виступає як ефективне доповнення традиційних форм освіти, як засіб часткового вирішення її нагальних проблем.

Література:

1. <http://www.osvita.org.ua/distance/>
2. Державна національна програма «Освіта: Україна XXI століття». Київ, 1994 // Законодавчі акти та нормативні документи (на допомогу керівникам закладів та установ освіти). Збірник. – К., 1999. – 401 с.
3. «Про Концепцію Національної програми інформатизації» № 75/98-ВР від 2.02.98 р. // Офіційний вісник України. – 1998. – № 10. – С. 376.

Відомості про автора/авторів.

Скриль Віталія Вячеславівна

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

skrilvv3333@gmail.com

УДК 37.035.6

Н. В. Скрипка,

студентка 3 ПО групи

КВНЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж»

м. Біла Церква

ГУМАННА ОСОБИСТІСТЬ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В умовах сьогодення шлях до демократичної, цивілізованої держави обумовлений переважно формуванням соціально-комунікативної активності особистості, її свідомості та самосвідомості, реалізацією її творчого потенціалу. У цьому випадку завдання кожного вчителя полягає в тому, щоб допомогти кожному учню навчитися жити в цьому великому і такому неосяжному світі.

Гуманізм у педагогіці – складне, багатоаспектне явище. Його не можна звести до простої формули «любов до дітей», хоча без неї неможливий жодний гуманізм. Змінилася взаємодія вчителя та батьків, керівника і вчителя, учителя і учнів. Учитель навчається все життя [6].

Останніми роками у наукових колах зросла зацікавленість питанням гуманізації освітньо-виховного процесу. Проблема гуманізації освіти висвітлювалася багатьма педагогами-класиками різних періодів: Л. Толстим, В. Сухомлинським, Я. Корчаком, Ш. Амонашвілі, К. Ушинським та ін. Гуманістичний потенціал несуть педагогічні та психологічні дослідження таких вчених як Б. Братусь, В. Зінченко, В. Кудрявцев, С. Новосолова, Т. Рєпіна, М. Піддячий, В. Чудновський, І. Якіманська, ін.

Проте на новому етапі висвітлення цієї проблеми приходиться розуміння особливої актуальності гуманізації як розумної альтернативи технократизації, притаманної сучасному суспільству. Гуманізація – це захист інтересів людини в багатьох сферах людської діяльності. Змінюються важелі в системі освіти з навчальних програм, планів тощо на людину з її особливостями (і перш за все учня), а пріоритетним фактором у навчанні з гуманістичних позицій є особистість учня [4].

Метою даної статті є висвітлення змісту та особливостей гуманізації освітнього простору в початковій школі.

В останні десятиліття гуманна педагогіка поповнилася теоретичними та практичними набутками, що базуються на творчій спадщині класиків світової педагогіки: Г. Сковороди, М. Пирогова, А. Макаренка, В. Сухомлинського, Л. Толстого, К. Ушинського, Я. Коменського, М. Монтесорі, С. Гессена та багатьох інших.

Поняття «гуманна педагогіка» можна визначити як зміст та організацію навчального процесу на основі особистісно-орієнтованого підходу до учня з утвердженням його в ролі активного, свідомого, рівноправного учасника навчально-виховного процесу, у якому його особистість розвивається з урахуванням індивідуальних здібностей [8].

Центром уваги гуманної педагогіки стає унікальна цілісна особистість, здатна до творчості та максимальної реалізації своїх можливостей, орієнтована на моральні цінності та духовну домінанту.

За аксіологічну основу гуманна педагогіка бере духовність людини – ставлення до «Я» як до самоцінності.

Визначальними аспектами гуманної педагогіки є:

- творча свобода;
- пріоритет духовного в розумінні людини та світу;
- морально-ціннісна домінанта світогляду;
- відмова від імперативної форми навчання.

Значний внесок щодо обґрунтування особистісно-гуманного підходу до виховання дітей і підлітків зробив Ш. Амонашвілі.

Його багаторічний досвід науково-педагогічної діяльності переконує, що для вирішення виховних завдань є два підходи – імперативний і гуманістичний. Імперативного характеру виховання набуває, коли вибудовується без урахування особистісних особливостей і потреб дітей. Педагог у цьому випадку впевнений, що дитина обов'язково буде чинити опір виховним діям, а отже необхідно її примусити суворими вимогами. У той же час гуманістичний підхід полягає в тому, що вихователь оптимістично мислить про дітей, ставиться до них як до самостійних суб'єктів, здатних діяти за власним вибором, бажаннями, переконаннями. Інакше кажучи, педагог у кожній дитині, її вчинках бачить особистісний зміст і особистісну значущість. У випадку, якщо такого особистісного змісту немає, викладач має допомогти дитині його знайти [2]. На думку Ш. Амонашвілі, виховувати дитину гуманно – це створювати найкращі умови для її цілеспрямованого особистісного, соціального і педагогічно значущого розвитку, виховання, збагачення знаннями і досвідом та керування цим процесом, ураховуючи позиції самої дитини, її інтереси. На сучасному етапі школа має виховувати творчу особистість, упевнену у своїх силах, здатну до саморозвитку, самовиховання та самоосвіти. Для здійснення цього завдання вчитель повинен бути не тільки носієм інформації, але й педагогом, психологом, здатним здійснювати адекватну психологічну підтримку і корекцію особистості, яка формується в такий непростий період розвитку суспільства. Педагог має формувати в учнів упевненість, що вони самі здатні керувати своїм життям, допомогти навчитися приймати рішення, розвинути в собі сильні риси характеру, справлятися зі стресами. Усе це і є підґрунтям розвитку сучасної творчої людини, здатної самореалізуватися в сучасному світі [4]. А отже метою діяльності сучасних педагогів має стати пошук і створення системи методів та форм роботи, що формують в учнів здатність самостійно отримувати знання і, головне, мати бажання застосовувати отримані знання у своєму житті. Розвивальна предметна країна дитинства – це система умов, що забезпечують повноту розвитку діяльності дитини та її особистості. Сучасній дитині необхідна багатогранність можливостей, що вплине на розвиток її творчих здібностей, предметне середовище діяльності, яке втілюватиме в собі цілі та цінності її розвитку. Предметне середовище дитинства має надати дитині умови для творчого духовного розвитку, можливість отримувати з нього інформацію [6].

Предметно-розвивальне середовище в початковій школі має вибудовуватися відповідно до певних правил:

- 1) розвивальний характер (урахування індивідуальних здібностей дітей);
- 2) необхідний рівень інформативності середовища (стабільність та динамічність);
- 3) варіативність;
- 4) відповідність принципу функціонального комфорту.

Окрім відповідних зовнішніх умов, перед педагогічною наукою стоїть проблема щодо підвищення зацікавленості учнів. Однією з причин втрати зацікавленості – проведення уроків традиційними методами навчання.

У гуманній школі урок не є основною формою організації процесу навчання, як це прийнято в традиційній педагогіці. Урок є акумулятором життя дітей, він є саме життя дітей.

У роботі з учнями початкових класів на основі гуманізації навчально-вихованого процесу варто надавати перевагу активним методам навчання, здійснювати діалог із учнями, пропонувати різні форми самостійної, ігрової і творчої роботи. Значну увагу слід також приділяти визначенню форм взаємодії вчителя й учнів, батьків і учнів та добору таких методів роботи, які сприяють формуванню й розвитку в учнів логічного мислення, бажання вчитися. При викладанні нового матеріалу слід створювати на уроках ситуації успіху, використовувати різнорівневі вправи і тестові завдання тощо [5].

Звичайно ж, слід також використовувати на уроках інтерактивну модель навчання і відповідні методи. Під час їх використання дітям створюються комфортні умови для пізнання, коли кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. У цьому процесі відбувається активна взаємодія всіх учнів. Адже таке навчання є і співнавчанням, і взаємонавчанням (колективне, групове, навчання у співпраці).

Педагог має створити в класі емоційно-позитивну атмосферу, допомогти кожній дитині не розчаруватися в навчанні, підтримувати та розвивати впевненість в собі. І при цьому виховувати в учнів відповідальність перед колективом за власні успіхи й успіхи колективу, навчити їх радіти досягненням інших дітей. Велике значення в утвердженні успіхів особистості мають цікаві виховні заходи, родинні свята. Класний керівник зобов'язаний глибоко вивчити

можливості кожного учня й зміцнювати його впевненість у власних силах [7]. Як відомо, спілкування на уроці обумовлене необхідністю здійснення навчального процесу. Проте головне в такому спілкуванні полягає зовсім в іншому – у його внутрішньому змісті, тобто в тих стосунках, що складаються в процесі спілкування. А тут важливим є поєднання розумної вимогливості вчителя з педагогічною прозорливістю, умінням побачити той момент, коли дитина потребує підтримки. Ш. О. Амонашвілі зазначає, що для вибудовування гуманного підходу до організації навчально-виховного процесу в початковій школі наголошують на необхідності застосовувати наступні прийоми в роботі з дітьми [1,185].

1. Прийом домальовування. Накладання фарб на полотна для майбутнього. Домальовуючи інших, учитель домальовує і себе.

2. Прийом нашіптування. Якщо один учень сказав уголос відповідь, то завдання вже перестало існувати для інших. Тому кожному треба дати можливість розв'язати його. Нашіптування «тримає» завдання для всіх. Воно дає змогу бути вчителем не для всіх, а для кожного.

3. Учні – співавтори підручників математики, мови, читання... Дітей варто спонукати вклеювати свої завдання в підручник, свої вірші в читанку, робити свої книжечки з творами, малюнками, завданнями.

4. Підмічати зміни настрою дитини, бути не байдужим до її думок, почуттів, бажань. Формувати найкращі психологічні сторони дитини.

5. Формування довіри дитини до вчителя. Завжди слід бути уважним до дитини. Не скупитися на компліменти.

6. Оціночні судження. Емоції вчителя. Радіти тому, що виконала дитина, не бути байдужим: дивуватися, сміятися, роздивлятися, захоплюватися, а можливо обурюватися, хмуриться, сумувати.

7. Присідати до дитини. Учителю необхідно, щоб дитина була вища за нього, а не навпаки.

8. Подяка. Потиск руки, аплодування, слова вдячності – такі дії вчителя діти чекають, особливо, коли люблять його.

9. Дні народження дітей. Якщо день народження влітку, можна перенести. Побажання в день народження, але не загальні фрази, а слова, які ви хочете сказати тільки їй (йому).

10. Години прийому з особистих питань. Дати можливість дитині поділитися своїми думками, переживаннями, почуттями.

11. Фізкультхвилинки. Коли ви відчуваєте, що діти втомилися, попросіть їх опустити голови на парти. Можна щось розповідати, або давати цікаві завдання. Хто знає, хай підніме руку. А ви легенько торкніться її (це свого роду оцінка вчителя).

12. Домашнє завдання можуть придумувати самі діти.

Щоб школа для учня стала Школою Радості, Школою Життя, психологічною основою спілкування, у такій школі має бути постійне вивчення особистості дитини, розуміння мотивів її

поведінки. Не менш важливим є усвідомлене прагнення вчителя до оволодіння все більш тонкими засобами впливу, незмінний такт, різноманітність і обґрунтованість способів заохочення й корекції поведінки дітей. Усі засоби педагогічного спілкування (слово, інтонація, міміка, практичні дії) в сукупності мають забезпечити емоційний комфорт учня, задоволення від напружених розумових і практичних зусиль. На уроці ніхто не повинен відчувати себе обділеним увагою вчителя. Щоденно спілкуючись із дітьми, учитель зобов'язаний знайти можливість, щоб кожна дитина змогла відповісти йому кілька разів, щоб вона отримала підтримку своїх зусиль словом, поглядом чи дотиком. Інакше поступово зростає відхилення дитини від учителя, народжується замкненість, невпевненість у своїх силах і невдоволення навчанням. Тому необхідно, щоб педагоги-гуманісти, спеціально продумувати, як розширювати і збагачувати взаємодію вчителя з дітьми й учнів одне з одним [7].

Таким чином бачимо, що які б умови не визначалися для якісного та перспективного оновлення світу освіти, основа полягатиме в зміні парадигми педагогічної свідомості: якщо свідомість учителя стане на шлях високої духовності як визначальний постулат, то поступово відбудеться переорієнтація на нові цінності освіти, на цінності гуманної педагогіки.

Література

1. Амонашвили Ш. А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса / Ш. А. Амонашвили. – Минск : Изд-во Университетское, 1990. – 560 с.
2. Амонашвили Ш. А. Размышления о гуманной педагогике / Ш. А. Амонашвили. – М. : ИД Ш. Амонашвили, 1996. – 494 с.
3. Андрущенко В. Гуманізм і гуманітаризм: спільне і специфічне / В. Андрущенко, М. Михальченко // Вища освіта України. – 2005. – № 4.
4. Балл Г. О. Орієнтири сучасного гуманізму (в суспільній, освітній, психологічній сферах) / Г. О. Балл. – К.; Рівне : Видавець Олег Зень, 2007. – 172 с.
5. Кремень В. Философия образования XXI века / В. Кремень // Персонал. – 2003. – № 1. – С.
6. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. / Н. Є. Мойсеюк. 3-є вид., допов. – К., 2001. – 608 с.
7. Фарина С. Європейський гуманістичний ідеал та його вплив на розвиток педагогічної думки в Україні у XVII ст. / С. Фарина // Вища школа. – 2007. – № 5. – С. 64-74.

УДК

Скрипник М. І.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри філософії і освіти дорослих
Центрального інституту післядипломної педагогічної
освіти Університету менеджменту освіти НАПН
України, м. Київ

ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДКРИТОЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Дослідження освіти дорослих у «сітьовому суспільстві» (network society), з усіма його якісними показниками та індексами — «автоматизованістю», «інформатизованістю», «інтернетизованістю», спрямовано на вивчення механізмів подолання опозиції між Мережею та Я (М. Кастельс [1]). Необхідність у подоланні означеної опозиції диктує, з одного боку, теоретичні розвідки щодо особливостей такої взаємодії, а, з іншого, відповідні концептуальні визначення мають містити й практичний аспект, зокрема для формального, неформального та інформального навчання дорослих у процесі відкритої післядипломної освіти. Аналізуючи теоретичний масив з андрагогіки [2; 3; 4; 5; 6; 7; 8], можна резюмувати, що всі вони в різних концепціях так чи так підкреслюють значущість не лише безперервності та наступності післядипломної освіти

(перепідготовку, спеціалізацію, розширення профілю, стажування) в структурі освіти дорослих, а й включення у відкриту післядипломну освіту інноваційних технологій, які забезпечують мобільність фахівця для подолання опозиції між Мережею та Я задля його професійного розвитку.

Загалом освіта дорослих від самого моменту свого зародження своєрідно заломлювала й акумулювала в собі головні риси та тенденції філософської думки – духовно-інтелектуального клімату відповідного часу. Суспільно-економічні зрушення, що відбувалися у світі та в Україні у різні історичні періоди, супроводжувалися відповідними трансформаціями у системі пріоритетів і цінностей освіти дорослих.

Осердя вітчизняних доробок із проблеми дослідження відкритої післядипломної освіти сформовано науковою школою дистанційного навчання та організації кредитно-модульної системи навчального процесу в системі післядипломної педагогічної освіти академіка Віктора Олійника. Вихідні та засадничі ідеї означеної школи представлено в низці публікацій [3; 4; 5], де розкрито головне: обґрунтовано й апробовано організаційно-методичну модель дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті; науково обґрунтовано доцільність і можливість застосування дистанційного навчання у післядипломній педагогічній освіті; створено нормативне та методичне забезпечення дистанційного навчання; сформовано його інформаційно–освітнє веб-середовище та ресурсна база на електронних носіях; упроваджено дистанційну, очно-дистанційну форми навчання в практичну діяльність обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Унаслідок ретельної рефлексії вітчизняної та закордонної психолого-педагогічної літератури з'ясовано, що дослідники ґрунтовно вивчають закономірності та принципи навчання дорослих, оптимальні технології навчання, зіставляючи відомості з потребами економічного та соціокультурного комплексу, із потребами особистості.

Міцний фундамент дослідницьких пошуків сформовано такими науковими вітчизняними та закордонними здобутками:

- розроблена характеристика основних історико-компаративістських підходів до з'ясування значущості проблем неперервної освіти, специфікації в підвищенні кваліфікації;
- схарактеризовано закономірності, принципи андрагогіки як теорії та практики навчання дорослих; андрагогічне забезпечення інформатизації навчання і перепідготовки кадрів;
- класифіковано мотиви удосконалення професійної діяльності з урахуванням вікової динаміки та розроблено діагностичний інструментарій для вивчення впливу культурного середовища на динаміку мотивацій у сфері освіти дорослих;
- розроблено методику аудиту систем управління закладами додаткової освіти дорослих та показники якості й ефективності економіко-управлінської підготовки кадрів;
- уточнено поняття освіти дорослих (освіта дорослих (adult education); перманентна освіта (permanent education); пролонгована освіта (continuing education); освіта упродовж життя (lifelong learning); відновлювальна освіта (recurrent education); подальша освіта (further education); постдипломна освіта (postgraduate education); компенсаторне навчання (remedial education);
- систематизовані підходи до освіти дорослих у контексті різних форм соціальної нерівності та дискримінації, навчання інвалідів, жінок, безробітних, робітників, а також розкрита специфіка організації освітнього процесу у різних центрах (трудоного навчання, історичних майстерень, мистецтва тощо);
- розроблено теорію і технологію комунікації у сфері відкритої освіти дорослих, розкрито особливості групової взаємодії у процесі навчання дорослих, а також технології модерації групового процесу;
- висловлена ідея про універсальний характер феномену позитивної освіти та положення про своєрідність його імплементації в національні державні освітні доктрини;
- з'ясована роль системи підвищення кваліфікації як соціокультурного регулятива професійної діяльності спеціаліста, описано методи та прийоми організації освітнього процесу;
- сформульовано низку положень щодо закономірностей та принципів проектування змісту підвищення кваліфікації спеціалістів в її функційному призначенні;
- запропоновано зразки методичного й технологічного втілення соціальних вимог у процес перепідготовки та підвищення кваліфікації, навчально-методичну документацію (програми,

підручники та посібники), у діагностику та моніторинг якості та підвищення кваліфікації фахівців за різними моделями;

– фрагментарно описано об'єктивну потребу експериментальної роботи в системі післядипломної освіти.

Зазначимо, що дослідницький поворот до вивчення освіти у «сітьовому суспільстві» (network society) є панівною тенденцією у західній теорії та практиці в таких аспектах: розвитку електронного навчання та оцінки навчального супроводу для вищої освіти [18]; розроблення інформаційної інфраструктури для підтримки програм наукових ступенів із точки зору виявлення інформаційних та технологічних потреб [10]; впровадження цифрових рольових ігор у класах вищої освіти для досягнення результатів навчання [21]; дослідження віртуальних світів як педагогічних місць для вищої освіти [16]; вивчення теорії трансформаційного навчання Мезірова для набуття віртуального викладацького досвіду інструкторів [14]; використання віртуальних світів в електронному навчанні [25]; побудови концептуальних моделей для віртуальних вищих навчальних закладів та ілюстрація прикладів дослідницьких віртуальних навчальних закладів [13]; опис кращих практик у навчанні К-3 онлайн (аналіз змісту дистанційної освіти журналів, блогів і в електронному вигляді документованих досліджень) [12] тощо.

Головним лейтмотивом у західних дослідженнях із цієї проблематики стає питання вже не технологічної підтримки, аналізу потенціалу інструментів у віртуальному освітньому просторі, а інтеграція технологій у контексті змісту та навчальної практики (ТРСК; е-ТРСК) [20], тобто мова йде про новий напрям – когнітивного розуміння складних взаємодій між вмістом, педагогікою, учнями та технологіями, що може призвести до успішної інтеграції кількох технологій у навчанні.

Щодо освіти дорослих та післядипломної освіти як її складника це знаходить прояв у розширенні меж Е-андрагогіки, насичення її освітньо-культурними смислами міждисциплінарних досліджень із медицини й вивчення особливостей віртуального пацієнта [15], охорони праці [24], де завдяки віртуальному освітньому простору й часу в латентному і неприхованому інтеркультурному когнітивному діалозі взаємодіють ключові сфери: мислення і знання суб'єктів та їхні пізнавальні дії.

Попри вагомі успіхи вчених у цій галузі, перспективні напрями досліджень теорії та практики відкритої післядипломної освіти в умовах суспільно-економічних зрушень та відповідних духовно-інтелектуальних пошуків епохи належним чином не потрактовані.

Насамкінець аналізу маємо констатувати, що завдяки актуальним дослідженням, де здійснено пошук сучасних вимірів раціональності, доцільно окреслити пріоритети парадигмальних координат дослідження відкритої післядипломної освіти. Світ «сітьового суспільства» (network society), який сутнісно вище за інформаційне, бо крім усіх ознак інформаційного, йому властиво кластеризація груп користувачів за певними критеріями, й отримання на їх підставі певних не тільки інформаційних, а й економіко-політичних, культурно-освітніх та інших переваг, принципово змінює освіту й освітній простір, створює умови для професійного розвитку особистості в непоодиноких предметностях, а завдяки системі предметностей, що інтегруються у віртуальних освітніх курсах.

Література

1. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / пер. с англ. под науч. ред. О.И. Шкаратана. — М.: ГУ ВШЭ, 2000. — 608 с.; Кастельс М. Информационное общество и государство благосостояния: Финская модель / Пер. с англ. А. Калинина, Ю. Подороги. — М.: Логос, 2002. — 219 с.
2. Образование взрослых на рубеже веков: вопросы методологии, теории и практики : в 4 т. / науч. ред. В.И. Подобед ; Ин-т образования взрослых, Рос. акад. образования. — Т. 4: Технологии обучения взрослых в различных образовательных системах, кн. 1 : Теоретико-методологические основы проектирования технологий обучения взрослых / А.Е. Марон [и др.]. — 216 с.
3. Олійник В. В. Проблеми та шляхи розвитку системи післядипломної педагогічної освіти України в сучасному полікультурному суспільстві / В. В. Олійник. - Вища освіта України, 2009. - № 4 (35). — С. 24 – 34.

4. Олійник В. В. Освіта впродовж життя: як і чому вчити дорослих? / В. В. Олійник . – 2010. – № 1 (229). – С. 4 – 7.
5. Олійник В. В. Післядипломна педагогічна освіта в Україні в контексті світового розвитку / В. В. Олійник // Післядипломна освіта в Україні. – 2002. – № 2. – С. 25 -29.
6. Подобед В. И. Образование взрослых в свете идей целостного развития человека (состояние и ориентиры исследований ИОВ РАО) / В. И. Подобед // Человек и образование. – 2009. – № 3 (20). – С. 17–24.
7. Подобед В.И, Марон А.Е. Развитие андрагогики как области профессионально-педагогического знания и социальной практики. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/v/razvitie-andragogiki-kak-oblasti-professionalno-pedagogicheskogo-znaniya-i-sotsialnoy-praktiki>.
8. Тонконогая Е. П. Основные направления в развитии образования взрослых на современном этапе / Е. П. Тонконогая // Человек и образование. – 2010. – № 1 (22). – С. 25–27.
9. Pedagogical practices in a virtual world: An ethnographic and discourse analysis approach by Stoerger, Sharon M., Ph.D., Indiana University, 2010, 246. – Режим доступа: <https://pqdtopen.proquest.com/doc/598291359.html?FMT...>
10. Abd Wahab, Alawiyah. Designing an information infrastructure to support research degree programmes : identifying information and technology needs / Abd Wahab, Alawiyah. - Newcastle University, 2016. – Режим доступа: <http://hdl.handle.net/10443/3149>
11. Angeli C., & Valanides N. (2009). Epistemological and methodological issues for the conceptualization, development, and assessment of ICT-TPCK: Advances in technological pedagogical content knowledge (TPCK). Computers and Education, 52(1), 154–168.
12. Best practices in teaching K–3 online: A content analysis of distance education journals, blogs, and electronically-documented surveys: by Darnell, Nikosi, Ph.D., Texas Woman's University, 2013. – P. 219.
13. Conceptual Models for Virtual High Schools: by Purdy, Luke D., D.E., University of Louisiana at Lafayette, 2016. – P. 160; Virtual Early College High Schools: An Exploratory Case Study: by Younts, Pauline M., Ed.D., The George Washington University, 2016. – P. 154.
14. Dhillal, Sarah Jean. Using Mezirow's Transformative Learning Theory to understand online instructors' construction of the virtual teaching experience. Degree: EdD, Education, 2016, Boston University. – Режим доступа: URL: <http://hdl.handle.net/2144/17109>
15. Evaluating the Effectiveness of Virtual Patients to Promote Clinical Reasoning: by Wilson, Jacqueline I., Ed.D., Northcentral University, 2011. – P. 188. – Режим доступа: <https://pqdtopen.proquest.com/doc/880573364.html?FMT...>
16. Irving Leah. Virtual worlds as pedagogical places: experiences of higher education academics / Leah Irving. - Deakin University, 2016. – Режим доступа: <http://hdl.handle.net/10536/DRO/DU:30088534>
17. Knowles, M.S., Holton III, E.E., Swanson, R.A. The Adult Learner: The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development. – 6th edition. – London, New York, etc.: ELSEVIER Butterworth Heinemann, 2005. – 378 p.
18. McClelland, Robert James. Evolving e-learning : contributions and evaluations of the learning blend for higher education/ McClelland, Robert James.: Ph.D. - Liverpool John Moores University, 2008. – Режим доступа: <http://researchonline.ljmu.ac.uk/5922/>
19. Sharpies M., Taylor J., Vavoula G. A Theory of Learning for the Mobile Age / The SAGE Handbook of E-learning Research. – London: SAGE Publications Ltd, 2007.
20. Technological, Pedagogical, and Content Knowledge (TPACK): An Educational Landscape for Tertiary Science Faculty: by Lavadia, Linda, Ed.D., Concordia University Irvine, 2017. – P. 221.
21. Thong L. P. Implementation of digital role-playing games in higher education classrooms to accomplish learning outcomes/ L. P.Thong: Ph.D. - Coventry University, 2016. – Режим доступа: <https://curve.coventry.ac.uk/open/items/ac8c145b-f791-4d73-9c52-6393b2bff844/1/>
22. Turos L. Andragogika ogólna. Wydanie drugie rozszerzone. – Warszawa: Wydawnictwo Akademiczne “Żak”, 1999. – 470 s.

23. What is Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK)?- Режим доступу: https://www.researchgate.net/.../321505356_What_is_Techn...

24. Williams H. J. Postgraduate perspectives of distance e-learning : a qualitative case study of online distance learning in occupational safety and health / H. J. Williams: Ph.D. - University of Salford, 2004. – Режим доступу: <http://usir.salford.ac.uk/2177/>

25. Ταψής, Νικόλαος. Εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης: η χρήση εικονικών κόσμων στην ηλεκτρονική μάθηση. Degree: 2012, University of the Aegean; Πανεπιστήμιο Αιγαίου. – Режим доступу: URL: <http://hdl.handle.net/10442/hedi/29103>

УДК 37.018.46:004

Л. І. Слободенюк,

кандидат психологічних наук, доцент,
проректор з навчально-методичної роботи КВНЗ
«Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради, м Херсон.

В. С. Назаренко ,

кандидат педагогічних наук, старший викладач КВНЗ
«Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради,
м. Херсон.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОНЛАЙН ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГІВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗАСОБАМИ ПОРТАЛІВ ТА ПЛАТФОРМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Нині інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) розвиваються дуже швидко, а інформаційна компетентність учителя визначається однією з важливих характеристик педагога, що сприяє його успішній професійній діяльності, соціальній захищеності в умовах становлення українського інформаційного суспільства. Освіта має бути спрямована на перспективи розвитку суспільства, тому в закладах освіти повинні використовуватись найновітніші інформаційні технології. Це, в свою чергу, обумовлює необхідність модернізації підготовки та підвищення кваліфікації вчителів, що активізує розвиток їх інформаційної компетентності.

У педагогічній науці приділяється належна увага проблемі впровадження ІКТ у освітній процес [1,2,4,5]. Проблема інтеграції ІКТ в освітньому процесі навчальних закладів різних рівнів освіти досліджували В. Биков, Ю. Богачков, С. Величко, А. Гуржій, М. Жалдак, В. Кухаренко, В. Лапінський, Н. Морзе, В. Олійник, О. Співаковський, О. Спирін та ін. Динаміку використання ІКТ у процесі післядипломної підготовки педагогів досліджували А. Андрюшак, В. Білошанко, І. Богданова, Р. Гуревич, Н. Клокар, Л. Покроєва, В. Шевченко та ін. Науково-методичні засади інформаційно-комунікаційної підготовки вчителів у системі післядипломної освіти в своїх працях описали Н. Астаф'єва, Я. Болюбаш, Я. Ваграменко, І. Воротникова, Н. Протасова, М. Цветкова та ін.

Розвиток ІКТ та засобів зв'язку потребує систематичного неперервного підвищення кваліфікації вчителів на основі застосування різних форм і технологій, зокрема технологій дистанційного навчання.

Положенням про дистанційне навчання [3] було унормовано впровадження в системі післядипломної педагогічної освіти дистанційної форми навчання. Кожен із інститутів післядипломної педагогічної освіти має досвід щодо реалізації державної політики з впровадження ІКТ у післядипломній педагогічній освіті свого регіону. Розглянемо більш детально організацію онлайн взаємодії педагогів Херсонщини в період курсів підвищення кваліфікації та у міжкурсний період. Головне в організації неперервного навчання – це постійна взаємодія педагогів з колегами та методичними службами області. З метою створення єдиного освітнього інформаційного простору Херсонщини в КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» (далі – академія) у 2013 році було

організовано роботу порталу «Дистанційне навчання педагогічних кадрів». На порталі відбувається якісна взаємодія педагогів один з одним та з методичними службами, новини закладів освіти, працівниками академії. Окрім того, що портал несе функцію єднання педагогів, також в ньому закладено і освітні аспекти. На порталі можна проходити спецкурси за дистанційною формою навчання.

Але не тільки через портали відбувається взаємодія педагогів. У вчителів Херсонщини є можливість проходити курси підвищення кваліфікації за очно-дистанційною формою. Цю можливість надало відкриття сервісу з встановленою системою дистанційного навчання Moodle. Вже кілька років поспіль у педагогів є можливість не відриватись від робочого місця і отримувати всі необхідні данні для успішного проходження курсів підвищення кваліфікації. Інформація для груп на платформі постійно оновлюється. Керівники курсів відстежують через електронні журнали виконання завдань, тестів, та просто відвідувань з метою повторного ознайомлення з теоретичною інформацією. Для таких слухачів курсів лектори завжди проводять вебінари, викладають свої лекційні матеріали та презентації до них. В такому режимі слухачі отримують повну інформацію, як і слухачі курсів за очною формою навчання.

Додаткові можливості при організації курсів за очно-дистанційною формою надають хмарні сервіси. Так, за допомогою онлайн редакторів тексту слухачі курсів можуть створювати випускні роботи, а керівники та рецензенти одразу контролювати цей процес, що значно заощаджує час педагога та викладачів курсів. Через прямі трансляції YouTube організовуються записи аудиторних лекцій, які потрібні слухачам не тільки в курсовий період, а і в повсякденній роботі. В академії створено каталог відеолекцій, який налічує близько 70 корисних відеоматеріалів. Окрім того, прямі трансляції надають можливість педагогам області залучатись до наповнення відеолекторія. Жива демонстрація використання тієї чи іншої методики набагато яскравіше відображає її необхідність, ніж теоретичний виклад матеріалу. Завдяки таким педагогам створено ядро експериментаторів області, які завжди діляться своїми новими здобутками, консультують колег з питань упровадження сучасних форм, методів, засобів навчання.

Для організації роботи з обдарованими дітьми створено Інтернет-лабораторію «Ерудит», яка функціонує як складова освітнього сайту КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти». Лабораторія є відкритою системою, що забезпечує можливість користуватися науково-методичними послугами як науково-педагогічних та педагогічних працівників так і учнів 7-11 класів незалежно від типу, форми власності, розташування та підпорядкування навчального закладу, які стали переможцями різних етапів всеукраїнських учнівських олімпіад з базових дисциплін і конкурсу-захисту МАН.

Навчальні програми та індивідуальні завдання з базових дисциплін розробляються завідувачами, методистами відповідних навчально-методичних лабораторій, науково-педагогічними працівниками академії, педагогами освітніх закладів відповідно до вимог положень щодо всеукраїнських і міжнародних олімпіад.

Консультантами з підготовки учнів до конкурсів, олімпіад та інших видів змагань є вчителі, керівники факультативів, гуртків, секцій, викладачі різних навчальних закладів, працівники академії.

З метою формування єдиного освітньо-інформаційного середовища засобами web-технології для забезпечення результативності й якості науково-методичного супроводу роботи з молодими педагогами на базі КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» діє онлайн-школа молодого педагога Херсонщини. Онлайн-школа є складовою частиною системи підвищення кваліфікації педагогів і об'єднує вчителів, що мають стаж менше 3 років і кваліфікаційну категорію «спеціаліст». Онлайн-школа дозволяє забезпечити мережеву взаємодію всіх учасників освітньо-інформаційного середовища шляхом:

- надання консультацій молодим педагогічним працівникам, залучення до участі у форумах, Інтернет-конференціях, у конференціях з обміну досвідом, майстер-класах, семінарах, круглих столах, рольових та ділових іграх, моделюванні навчальних занять, тренінгах, інтелектуальних творчих педагогічних конкурсах тощо.

- залучення до участі молодих педагогів у створенні інноваційних проектів освітніх установ, спрямованих на розвиток і вдосконалення системи освітньої роботи;
- стимулювання творчого потенціалу молодих педагогів, формування високих професійних ідеалів, потреб у постійному саморозвитку і самовдосконаленні.

Для методичного супроводу роботи з молодими вчителями створено Google-сайт «Онлайн-школа молодого педагога Херсонщини» (<https://sites.google.com/a/academy.ks.ua/online-skola/>).

Для централізованого збору запитів слухачів Онлайн-школи молодого педагога Херсонщини створено окрему електронну поштову скриньку online.school@academy.ks.ua. Така організація роботи дозволяє слухачам Онлайн-школи брати участь у конференціях, творчих і педагогічних майстернях, Інтернет-заходах та одержувати консультативну допомогу від науково-педагогічних і педагогічних працівників академії.

Таким чином, організація такої дистанційної взаємодії педагогів допомагає підвищити якість післядипломної освіти, мотивує педагогів до постійного обміну досвідом і до відкритості у спілкуванні, тим самим підвищуючи якість навчання учнів.

Література

1. Ляхощка Л. Л. Акмеологічні особливості дистанційного навчання в підвищенні кваліфікації керівних кадрів освіти / Педагогічні аспекти відкритого дистанційного навчання: монографія // за ред. О. О. Андрєєва, В. М. Кухаренка. – Харків, 2013 – С. 131–143.

2. Олійник В. В. Дистанційне навчання в післядипломній педагогічній освіті: організаційно-науковий аспект / В. В. Олійник, В. О. Гравіт // Післядипломна освіта в Україні. – 2001. – № 1. – С. 39–44.

3. Положення про дистанційне навчання (наказ МОН від 25.04.2013 р. №466) [Електронний ресурс] // Про затвердження Положення про дистанційне навчання/ від 25.04.2013 №466 – Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.

4. Самойленко О. М. Особливості технологічних підходів до навчання / О. М. Самойленко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2015. – № 2. – С. 266–274. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2015_2_36.

5. Структура ІКТ-компетентности учителей. Рекомендации ЮНЕСКО. [Версия 2.0. Русский перевод] [Електронний ресурс] // Сайт інститута ЮНЕСКО по інформаційним технологіям в освіті. Режим доступу: <http://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214694.pdf>.

Відомості про авторів

Слободенюк Лідія Іванівна – кандидат психологічних наук, доцент, проректор з навчально-методичної роботи КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради, м Херсон (т. 0504948901).

Назаренко Вадим Сергійович – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії й методики викладання навчальних дисциплін КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради, м Херсон (0505817442).

GOOGLE СЕРВІСИ В ПІДВИЩЕННІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА ВНЗ

Інформатизація освітньої галузі визначає необхідність широкого застосовування інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі. Перед вчителями та викладачами виникає завдання – забезпечити навчально-виховний процес якісними електронним засобами навчання, які можна було б використовувати як під час занять, так і знаходячись поза межами навчального закладу. Виникає необхідність отримання нових теоретичних знань щодо новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, хмарних технологій та соціальних сервісів, зокрема Google-сервісів.

Сьогодні існує багато корисних Youtube каналів, що можуть мати практичну цінність для роботи викладача англійської мови, особливо зважаючи на реалії сьогодення, коли мовна практика в англomовних країнах є недоступною для абсолютної більшості викладачів через економічні обставини. Зважаючи на відсутність у багатьох викладачів можливості чути «живу» мову носіїв безпосередньо в англomовному середовищі, дані канали можуть дещо компенсувати її відсутність.

Мова постійно оновлюється, змінюється. Особливо це стосується ідіом, мовних кліше, побутової лексики. Надзвичайно складно бути компетентним користувачем англійської мови в соціокультурному аспекті, не маючи досвіду реального проживання в англomовному середовищі та спілкування з носіями мови. Тому даний вибір теми як досвідчений викладач та перекладач англійської мови вважаю дуже доцільним.

Мета роботи – представити можливості та перспективи використання одного з найбільш поширених у сучасному світі Google-сервісів відеохостингу YouTube в роботі викладача ВНЗ, зокрема викладача англійської мови.

Завдання роботи – розкрити суть найпоширеніших Google-сервісів; представити переваги відеохостингу YouTube в роботі сучасного викладача англійської мови; навести приклади Youtube каналів, що можуть бути корисними для роботи викладача англійської мови у ВНЗ у практиці викладацької роботи.

Проблемі застосування ІКТ у навчальному процесі присвячено роботи А. Коломієць, О. Співаковського, Н. Воро-пай, О. Суховірського. Вчені М. Шишкіна, В. Биков, В. Кюма, Г. Кисельов досліджували питання використання хмаро орієнтованих технологій в галузі освіти. Проблемі застосування ресурсів мережі Інтернет у процесі навчання іноземній мові були присвячені роботи С. Живіцької, П. Сисоєва, С. Титової, М. Євстегнева та Е. Полата. Аналіз останніх наукових досліджень щодо підготовки майбутніх вчителів до впровадження ІКТ, використання хмаро орієнтованих технологій та Інтернет-ресурсів в освіті дає змогу стверджувати, що можливості та перспективи використання Google-сервісів у сучасному освітньому середовищі є актуальною проблемою сьогодення.

Сучасна концепція розвитку павутини отримала назву Веб 2.0. Поява терміну на інформаційному просторі пов'язана з статтею Тіма О'Рейлі [5] «Що таке Веб 2.0» (2005 р.), де автор встановлює зв'язок між виникненням значної кількості сайтів (згрупованими за певними принципами) та загальною тенденцією розвитку інтернет-співтовариства, називаючи дане явище Веб. 2.0 (web 2.0).

Веб 2.0 – друге покоління мережевих сервісів, що діють в Інтернеті та дозволяють користувачам (на відмінну від Веб 1.0) працювати разом, обмінюватись інформацією, а також працювати з масовими публікаціями. Завдяки використанню соціальних сервісів Веб 2.0 в освітній галузі, взаємодія учасників навчального процесу між собою та вчителями (викладачами) відбувається на основі інструментів соціального програмного забезпечення [6].

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій зумовлює появу ІКТ-орієнтованих освітніх технологій, новітніх засобів навчання, створення і використання в педагогічних системах сучасного комп'ютерно орієнтованого навчального середовища, поступове формування і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи інформаційного освітнього простору, електронних інформаційних освітніх ресурсів і мережесервісів, що його змістовно наповнюють і процесуально підтримують [1].

До різновидів ІКТ можна віднести хмарні технології. Термін «хмарні технології» (з англ. cloud computing) або «хмарні обчислення» вперше вжив генеральний директор компанії Google Ерік Шмідт у 2008 році [6]. Раніше під хмарию розуміли безкоштовні хостинги (послуги надання дискового простору для розміщення інформації на сервері, що постійно знаходиться в мережі) поштових служб. Усі інші інструменти (які, зазвичай, пропонують для використання в хмарі) були відсутні через нестачу інформації та брак навичок застосування. Зараз же, хмарний сервіс – це сховище, в якому зберігаються дані на певних серверах, які надають право зберігати, редагувати, ділитися файлами і документами з іншими користувачами.

Г.Д. Кисельов подає наступну дефініцію: «Cloud computing – це програмно-апаратне забезпечення, яке доступно користувачу через Інтернет у вигляді сервісу, який надає зручний інтерфейс для віддаленого доступу до обчислювальних ресурсів (програм і даних)» [4].

Національний Інститут Стандартів і Технологій США (NIST) визначає хмарні обчислення як модель зручного мережного доступу до загального фонду обчислювальних ресурсів (наприклад, мереж, серверів, файлів даних, програмного забезпечення та послуг), які можна швидко надати за умови мінімальних зусиль [6].

Серед значної кількості хмарних сервісів (Microsoft Office 365, MoodleCloud, Sugarsync, Onedrive тощо) особливу увагу привертають сервіси Google. Середовище Google містить доволі багато інструментів, які є корисними як для індивідуальної, так і для колективної (групової) діяльності. Сервіси Google орієнтовані на мережеву взаємодію людей, а для освіти в даному просторі є сприятливі можливості щодо спілкування та співпраці.

Застосування Google-сервісів в освітній галузі має низку прерогатив, а саме:

- для використання сервісів достатньо лише мати підключення до Інтернету
- можливість доступу до будь-якого сервісу, що входить до складу Google під одним аккаунтом;
- всі інструменти Google безкоштовні;
- користувачі мають змогу працювати колективно в режимі online;
- Google підтримують всі операційні системи і клієнтські програми, які використовують школи та ВНЗ;
- можливість створення та наповнення власної джерельної бази;
- вчитель слідкує за ходом роботи учня не відволікаючи його;
- доступ до матеріалів можна отримати і з школи, і з університету, і з дому;
- можливість інтерактивної перевірки виконання робіт.

Щоб активно користуватися сервісами Google необхідно створити власний профіль на сайті <https://www.google.com.ua>

Найпопулярнішими сервісами Google є:

Gmail – поштовий клієнт, який дозволяє обмінюватись миттєвими повідомленнями, голосовим та відеочатом, має мобільний доступ, а також захист від вірусів та спаму.

Google Drive (Google Диск) – хмарне середовище, що дозволяє зберігати файли на своєму дисковому просторі та мати доступ до файлів в інтернеті з власного комп'ютера або з мобільного пристрою.

Google Docs – текстовий документ, який можна використовувати як електронний робочий лист, в який можна вставляти інтерактивні фрагменти, посилання на зовнішні ресурси, публікувати на сайті, блозі або соціальній мережі. Працювати в документах Google можна як і індивідуально, так і колективно.

Blogger – сервіс, що дозволяє користувачу створювати власну сторінку в мережі Інтернет, створює умови для спілкування між людьми, об'єднаними спільними інтересами.

Google Calendar – сервіс, що дозволяє планувати зустрічі та справи. Користувач може задавати час зустрічі, встановлювати нагадування, а також надсилати запрошення іншим користувачам через електронну пошту.

Google Translate – сервіс, що дозволяє автоматично перекладати слова, фрази, тексти, використовуючи власне програмне забезпечення.

Youtube – сервіс, що надає послуги з відеохостингу, дозволяє користувачам завантажувати, переглядати та коментувати відеозаписи. Активні користувачі даного сервісу створюють власні канали.

Представлені сервісами Google он-лайнкові та оф-лайнкові матеріали дозволяють користувачу перевіряти правильність виконаних вправ, не покидаючи простору, застосовувати найрізноманітніші енциклопедичні та довідникові видання, діставатися до носіїв мови, незважаючи на відстань і час. Надзвичайно важливим є також те, що користувач може опрацювати навчальний матеріал у відповідному на його розсуд темпі та режимі (одноразовий або багаторазовий перегляд, призупинення, повтори, перегляд і прослуховування разом з титрами або без них тощо) [3].

Використання такого середовища як Google, значно підвищує інтерес до навчання, створює умови для розвитку, активізує пізнавальну діяльність, вдосконалює сенсомоторну сферу, розвиває зорову і слухову чутливість, формує вміння сприймати, розвиває спостережливість, сприяє розвитку перцептивної уваги [2]. Реалізація всього вище переліченого можлива за умови використання сучасних хмарних технологій.

Чи вивчати англійську мову? Це питання більше не актуальне: знання англійської – must have, якщо ви хочете отримати гарну роботу. Ось огляд популярних каналів на YouTube, які будуть корисними як студентів, так і викладачів ВНЗ, тим більше, що навчання можливе онлайн та безкоштовно.

1. BBC: мова з новин та серіалів (див. Додаток 1).

BBC можна назвати лідером з кількості корисного матеріалу для вивчення англійської мови. На каналі є уроки з граматики, лексики, вимови та ін.. Також є розділи Study Tips і Idioms. В першому – викладачі дають поради, як зробити процес вивчення мови легшим, а у другому – розповідають про різноманітні ідіоми. Тому заради зручності користувачів вони складають тематичні підбірки ідіом. Однією з «фішок» BBC є можливість вивчати англійську мову онлайн за допомогою перегляду актуальних новин, а також міні-серіалів.

Окрім каналу на YouTube ефективним буде спеціальний сайт BBC для тих, хто вивчає мову – www.bbc.co.uk/learningenglish. Тут зібрані корисні аудіо і тлумачення до них, граматичні матеріали різного рівня складності.

2. Voice of America: ідіоми та американські оповідання (див. додаток 2).

Канал для тих, хто має на меті вивчити корисні конструкції, необхідні для вільного мовлення. Наприклад, в рубриці English in a minute викладачі розігрують діалог, в якому пояснюють ту чи іншу ідіому (food for thought, clear the air, apple of one's eye і т.д.). до кожної з них наявні субтитри, що дуже зручно. Також тут можна вивчити англійську мову онлайн за допомогою актуальних новин і тематичних відео – освіта, економіка, агросфера, медицина, технології та інше. І насамкінець на каналі є цікава рубрика American Stories, де диктори озвучують оповідання з класичної американської літератури (наприклад, О. Генрі, Марк Твен). Якщо студентові важко сприймати мову на слух, то можна дивитися відео з текстом оповідання (ще одна перевага вивчення англійської онлайн).

Як і у випадку з BBC, доречно було б продовжити навчання на відповідному сайті Voice of America – learningenglish.voanews.com.

3. British Council: граматика від Джонні і кар'єра (див. додаток 3).

Як і на двох попередніх каналах, на British Council є всі необхідні матеріали для вивчення англійської мови. Наприклад, граматику тут можна вивчити за допомогою анімованих тематичних роликів (рубрика Jonny's Grammar): тут є відео про часи англійського дієслова, вживання герундія, порівняння, модальні дієслова, та інше.

Якщо говорити про особливості каналу, то це рубрика You're Hired: так що вивчення англійської мови на цьому ресурсі корисне і для розвитку кар'єри. В даній рубриці вивчається специфічна ділова лексика, розповідається, як проходити співбесіду, щоб отримати бажану роботу. Також є інший цікавий розділ How to ... , де вчать, як правильно спілкуватися, вибачатися, робити компліменти, знайомитися, відмовляти, просити погворити щось та інше. Продовжити онлайн навчання можна на спеціальному сайті від British Council – learnenglish.britishcouncil.org.

4. Дженніфер: англійська в деталях (див. додаток 4).

Окрім різноманітних освітніх центрів, на YouTube існують канали англомовних фахових викладачів англійської мови. На них можна підписатися та вивчати англійську мову онлайн безкоштовно. Один з таких YouTube-каналів – це канал Дженіфер. У неї на сторінці дуже багато відео для вивчення мови. На каналі розповідається, як покращити свої комунікативні навички, навички письма, плюс – у неї розповідається про найпоширеніші помилки в англійській мові і про американський сленг. Також наявний і 20-денний курс з вивчення фразових дієслів та прийменників. Англійська мова багата відтінками і їх вивчення – процес непростий, зате захоплюючий. Ще з цікавого на каналі – рубрика English Language Notes. Тут викладачі розповідають про цікаві нюанси в мові, наприклад, схожі за значенням слова, англійський інтернет-сленг та інше.

5. Містер Данкан: навчання з гумором (див. додаток 5).

Канал дещо дивакуватого британці містера Данкана відрізняється тим, що з ним вивчати англійську онлайн не лише безкоштовно, а ще й весело. Та це не значить, що всі уроки вчителя – гумористичні. Справа в тім, як містер Данкан подає матеріал: він часто жартує, дещо манірно говорить і т.д. на каналі можна не лише вивчити англійську онлайн, безкоштовно переглядаючи звичайні уроки. Викладач також періодично записує тематичні серії відеороликів. Певним чином їх можна назвати відео щоденниками, так як він їх знімає майже кожен день впродовж визначеного місяця. Наприклад, серія 31 Days of Dunctober (відеощоденник жовтня), December Drop-in (грудень), а також Misterduncan's May Days (травень). Знімаючи ролики, викладач майже завжди «прив'язується» до пори року, до тих явищ і характеристик, які їм притаманні. В рубриці він використовує тематичну лексику і зразу ж її пояснює. Наприклад, в травневій серії містер Данкан відправляється на квітуче поле, в жовтневій серії один із роликів був присвячений туманам у Великій Британії, а в грудневій викладач прикрашає свій дім новорічними вогниками, розповідаючи про англійські вирази та ідіоми зі словом light, і підсумовує рік, вживаючи відповідну лексику. Також на цьому каналі наявнв цікава рубрика The Word Stop. В ній впродовж 2-5 хвилин викладач розповідає про те чи інше нове слово. До речі, для тим студентам, хто важко сприймає мову на слух, сподобається, що до всіх відео є субтитри англійською мовою.

6. Ронні: «хуліганська» англійська (див. додаток 6).

Як і містер Данкан, Ронні теж пропонує вивчати мову онлайн з гумором і навіть дещо похуліганські. Наприклад в неї є Sex with Ronnie (пояснюється відповідна лексика), а також є уроки з нецензурної лексики. Безумовно, на каналі не лише такі уроки. Тут можна знайти велику кількість уроків з граматики, тематичної лексики. Наприклад, на каналі є уроки, як робити презентації, писати листи, говорити про вік, ціни, друзів, їжу, робити покупки та інше. Багато відео присвячено сленгу, ідіомам і фразовим дієсловам.

Схожий канал – навчання англійської онлайн з Джеймсом. Тут теж величезна увага приділяється цікавим фактам в мові, найпоширенішим помилкам (наприклад, вживати should чи could, різниця між miss і lose, вживання need to, have to і must).

Ось ще декілька корисних лінків на YouTube, де можна вивчати англійську онлайн: Anglo-Link, Let's Talk и Simple English Videos.

Дуже ефективними для підготовки до проведення практичних занять з розмовної англійської будуть наступні канали YouTube:

www.youtube.com/watch?v=Q39KrAE02LA&list=PLFKp3jApY_lcdamjFjn5fyKN3e3W9sP8E,
www.youtube/FNn0Pvc3Fq4, www.youtube/WeJQBEBeTrQ, www.youtube/3BgZ9fdC88c,
www.youtube/ghbLUp9WjXM, www.youtube/RgNnEofb3TU.

Окрім занять з граматики та лексики англійської мови тут розповідають про найтипівіші помилки, які найчастіше роблять неносії англійської, вчать сучасним розмовним фразам та мовним кліше. Це ефективні ресурси для збагачення англійської для щоденного спілкування, вироблення необхідних акцентів вимови (переважно американського). Адже не секрет те, що відчуті відтінки смислового навантаження тієї чи іншої фрази, хоч і абсолютно правильної в плані граматики, майже не можливо без доступу до «живого» спілкування з носіями мови, що вивчається. Одне і те ж слово чи фраза можуть мати кардинально відмінні значення в різних контекстах. Це стосується і особливостей вимови. Різниця інколи для нашого вуха ледь помітна, а для носія англійської вона очевидна. Знання цих нюансів дозволяє уникнути багатьох незручних ситуацій в майбутньому.

Висновок. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій є важливим завданням сучасної освітньої системи. Одним із різновидів ІКТ є хмарні технології, що дозволяють здійснити еволюційний крок до надання навчальному процесу гнучкості та мобільності. Особливу увагу привертають сервіси Google – зазначені сервіси засновані на інформаційній взаємодії між учасниками освітнього процесу та спрямовані на досягнення навчальних цілей. Найпоширеніші серед них – це Gmail, Google Drive, Google Docs, Blogger, Google Calendar, Google Translate, Youtube.

Відеохостинг Youtube може бути надзвичайно корисним для викладачів ВНЗ, зокрема для викладачів англійської мови. Викладання англійської з використанням численних Youtube каналів для найрізноманітніших цілей, безперечно, може бути доречним в практиці підготовки викладачів до практичних занять з англійської мови. В основній частині роботи наведено та описано рекомендовані канали, що довели свою високу ефективність в роботі зі студентами як мовних, так і немовних факультетів ВНЗ.

Література

1. Биков В.Ю. Інноваційний розвиток засобів і технологій систем відкритої освіти / В.Ю. Биков // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. – Вип. 29 / Редкол.: І.А. Зязюн та ін. – Вінниця, 2012. – С. 32-40.
2. Живіцька С.Ю. Формування пізнавальної самостійності учнів засобами сервісів Google у процесі вивчення іноземної мови / С.Ю. Живіцька // Технологія фахової майстерності: електронні освітні ресурси та технології: обласна науково-практична Інтернет-конференція, 26-30 жовтня 2015 р. – Кіровоград, 2015. – Режим доступу: <http://management.kr.sch.in.ua/news/id/131/vn>
3. Кисельов Г. Д. Застосування хмарних технологій в дистанційному навчанні / Г.Д. Кисельов, К.В. Харченко // Системный анализ и информационные технологии: 15-я международная научно-техническая конференция «САИТ-2013», 27-31 мая 2013 г. – К.: УНК «ИПСА» НТУУ «КПИ», 2013. – С. 351.
4. Шишкіна М. П. Хмароорієнтоване освітнє середовище навчального закладу: сучасний стан і перспективи розвитку досліджень / М. П. Шишкіна, М. В. Попель // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – № 5. – С. 66-80.
5. <https://www.youtube.com/channel/UCaRMivfyupj3ucUyJbZbCNg>
6. <https://www.youtube.com/channel/UCskz5P7AEEVieGX2-Vtc4Dg>
7. <https://www.youtube.com/channel/UCskz5P7AEEVieGX2-Vtc4Dg>
8. <https://www.youtube.com/user/JamesESL/videos>
9. <https://www.youtube.com/user/EnglishLessons4U>
10. <https://www.youtube.com/user/duncaninchina>
11. https://www.youtube.com/watch?v=Q39KrAE02LA&list=PLFKp3jApY_lcdamjFjn5fyKN3e3W9sP8E
12. <https://youtu.be/FNn0Pvc3Fq4>
13. <https://youtu.be/WeJQBEBeTrQ>
14. <https://youtu.be/3BgZ9fdC88c>
15. <https://youtu.be/ghbLUp9WjXM>

16. <https://youtu.be/RgNnEofb3TU>
17. www.bbc.co.uk/learningenglish
18. www.learningenglish.voanews.com
19. www.learnenglish.britishcouncil.org

УДК 37.091

О.І. Туртишніков,

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри комп'ютерної інженерії
Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка,
м. Полтава

ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ З ДИСЦИПЛІНИ «АРХІТЕКТУРА КОМП'ЮТЕРІВ» ЗАСОБАМИ LMS MOODLE

Загальновідомо, що електронні ресурси є однією з головних складових частин сучасного освітнього середовища. Найбільш ефективним та перспективним інструментарієм для створення таких ресурсів є системи електронного навчання, загально визнаним лідером серед яких є LMS Moodle. Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment — модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище) — навчальна платформа призначена для об'єднання педагогів, адміністраторів і учнів (студентів) в інтегровану систему для створення персоналізованого навчального середовища [1, 2].

Очевидно, що просте перетворення матеріалу звичайного підручника в електронний вигляд не тільки не надає суттєвих переваг, але й має деякі недоліки. Наприклад, великі обсяги текстових матеріалів складно сприймаються з екрану монітора звичайного персонального комп'ютера, не кажучи вже про екрани мобільних пристроїв. Крім того, для деяких навчальних дисциплін типовою є ситуація, коли традиційний друкований підручник суттєво застаріває ще до його оприлюднення, наприклад, завдяки стрімкому розвитку сучасних інформаційних технологій та їх інструментальних засобів — комп'ютерів різних класів. Яскравим прикладом може бути навчальна дисципліна «Архітектура комп'ютерів», курс якої вимагає фактично безперервного часткового оновлення. В цьому випадку динамічне навчальне середовище фактично є єдиним варіантом навчально-методичного забезпечення дисципліни «в реальному масштабі часу», завдяки наступним основним його можливостям:

- простого розміщення існуючих навчальних матеріалів — конспектів лекцій, завдань до лабораторних робіт, матеріалів та вказівок для самостійної роботи; додаткових матеріалів у різних форматах, в тому числі специфічних через додаткові плагіни;
- швидкого додавання нових та модифікації вже існуючих навчальних матеріалів;
- оперативного вдосконалення, при необхідності, структури курсу.

Доцільну, на наш погляд, послідовність створення навчального курсу з дисципліни «Архітектура комп'ютерів» (або подібної) можна представити у вигляді наступних етапів.

1. Створення електронного конспекту лекцій. Оптимальним, за відгуками студентів, тут виглядає розташування на електронному ресурсі розгорнутих презентацій лекцій — наборів слайдів з коментарями, бажано у форматі PDF (саме цей формат гарантує відображення складних текстово-графічних документів без перекручень та зміни форматування а також можливість читання перших сторінок документу ще до повного його завантаження). На цьому етапі ресурс вже може використовуватися для інформаційної підтримки вивчення дисципліни студентами очної форми навчання більш ефективно, чим традиційний друкований курс лекцій.

2. Доповнення курсу завданнями та іншими матеріалами для проведення практичних та лабораторних занять, при необхідності — програмними засобами — утилітами, симуляторами, емуляторами (або гіперпосиланнями на них), що забезпечують можливість не тільки підготовки до

занять студентами очної форми навчання, але й самостійного виконання завдань студентами-заочниками. Найбільш складні завдання доцільно супроводжувати відеоматеріалами, що наочно пояснюють послідовність та особливості виконання завдань в цілому або їх фрагментів.

3. Доповнення курсу «розгорнутими» авторськими матеріалами – посібниками, підручниками та/або посиланнями на відповідні інтернет-ресурси, що, разом із методичними вказівками до самостійної роботи, фактично утворює електронний підручник з дисципліни [3].

4. Останнім етапом є формування «підсистеми тестування знань» тих, хто вивчає даний курс. Реалізація даної підсистеми є найбільш відповідальним етапом [4]. З одного боку, LMS Moodle надає можливості використання різних типів тестів, автоматичного формування тестів, автоматизації процесу перевірки знань, звітів щодо проходження студентами курсу та тестів. З іншого боку, при тестуванні взагалі вкрай обмежена можливість формування у студентів навичок формулювання та логічного пояснення власної думки, при тестуванні дистанційному ще й ускладнена можливість ідентифікувати особистість студента, існує ймовірність використання чужих знань, довідкового матеріалу. Саме тому найбільш доцільним виглядає застосування змішаного контролю знань, при якому, наприклад, знання теоретичних зведень перевіряється тестуванням (дистанційно або в присутності викладача в комп'ютерному класі), а вміння вирішувати прикладні задачі – традиційно (очним спілкуванням викладача зі студентом).

Таким чином, незважаючи на наявність деяких проблемних питань, в цілому гнучкість та універсальність інструментальних засобів LMS Moodle надає можливість урахування специфіки конкретної навчальної дисципліни при створенні її електронного навчального курсу, причому він може ефективно використовуватися студентами вже на початкових етапах його «розвитку».

Література

1. Moodle — Вікіпедія. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Moodle>.
2. About Moodle. [Електронний ресурс] https://docs.moodle.org/27/en/About_Moodle#Built_for_learning.2C_globally.
3. Подласов С.О. Організація самостійної роботи студентів у середовищі LMS Moodle [Текст] / С.О.Подласов, О.В. Матвійчук, В.П. Бригінець // Педагогічні науки. – 2016. Випуск LXXI. Том 1. С. 58-63.
4. LMS Moodle в навчальному процесі ВНЗ: збірник тез виступів на міжвузівському науково-методичному вебінарі / Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ. – Харків: РВВ ХТЕІ КНТЕУ, 2014. – 32 с.

УДК 373.3.018

К. В. Товстомят,
студентка 3 ПО групи
КВНЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж»
м. Біла Церква

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ І БАТЬКІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність проблеми. Проблема ефективної взаємодії вчителя та батьків була і залишається актуальною, адже процес сімейного виховання та процес виховання в школі – це є нерозривні поняття. Сім'я є маленьким світом зі своїми нормами виховання, вчителю початкових класів важливо пізнати кожен світ та налагодити подальший процес виховання та соціалізації своїх учнів.

Діти здобувають освіту, виховуються і навчаються не лише в школі. Їх розвиток продовжується і поза стінами школи і насамперед – у сім'ї. Сім'я - один із головних виховних інститутів, значення якого у формуванні особистості дитини важко переоцінити. Лише в сім'ї, під керівництвом та з

допомогою батьків дитина пізнає навколишній світ у всіх його складностях і багатогранних проявах, тут проходить її громадське становлення, формується світогляд та естетичні смаки [4].

Взаємодія сім'ї і школи є актуальною складною проблемою, що характеризується наявністю цілого різноманіття підходів до її розв'язання. Виникнувши на початку XX ст., вона і сьогодні не втрачає своєї актуальності, наповнюючись новим змістом, на який вагомий вплив чинять процеси, що відбуваються як у суспільстві, системі освіти, так і в кожній окремій сім'ї.

Значний внесок у дослідження проблеми взаємодії школи і сім'ї у вихованні особистості зробили сучасні вчені. Ними вивчались такі аспекти даної проблеми: українські народні виховні традиції як форми виховного впливу на молоде покоління; особливості виховного потенціалу родинної педагогіки; підготовка до виконання батьківських та материнських функцій; формування педагогічної культури сучасних батьків; психологічні основи сімейного виховання; основні напрями співпраці сім'ї і школи; форми організації роботи з батьками в освітньому закладі; виховна робота сім'ї та школи з важковиховуваними дітьми; педагогічні проблеми молодшої сім'ї; спілкування батьків і вчителів з дітьми [5].

Мета: виявити психолого-педагогічні умови ефективної взаємодії вчителя та батьків в початковій школі.

Особливе значення для встановлення ефективної взаємодії з батьками має період навчання дитини в початкових класах, коли батьки залюбки відвідують навчальний заклад, цікавляться навчанням і поведінкою дитини.

Саме поняття «взаємодія» по-різному тлумачиться у різних наукових джерелах. З філософської точки зору взаємодія – це філософська категорія, що відображає процеси впливу об'єктів один на одного, їх взаємну обумовленість і породження одним об'єктом іншого.

Процес взаємодії, на думку психологів, пов'язаний із безпосереднім спілкуванням між людьми, коли вони вступають у певні зв'язки, стосунки, висувуючи за мету здійснення впливу на іншу людину: отримання відповіді, виконання доручення, розуміння чогось тощо [3].

Серед форм і методів підвищення педагогічної культури батьків називаються такі, як заняття у формі запитань і відповідей; домашні завдання, виконання яких потребує різноманітних знань з педагогіки, психології, санітарії та гігієни, культури; обмін досвідом, консультування, педагогічні світлиці. Виклад теоретичних знань у вигляді лекцій чи бесід «важливо підкріплювати конкретними прикладами з досвіду виховної діяльності батьків, конкретними порадами і рекомендаціями» [2].

Основні проблеми, які хвилюють сьогодні вчителів у взаємодії з сім'ями учнів, є такими:

- низький рівень педагогічної культури батьків;
- недостатній інтерес до шкільних справ дитини, її успішності;
- неготовність батьків активно співпрацювати з учителями.

Н. Волкова зазначає, що процес спільної роботи з батьками молодших школярів буде ефективним за умови дотримання педагогом таких психолого-педагогічних правил та вимог:

- використання заходів, спрямованих на підвищення авторитету батьків. У спілкуванні з батьками слід уникати категоричного тону, який може спровокувати образи, роздратування. Нормою мають стати стосунки, засновані на взаємоповазі;
- довіра до виховних можливостей батьків, підвищення рівня їхньої педагогічної культури й активності виховання;
- педагогічний такт, неприпустимість необережного втручання в життя сім'ї. Якою б не здавалася йому сім'я, учитель повинен бути тактовним, ввічливим, інформацію про сім'ю використовувати лише для допомоги батькам у вихованні дитини.
- життєстверджувальний, мажорний настрій при розв'язанні проблем виховання, опора на позитивні риси дитини, орієнтація на успішний розвиток особистості [1].

Робота з батьками з сім'ями учнів – один із найважливіших напрямів діяльності сучасного класного керівника.

Оптимізація взаємодії школи і сім'ї – необхідна умова успішного виховання і навчання дітей. Там, де вчителі і батьки виступають єдиним фронтом, там звичайно краще поставлена навчально-виховна робота школи і правильно організовано виховання дітей у сім'ї.

Тісний взаємозв'язок учителя з батьками учнів підвищує рівень навчальних досягнень учнів, рівень взаємодопомоги в навчально-виховному процесі.

Таким чином, ефективність усієї виховної системи освітнього закладу забезпечується насамперед взаємодією педагогів з батьками учнів, утвердження батьків, усіх дорослих членів родини в якості суб'єктів цілісного виховного процесу, формуванням у них установки на самостійну творчу діяльність шляхом упровадження активних форм, передових технологій і методик психолого-педагогічної просвіти.

Література

1. Волкова Н. П. Педагогіка: навчальний посібник / Н. П. Волкова. – К.: Академія, 2001. – С.
2. Коберник О. М. Управління виховним процесом у загальноосвітньому закладі: [монографія] / О. М. Коберник. – К.: Науковий світ, 2003. – 230 с.
3. Ревенчук В.В. До суті поняття «педагогічна взаємодія» / В.В. Ревенчук // Наукові записки. – 2003. – №1. – С. 26-28.
4. Романовська Д., Собкова С. Психологічний супровід організації роботи з батьками в освітніх навчальних закладах. Методичний посібник. Чернівці. 2003.
5. Сиса О. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні та розвитку учнів початкових класів / О. Сиса // Таврійський вісник освіти. – 2016. – № 4 (56). – С. 162-167.

УДК: 316.642

І.С. Товт,

кандидат історичних наук, доцент,
Комунальний вищий навчальний
заклад Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-
педагогічний коледж»
м.Біла Церква

КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Мовна освіта нині – основа формування пізнавально-творчої особистості, що володіє високим рівнем комунікативної компетентності, здатна до сприйняття і передачі різноманітної інформації. Найвагомішим досягненням вітчизняної лінгводидактики останніх десятиріч ХХ століття і початку ХХІ можна вважати посилення комунікативної спрямованості шкільної мовної освіти, яка передовсім стосується роботи з текстом, залученням досягнень комунікативної лінгвістики (Ф.С. Бацевич), текстології (В.Я. Мельничайко), когнітивної та прагматичної лінгвістики (М. І. Пентиліук, О. М. Горошкіна), наратології (І. О. Денисюк, О. М. Ткачук).

Когнітивно-комунікативна методика навчання української мови висвітлена в багатьох працях сучасних лінгводидактів (О.М. Горошкіної, І.П. Дроздової, М.І. Пентиліук, Т.В. Симоненко та ін.). Окремі лінгводидактичні аспекти цього методу розроблено в надбаннях сучасних українських учених М.С. Вашуленка, С.О. Карамана, В.Я. Мельничайка, Н.В. Подлевської, Г.Т. Шелехової та ін.

Зважаючи на важливість усебічного вивчення особливостей використання когнітивного підходу у викладанні мов, багато вчених займалися дослідженням цього питання в психолого-педагогічному аспекті (Р. Аткінсон, В. Беянін, В. Дем'янков, І. Зимня, О. Леонтьєв, Н. Тализіна та ін.).

Попри теоретико-практичні досягнення в розв'язанні порушеної проблеми, залишається недостатньо розкритим питання системи методів когнітивно-комунікативного розвитку учнів, ефективних технологій формування навичок спілкування, що і зумовлює її актуальність.

Сучасні методи в процесі навчання стосуються, насамперед, психічних особливостей і пізнавальних переваг учнів, розвиток у них адекватного уявлення про систему досліджуваної мови і здатності до реального спілкування в суспільстві.

Для реалізації професійно орієнтованого навчання з урахуванням сучасних тенденцій і методів, в основу слід покласти когнітивно-комунікативний метод, що найбільше відповідає ідеям комунікативності, свідомості й професійної спрямованості навчання української мови.

Комунікативна спрямованість занять передбачає організацію системи знань, умінь і навичок, яка дає можливість учневі сформувати низку компетенцій (лінгвістичну, соціокультурну, дискурсивну, соціальну, стратегічну).

Поняття когнітивного методу поступово входить у сферу викладання мов. Когнітивний метод до викладання мов виник як реакція на прямий підхід, що передбачає інтуїтивне засвоєння мови в процесі спілкування. Він отримав методичну реалізацію насамперед у межах свідомо-практичного методу навчання та в методиці викладання мов.

Основоположником когнітивної теорії навчання вважають американського психолога Дж. Брунера. Учений обґрунтував три стадії вивчення будь-якого предмета, у тому числі мови:

- отримання нової інформації у вигляді знань;
- закріплення набутих знань, їх розширення і застосування під час розв'язання нових завдань;
- перевірка адекватності застосування сформованих знань, умінь, навичок [2, 125].

У процесі розроблення когнітивно-комунікативного методу має бути враховано п'ять концептуальних засад:

- *інтегрування навчального матеріалу*, що найбільш адекватно відображає ідею формування цілісного уявлення учнів про навколишнє середовище, а отже, ідею ефективного формування їхнього наукового середовища;

- *структурування навчального матеріалу* слід здійснювати з позиції *диференціації*, що є найбільш перспективним під час поглибленого вивчення учнями навчального матеріалу чи дослідження й охорони певних об'єктів та явищ навколишнього середовища;

- *міжпредметний підхід* у конструюванні змісту навчального та виховного матеріалу, що дає змогу об'єднати початкові предмети в уніфіковану навчально-виховну систему, завдяки чому долається розрив між природничими і гуманітарними циклами навчальних предметів;

- *індивідуалізація* навчально-виховного процесу;

- *діяльнісний підхід*, основною метою якого є формування наукового світогляду, високої духовності та моральних якостей особистості, сприяння професійній орієнтації і самореалізації у складному, багатогранному соціокультурному середовищі [4, 21-22].

У рамках когнітивного підходу учень вважається активним і свідомим учасником процесу навчання, а не об'єктом навчальної діяльності викладача. Іншими словами, між учнями і викладачем реалізуються суб'єкт-суб'єктні відносини. У такому навчанні учитель повинен уміти викликати в учня справжній інтерес до предмета спілкування і до себе – як до співрозмовника. Учні виступають у ролі єдиного взаємодіючого, колективного, сукупного суб'єкта, організація якого також входить до завдань викладача. Тому повинна бути організована і навчальна співпраця самих учнів між собою у розв'язанні навчальних завдань так, щоб формувалася колективний суб'єкт і діяв принцип колективної комунікативності навчання.

Основним засобом навчання української мови в когнітивно-комунікативній методиці є *текст*. Текст є посередником між учасниками спілкування, важливим компонентом у структурі комунікативного акту між адресантом (тим, хто висловлюється) і адресатом (тим, хто сприймає висловлювання).

Мова як транслятор культури за допомогою текстів прилучає школярів до культури нації і людства, сприяє розвитку культурологічної комунікації (соціокультурна змістова лінія). Текст дає змогу визначити завдання на всіх рівнях, повторити мовленнєвознавчі відомості (визначити тип, стиль мовлення, способи об'єднання речень у межах складного синтаксичного цілого, засоби зв'язку речень у тексті, здійснити актуальне членування речення тощо) [1, 51-52].

Інноваційні процеси, що відбуваються нині в освіті, сприяють виникненню нових підходів до організації і проведення уроку української мови. У шкільній практиці з'являються *нетрадиційні, або нестандартні, уроки*.

До нетрадиційних належать інтегровані уроки, уроки-лекції, уроки-семінари, уроки-колоквиуми, уроки-заліки, уроки-практикуми та дидактичні ігри. Такі уроки уможливають реалізацію когнітивно-комунікативної методики навчання, оскільки вони створюють умови для розвитку пізнавальної активності школярів, їхнього самовираження і самовдосконалення.

У когнітивно-комунікативній методиці провідними є такі типи когнітивно-розвивальних вправ:

- *аналітичні*, пов'язані з аналізом текстового матеріалу;
- *комунікативні*, що передбачають залучення учнів до активної комунікативної діяльності, спрямовані на формування інтелектуально-креативних здібностей учнів: мовного чуття, дару слова, мислення, мовлення, уяви, уваги, спостережливості тощо;
- *асоціативні*, які спонукають учнів до виявлення емоційно-почуттєвого ставлення до тексту й навчального матеріалу, що досліджується на його тлі;
- *дослідницькі*, що передбачають залучення учнів до творчості через пошук, шляхом створення й розв'язання проблемних ситуацій.

Отже, когнітивна та комунікативна методики спрямовані на виконання головного завдання мовної освіти за сучасних умов – формування комунікативної компетенції того, хто вивчає мову, і цілком відповідає загальноєвропейським орієнтирам із питань мовної освіти.

Кожна з цих методик має свої завдання, але, інтегруючись, вони виконують головну функцію – формування і подальший розвиток мовної особистості на засадах неперервної мовної освіти. Когнітивна й комунікативна методики забезпечують досягнення головної мети стандартизованої мовної освіти – формування і розвитку комунікативної компетенції кожного, хто вивчає українську мову як рідну і як державну. А отже, когнітивно-комунікативний підхід до навчання мови, що сформувався на базі провідних ідей означених методик, є одним із найпріоритетніших у реалізації стандарту мовної освіти в Україні.

Література

1. Бацевич, Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики [Текст] / Ф. С. Бацевич. – Київ : Академія, 2004. – 342 с
2. Брунер, Дж. Психологія пізнання [Текст] / Дж. Брунер. – Москва : Прогрес. – 413 с.
3. Пентилюк, М. Концепція когнітивної методики навчання української мови [Текст] / М. Пентилюк, А. Нікітіна, О. Горошкіна // Дивослово. – 2004. – № 8. – С. 5-9.
4. Пустовіт, Г. П. Концептуальні засади модернізації змісту сучасної позашкільної освіти і виховання учнів [Текст] / Г. П. Пустовіт // Рідна мова. – 2010. – № 10. – С. 21-22.

Відомості про автора: *Товт Ірина Семенівна*,
кандидат історичних наук, доцент,
викладач української мови та літератури,
Комунальний вищий навчальний
заклад Київської обласної ради
«Білоцерківський гуманітарно-
педагогічний коледж»
+(380)509537918
УДК:376.1

І.С. Товт,
кандидат історичних наук, доцент
Ю.С. Чаюн,
магістрант,
Білоцерківський інститут
економіки та управління

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ОДНА З УМОВ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Сьогодні одним із пріоритетних напрямів політики нашої держави є створення інклюзивного освітнього середовища. Як і в більшості країн світу, в Україні концепція інклюзивної освіти застосовується, як правило, до людей з особливими потребами.

Актуальність зазначеної проблеми зумовлена тенденцією до зростання кількості дітей, які потребують спеціальної освіти, яка б сприяла їхній соціальній адаптації та інтеграції в активне суспільне життя [5, 14].

Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що проблема здобуття освіти дітей з особливими потребами перебуває в центрі уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних учених: В. Андрущенко, М. Ярмаченка, Е. Андрєєвої, В. Бондаря, Т. Ілляшенко, А. Колупасєвої, Н. Сабат, Є. Ярської-Смирнєвої, О. Акімової та зумовлює необхідність її подальшої розробки, зокрема, щодо впровадження інклюзивної освіти [4, 11].

Сьогодні офіційно прийнята в державі інтернатна модель перестає бути єдиним і обов'язковим типом закладу, в якому діти з особливостями психофізичного розвитку вчать відокремлено від соціуму. У батьків та учнів з'явилася можливість вибору різних форм навчання: індивідуальне в домашніх умовах, у спеціальній школі, школі-інтернаті, навчально-реабілітаційному центрі, спеціальному класі при загальноосвітній школі, дитсадку-школі [3, 115].

Але це не повною мірою задовольняє рівність прав на освіту дітей, які мають особливі потреби, не завжди відповідає їхнім запитам і суспільним потребам. Адже ефективна соціальна адаптація та інтеграція дітей з обмеженими можливостями у суспільство неможливі без здобуття ними повноцінної дошкільної, шкільної та позашкільної освіти.

Однією з умов ефективної соціальної адаптації дітей, які мають особливі потреби, має стати інклюзивне навчання. Адже європейська практика свідчить, що більшість із цих учнів можуть навчатися в загальноосвітніх школах за моделлю інклюзивної освіти, яка передбачає надання якісних освітніх послуг школярам з особливими потребами у звичайних класах (групах) загальноосвітніх (дошкільних) навчальних закладів за умови відповідної підготовки вчителів і підтримки сімей.

Інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їхнього навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей. Воно передбачає створення освітнього середовища, яке відповідало б потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку, забезпечення наукового супроводу, створення навчальних програм, навчального методичного забезпечення [2, 5].

На думку вітчизняних та закордонних учених, інклюзивне навчання може здійснюватися за однією з форм:

- повна інтеграція, за якою дітей із психологічною готовністю до спільного навчання зі здоровими однолітками та рівнем психофізичного розвитку, що відповідає віковій нормі по 1-3 особи включають до звичайних класів (груп) загальноосвітнього (дошкільного) навчального закладу; при цьому вони мають одержувати корекційну допомогу за місцем навчання і проживання;
- комбінована інтеграція, за якої дітей із близьким до норми рівнем психофізичного розвитку по 1-3 особи включають до звичайних класів (груп) загальноосвітнього (дошкільного) навчального закладу; у процесі навчання вони постійно одержують допомогу вчителя-дефектолога (асистента вчителя);
- часткова інтеграція, за якої дітей з особливостями психофізичного розвитку, які неспроможні разом зі здоровими однолітками оволодіти освітнім стандартом, включають до загальноосвітніх класів (груп) по 1-3 особи лише на частину дня;

– тимчасова інтеграція, за якої дітей з особливостями психофізичного розвитку об'єднують зі здоровими однолітками 2-4 рази на місяць для проведення спільних виховних заходів.

Для дітей з особливими освітніми потребами на основі робочого навчального плану розробляється індивідуальний навчальний план. Навчання у класах з інклюзивним навчанням здійснюється за програмами, підручниками, посібниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України для загальноосвітніх навчальних закладів [1, 36].

Для забезпечення ефективності навчально-виховного процесу наповнюваність класу з інклюзивним навчанням повинна становити не більше як 20 учнів, із них:

- 1-3 учнів з однорідними вадами розвитку: розумовою відсталістю, порушеннями опорно-рухового апарату, зі зниженим зором, слухом, затримкою психічного розвитку та інші;
- не більше 2 дітей: сліпих, глухих, з тяжкими порушеннями мовлення;
- дітей із складними вадами розвитку (порушення слуху, зору, опорно-рухового апарату в поєднанні з розумовою відсталістю, затримкою психічного розвитку);
- діти, які пересуваються на інвалідних візках.

Ключовим фактором розвитку інклюзивної освіти має бути відповідна підготовка педагогів для роботи з дітьми, які мають обмежені можливості.

Для організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах необхідно створити відповідні умови:

- безперешкодний доступ до території та приміщень навчального закладу, зокрема для дітей з вадами опорно-рухового апарату, в тому числі для дітей, які пересуваються на візку, і дітей з вадами зору;
- забезпечення навчального закладу необхідними навчально-методичними посібниками, наочно-дидактичними та індивідуальними технічними засобами навчання;
- наявність кабінетів учителя-дефектолога, психологічного розвантаження, логопедичного з відповідним корекційно-розвитковим обладнанням;
- забезпечення педагогічними кадрами, які володіють методиками роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (зокрема, вчителями-дефектологами, вчителями інклюзивного навчання (асистентами вчителя).

Як показують вітчизняні та закордонні дослідження, навчання таких дітей поряд зі здоровими однолітками створює умови для їхнього саморозвитку та самореалізації, сприяє кращій соціалізації та адаптації, формуванню адекватної системи стосунків із однолітками, якомога повнішому включенню в соціальне життя [3, 156].

Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх шкіл передбачає позитивний вплив на їхніх батьків та інших членів родини, внаслідок чого відбувається поступова позитивна зміна психічного стану останніх, послаблюється напруженість, покращується емоційний стан, зменшуються їхні тривоги й страхи, мобілізуються сили на боротьбу з хворобою [3, 159].

Отже, перехід до інклюзивної освіти, як найбільш сучасної форми соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими можливостями, – має стати пріоритетом у розвитку національної освіти.

Література

1. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад [Текст] : навч.-метод. посіб. / О. О. Патрикеева, Н. З. Софій, І. В. Луценко, І. П. Василяшко ; під заг. ред. В. І. Шинкаренка. – Київ : ТОВ "Видавничий дім "Плеяди", 2011. – 96 с.
2. Інклюзія як нова філософія освіти [Текст] // Радість дитинства – вільні рухи. – 2009. – № 4, С. 8.
3. Міщик, Л. Інклюзивна освіта як умова соціалізації дітей-інвалідів у процесі навчання [Електронний ресурс] / Л. Міщик. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znpkhist/2012_5/12mliupn.pdf. – Назва з екрана.

4. Основи інклюзивної освіти [Текст] : навч.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко, І. О. Білозерська. – Київ : А. С. К., 2012. – 308 с.

5. Про становище інвалідів в Україні. Національна доповідь [Текст] / Мінпраці України, Держ. установа “Наук.-дослід. ін-т соц.-труд. відносин”. – Київ, 2013. – 198 с.

Товт Ірина Семенівна,
кандидат історичних наук, доцент,
Білоцерківський інститут
економіки та управління
+(380)509537918

Чаюн Юлія Сергіївна,
магістрант,
Білоцерківський інститут
економіки та управління
+(380)965362564

УДК 351.7.08 : 37 (477)

Г.П. Трегубенко,
старший викладач
секції державного управління і права
кафедри фінансів і банківської справи
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка,
м. Полтава
А.І. Неділько,
старший викладач
секції державного управління і права
кафедри фінансів і банківської справи
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка,
м. Полтава

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВЕБІНАРІВ

Серед інновацій у навчанні, які набирають останнім часом все більшої популярності, помітну роль відіграють заняття, організовані за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Їх значний вплив позначився і на такій традиційній формі навчання як семінар, що навіть відобразилося у назві – вебінар (від англійського web – «мережа» та seminar – «семінар»). Вебінар – це спосіб організації зустрічей онлайн, формат проведення семінарів, тренінгів та інших заходів за допомогою Інтернету. Вебінар визначається науковцями як «технологія, яка забезпечує проведення інтерактивних навчальних заходів у синхронному режимі і надає інструменти для дистанційної спільної роботи учасників»[1, с.119].

Важливою педагогічною складовою в організації і проведенні вебінарів є забезпечення інтерактивності й постійного взаємозв'язку з учасниками, їх спілкування в режимі реального часу. Дослідники вказують, що інтерактивність вебінару може бути забезпечена різними методами [1, с.120]: он-лайн опитування учасників, візуалізація обговорення, можливість конспектувати під час вебінару і задавати запитання, обмін файлами та функція запису і поширення змісту вебінару.

Широкі можливості мультимедійних засобів на вебінарі дозволяють в ході його проведення демонструвати слайди, графіки, схеми і відеозаписи, завантажувати документи в різних форматах, використати, проводити опитування. За правильної організації і грамотної методики проведення вебінари сприяють глибокому зануренню в процес, досягненню ефективних результатів [2].

Особливого значення набувають ті можливості, які надає навчання за допомогою вебінару, для освіти дорослих. Так, науковці вказують на ряд переваг для слухачів курсів підвищення кваліфікації, які вони одержують при використанні вебінару [1, с.127]:

- немає потреби у фізичній присутності на семінарі;
- відсутність часових обмежень (наявний запис дозволяє оптимізувати робочий час);

- створення бази освітніх вебінарів, переглянути які можна у зручний для слухача час;
- можливість робити власні нотатки під час вебінару;
- вебінар є готовим електронним продуктом, який може бути результатом спільної діяльності викладача і слухачів.

У практиці навчання державних службовців вебінари здобули належне визнання, що дало можливість спеціалістам (наводимо дані опубліковані фахівцями Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів Міністерства доходів і зборів України) сформулювати ряд рекомендацій щодо доцільності використання певних видів вебінарів у процесі підвищення кваліфікації [3]:

- навчальний вебінар – надання нової інформації за певною актуальною темою (подібний до лекції в навчальному процесі, а також може застосовуватися як короткотерміновий семінар (від декількох годин до днів) по тематиці змін у законодавстві або нових правилах надання послуг) з відповідями на запитання та дискусіями;
- інформаційний вебінар – носить загальний характер, включає більше інтерактивних форм роботи (більше інформує, ніж навчає);
- вебінар-тренінг – спосіб перевірки виконання слухачами завдань семінарів та практичних занять (реалізується у вигляді кількох занять);
- консультаційний вебінар (вебінар-підтримка) – форма проведення консультацій керівника щодо випускних робіт в дистанційному форматі;
- вебінар in-class – підключення слухачів, які займаються в режимі вебінару до заняття в класі, дозволяє отримати синергичний ефект за рахунок взаємодії слухачів з різним досвідом.

Незалежно від тлумачення вебінару в якості інноваційного компоненту, беззаперечним є його значення як мультимедійного інструменту для організації онлайн-навчання та ділового спілкування з цілою низкою віртуальних комунікацій, що значною мірою сприяє оптимізації процесу навчання.

Література

1. Морзе Н.В. Вебінари як засіб підвищення кваліфікації викладачів / Н.В.Морзе, А.Б.Кочарян, Л.О.Варченко-Троценко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2014. – Том 42. – № 4. – С.118-130.
2. Коневщинська О.Е. Організація процесу електронного навчання з використанням технології вебінару [Електронний ресурс] / О.Е.Коневщинська. – Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – № 5 (25). – Режим доступу до журналу: <http://www.journal.iitta.gov.ua>
3. Баранцева К.К. Методичні поради з проведення вебінарів [Електронний ресурс] / К.К.Баранцева, Свешніков С.М. – Режим доступу: <http://2014.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=52>

УДК 37.097.313:378

Н.В.Українець,

Викладач фінансово-економічних дисциплін
Вінницького технічного коледжу
м.Вінниця

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ЧЕРЕЗ
ПРИЗМУ ПРОЕКТУ «ШКОЛА ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ» У ВІННИЦЬКОМУ
ТЕХНІЧНОМУ КОЛЕДЖІ**

Актуальність проблеми дослідження. Сучасне суспільство характеризується швидкими змінами в усіх сферах життя, що особливо впливає на розвиток інформаційного, зокрема й освітянського простору. Освітня сфера, яка є основоположницею формування світогляду, духовного становлення особистості, зазнає значних трансформаційних процесів. Простір, де стикаються нові цінності й технології, нові стилі життя, вимагає нових, сучасних освітніх підходів. [1] Гуманізація освіти, її орієнтація на розкриття особистісного потенціалу зумовили виникнення й удосконалення нових освітніх технологій. Розробка проекту «Школа фінансової грамотності» у Вінницькому технічному коледжі направлена на створення різних соціально-професійних ролей: підприємця, позичальника, страхового комісара, оцінювача рухомого та нерухомого майна, що визначає поступову зміну традиційних методів навчання на інтерактивні.

Стан розроблення проблеми в науці і практиці. Аналіз попередніх досліджень свідчить, що питанням формування фінансової грамотності в закладах освіти присвячені дослідження О.Блискавки, А.Зеленцової, А.Кузнецової, Т. Смовженко та ін. Проблемою формування фахівця-професіонала опікувалися В. Гладкова, С. Дружилов, О. Журавльов, О. Коваленко, М. Лазарєв, Ю. Нагірний, О. Романовський, О. Щербаков та ін. Окремі аспекти взаємовпливу фінансової грамотності індивідів та фінансової поведінки населення стали об'єктом наукових досліджень О. Ковтун, І. Ломачинська, А. Незнамова, Н. Слав'янська, Л. Слобода. Проте вивченню цієї проблематики у сучасній вітчизняній економічній літературі належної уваги, на жаль, не приділяється. А вона, на наш погляд, є надзвичайно важливою, адже громадяни, які володіють основами фінансової грамотності, можуть самостійно аналізувати й оцінювати основні тенденції економічного життя держави, моделювати стратегії фінансової поведінки, обираючи найефективніші та найоптимальніші з них.

Основна ідея, положення, висновки дослідження. Основна ідея проектного підходу до вивчення фінансової грамотності полягає в тому, щоб роз'яснити сучасній молоді про те, що в сучасному світі неможливо уявити себе без фінансів, які забезпечують функціонування усіх сфер людського суспільства. [4] За допомогою проекту «Школа фінансової грамотності», який було започатковано у Вінницькому технічному коледжі у 2017-2018 н.р., викладачі, перш за все, намагаються перенести акцент з різного виду вправ на активну розумову, практичну діяльність. Такий проект формує соціально життєві компетенції, пов'язані з вирішенням фінансово-економічних ситуацій в житті, таких як: скласти бюджет сім'ї, отримати кредит, заповнення податкової декларації, організація виробництва тощо.

Розробка проекту «Школа фінансової грамотності» передбачала виконання таких завдань:

- допомагати учням, студентам зрозуміти ключові фінансові поняття і використовувати їх для прийняття рішень про доходи, витрати і заощадження, для вибору відповідних фінансових інструментів;
- ознайомити з основними принципами планування бюджету, нагромадження коштів на майбутні цілі тощо;
- в рамках профорієнтаційної роботи – презентація спеціальностей: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 071 «Облік і оподаткування» (Оціночна діяльність), 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»;
- пропаганда кращих здобутків та практичних напрацювань студентами-випускниками коледжу;
- пошук ефективних шляхів удосконалення навчально-виховного процесу;
- популяризація серед школярів професійних надбань, якими володіють студенти і викладачі Вінницького технічного коледжу;
- формування творчого духу змагання в підготовці та презентації;
- стимулювання креативного пошуку педагогічних працівників вищих навчальних закладів в удосконаленні навчально-виховного процесу, який має бути направлений на вимоги, які сьогодні ставить роботодавець.

Окрім здобуття базових фінансових знань, проект «Школи фінансової грамотності» допомагає розвинути практичні навички їх застосування, що дозволить комфортно почуватися в сучасному світі та приймати правильні самостійні фінансові рішення.

В рамках проекту «Школа фінансової грамотності» у 2017-2018н.р. викладачі циклової комісії «Економіка і фінанси» коледжу, спільно зі студентами, які навчаються за спеціальностями фінансово-економічного напрямку провели низку фахових майстер-класів, а саме:

- «Кредитні таємниці»;
- «Податкова грамотність: інтерактивні методики»;
- «Майстер-клас «Бізнесмен за чверть години»;
- «Оцінка рухомого та нерухомого майна».

Майстер-класи проводились з використанням сучасних інформаційних систем і технологій. Презентація проекту «Школа фінансової грамотності» зацікавила чималу аудиторію. Передусім – учителів 7-11 класів, які сьогодні спільно із фахівцями фінансової сфери виконують непросте завдання – переконують підростаюче покоління, що фінансово грамотні громадяни насправді є запорукою успішного майбутнього нашої держави. Адже фінансові знання гарантують особисту фінансову безпеку, сприяють ефективному управлінню власним бюджетом, допомагають приймати впевнені та зважені фінансові рішення відповідно до життєвих обставин.

Надалі проект «Школа фінансової грамотності» буде розширюватись і продовжувати свою діяльність в рамках роботи фахових гуртків, так як курс «Школа фінансової грамотності» для 10-х класів планують упровадити у програму всіх шкіл до 2019 року, а також популяризувати фінансові знання серед молодших учнів, батьків, вчителів та людей старшого віку. Від уряду та парламенту очікують затвердження Стратегії підвищення рівня фінансової грамотності населення України.

Основні результати та їх практичне значення. Таким чином, проект «Школа фінансової грамотності» – це новий крок до успішного майбутнього молоді, представлення знань і вмінь студентами - випускниками (молодшими спеціалістами) та пропаганда їх фахових, творчих досягнень у навчально-виховному процесі, управлінської та науково-дослідної діяльності.

Проект «Школа фінансової грамотності» є нестандартним, нетрадиційним засобом організації освітнього процесу та профорієнтаційної роботи через активні способи дій (тренінги, майстер-клас, ділові ігри, проблемні ситуації тощо). Робота над проектом вимагає від викладачів фінансово-економічних дисциплін володіння великим обсягом міждисциплінарних знань, інтелектуальних, творчих і комунікативних умінь та професійних компетенцій.

Література

1. Блискавка О., Зеленцова А. Фінансова грамотність населення та розвиток національної економіки. *Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку*. URL: <http://ua.for-ua.com/economics/.../131317.html>.
2. Роберт Бонд. Фінансова грамотність та обізнаність в Україні: *Факти та висновки* URL: http://www.uaib.com.ua/files/articles/1369/84/finlit_survey_6dec2010_ua.pdf.
3. Ruhwalski A. Rynek finansow. Komisja Nadzoru Finansowego URL: <http://www.finance.pl>.
4. Смовженко Т., Кузнецова А. Впровадження фінансової грамотності в Україні: сучасний стан і перспективи. *Економічна освіта*. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

УДК 37.015.3:373.3016:796](477)

Фастовець І. А.,
викладач фізичного виховання
КВНЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж», викладач-методист
м. Біла Церква

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Професійна підготовка майбутніх учителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої роботи з учнями початкової школи визначається потребами сучасної нової української

школи, оскільки однією з вимог до загальної середньої освіти є оптимізація навчально-виховного процесу на заняттях з фізичної культури із застосуванням елементів інноваційних технологій навчання. Разом із тим, відзначається, що студенти часто не готові до сприйняття та реалізації необхідних нововведень через надмірну закритість, негнучкість, зайву жорсткість організаційної структури, відсутність взаємодії із зовнішнім середовищем, неспроможність реагувати на соціально-економічні зміни та виклики, неготовність науково-педагогічних працівників до швидкого та постійного оновлення змісту та методів навчання. Тому виникає потреба всебічного аналізу основних властивостей освітньої системи підготовки майбутніх учителів фізичного виховання, що уможливорює проектування та впровадження конкретних інновацій у ВНЗ, спрямованих на оптимізацію їх діяльності. Це потребує, на наш погляд, комплексного розгляду сутності професійної діяльності випускників, прискіпливого вивчення зовнішніх і внутрішніх чинників їхнього професійного розвитку, моделювання системи професійної підготовки, а також обґрунтування педагогічних умов удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів у освітньому процесі ВНЗ.

В новій українській школі наголошується, що вчитель – центральна фігура суспільних перетворень; від його образу, соціальної позиції, ціннісно-цільових установок залежать результати професійної спроможності кожної людини. У структурі професійно-педагогічної підготовки вчителя особливе місце належить педагогічним цінностям як фундаменту, на який спираються всі інші компоненти системи, і які виступають орієнтирами людської поведінки та формування життєвих і професійних установок студентів, майбутніх учителів – вихователів підростаючого покоління.

Якісна підготовка майбутніх учителів фізичної культури неможлива без усвідомлення студентами основ педагогічної діяльності, що включає не лише здобуття знань, умінь і навичок, а й виховання належного ставлення до майбутньої освітньої практики, тому формування професійно-педагогічної компетентності має відбуватися на основі глибокого розуміння сутності діяльності вчителя.

Важливе місце в системі підготовки вчителя фізичного виховання посідає визначення змісту й структури його професійної діяльності, обсяг виконуваних ним педагогічних функцій; рівень вимог до кожної з них, до знань, умінь і навичок, необхідних для повноцінного виконання професійних обов'язків.

Визначальною особливістю роботи педагога є виконання навчальних програм, які він реалізує з учнями початкових класів в умовах нової української школи та навчального закладу. При цьому виконання педагогічних функцій вчителя фізичного виховання забезпечується плануванням роботи з фізичної культури та спортивно-масової роботи з учнями початкової школи, організацією та реалізацією системи фізичного виховання, контролем, обліком і аналізом педагогічної діяльності. В цілому, ефективність професійно-педагогічної діяльності вчителя фізичного виховання визначають доцільність застосованих ним педагогічних дій і використання найоптимальніших способів організації педагогічного впливу на у молодших школярів навчально-виховному процесі з фізичної культури в школі. Важливим є також стиль взаємодії вчителя з учнями, що впливає на результати навчання.

Вивчення провідних компонентів змісту діяльності вчителя фізичного виховання та їх педагогічної сутності дозволяє визначити оптимальну структуру його знань, виявити і класифікувати професійні вміння, співвіднесені зі здібностями і психічними властивостями, що розвиваються у процесі освітньої діяльності у ВНЗ, визначити особливості розв'язання специфічних педагогічних завдань і на цій основі розкрити професійно-педагогічну компетентність вчителя фізичної культури та її компоненти. Систему загальних і спеціальних знань, необхідних учителю тіло-виховання визначив ще К. Ушинський у навчальній програмі з педагогіки в розділі «Фізичне виховання».

Безперечно, «Фізична культура» як навчальний предмет істотно відрізняється від інших шкільних предметів. Специфіка її змісту має прояв в багатоаспектності освітньо-інструктивних, оздоровчо-рекреаційних, виховних і розвивальних функцій. Ця специфіка детермінує особливості підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у ВНЗ. Порівнюючи їхню діяльність з роботою вчителів інших предметів, зазначимо, що вона забезпечує навчально-виховний вплив не лише

розумового, а й фізіологічного характеру, оскільки мета і практична спрямованість навчального предмета «Фізична культура» передбачає розвиток як інтелектуальних, так і фізичних якостей учнів початкових класів.

Професійна компетентність учителя фізичного виховання, що визначає його педагогічну майстерність, – це належна професійно-педагогічна підготовленість, яка охоплює педагогічні знання, вміння і навички, педагогічну техніку (система вербальних і невербальних умінь учителя, що дає змогу використовувати власний психофізичний апарат для досягнення необхідних результатів навчання), педагогічне прогнозування, рефлексію, схильність до педагогічної творчості, поєднані зі знаннями, навичками і уміннями в галузі фізичної культури і спорту. Висококваліфікований учитель уміє застосовувати ґрунтовні загально педагогічні знання стосовно конкретних розділів, видів і завдань фізичного виховання.

Педагогічна діяльність учителя фізичного виховання є соціально-формуальною, творчою, конструктивною, організаторською, діагностичною, важливою для відтворення суспільного потенціалу. У зв'язку з цим його соціально-педагогічні функції (освітня, виховна, розвивальна, організаційно-управлінська) постійно розширюються, ускладнюються, охоплюють призначення педагога-вихователя, педагога-організатора, педагога-дослідника. Вважаємо, що вчитель фізичного виховання повинен володіти високою загальною культурою, поглибленою моральною, правовою вихованістю та моральною відповідальністю, мати розвинутий естетичний смак. Моральна відповідальність педагога – це «особистісна якість, яка полягає в усвідомленні моральної потреби виконання соціальних норм (зокрема, особистісних), а також здатність індивіда адекватно сприймати справедливу оцінку скоєних вчинків, само-оцінювати власні дії з позицій гуманності та чистої совісті». Крім цього, треба враховувати розширення освітніх галузей, де затребувані вчителі фізичного виховання. Зважаючи на це, в підсумку освітньо-професійна характеристика випускника коледжу – учителя містить широкий діапазон науково обґрунтованих і взаємопов'язаних суспільно-політичних, соціально-гуманітарних, психолого-педагогічних, медико-біологічних, професійно орієнтованих (спортивно-спеціалізованих) знань, умінь, навичок і відповідних якостей особистості, що забезпечують реалізацію посадових обов'язків учителя фізичного виховання.

Оскільки здібності та властивості формуються та розвиваються в кожній людині по-різному, досліджуючи питання професійної підготовки майбутнього вчителя фізичного виховання, ми акцентуємо увагу на формування тих якостей, які характеризують професійну спрямованість особистості педагога.

Діяльність учителів фізичного виховання потребує від них відповідних професійно важливих особистісних якостей, передусім, фізичної підготовленості, що є результатом фізичної підготовки, досягнутої під час виконання рухових дій, необхідних для засвоєння чи використання людиною професійної діяльності, характеризується рівнем функціональних можливостей різних систем організму й розвитку основних фізичних якостей, що дозволяє показати приклад виконання рухових вправ, завдань.

До особистісних рис учителя, що сприяють його успіху в галузі спортивно-масової роботи, відносять також професійно-педагогічні якості та особливості психічних процесів, а саме: гнучкість, критичність, глибина розуму; міцність пам'яті, організованість уваги, спостережливість; емоційність відчуття, чуйність; вольові риси та здатність впливати на людей; наполегливість, рішучість, відважність, вміння налагоджувати ділові стосунки з учнями, правильно оцінити їхні можливості та результати й утілювати в життя плани їхнього фізичного розвитку, за необхідності виявляти гнучкість і витримку, знаходити оптимальні шляхи вирішення кризових ситуацій, особистісні риси і зовнішню привабливість, що викликають симпатію в учнів початкових класів.

Для ефективного виконання своїх обов'язків під час навчання у коледжі майбутній педагог має набути специфічних професійно-педагогічних умінь та установок.

Діяльність вчителя фізичного виховання є синтетичною, інтеграційною за своєю природою, тому підготовка до неї потребує від студентів сформованості, різноманітних знань і умінь. Ставиться за мету не лише високий розвиток фізичної, технічної й тактичної підготовленості у базових видах спорту, опанування системою проведення спортивно-масової роботи з учнями початкових класів,

умінь і навичок, та усебічний і гармонійний розвиток особистості випускника, здатного до самостійної творчої діяльності.

УДК 378.147:811.111

О. А. Харченко,
викладач іноземних мов,
Вінницький технічний коледж,
м. Вінниця

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Технологія навчання – це шлях освоєння конкретного навчального матеріалу в межах предмету, теми, питання. В сучасній українській школі використовують чимало методів і технологій викладання іноземної мови – як традиційних, так і новітніх. Вибір новітніх методів навчання зумовлюється знанням інноваційних технологій. Ефективність їх застосування залежить від того, чи підібрані вони відповідно до тих завдань, які можуть успішно розв'язуватися з їх допомогою. Оскільки студентам необхідно оволодіти іноземною мовою, як засобом спілкування, вміти користуватися нею в усній та письмовій формі, важливо створювати ситуації, в яких і викладач, і студент стануть повноправними суб'єктами системи освіти.

Сучасні засоби навчання – це, перш за все, оригінальні, новаторські способи та прийоми педагогічних дій. Інноваційне навчання – це постійне прагнення до переоцінки цінностей, збереження тих із них, які мають незаперечне значення, і відкидання тих, що вже застаріли. Інновації у навчальній діяльності пов'язані з активним процесом створення, поширення нових методів і засобів (нововведень) для вирішення дидактичних завдань підготовки фахівців у гармонійному поєднанні класичних традиційних методик та результатів творчого пошуку, застосування нестандартних, прогресивних технологій, оригінальних дидактичних ідей і форм забезпечення освітнього процесу [3, 7].

Інноваційна діяльність – це одна з найбільш доступних і ефективних форм розвитку навичок комунікативної компетенції, вона створює умови для соціалізації особистості і розвитку її самостійності, креативності та активності. Інноваційні технології швидко поширилися серед педагогів. Обговорюються теоретичні основи інтерактивного навчання, а також використання цих методів на практиці.

Ми називаємо викладання і навчання інтерактивним, якщо під час заняття між студентами, або між студентами і викладачем спостерігається високий рівень взаємодії. Така взаємодія зазвичай відбувається у формі обговорення, яким чином вирішити ту або іншу проблему та наскільки прийнятне запропоноване рішення. Мабуть, найбільш важливо тут зрозуміти, що процес вирішення проблеми стає таким же важливим або, можливо, навіть важливішим, ніж сама відповідь, і це пов'язано з тим, що метою інтерактивної методики є не просто передача інформації, а завдання прищепити студентам навички самостійного знаходження відповідей.

Інтерактивні технології навчання – це така організація процесу навчання, у якому студенту неможливо не приймати участь в колективному, взаємодоповнюючому, заснованому на взаємодії всіх його учасників процесу навчального пізнання. Інтерактивні методи ґрунтуються на особистісно орієнтованому підході до студента, спрямовані на розвиток не лише творчого потенціалу вивчаючого, але й на вміння мислити та швидко реагувати, покращуючи комунікаційні навички.

Слово «інтерактив» (пер. з англійської “inter” – взаємний, “act” – діяти) означає взаємодіяти. «Інтерактивне навчання» можна визначити як взаємодію викладача та студента в процесі спілкування та навчання з метою вирішення лінгвістичних та комунікативних завдань. Інтерактивна діяльність включає організацію та розвиток діалогічного мовлення, спрямованих на взаємодію, взаєморозуміння, вирішення проблем, важливих для кожного із учасників навчального процесу [4. 30].

Однією з форм «інтерактивного навчання» є дистанційне навчання. Назва говорить сама за себе – навчання на відстані. Це не обов'язково має на увазі сотні кілометрів між викладачем і студентом. Дистанційне навчання – це перш за все відсутність необхідності ходити в який-небудь учбовий заклад в строго наказаний розкладом час, виконувати програму курсу в установленому порядку. Дистанційне навчання забезпечує можливість вчитися тоді, коли Вам це зручно, в тому темпі і в такі терміни, які ви вибираєте самі. При цьому не потрібно витрачати час на дорогу. Дистанційне навчання в сучасному світі здійснюється за допомогою таких технологій, як Інтернет, в голосовому і текстовому режимах, e-mail, телефонний і факсимільний зв'язок, відеоконференції і, звичайно ж, традиційна пересилка учбових матеріалів (друкарських, аудіо, відео і електронних учбових матеріалів). Ці технології утворюють сполучну ланку між студентом і викладачем, яких можуть розділяти тисячі кілометрів, і забезпечують можливість щоденного спілкування. Вчитися дистанційно можна самостійно і в on-line класі. Дистанційне навчання може бути так само ефективно, як і традиційна форма навчання, особливо, якщо технології і метод навчання підібрані адекватно завданням, бажанням і можливостям студента і викладача. Особливо ефективними є спілкування між студентами і своєчасні контакти викладачів і студентів, що є можливим за допомогою електронного ресурсу з навчальної дисципліни.

Завдяки ефекту новизни й оригінальності інтерактивних технологій при правильній їх організації зростає зацікавленість студентів до процесу навчання, підвищується їх пізнавальний інтерес. Не випадково інтерес образно порівнюють з каталізатором, який полегшує і прискорює розумові реакції. Стійкий пізнавальний інтерес – ознака готовності студента до навчання, є основою його пізнавальної активності на заняттях.

Переконатися в перевагах і результативності інтерактивного навчання можна тільки за умови безпосередньої його реалізації в педагогічній діяльності. Наявне нині велике число методів інтерактивного навчання, дозволяє здійснювати даний процес достатньо успішно.

Методики використання інтерактивних технологій в умовах традиційної системи проведення навчальних занять дають можливість розвивати логічне мислення, творчість, самостійність у розв'язанні конкретних проблем і прийнятті рішень.

Отже, сучасний зміст освіти має орієнтуватися на використання інформаційних технологій, поширення інтерактивного, електронного навчання з доступом до цифрових ресурсів для вдосконалення та підвищення ефективності освітнього процесу. Використання інтерактивних технологій навчання сприяє підвищенню мотивації, активізації пізнавального інтересу студентів, формуванню здатності самостійного сприйняття рішень у складних умовах, навичок ефективної роботи у команді, розвитку творчих та комунікаційних здібностей, розумінню реальних професійних ситуацій та можливих шляхів їх вирішення.

Література

1. Абдалова О. И. Использование технологий электронного обучения в учебном процессе. Дистанц. и виртуал. обучение. 2014. №12. С. 50–55
2. Берестова А. Інноваційні технології та методи навчання у професійній освіті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nadoest.com/innovacijni-tehnologiyi-ta-metodi-navchannya-u-profesijnij-osv>
3. Лисенко М. В. Інноваційна парадигма вищої освіти України за умов переходу до інформаційного суспільства. К., 2013. С–16.
4. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. Рідна школа. 2011. №8-9. С.28-36.

УДК 378.147

С. М. Цирульник,
к.т.н., доцент,
голова ЦК «Радіотехніка», викладач,
м. Вінниця

ЯК МИ ЗАПАМ'ЯТОВУЄМО?

Постановка проблеми. Здатність до запам'ятовування лежить в основі будь-якого навчання. Як виходить, що ми завжди здатні запам'ятовувати інформацію? Як нам вдається знаходити в своїй голові та витягувати саме ту інформацію, яка потрібна?

Мета статті. Розглянути особливості різних видів пам'яті людини з метою формування сучасних підходів подання навчальних матеріалів, які сприяють засвоєнню інформації та її використання.

Завдання статті. Показати як навчальний матеріал сприймається різними видами пам'яті та як покращити методику викладання технічних дисциплін для ефективного засвоєння та використання професійних знань студентами Вінницького технічного коледжу.

Виклад основного матеріалу. Успішне навчання включає в себе процеси кодування та вилучення інформації, тобто пам'яті, що працює як у внутрішньому, так і в зовнішньому напрямку. Запам'ятовування – перший необхідний крок, однак, крім нього, потрібно ще вміти отримувати інформацію, використовувати її, комбінувати з уже наявною і синтезувати нову.

Людський мозок – це динамічний, багатогранний пристрій, що постійно змінюється. Так що ж в результаті утримується в пам'яті? Кожен день до нас поступає величезна кількість інформації, і ми не можемо звертати увагу на все підряд, не кажучи вже про те, щоб все це пам'ятати. На щастя, у нас є ряд фільтрів і механізмів, які дозволяють «просіювати» інформацію:

- сенсорна пам'ять. Це перший фільтр на шляху інформації, яку отримують органи чуття. Якщо ви вирішите на чому-небудь зосередити увагу, то ця інформація перейде в короткочасну пам'ять;
- короткочасна пам'ять. Така пам'ять дозволяє утримувати ідеї або думки в голові досить довгий час, з тим щоб вжити заходів. Мозок позбавляється від більшої частини інформації з короткострокової пам'яті, проте деякі речі все-таки зберігаються в довготривалій [1];
- довготривала пам'ять. Це місце, де інформація зберігається певний час.

Все, що сприймають органи чуття в даний момент, моментально зберігається в *сенсорній пам'яті*. Ми не надаємо значення більшості відчуттям, поки серед них не з'являється щось незвичайне або варте уваги.

Сенсорна пам'ять не є особливо складною для процесу навчання, за винятком феномена звикання. Звикання означає ослаблення реакції на сенсорний подразник до такої міри, що ми перестаємо його помічати. Саме звикання дозволяє нам не звертати увагу на гудіння холодильника, на проїжджаючий трамвай, ліфт, автомобіль, які дратували спочатку, або ігнорувати повідомлення «Оновити антивірусну програму».

До непередбачуваних речей звикнути складно. Наприклад, неприємно миготлива флуоресцентна лампа не перестане мучити, на відміну від шуму монітора, до якого звикли, оскільки хаотичне миготіння змушує звертати увагу на лампу знову і знову.

Люди можуть звикати і до речей, які не зовсім для цього призначені. Наприклад, коли в останній раз звертали увагу на рекламні банери в інтернеті? Напевно ви навчилися відключатися від цієї інформації. Веб-дизайнери називають це «банерної сліпотою» і дослідження компанії Nielsen підтверджують, що люди не тільки не звертають особливої уваги на рекламні оголошення в інтернеті, але часто і зовсім на них не дивляться [2].

Якщо якась інформація привернула увагу, вона потрапляє в *короткочасну або робочу пам'ять*. Якщо вона утримується там, то можна припустити наступне: вона з якоїсь причини важлива; саме її шукали; вона необхідна для дій; вона дивує або не відповідає очікуванням.

Робоча пам'ять обмежена по тривалості та ємності, проте ми користуємося нею протягом дня практично безперервно.

Інформація буде знаходитися в робочій пам'яті лише кілька секунд, доки вона необхідна. Якщо вона потрібна більше часу, то її можна утримати шляхом повторення. Повторення дозволяє зберігати інформацію в робочій пам'яті на той час, поки нею користуються. Повторюючи щось

досить тривалий час, інформація закріплюється в довготривалій пам'яті. Не дуже важлива інформація випаде з пам'яті раніше.

Скільки інформації може вмістити робоча пам'ять? Існує досить багато досліджень на цю тему, і, зокрема, відомий такий факт: у робочій пам'яті затримується 7 ± 2 елементи [2].

Більшість людей не зможуть запам'ятати всю інформацію відразу без якогось мнемонічного прийому або засобу. Прочитайте цифри 6718, потім закрийте очі і спробуйте повторити їх. Швидше за все, вдалося утримати в пам'яті інформацію на короткий термін. Чотири окремі цифри зовсім не велике навантаження для робочої пам'яті. А тепер спробуйте запам'ятати такий номер – 934871625. З цим складніше, правда? Може бути, вдалося запам'ятати всі дев'ять цифр, але якщо все-таки пропустили деякі з них, то, швидше за все, ті, що знаходилися в середині послідовності. Тут стикаємося з ефектами первинності та новизни, які проявляються в тому, що люди схильні запам'ятовувати елементи на початку послідовності або списку (первинність), а також в кінці (новизна). Ще один номер – 100 500 800. Так набагато простіше? Кількість цифр не змінилися але тепер вони згруповані. Є три блока інформації, а не з дев'ять як з окремими символами.

Групування може відбуватися за принципом подібності, послідовності або наявності елементів в довготривалій пам'яті.

Поділ інформації на фрагменти - будь то великі обсяги чисел, або тексту, або навіть візуальної інформації – допоможе студентам ефективніше використовувати свою робочу пам'ять, а також зрозуміти, на чому слід зосередити обмежені ресурси уваги в даний момент.

Групування дій, звичайно, не допоможе студентам відразу ж вивчити матеріал, але дозволить їм сфокусуватися на деталях окремо, і легше його утримати в робочій пам'яті.

Робоча пам'ять виступає як фільтр на шляху до довгострокової пам'яті, тому, якщо робоча пам'ять перевантажена, навряд чи інформація перейде в довготривалу пам'ять.

Метою навчання є засвоєння інформації *довготривалою пам'яттю* – потрапляння її в «сховище», звідки її легко можна витягти.

Все, що ми запам'ятовуємо, стає частиною асоціацій. Чим більше способів знайти ту чи іншу інформацію, тим простіше витягти її з пам'яті.

Питання. У студента Вінницького технічного коледжу на наступному тижні буде контрольна. Де найкраще готуватися до контрольної: а) в парку під деревом, насолоджуючись сонячною погодою; б) у сумній аудиторії, під шум кондиціонера; в) у тихій, добре освітленій бібліотеці; г) у галасливій кав'ярні?

Правильна відповідь може здивувати – це варіант в. Чому так? Тому що обстановка, в якій навчається студент, буде асоціюватися з досліджуванним матеріалом. За можливістю інформацію слід кодувати в тому ж середовищі в якому вона буде вилучатись з пам'яті.

Це справедливо й для інформації, яку необхідно згадати в певних умовах, наприклад, на роботі. Чим більше обстановка, в якій навчаються студенти, не збігається з умовами, в яких вони застосовують отримані знання, тим менше асоціативних зв'язків для зберігання інформації буде створювати мозок.

Для більшості навчальних закладів заняття проводяться в «сірих» аудиторіях, які слабо нагадують обстановку, в якій студентам доведеться застосовувати знання, і це, скоріше, мінус для процесу навчання.

Приклади навчання з урахуванням контексту – це використання тренажерів і симуляторів, робота в FabLab, Hackerspace. Неможливо уявити, що майбутній водій навчається без практики на дорозі. Автомобільні тренажери, звичайно, досить ефективні й призначені для того, щоб замінити практику, але не можна навчитися їздити поза реального контексту.

Чому ж навчання у відриві від контексту допустимо в інших випадках? Найчастіше це питання зручності, економії або практичності. Завжди доводиться мати справу з будь-якими обмеженнями. Було б, звичайно, непогано викладати курс з ремонту побутової техніки в невеликій майстерні, але 30 чоловік там не вмістяться. Коли в силу об'єктивних обставин немає можливості проводити заняття безпосередньо в робочій обстановці, все-таки можна спробувати наблизити до неї умови процесу. Наприклад, якщо тема присвячена ремонту телевізорів, необхідно задіяти реальну модель продукції, навіть якщо не перебуваємо в сервісній майстерні.

Існує цілий ряд способів наблизити процес навчання до реального контексту, незважаючи на практичні обмеження. Наприклад, необхідно розповісти про функції нового стільникового телефону. Як зробити цей процес максимально наближеним до реальної практики? В ідеалі добре б надати аудиторії можливість потримати в руках реальні телефони і перевірити їх в роботі. Крім того, будь-які способи продемонструвати функції на прикладі сценаріїв з реального життя, пристосованих до конкретної аудиторії, дозволять поліпшити контекст, тому в процесі слід зосередитися швидше на реальних завданнях (написати СМС, додати контактну інформацію), ніж на перерахування всіх ключових характеристик.

Один з найскладніших типів контексту, який необхідно створювати в процесі навчання, – емоційний. Емоційні контексти в процесі навчання та застосування знань сильно розрізняються. Можна вивчити всю теорію та правила, але не вдасться застосувати їх в незнайомому емоційному контексті. Існує багато сфер де емоційний контекст у процесі навчання кардинально відрізняється від емоційного контексту в процесі застосування знань. У стані стресу або емоційної напруженості ми перестаємо керуватися розумом та потрапляємо під владу мимовільних реакцій. В результаті застосувати знання, отримані в спокійній обстановці, стає ще складніше. Так як же створювати правильний та ефективний емоційний контекст? Є кілька способів: методика рольової гри та методика імітація складних умов.

Як використовувати інформацію, що витягнули з пам'яті? Чи достатньо просто «впізнати» інформацію, згадати її повністю від початку до кінця або ж слід негайно застосувати її на практиці?

Кодування інформації повинно бути пов'язане з такими аспектами, як оцінка та практичне застосування.

У навчанні активно використовуються методики впізнавання, наприклад, питання з декількома варіантами відповідей. Вони особливо популярні в електронних курсах, де правильність відповідей оцінює комп'ютер. Це викликано в першу чергу практичними міркуваннями. Комп'ютер легко справляється з оцінкою завдань на впізнавання, а щоб перевірити здатність відтворювати інформацію, потрібна участь викладача. Як же зробити навчальні завдання більш пристосованими до реального життя?

1. Дайте студентам вправи на тренування пам'яті та навичок.

2. Забезпечте достатній контекст для практики та оцінки.

3. Використовуйте допоміжні засоби, щоб перетворювати вправи на згадування в завдання на впізнавання.

Практика на заняттях повинна відповідати вимогам реальних ситуацій. Якщо перед студентом ставиться мета визначити правильний варіант, то вправ на впізнавання буде досить. Якщо ж необхідно згадати матеріал або проводити більш складні дії, наприклад, інтегрувати його з іншою інформацією, то практичні завдання повинні відображати цей нюанс.

За деякими винятками процес навчання завжди вимагає практики та повторення. Але з якихось причин саме ці аспекти ігноруються при створенні навчальних курсів. Коли дізнаємось щось нове, між нейронами в мозку формуються зв'язки. Як стежки, які поступово утворюються в тих місцях, де постійно ходять люди, зв'язки, що формуються в мозку, зміцнюються кожен раз, коли знову зустрічаємось з навчальним матеріалом. Зв'язки, що виникають повторно, стають міцніше та довговічніше. І, подібно стежками, які заростають, зв'язки, залишаються без підтримки, також слабшають або безповоротно зникають. Повторення та практика необхідні для того, щоб утримувати навчальний матеріал у пам'яті протягом тривалого терміну.

Крім того, викладачу необхідно придумати, як зміцнити зв'язки, не вдаючись до монотонного повторення. Ми знаємо, що багаторазове повторення будь-якої ідеї підвищує ймовірність її запам'ятовування. Але не варто забувати, що в силу звикання люди також починають ігнорувати елементи, що повторюються та одноманітні.

Якщо повторення настільки важливо, то чому ж заучування ніхто не любить? Чи потрібно перебороти себе і просто повторювати, і повторювати інформацію, поки вона не осяде у нас в голові?

З курсу історії відомо, що люди хотіли зробити будівлю церкви якомога вищою, тому що високі стелі посилювали релігійне почуття парафіян. Було два способи побудувати дійсно

найвищий будинок: використовувати інженерні хитрощі для підтримки стін або просто будувати дуже товсті стіни. Заучування чогось напам'ять – це і є зведення товстих стін. Так, цей метод працює, але вимагає безлічі ресурсів, і, крім того, це не саме краще рішення.

Висновки. Пам'ять спирається на кодування та вилучення інформації, тому при розробці навчальних курсів слід думати, як матеріал буде закріплено в довготривалій пам'яті і як студент зможе витягти його згодом.

Студентам доводиться справлятися з безперервним потоком інформації, тому їх увагу привернуть тільки значущі для них речі.

Студенти звикають до одноманітних зовнішніх подразників, тому навчальний процес не повинен перетворюватися в монотонне заучування інформації.

У робочій пам'яті є межа і студент може не впоратися з великим потоком інформації. Обмежуйте або групуйте інформацію, щоб її легше було засвоїти.

Інформація затримується в робочій пам'яті, тільки якщо вона потрібна для якогось завдання. Як тільки ця задача вирішена, інформація часто забувається. Студенти повинні виконувати будь-які дії на основі отриманого матеріалу, і тоді з великою ймовірністю він збережеться у довготривалій пам'яті.

Організація довготривалої пам'яті впливає на здатність студента витягувати інформацію. Матеріал буде легше згадати, якщо він пов'язаний з великим контекстом та має багато асоціацій.

Література

1. Цирульник С. М. Архітектура динамічних оптичних оперативних запам'ятовувальних пристроїв на волоконно-оптичних лініях : Монографія. / С. М. Цирульник, В. П. Кожем'яко, Г. Л. Лисенко. – Вінниця : ВНТУ, 2009. – 168 с.

2. Дирксен, Дж. Искусство обучать: как сделать любое обучение нескудным и эффективным / Джули Дирксен ; пер. с англ. Ольги Долговой. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 276 с.

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Відмітимо, що одним з актуальних напрямків розвитку сучасної вищої освіти є застосування технологій дистанційного навчання у навчальний процес.

Дистанційна форма навчання дає можливість створення систем масового безперервного самонавчання, загального обміну інформацією. Дана система адекватніше реагує на потреби суспільства щодо підготовки високопрофесійних фахівців.

Дистанційна форма навчання обумовлена специфікою застосування технологій (комп'ютерних телекомунікацій, комп'ютерних телекомунікацій у комплексі з друкованими засобами, кейс-технології та ін.).

Помилкова думка з приводу споріднення заочного та дистанційного навчання. Їх головна відмінність у тому, що при дистанційному навчанні забезпечується систематична і ефективна активність. Дистанційне навчання будується на тих самих принципах і змісту, що і очне навчання, але форми подачі матеріалу і форми взаємодії суб'єктів навчального процесу між собою відрізняються.

Типова структура дистанційного курсу:

1. Резюме курсу. Цей блок повинен містити загальну інформацію про курс – ОКР та напрям (спеціальність) підготовки студентів для яких призначений ДК, семестр, у якому буде здійснюватись навчання (відповідно до навчального плану), форма контролю; кількість годин згідно з навчальним планом; кількість кредитів ECTS; мову, якою подані матеріали ДК.

Резюме є єдиною частиною ДК, доступ до якої є необмеженим. Усі інші складові доступні тільки для зареєстрованих на курсі користувачів.

2. Візитка курсу повинна включати:

опис дисципліни (призначення, мета, завдання);

знання та вміння, які будуть отримані в результаті вивчення проходження курсу; вимоги до початкового рівня знань (рівня підготовки); структура курсу (перелік тем курсу та їх короткий опис);

інформацію про авторів, тьюторів (ПІБ, посади, адреси для спілкування, бажано фото та досвід роботи).

3. Алгоритм навчання. У цьому блоці зазначаються особливості вивчення дисципліни та виконання завдань, інформація про рекомендовану послідовність роботи на курсі. Цей компонент є першим джерелом інформації для слухача на початку навчання і навігатором по засвоєнню всього навчального матеріалу, помічником під час самостійної роботи.

4. Блок спілкування повинен містити ресурси системи Moodle, які забезпечують комунікацію між слухачами курсу та тьютором (чат, форум, відео-зв'язок тощо).

5. Навчальні модулі курсу містять: тексти лекцій; завдання практичних (лабораторних) занять; теми семінарських занять; тематику індивідуальних навчально-дослідних робіт (рефератів, курсових робіт); матеріали та завдання для самостійного опрацювання.

6. Засоби контролю знань. Завдання (тести) для поточного, підсумкового контролю та самоконтролю.

7. Джерела для опрацювання можуть містити:

список основної та додаткової літератури;

адреси Web-сайтів у мережі Інтернет з інформацією, необхідною для навчання (з анотацією кожного ресурсу);

електронні книги за тематикою курсу (з анотацією);

посилання на сайти електронних бібліотек (з анотацією);

Залежно від специфіки галузі знань, дистанційний курс може бути укомплектований іншими елементами: робоча навчальна програма з потижневим плануванням, теми дискусій і порядок їх проведення, проектні завдання, глосарій, список скорочень і аббревіатур, рисунки, схеми, графіки, аудіо- і відеофайли, анімації, фотографії, презентації та ін..

Основні проблеми розробки дистанційної форми навчання, на наш погляд, криються в наступному. Ефективність дистанційного навчання безпосередньо залежить від тих викладачів, хто веде роботу зі студентами в Інтернет-просторі. Це повинні бути викладачі з універсальною підготовкою, які володіють сучасними педагогічними та інформаційними технологіями, психологічно готові до роботи із студентами у новому навчально-пізнавальному мережевому середовищі.

Інша проблема – інфраструктура інформаційного забезпечення студента в мережах. Питання про те, якою має бути структура і композиція навчального матеріалу, вирішує конкретний вищий навчальний заклад.

Методичною проблемою є відсутність методик створення і використання дистанційних курсів у навчальному процесі на основі сучасних педагогічних, інформаційних і комунікаційних технологій. Це завдання вирішується викладачами і розробниками дистанційного навчання, які повинні професійно володіти всіма сучасними інноваційними технологіями створення електронного контенту.

Однією з найважливіших у сучасних умовах стає психолого-педагогічна проблема. Вона пов'язана з тим, що кожен викладач ВНЗ за декілька років роботи відшліфовує свої методичні матеріали, які індивідуально розроблені на основі власного педагогічного та науково-методичного досвіду і є його інтелектуальною власністю. Дистанційний курс викладається на WEB-порталі, що перетворює його на загальнодоступний не тільки для студентів, але й інших користувачів. Виникає психологічний бар'єр щодо розробки навчально-методичних матеріалів, оскільки вони можуть бути використані кимось іншим, хто не брав участі в даній розробці. В зв'язку з цим повинна бути вирішена проблема захисту прав на інтелектуальну власність викладача – розробника дистанційного курсу.

Технічна проблема виникає в зв'язку з недостатністю технічних комунікаційних можливостей користувачів, відсутністю або невеликою швидкістю Інтернет-доступу, відсутністю або дорожнечою програмних засобів, та навіть відсутністю персональних комп'ютерів у студентів, які проживають у сільській місцевості.

УДК 348.147

Чичулін В.П.,
к.т.н., доцент
(м. Полтава)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У світі сьогодні швидкими темпами збільшуються можливості персональних комп'ютерів і програмного забезпечення, що створює досить сприятливі умови для розвитку дистанційного навчання та застосування технологій дистанційного навчання. Зростає кількість студентів вищих навчальних закладів, що навчаються за цією технологією. [1]

Дистанційне навчання – це синтетична, інтегральна, гуманістична форма навчання, що ґрунтується на використанні широкого спектра традиційних та нових інформаційних технологій та їх технічних засобів, що використовуються для доставки навчального матеріалу, його самостійного

вивчення, організації діалогового обміну між викладачем та студентом, коли процес навчання не залежить від їхнього розташування в просторі і в часі, а також до конкретної освітньої установи [2].

Під технологіями дистанційного навчання можна розуміти сукупність знань про способи й засоби процесу навчання, яке відбувається на основі інформаційно-комунікативних технологій, при якому можна спостерігати якісну зміну об'єкта.

Технології дистанційного навчання складаються з педагогічних та інформаційних технологій дистанційного навчання. Педагогічні технології дистанційного навчання - це технології опосередкованого активного спілкування викладачів зі студентами з використанням телекомунікаційного зв'язку та методології індивідуальної роботи студентів з структурованим навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді. Інформаційні технології дистанційного навчання - це технології створення, передачі і збереження навчальних матеріалів, організації і супроводу навчального процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку [2].

На цей час існують декілька технологій дистанційного навчання. В освіті вони відрізняються: за формою представлення учбових матеріалів; за наявністю посередника у системі навчання з заступенем використання телекомунікацій та персональних комп'ютерів; за технологіями організації контролю навчального процесу; за ступенем застосування в технології навчання звичайних методів ведення навчального процесу; за методами ідентифікації студентів підчас здачі іспитів.

Головною метою використання технологій дистанційного навчання у ВНЗ є забезпечення студентам доступу до електронних освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж.

Технології дистанційного навчання у вищій освіті розкривають можливості позитивного впливу на вирішення наступних проблем при підготовці майбутніх фахівців: підвищення рівня якості освіти у ВНЗ; реалізація потреб майбутніх фахівців в освітніх послугах; підвищення професійної мобільності та активності майбутніх фахівців; формування єдиного освітнього простору в рамках вищої освіти; індивідуалізація навчання при масовості вищої освіти.

Технології дистанційного навчання включають в себе індивідуалізований процес передачі та засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності майбутніх фахівців. Такі технології можна розглядати як природний етап еволюції традиційної системи освіти від дошки з крейдою до електронної дошки й комп'ютерних навчальних систем, від книжкової бібліотеки до електронної, від звичайної аудиторії до віртуальної аудиторії. Такі технології надають можливість проводити дистанційне навчання за допомогою Інтернету; урізноманітнювати засоби спілкування студентів і викладачів (електронна пошта, чат, форум, обмін файлами тощо); активізувати роль викладача і здійснювати повний контроль за процесом навчання; застосовувати багаторівневу систему тестування; поповнювати базу даних, накопичувати різнобічну статистику.

Технології дистанційної освіти можна розділити на три великі категорії [3]: - неінтерактивні (друковані матеріали, аудіо, відео-носії), засоби комп'ютерного навчання (електронні підручники, комп'ютерне тестування і контроль знань, новітні засоби мультимедіа), відеоконференції – розвинуті засоби телекомунікації по аудіоканалам, відеоканалам і комп'ютерним мережам.

Розвинені засоби телекомунікації, використання супутникових каналів зв'язку, передача відеозображення з комп'ютерних мереж. Електронна пошта економічно і технологічно є найбільш ефективною технологією, яка може бути використана в процесі навчання для доставки змістовної частини навчальних курсів і забезпечення зворотнього зв'язку студента з викладачем.

Відеоконференції з використанням комп'ютерних мереж надають можливість організації відеозв'язку. Даний тип відеоконференцій може бути використовувється для проведення семінарів в невеликих групах, індивідуальних консультацій, обговорення окремих складних питань досліджуваного курсу.

В Україні створена така система дистанційної освіти, яка реалізує наступні принципи: безперервність – забезпечення в дистанційній освіті всіх рівнів, які прийняті в системі безперервної освіти в Україні: початкової, загальної середньої, професійної підготовки, вищої, додаткової, післядипломної освіти; демократизація – надання рівних можливостей всім закладам освіти у рішенні нормативно-правових, навчально-методичних, фінансово-економічних питань; інтеграція –

створення віртуальної електронної бібліотеки навчальних дистанційних курсів, банків даних та баз знань із захистом авторських прав; глобалізація – відкритість інформаційних ресурсів та організація, навчальних процесів з використанням телекомунікаційних мереж, включаючи мережу української академії наук; не перешкоджати самостійній діяльності навчальних закладів і сприяти розвитку різноманітних форм дистанційної освіти, що забезпечують державні стандарти освіти; не руйнувати існуючих регіональних центрів, інших об'єднань навчальних закладів та їх структурних підрозділів, які здійснюють дистанційну освіту.

Відкрита освіта в багатьох країнах розглядається як система, яка забезпечує загальнонаціональний доступ до освітніх ресурсів шляхом широкого використання інформаційних освітніх технологій дистанційного навчання і на цій основі надає умови для найбільш повної реалізації громадянами своїх прав на освіту, яка відповідає вимогам розвитку сучасної економіки.

Переваги дистанційних курсів: гнучкість – можливість викладення матеріалу курсу з урахуванням підготовки, здібностей студентів. Це досягається створенням альтернативних сайтів для одержання більш детальної або додаткової інформації з незрозумілих тем, а також низки питань – підказок тощо; актуальність – можливість упровадження новітніх педагогічних, психологічних, методичних розробок; зручність – можливість навчання у зручний час, у певному місці, здобуття освіти без відриву від основної роботи, відсутність обмежень у часі для засвоєння матеріалу; модульність – розбиття матеріалу на окремі функціонально завершені теми, які вивчаються у міру засвоєння і відповідають здібностям окремого студента або групи загалом; економічна ефективність – метод навчання дешевший, ніж традиційні, завдяки ефективному використанню навчальних приміщень, полегшеному коригуванню електронних навчальних матеріалів; можливість одночасного використання великого обсягу навчальної інформації будь-якою кількістю студентів; інтерактивність – активне спілкування між студентами групи і викладачем, що значно посилює мотивацію до навчання, поліпшує засвоєння матеріалу; більші можливості контролю якості навчання, які передбачають проведення дискусій, чатів, використання самоконтролю, відсутність психологічних бар'єрів; відсутність географічних кордонів для здобуття освіти. Різні курси можна вивчати в різних навчальних закладах світу.

Позитивні характеристики дистанційного навчання визначено такі [4]: переваги у гнучкості трати часу, економія на транспортних витратах; зацікавленість сучасної молоді користуванням сучасними інформаційними засобами в повсякденному житті; простота й доступність такого навчання; набуття досвіду й додаткової інформації студентом за допомогою ресурсів мережі Інтернет; зручність для компаній та організацій у навчанні своїх співробітників без відриву від постійної роботи; більш нижчий рівень оплати за дистанційне навчання порівняно із традиційним; індивідуальний темп навчання; можливість індивідуального та групового навчання студентів; вирішення проблеми втрати концентрації, уникнення обмежень у розкладі; оновлення навчального матеріалу за необхідністю.

Негативні характеристики дистанційного навчання: вміст може залежати від технологічних характеристик; можливість проблеми мовного бар'єру або перекладу; проблеми з авторським правом у застосуванні навчальних матеріалів; висока коштовність обладнання для проведення дистанційного навчання.

Література

1. Биков В.Ю. Проектний підхід і дистанційне навчання у професійній підготовці управлінських кадрів [Електронний ресурс] / В.Ю. Биков. – Режим доступу: <http://www.ime.edu-ua.net/cont/Bykov1.doc>
2. Кухаренко В.М. Дистанційне навчання та умови застосування / В.М.Кухаренко, О.В.Рибалко, Н.Г. Сиротенко . – Х., 2002. – 320с.
3. Шуневич Б.І. Дистанційне навчання в системі вищої школи Європи та Північної Америки: Монографія. – К.: Видавн.-поліграф. центр „Київ. ун-т”, 2005. – 365 с.
4. Al-Arimi A. M. A. K. Distance Learning // Procedia-Social and Behavioral Sciences. – 2014. – Т. 152. – С. 82–88.

ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ІКТ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Особливої актуальності відкрита освіта набуває в умовах розвитку інноваційного суспільства, з застосуванням новітніх ІКТ, дистанційних форм навчання, опанування відповідних умінь, навичок і компетентностей. Відкрита освіта – явище, що набуло значного розвитку протягом останнього десятиліття. Її значний потенціал щодо якісного оновлення освітньої сфери й еволюції суспільства пояснює активізацію наукового інтересу до предмета дослідження[1]. Концепція відкритої освіти передбачає інтеграцію всіх способів засвоєння людиною світу; взаємозв'язку людини, природи і суспільства; вільне користування різноманітними інформаційними системами, які відіграють таку саму роль у навчально-виховному процесі, як і безпосередній навчальний процес.

Мета: розкрити головні аспекти ІКТ в умовах Нової української школи.

Розвиток та реформування національної освіти повинні базуватись на поєднанні традиційних форм та методів навчання з сучасними технологіями.

Людство неминує вступати в інформаційну епоху. Фахівці вважають, що у світі розпочалося сторіччя інформатизації. Не стоїть осторонь цього процесу й наша держава, де останніми роками питанням інформатизації суспільства приділяється особлива увага. У глобальному розумінні в процесі формування самодостатнього суспільства значна роль належить інформації, освіті та формуванню практичних навичок. Адже саме вони є дієвими засобами поширення коректної інформації про кращі технології та досвід, що сприяє досягненню ефективності в масштабах суспільства. В системі показників розвитку інформаційного суспільства велике значення має розвиток ІКТ в галузі освіти.

Що ж розуміють під ІКТ. Взагалі ІКТ можна визначити як сукупність різноманітних технологічних інструментів і ресурсів, які використовуються для забезпечення процесу комунікації та створення, розповсюдження, збереження та управління інформацією.

Наскрізне застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі та управлінні закладами освіти і системою освіти має стати інструментом забезпечення успіху Нової української школи. Запровадження ІКТ в освітній галузі має перейти від одноразових проєктів у системний процес, який охоплює всі види діяльності. ІКТ суттєво розширяють можливості педагога, оптимізують управлінські процеси, таким чином формуючи в учня важливі для нашого сторіччя технологічні компетентності [4].

Застосування інформаційно комунікаційних технологій у навчальних цілях у декілька разів здатне підвищити ефективність засвоєння матеріалу шляхом наочної демонстрації, закріплення навичок на практиці та здійснення ефективного контролю за навчальним процесом у цілому. Такі технології дозволять пришвидшити процес навчання, розширити кругозір і вивести якість засвоєння знань на новий рівень.

Українська система освіти обрала саме цей напрямок реформування, чітко окреслений у рамках Концепції Нової української школи.

Актуальною нині стала фраза «Хто володіє інформацією, той володіє світом». Сучасний стан застосування інформаційних технологій у всіх галузях потребує розширення їх впровадження в освітній діяльності.

Якщо говорити про початкову школу, впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у навчально-виховний процес є доцільним і перспективним. Розглянемо, що дає впровадження ІКТ для учнів початкових класів.

Дитина приходить до школи у 6-7 років. Вона має необхідний для навчання рівень психічного розвитку, що характеризується розвиненою пам'яттю, гостротою і свіжістю сприйняття, допитливістю, яскравістю уяви, умінням керувати увагою тощо. Це об'єктивний бік психологічної готовності. А як щодо суб'єктивної психологічної готовності – бажання і прагнення вчитись школі? З приходом дитини до школи різко змінюється не тільки уклад її життя, але й соціальний статус, ігрова діяльність відходить на другий план, провідною стає діяльність навчальна. Головним обов'язком стає навчання – серйозна і важка справа, яка вимагає від молодшого школяра великих вольових зусиль. На жаль, інтерес до навчальної діяльності в дитини поступово починає знижуватися.

Психологи вбачають декілька цьому причин. Вони можуть мати особистісний характер - недоліки в розвитку пізнавальної діяльності або в розвитку особистості (мотивація учіння, самоорганізація, самодисципліна). ○ Та спричинити знищення інтересу до навчання може й обрана вчителем методика навчання.

Ще і сьогодні провідне місце у викладанні предметів займають традиційні засоби – дошка, крейда та друковані джерела (підручники, зошити з друкованою основою). Завдяки ж використанню ІКТ навчальне середовище можна доповнити відео, звуком, анімацією. Усе це здійснює значний вплив на емоційну сферу молодшого школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, підвищенню інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації навчальної діяльності учнів [3]. Тим більше, що молодші школярі уже готові до роботи з ІКТ: вони знають, що таке комп'ютер, у більшості випадків уміють ним користуватися, у них відсутній психологічний бар'єр: діти не бояться, що зламається машина, не вистачить знань упоратися з нею тощо.

Вчителю застосування ІКТ дозволяє економити час і максимально ефективно вирішувати повсякденні справи і обов'язки як фахівця: готуватися до уроків (складати конспекти, добирати дидактичні матеріали тощо), батьківських зборів, виховних годин, різноманітних виступів на педрадах, засіданнях методичних об'єднань, семінарах тощо; оформлювати документацію; в оперативному режимі відслідковувати результати навчальної діяльності учнів; налагоджувати спілкування з батьками своїх учнів; обмінюватися з колегами досвідом роботи, власними методичними надбаннями, обговорювати з ними актуальні питання навчання і виховання школярів, швидко отримувати й систематизувати потрібну інформацію. Таким чином, упровадження ІКТ полегшує роботу вчителя, а навчання дітей робить більш цікавим і ефективним.

Література

1. Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики: зб. матер. II Всеукр. електронної наук.-практ.конф., 28-30 листопада 2017 р. [ред. кол.: Л. Л. Ляхощка (голов. ред.), С. П. Касьян, В. В. Дивак]. – К. : ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2017. – 127 с.
2. Гриневич Л. Від школи, де навчають знаннями, ми переходимо до школи компетентностей [Електронний ресурс] / Л. Гриневич. – Режим доступу :https://dt.ua/EDUCATION/liliya-grinevich-perehodimovid-shkoli-v-yakiy-tilki-napihayut-znannyaami-ta-vidtvoryuyut-yih-doshkoli-kompetentnostey-252819_.html – Назва з екрану.
3. Зиньковська З.О. Психолого-педагогічні аспекти використання мультимедійних засобів навчання // Класному керівнику для роботи – 2013. – № 7(55). – с. 6-12.
4. Концепція нової української школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : Назва з екрану.

СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Анотація. В статті досліджено основні проблеми інформаційної безпеки вищого навчального закладу, основні інформаційні загрози та їх наслідки та сучасні методи їх запобігання та боротьби. Здійснено вибір, аналіз та обґрунтування технічних та методичних заходів, необхідних для побудови безпечного інформаційного середовища для роботи викладачів та студентів. Він включає в себе методи адміністрування комп’ютерних систем та методи навчання користувачів безпечній роботі з інформацією.

Ключові слова. Інтернет, мережа, інформація, безпека, захист, адміністрування, загрози.

Актуальність проблеми дослідження. На сьогодні інформаційна безпека (кібербезпека) — важлива галузь інформаційних технологій. Багато вищих навчальних закладів в світі та в Україні здійснюють підготовку фахівців у даній галузі (Спеціальність 125. Кібербезпека). Великі організації часто мають у штаті, окрім фізичної охорони, фахівців із кібербезпеки — або винаймають аудиторів для перевірки, оскільки будь який витік конфіденційної інформації може призвести до значних фінансових збитків та втрати репутації.

Більше того, розвинені країни світу мають фахівців з інформаційної безпеки в структурі силових органів, здатних попереджати кібератаками та боротися з їх наслідками. Україну це безпосередньо торкнулося в 2014 році, відтоді такий відділ був створений і у нас.

За даними Forbes, світовий ринок кібербезпеки в 2015 році становив 75 мільярдів доларів США, а прогнозований рівень до 2020 року становить 170 мільярдів.

Стан розроблення проблеми. В Україні проблемами інформаційної безпеки займалися О. В. Коржова, С. О. Воскобойніков, В. Ю. Биков, О. М. Спирін, В. Н. Ковальчук, О. В. Овчарук, О. Ю. Бурін та інші.

Вітчизняні навчальні заклади не мають великих бюджетів для організації захисту інформації та інформаційних систем, проте виконання ряду рекомендацій та заходів допоможе звести ризики інформаційної безпеки до мінімуму. Ця стаття має на меті огляд типових проблем інформаційного середовища невеликого вищого навчального закладу на прикладі КВНЗ КОР “Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж” та шляхів їх вирішення, поширення досвіду автора у цій сфері.

Забезпечення інформаційно-комунікаційними технологіями сучасних українських навчальних закладів найчастіше відбувається зі скромним бюджетом, що не дозволяє закуповувати та використовувати ефективні (та дорогі) комплексні програмно-апаратні рішення із кібербезпеки.

1. Серед проблем інформаційної безпеки, що часто повторюються, можна виокремити наступні:

2. Нехтування безпекою своїх облікових засобів в соціальних мережах, електронній пошті та інших онлайн-сервісах. Зокрема, користувач може просто не здійснити вихід по закінченню роботи і залишити активний сеанс. Інший варіант — використання простих паролів.

3. Встановлення великої кількості рекламного програмного забезпечення та додатків до браузера, що нав’язливо пропонуються багатьма вебсайтами. Особливо часто це трапляється при користуванні “піратських” веб-сайтів.

4. Завантаження та запуск рекламного та зловмисного програмного забезпечення, що маскується під виглядом потрібних файлів — джерел інформації, які шукає користувач.

5. Встановлення великої кількості програмного забезпечення, що призводить до сповільнення роботи системи.

Основна ідея дослідження. Проблема створення безпечного інформаційного середовища для студентів навчального закладу слід вирішувати у двох площинах — програмно-апаратній та методично-інструктивній. Перша передбачає налаштування операційної системи, системних та прикладних програм таким чином, щоб унеможливити помилки користувача або мінімізувати її потенційні негативні наслідки. Друга — у розробці простих правил безпечної роботи в інформаційному середовищі та здійсненні навчання студентів їх дотриманню.

Одним із базових методів захисту інформаційної системи є створення в операційній системі облікових записів із обмеженим доступом. В першу чергу, це не дасть можливість користувачеві ненароком або навмисне встановити небажане програмне забезпечення, а в другу — значно спростить ліквідацію можливих негативних наслідків, оскільки вони не виходять за межі користувацького профілю, тоді як файли операційної системи та інших користувачів залишаються в безпеці. Дане твердження, щоправда, не відноситься до випадків, коли зловмисне ПЗ, використовуючи вразливості, здатне піднімати собі права і отримувати безперешкодний доступ до всього.

Щоправда, при роботі із обмеженим обліковим записом може виникнути проблема, якщо користувач запускає старе програмне забезпечення, що потребує повного доступу. Але ці проблеми вирішуються індивідуально для кожного випадку і не мають універсального рецепту.

Інший, дуже ефективний спосіб — використання політик безпеки операційної системи. Серед іншого, вони дозволяють заборонити запуск усіх сторонніх програм, окрім тих, що дозволені системним адміністратором. Не залежно від того, як потрапило на комп'ютер зловмисне програмне забезпечення — навмисне, чи з неухважності користувача, воно не може бути запущене, навіть якщо антивірусна система його не визначила. Власне, такий спосіб дозволяє взагалі обходитися без антивірусу — автор статті має досвід налаштування кабінету комп'ютерної техніки на застарілій Windows XP, після чого він, без технічного нагляду, зберігав повну працездатність протягом семи років.

Сучасні браузерери дозволяють встановлювати велику кількість розширень: плагінів, тем оформлення, додатків, що суттєво впливають на їх функціонал. Вони забезпечують блокування реклами, можливість зручного завантаження медіафайлів, розширюють можливості у роботі з різними типами контенту. Додатки можуть мати повний доступ до даних користувача: сторінок, що він відвідує, паролів, веб-камери та мікрофону. Тому зловмисники можуть маскувати своє програмне забезпечення під них і різними способами спонукати користувача до встановлення. За цим принципом базувалася масова атака, що відбулася влітку 2017 року через соціальну мережу Facebook і була розрахована на користувачів браузера Google Chrome — в цьому випадку жертва атаки отримувала від друзів посилання на відео, а за ним потрапляла на підробний сайт, що імітував сервіс Youtube та вимагав встановити додаток для перегляду відео. Сам додаток вимагав єдиний дозвіл — отримувати та змінювати всю інформацію із відвіданих користувачем сайтів.

Проте у сучасних браузерах можливо позбавити користувача можливості встановлення будь-яких додатків — шляхом внесення змін до текстових конфігураційних файлів в директорії програми.

Наступний ефективний метод для підвищення інформаційної безпеки — обмеження мережових з'єднань за допомогою вбудованого брандмауера операційної системи. Для прикладу слід згадати масове зараження комп'ютерів вірусом-вимагачем NotPetya, який мав значне поширення по Україні. Серед інших механізмів розповсюдження, NotPetya для локальних мереж використовував вразливість у протоколі SMB, за допомогою якого реалізується спільний доступ до мережових директорій та принтерів. Навіть якщо ви не користуєтесь цією функцією у Windows, вона активна, допоки її не вимкнути в адміністративних налаштуваннях системи та не закрити відповідний мережовий порт.

Окрім створення безпечного інформаційного середовища технічними методами, слід також проводити роботу із користувачами, навчаючи їх правилам безпечної роботи в Інтернеті. В першу чергу тому, що контроль системного адміністратора не поширюється на особисті пристрої викладачів та студентів, але вони також використовуються в навчальному процесі і можуть стати джерелом поширення шкідливого програмного забезпечення.

Для студентів КВНЗ КОР “Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж” усіх спеціальностей згідно програми предмету “Інформаційно-комунікаційні технології та ТЗН” пропонується для вивчення тема “Основи інформаційної безпеки”, в якій розглядаються питання безпеки облікових записів, персонального комп’ютера, соціальних мереж та інші.

Висновки. Всі вищенаведені заходи в комплексі не забезпечують стовідсоткового захисту інформаційного простору (що, в принципі, не можливо), проте дозволяють підвищити його. Комп’ютери навчального закладу менше стають осередками поширення зловмисного програмного забезпечення, зменшуються імовірність втрати важливої інформації. Для цього, головним чином, потрібно проводити методично-інструктивну роботу з учасниками навчально-виховного процесу та ряд заходів із адміністрування інформаційних систем закладу. Ці заходи не вимагають значного бюджету, придбання дорогих апаратних та програмних рішень. Достатньо щоб в навчальному закладі були працівники — системний адміністратор та викладачі інформаційних технологій, які володіють даним питанням і здатні проводити відповідні заходи.

Запропоновані методи випробувані та придатні для невеликих вищих навчальних закладів гуманітарного профілю.

Література

1. Кібербезпека та системи захисту інформації: виклики сьогодення: збірник матеріалів круглого столу, м. Маріуполь, 26 жовтня 2017 р. / Маріупольський державний університет; Кафедра математичних методів та системного аналізу; уклад. Тимофєєва І. Б. – Маріуполь.: МДУ, 2017. – 104 с.

3. Олексюк В.П. Формування у майбутніх учителів інформатики компетентностей безпечної діяльності у комп’ютерних мережах // Фізико-математична освіта : науковий журнал. – 2017. – Випуск 4(14). – С. 244-249.

4. Ахрамович В.М., Козлов В.В. Інформаційна безпека. Практикум /В. М. Ахрамович., В. В. Козлов; Націон. акад. статистики, обліку та аудиту. – К. : ДП «Інформ. – аналіт. Агентство», 2015. – 340 с. іл. – Бібліограф.: 337 с.

. – Mode of access: <https://www.us-cert.gov/ncas/alerts/TA17-181A>. - Last access: 2018. – Title from the

[Electronic resource] // FORBES Mar 9, 2016. – Mode of access: WWW.URL: 170-billion-by-2020/#4c9aea856832. - Last access: 2018. – Title from the screen.

. – Mode of access: WWW.URL: <https://www.cyberdegrees.org/resources/internet-safety-for-college-students/>. - Last access: 2018. – Title from the screen.

МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА ДУАЛЬНОЮ ФОРМОЮ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ринок праці вимагає серйозних змін в системі вищої освіти та її професійного спрямування. Сьогодні при прийомі на роботу цікавляться не знаннями випускників закладів вищої освіти (ЗВО), а їх готовністю до здійснення професійної діяльності. Саме тому, перш ніж приступити до виконання службових обов'язків, потрібно пройти випробний термін. Після успішного проходження, фахівця беруть на постійній основі. Ось чому важливе місце в системі підготовки фахівців повинна зайняти дуальна форма здобуття вищої освіти, яка відповідає інтересам всіх її учасників та є своєчасною і перспективною.

Більшість дослідників звертаються до вирішення ряду проблем, пов'язаних зі здобуттям вищої освіти за дуальною формою, а саме [1]:

- невідповідність обсягів, структури і змісту підготовки фахівців перспективам розвитку високотехнологічного виробництва;
- недосконалість механізмів соціального партнерства ЗВО й роботодавців;
- відсутність системної організації цільової підготовки фахівців для високотехнологічного виробництва;
- недостатня практико-орієнтованість в підготовці кадрів для конкретного підприємства;
- невідповідність навчально-матеріальної бази ЗВО сучасному рівню розвитку високотехнологічного виробництва, а також рівня розвитку кадрового потенціалу освітніх установ - інноваційним завданням розвитку виробництва;
- невідповідність програмно-методичної та технологічної бази ЗВО завданням підготовки, орієнтованої на формування загальних і професійних компетенцій сучасного конкурентоспроможного фахівця;
- недостатня реалізація інноваційних форм і методів навчання;
- відсутність системи незалежної оцінки (сертифікації) якості підготовки фахівця з боку роботодавця.

Аналіз робіт зарубіжних дослідників (А. Шельтена, К. Штратмана, Г. Штегман, Б. Унайбаєва та ін. [2, 3, 4]) показує, що підготовка за дуальною формою забезпечує тісний взаємозв'язок і взаємодію професійного навчання з виробничою сферою, своєчасне реагування на зміну її потреб і врахування тенденцій розвитку.

Відповідно до Міжнародних стандартів кваліфікації ЮНЕСКО, *дуальна система освіти* – це організований навчальний процес реалізації освітніх програм, що поєднують часткову зайнятість на виробництві та навчання з неповним навантаженням в традиційній університетській системі навчання [5].

З метою підвищення ефективності процесу підготовки фахівців за дуальною формою здобуття вищої освіти нами була розроблена структурно-функціональна модель освіти на основі системного; контекстного, діяльнісно-компетентнісного і кластерного підходів. Аналіз психолого-педагогічної літератури в рамках дослідження надав можливість виділити наступні принципи:

- принципи системності або цілісності, які припускають існування певних зв'язків і відносин між елементами системи, які забезпечують координацію діяльності різних рівнів підготовки, зв'язок теоретичної підготовки з практичною професійною діяльністю, спадкоємність освітніх програм;
- принцип інтеграції, який орієнтує зміст професійної підготовки фахівців на взаємозв'язок природничих, технічних, технологічних, економічних, екологічних, соціологічних, психологічних

знань і умінь, виходячи з необхідності комплексності, що диктується сучасними умовами, забезпечуючи перехід від вузькоспеціалізованої підготовки до інтегрування і формуванню у фахівців широкої професійної компетентності;

- принцип міждисциплінарних зв'язків навчальних дисциплін, що передбачає логічну і системну побудову змісту підготовки, яке обумовлене взаємопроникненням і взаємовпливом навчальних дисциплін;

- принцип регіональності, що полягає у висуненні нових цілей в підготовці кадрів – орієнтування на потреби регіону;

- принцип мобільності освіти, що виражає необхідність гнучкого реагування системи професійної освіти на всі зміни – як внутрішньо-системні, так і зовнішні;

- принцип багатопрофільності, який передбачає можливості отримання додаткової спеціальності в процесі навчання;

- принцип дуалізму, будучи основою проектування підготовки фахівців в умовах дуальної освіти і передбачає активну участь роботодавців у створенні виробничо-освітнього кластера, і зокрема збагаченні освітньої інфраструктури;

- принцип відповідності змісту підготовки професійної діяльності перспективам і пріоритетам науково-технічного, соціально-економічного розвитку відповідної галузі.

Специфікою розробленої моделі є інтеграція науково-освітнього середовища і виробництва у відповідній галузі, що передбачає (через прогнозування розвитку галузі) випереджаючий характер вищої професійної освіти, спрямований на консолідацію різних форм підтримки навчального, науково-дослідного, професійного аспектів цільової підготовки висококваліфікованих фахівців. Структура моделі підготовки фахівців за дуальною формою здобуття вищої освіти включає в себе цільовий, структурний, змістовно-технологічний і результативний компоненти, взаємозалежні і взаємодоповнюючі один одного.

До *цільового компоненту* входить мета, під якою розуміється підвищення ефективності процесу підготовки фахівців за дуальною формою здобуття вищої освіти. *Структурний компонент* представлений усіма суб'єктами виробничо-освітнього процесу: 1) студенти-працівники підприємств, котрі опановують знання, вміння і навички, які забезпечують досвід і стаж роботи; 2) викладачі, які розробляють й реалізують в навчальному процесі робочі програми, синхронізуючи теорію і практику для реалізації вимог роботодавців, а також здійснюють методичний супровід навчального процесу й аналізують навчальний процес; 3) наставники, які здійснюють мобільне коригування професійних компетентностей у студентів, навчаючи найбільш раціональним прийомам і методам роботи, забезпечуючи при цьому оптимальне використання часу і ресурсів, а також долучають студентів до корпоративної культури підприємства; 4) роботодавці, які здійснюють соціальну підтримку, матеріальне стимулювання, а також формують механізми мотивації для встановлення тривалих трудових відносин студентів-працівників з підприємством.

Системоутворюючим фактором *змістовно-технологічного компоненту* є інтеграція освітнього та виробничого середовища, які представлені у вигляді підготовки у ЗВО та на підприємстві.

Результативний компонент моделі об'єднує зусилля освітньої та виробничої сфер і являє собою результат цілеспрямованої взаємодії викладачів, наставників, фахівців, керівників підприємств та студентів в умовах дуальної форми здобуття вищої освіти у вигляді сформованих професійних компетентностей, які складаються з наступних компонент: мотиваційної, когнітивної, дослідної, особистісної, організаційно-управлінської.

Таким чином, розроблена структурно-функціональна модель, як інструмент пізнання, надає можливість наочно уявити процес підготовки фахівців за дуальною формою здобуття вищої освіти.

Література

1. Григорьева Н.В., Швец Н.А. Модель подготовки специалистов в условиях дуального обучения / Н.В. Григорьева, Н.А. Швец // Современные проблемы науки и образования. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://science-education.ru/ru/article/view?id=25763>.
2. Унайбаев Б.Ж. Дуальная модель профессионально-технического образования URL: <http://forum.eitiedu.kz/index.php/2012/01/04/dualnaya-model-p-t-obrazovaniya/> (дата обращения 16.09.2018).
3. Шельтен А. Введение в профессиональную педагогику / А. Шельтен. – Екатеринбург, 1996. – 288 с.
4. Stegman H. Das duale System im Blickpunkt: Strukturen, Entwicklungen und zukuenftige Probleme in der betrieblichen Berufsausbildung in Materialien aus der Arbeitsmarkt und Berufsforschung. Nurnberg, 1986. № 9.
5. ЮНЕСКО: Недостатки образования способствуют кризису [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.dw.com/ru/юнеско-недостатки-образования-способствуют-кризису/a-16307327>

IV. РЕЗОЛЮЦІЯ

ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ВІДКРИТА ТА ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ»

Перехід до відкритих систем освіти у світовій практиці неперервної освіти характеризується істотними та глибокими змінами і, насамперед, із таких питань освітньої діяльності, як: наближення змісту освіти до потреб, що формуються на ринку праці та відбивають об'єктивні тенденції розвитку економіки, науки, соціальних і гуманітарних відносин; формування й актуалізація нових педагогічних технологій, які базуються на якісних можливостях сучасних телекомунікацій та інформаційних систем; обґрунтування та практичне застосування принципово нових підходів до поєднання навчально-методичної та навчально-організаційної діяльності у процесі надання освітніх послуг; формування нових підходів до організації навчально-методичної освітньої діяльності, а саме: створення навчально-методичних комплексів із використанням різних носіїв інформації, зокрема мережових і мультимедійних підручників, систем електронного тестування, використання відеоконференцій та навчання через супутникові телекомунікації, навчання з використанням класів віддаленого доступу та «кілець» навчальних фірм; відпрацювання нових організаційних механізмів регіонально розподільчих науково-педагогічних шкіл та розподіл кафедр; формування освітніх порталів та освітніх консорціумів.

Відкрита освіта разом із дистанційним навчанням забезпечують значне розширення доступу і використання педагогами і здобувачами освіти гнучких освітніх схем як комбінованих методів викладання та освоєння навчальних дисциплін. Окрім того, така форма організації освітнього процесу містить у собі новий підхід до особистісно-орієнтованої освіти, збагачує технологію індивідуального навчання, покращує його якість і створює додаткові умови його інтерактивності.

Значні зміни, що відбулися за останній час у світовій економіці головним чином у зв'язку з виникненням і широким поширенням інформаційних технологій, стають причиною підвищеної уваги для урядів майже всіх держав щодо питань вдосконалення освіти та розвитку людських ресурсів. Для останніх двох десятиліть характерне істотне зростання загального рівня освіти та професійної підготовки, але залишається проблемою суттєва різниця цього рівня. Для України залишається проблема недостатнього правового розвитку освіти взагалі, дистанційної освіти, зокрема, і невідповідність чинного законодавства вимогам сучасності. А в основі освітянських проблем найчастіше лежить обмежене фінансування галузевих структур і неефективність застарілих принципів їх організації.

Швидкий розвиток ІКТ і неухильний рух людства до формування «суспільства глобальної компетентності» приводить до того, що, з одного боку, світовий освітній системі надаються абсолютно нові можливості, а з іншого – безперервно підвищуються організаційно-технічні вимоги до неї. Інформаційні та комунікаційні технології відкривають перед суспільством найширші перспективи технічного прогресу, творчого обміну і міжкультурного діалогу.

Виходячи з обговорення основних пріоритетних напрямів модернізації сучасної системи освіти на засадах нової парадигми відкритої освіти, спираючись на практичний досвід закладів освіти України та з метою забезпечення широкої підтримки освітніх реформ, учасники ІІІ Всеукраїнської науково-практичної електронної конференції «Відкрита та дистанційна освіта: від теорії до практики» рекомендують:

I. Кабінету Міністрів України:

1. Розробити концепцію прав і свобод людини в контексті проблем глобальної інформатизації в умовах інтеграції України в європейський освітній простір.

2. Відновити фінансування на державні цільові програми, які включають фундаментальні та прикладні наукові дослідження науковців України на громадських засадах у сфері післядипломної освіти і освіти дорослих.

II. Міністерству освіти і науки України:

1. Ухвалити проект Норм часу для планування й обліку навчальної роботи науково-педагогічних (педагогічних) працівників закладів вищої освіти та закладів післядипломної освіти, що здійснюється за дистанційною формою організації освіти.

2. Створити електронну базу відкритих освітніх україномовних ресурсів.

Більше уваги приділити україномовним відкритим освітнім ресурсам

III. Закладам післядипломної освіти:

1. Активно включитись у розбудову Українського відкритого університету післядипломної освіти – першого в Україні самоврядного закладу типу розподіленого університету, який забезпечує координацію діяльності закладів післядипломної освіти і спрямовує її на реалізацію законодавства про освіту.

2. Взяти участь у популяризації ідей та наукового осмислення досвіду організації відкритої післядипломної педагогічної освіти в Україні через видання наукових статей в наукометричних і фахових виданнях.

IV. Керівникам, науково-педагогічним і педагогічним працівникам закладів освіти, методичним службам, здобувачам освіти:

1. Сприяти вдосконаленню управлінських механізмів переходу на нові моделі е-управління, формування нового управлінського мислення цифрового суспільства.

2. Стимулювати розвиток системи інноваційної освітньої діяльності закладів освіти із застосуванням ідей відкритої освіти та дистанційного навчання для сталого розвитку.

3. Закладам освіти всіх рівнів: широко застосовувати інноваційні технології дистанційного навчання як в освітньому процесі, так і в науковій роботі.

4. Активно запроваджувати в освітній процес сучасні системи управління електронними навчальними ресурсами.

5. Формувати в здобувачів освіти навички цифрової-компетентності. Розвивати медіакультуру для забезпечення власної підготовки до ефективної взаємодії з сучасним відкритим інформаційним освітнім середовищем.

6. Включатись у глобальне збагачення відкритих освітніх ресурсів та сприяти зростанню їхнього впливу в освіту.

7. Впроваджувати інноваційні напрацювання в практику розбудови STEM-освіти, дуальної освіти тощо.

8. Відкрити свої е-ресурси для загального користування з врахуванням безпеки інформації та комунікації.

V. ВІДЕОВИСТУПИ І ПРЕЗЕНТАЦІЇ

<https://sites.google.com/view/vosikt/27-09-2018/%D0%B2%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%D0%B8-%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D1%87%D1%96%D0%B2?authuser=0>

Вітальне слово учасникам конференції. (відеозапис-виступ)

Отич Олена Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-методичної та міжнародної роботи ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», м. Київ

Наукові заходи кафедри ВОС та ІКТ

Архів (17.05.2018) ▾ Про сайт Про нас 27.09.2018 ▾ 🔍

Привітальне слово **Отич Олени Миколаївни**, ПРОРЕКТОРА З НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ТА МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ДВНЗ "Університет менеджменту освіти", доктора педагогічних наук, професора, голови науково-методичної ради Університету, почесного доктора Академії педагогічної майстерності, члена Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні

Отич Олена Миколаївна. Вітальне слово учасникам ... ⌚ ↗

ПОКАЗАТИ ДРУГІЕ ВИДЕО

0:41 / 3:31

YouTube

Суспільство знань і освіта (відеозапис-виступ)

Биков Валерій Юхимович, доктор технічних наук, професор, директор Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, м. Київ.

Наукові заходи кафедри ВОС та ІКТ

Архів (17.05.2018) ▾ Про сайт Про нас 27.09.2018 ▾ 🔍

Биков Валерій Юхимович, професор, академік НАПН України, директор інституту інформаційних технологій і засобів навчання, професор кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДВНЗ "Університет менеджменту освіти", м. Київ.

Биков Валерій Юхимович. Суспільство знань і освіта. ⌚ ↗

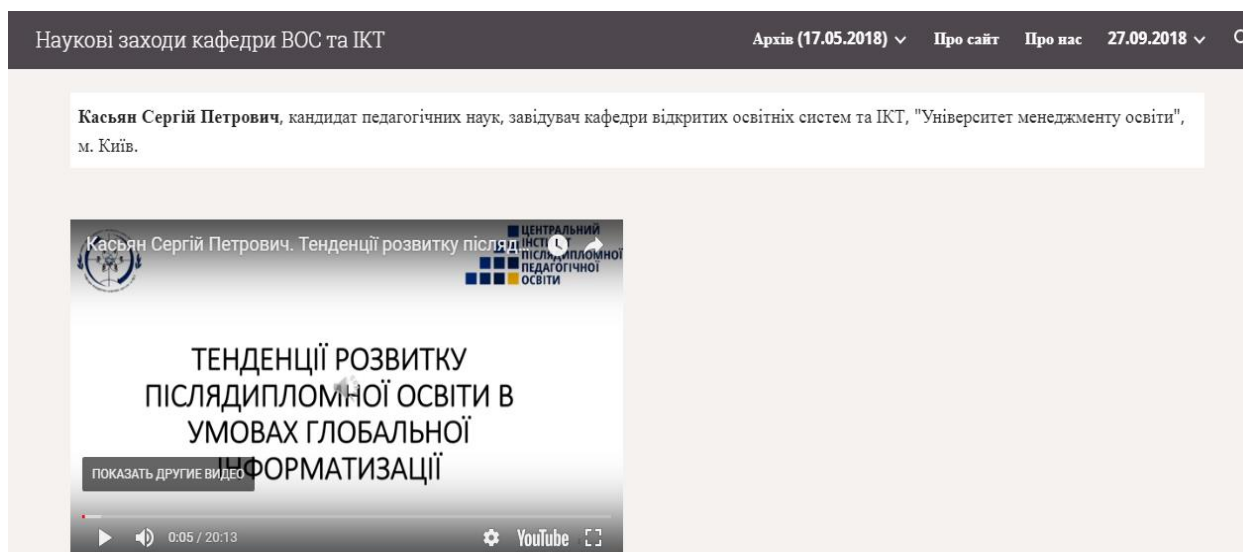
ПОКАЗАТИ ДРУГІЕ ВИДЕО

0:15 / 42:42

YouTube

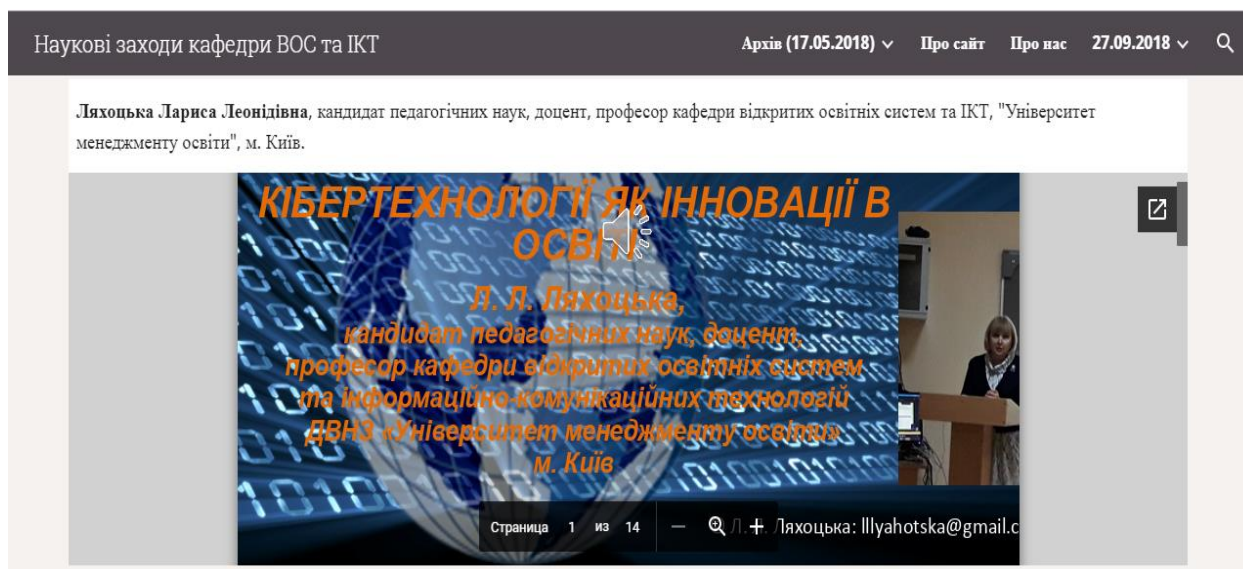
Тенденції розвитку післядипломної освіти в умовах глобальної інформатизації (відеозапис-виступ)

Касьян Сергій Петрович, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ

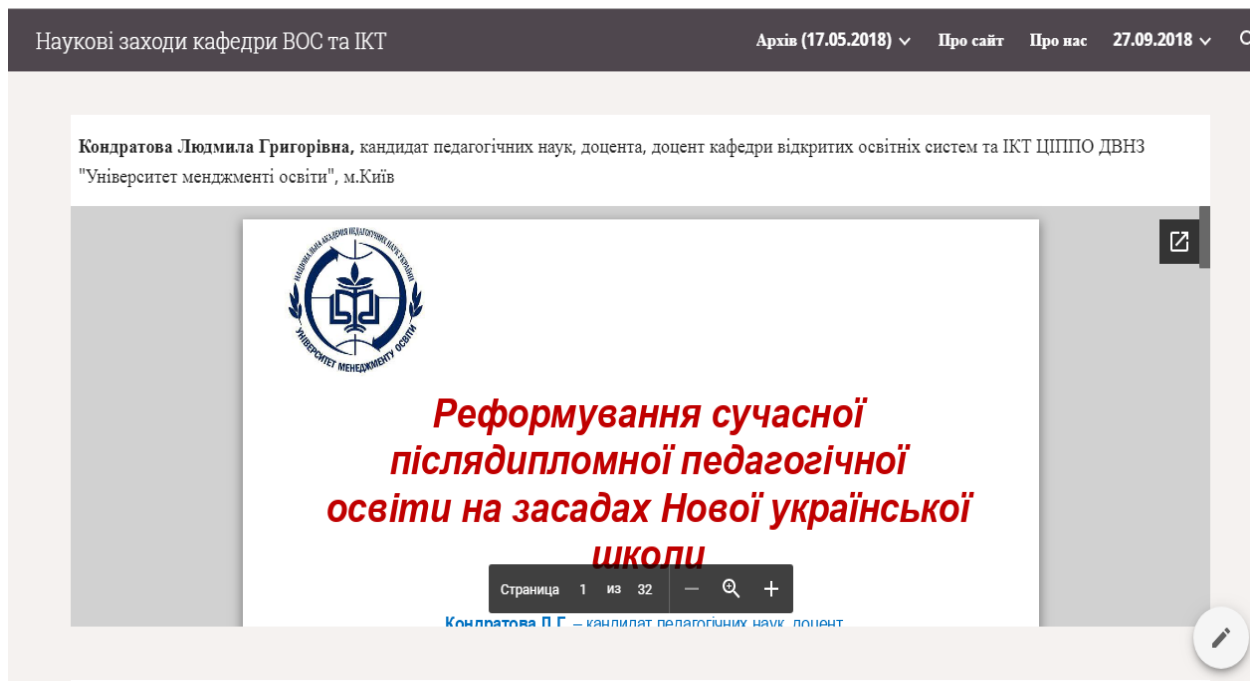
Кібертехнології як інновації в освіті (оффлайн-виступ, презентація з замітками до тексту)

Ляхощка Лариса Леонідівна, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, завідувач лабораторії систем відкритої освіти Українського відкритого університету післядипломної освіти, м. Київ.

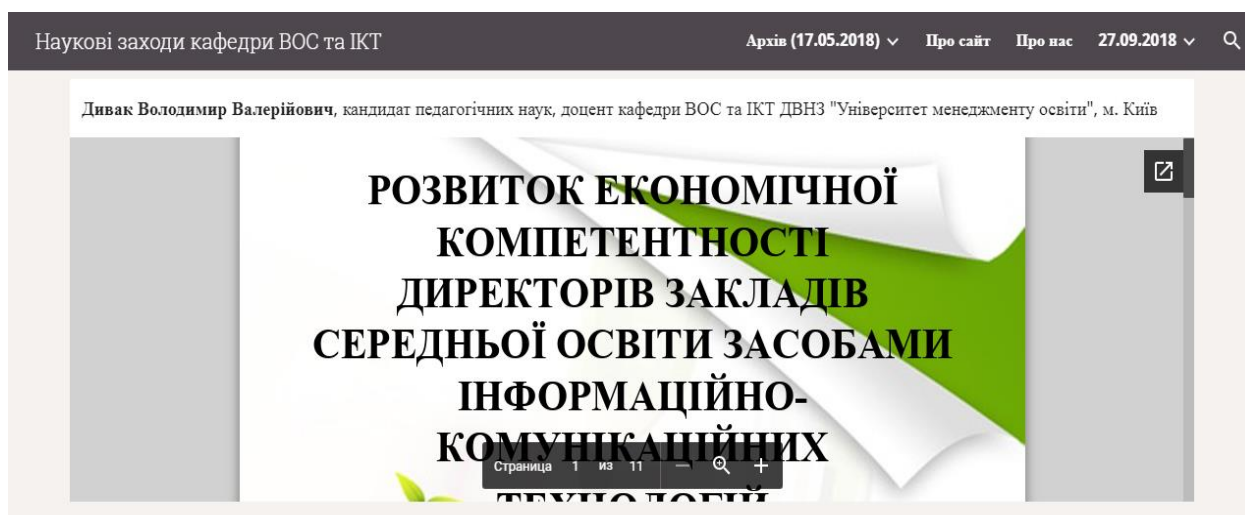
Реформування сучасної післядипломної педагогічної освіти на засадах Нової української школи (презентація-виступ)

Кондратова Людмила Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ.

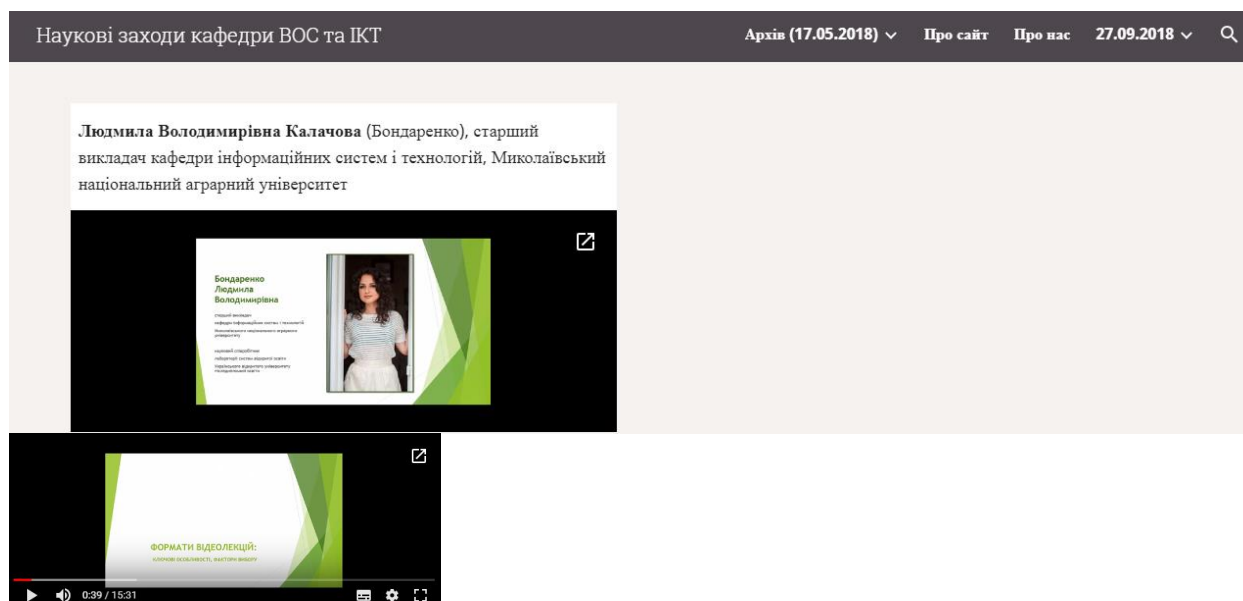
Розвиток економічної компетентності директорів закладів середньої освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій (презентація-виступ)

Дивак Валерій Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ.

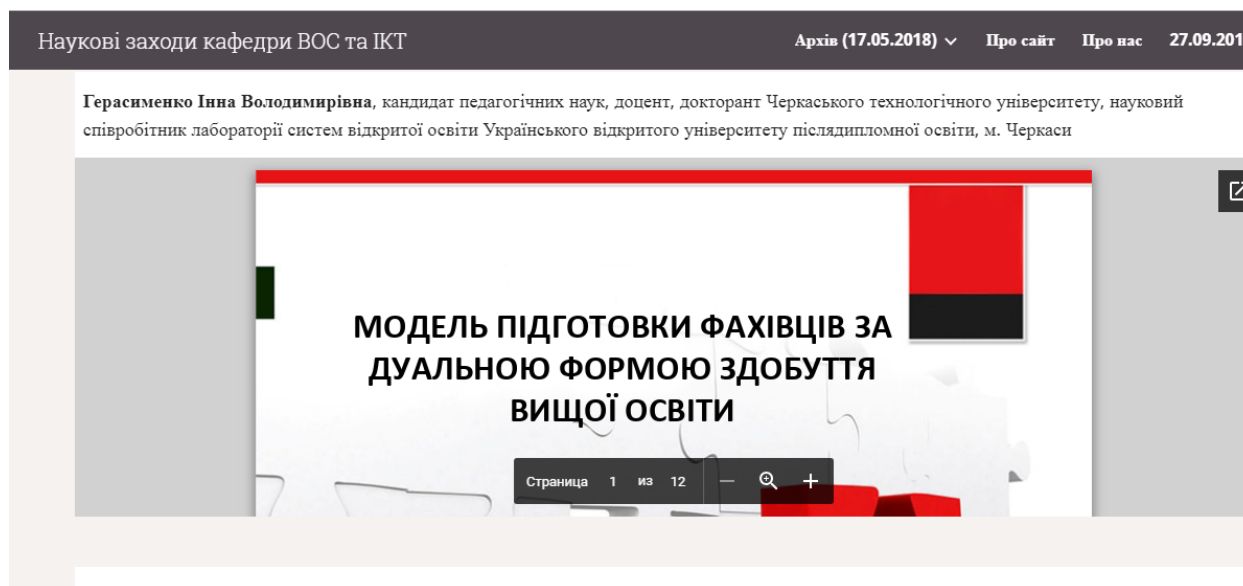
Формати відеолекцій: ключові особливості, фактори вибору (відеозапис-виступ)

Бондаренко Людмила Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач Миколаївського національного аграрного університету, науковий співробітник лабораторії систем відкритої освіти Українського відкритого університету післядипломної освіти, м. Миколаїв.

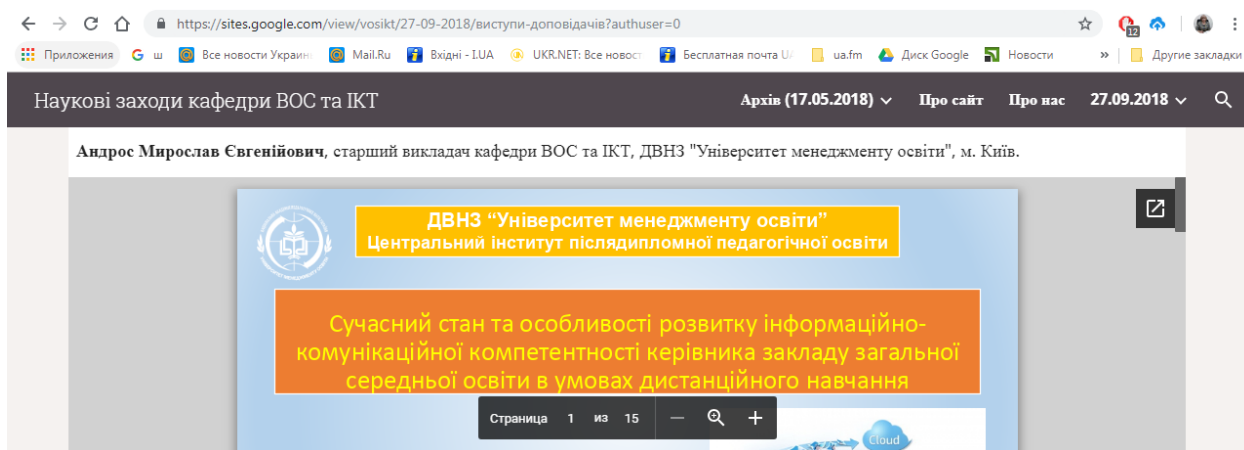
Модель підготовки фахівців за дуальною формою здобуття вищої освіти (оффлайн-виступ, презентація з замітками до тексту)

Герасименко Інна Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, докторант Черкаського технологічного університету, науковий співробітник лабораторії систем відкритої освіти Українського відкритого університету післядипломної освіти, м. Черкаси.

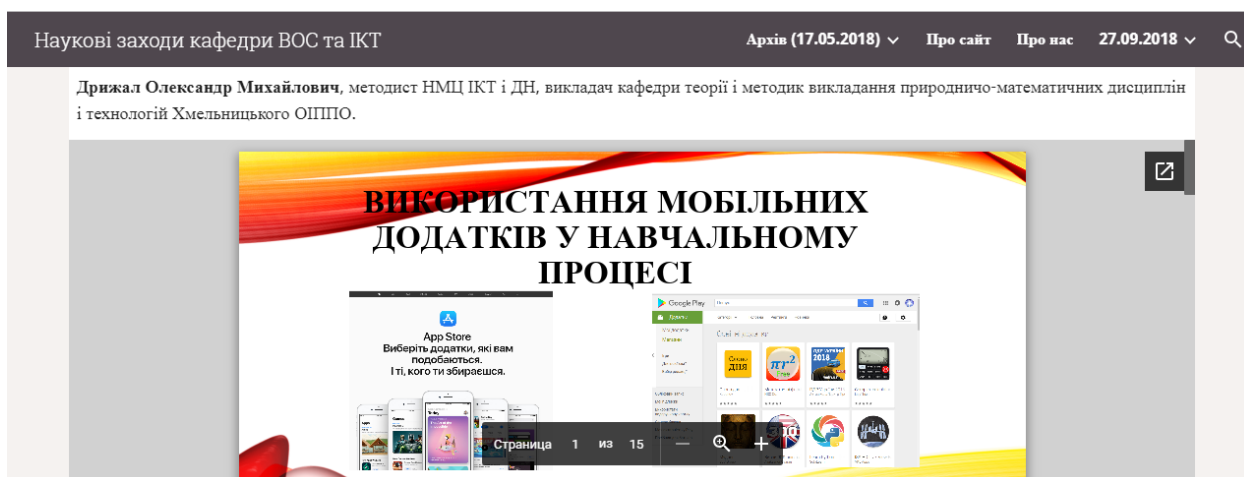
Сучасний стан та особливості розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності керівника закладу загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання (презентація-виступ)

Андрос Мирослав Євгенович, старший викладач кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ.

Використання мобільних додатків у навчальному процесі (презентація-виступ)

Дрижал Олександр Михайлович, методист НМЦ ІКТ і ДН, викладач кафедри теорії і методик викладання природничо-математичних дисциплін і технологій Хмельницького ОППО.

Виступ **Дрижала Олександра Михайловича**,
методист НМЦ ІКТ і ДН,
викладач кафедри теорії і методик викладання
природничо-математичних дисциплін і технологій
Хмельницького ОППО

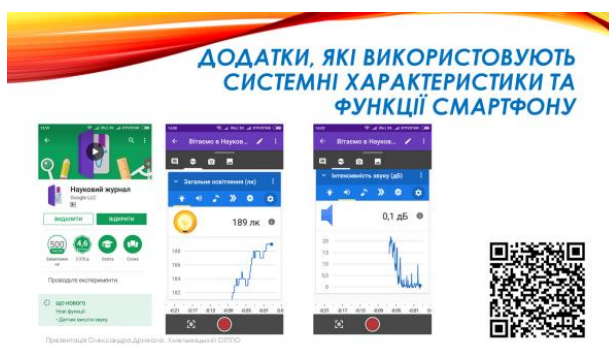
ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Сучасний світ, якому ми живемо багато з нас називають інформаційним, цифровим, а деякі припускають, що ми взагалі можемо жити у віртуальному світі (матриці). Тому вміння використовувати сучасні цифрові пристрої, гаджети для навчання і розвитку, а не розваг є одним із завдань сучасного світу і освіти зокрема.

Розглянута тема є актуальною для сучасного суспільства. В якому все більше існує цифровий розрив між учителями та учнями. Тому саме ця робота спрямована просвітити вчителів у цій царині. Навести позитивні приклади використання мобільних додатків. Інформаційне суспільство вимагає від сучасної людини асимілювати у інформацію і використовувати для себе потрібний контент. Те ж саме і відбувається з мобільними додатками для смартфонів. Коли на смартфоні встановлені ігри та соціальні мережі, такий пристрій перетворюється у розважальний комунікатор. А коли на пристрої встановлені навчально-розвивальні додатки, то він стає навчально-дидактичним та розвивальним пристроєм. Але слід відразу зауважити, що основу базу

загальної середньої освіти будь-яка людина повинна мати. Щоб деякі додатки, такі як довідники чи FotoMath не слугували інструментами вирішення проблем, а не отримання знань та розвитку. Також однією з ключових проблем сьогодення це постійне використання смартфонів людьми. Для розумного або ж його можна назвати санітарного використання смартфона існують навіть спеціальні додатки, які контролюють використання гаджету людиною. Тому проблема використання мобільних пристроїв є дуже актуальною і від того як люди будуть її вирішувати вони будуть або йти по шляху розвитку, або по шляху деградації та перетворення на «технократичних інвалідів» (кіборгів).

Один з типів додатків, які можна використовувати у навчальному процесі, зокрема на уроках природничого циклу, це додатки, які використовують системні характеристики пристрою (смартфону, планшета). Користувачі навіть не здогадуються, які характеристики можуть аналізувати наші пристрої. До таких додатків можна віднести «Науковий журнал» та «Смарт інструменти». Дані додатки використовують безпосередньо вмонтовані сенсори у пристрої, це такі як звук, світло, геодані, переміщення у просторі. Але крім основних, ми бачимо, що додаток «Смарт інструменти», може використовувати і систематизувати декілька функцій пристрою та певний алгоритм аналізу даних (звісно такі дані будуть мати наближений характер), наприклад «Крокомір» або «Поліграф».

Також є стандартні додатки смартфона, такі як «Компас», які показують геодані та рівень. Ці додатки також можна використати на уроках географії зокрема.

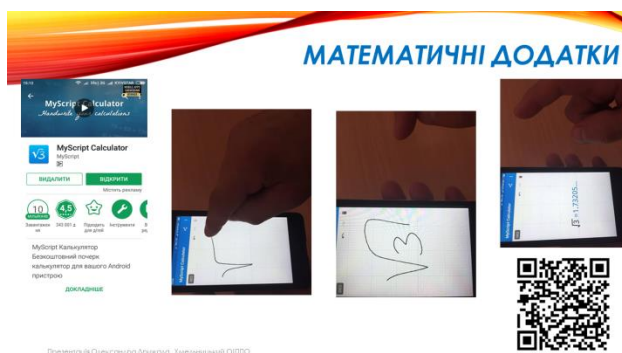
Не менш важливими є додатки, які допомагають на уроках математики, зокрема це «Реактивна математика» (український розробник), який побудований на прикладах усного рахунку, його варто використовувати у початкових класах або ж для тренування пам'яті вдома.

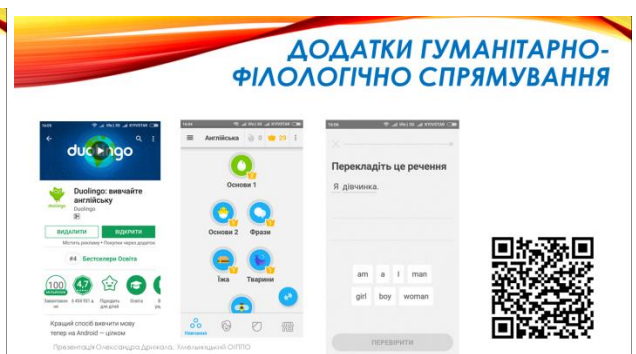
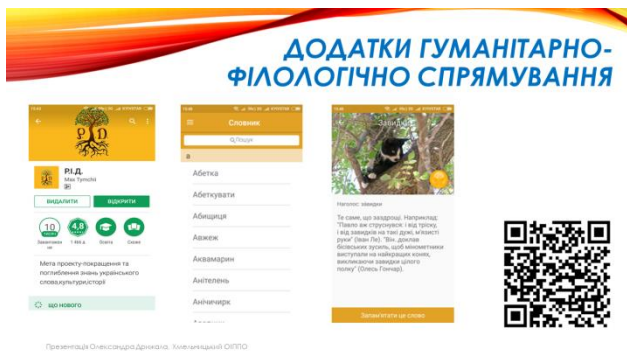
Для учнів середніх та старших класів будуть корисними додатки від проєкту “GEOGEBRA”, які на мобільному пристрої допомагають наочно проводити виміри та будувати різного роду побудови, в тому числі і у просторі.

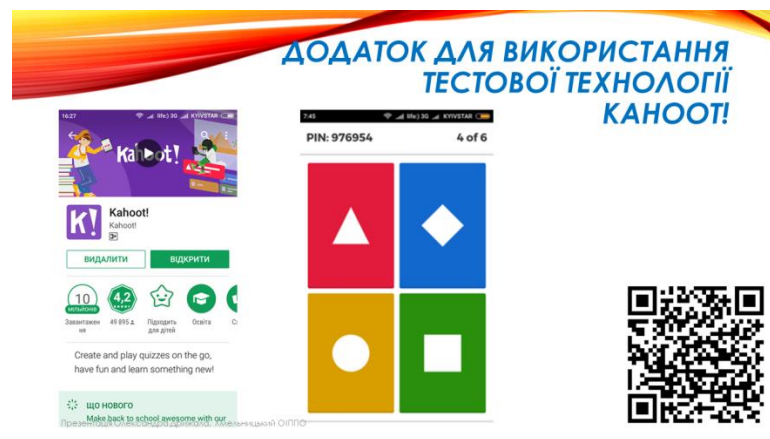
Цікавими для учнів додатками будуть наступні: «**MyScript Calculator**» та «**Photomath**», які працюють за допомогою сканування камерою або скануванням екрану мобільного пристрою та розпізнавання математичних прикладів. Але ці додатки варто використовувати після вивчення матеріалу. Тому що вони певним чином можуть замінити учнівський розв’язок на автоматичний, за допомогою додатку.

Цікавими також є додатки гуманітарно-філологічного спрямування, зокрема такі додатки, як «**РІД**» - тлумачний словник українських слів (українська розробка) та «**Duolingo**» - для вивчення англійської та інших іноземних мов.

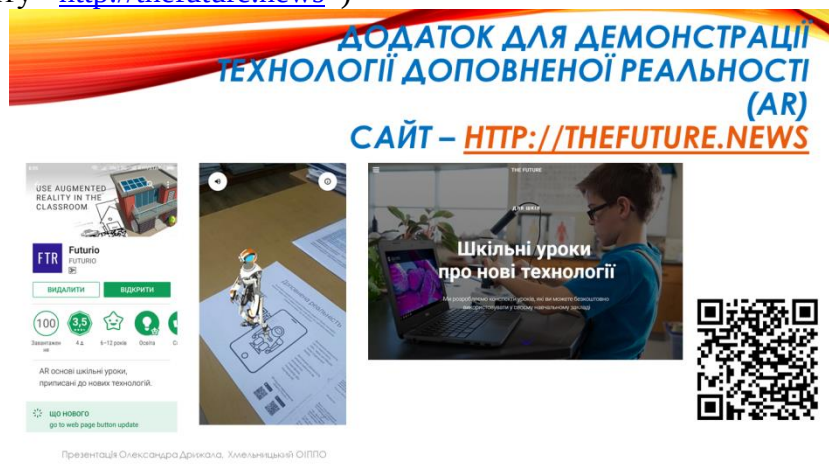
Вартий особливої уваги додаток «КАНООТ!», який можна використовувати для оцінювання знань учнів з будь-якого предмету. Для цього потрібно на мобільний пристрій встановити додаток «Kahoot!» і він буде використаний учнями, як пульт для відповідей. Звісно потрібно, щоб на мобільних пристроях був інтернет (мобільний чи через WiFi).

Також учитель має змогу завантажити результати відповідей учнів у вигляді таблиці Excel, де може виставити оцінки, якщо на те буде потреба.

Крім того майбутнє освіти за використанням доповненої (AR) та віртуальної реальності (VR), що уже активно використовується у світі.

Одним з таких додатків, який може продемонструвати як працює доповнена реальність (AR) Futurio (сайт проекту - <http://thefuture.news>)

Завдяки інтернету світ став набагато відкритішим, стираються, умовні кордони між країнами, спілкуються між собою люди з різних країн, за інтересами. І відповідно інформаційний потік стає більш насиченим і в деякій мірі хаотичним. Але, якщо знання та інформацію використати вміло, то наприклад ваш смартфон з ігрового пристрою, чи пристрою для комунікацій (його одна з головних функцій) може перетворитися у дослідницький чи науковий пристрій, який буде допомагати отримувати нові знання та вміння для учнів.

Тому вибір потрібно робити кожному...

Наукове видання

ВІДКРИТА ТА ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

*Збірник матеріалів
III Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції*

27 вересня 2018 р.

Відповідальний секретар – С.В. Антошук

04053. м. Київ, вул. Січових стрільців, 52-А
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
«Наукові заходи кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»: семінари, конференції: <https://sites.google.com/view/vosikt/>

у мережі Facebook: <https://www.facebook.com/groups/vosikt/>